



แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุข
ศาลานุเคราะห์ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม

โดย

ร้อยตำรวจโทหญิงอารีวรรณ วงษ์สุนทร



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ แผน ก แบบ ก 2

สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัคร
กู้ภัยมูลนิธิสุโขศาลานุเคราะห์ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ แผน ก แบบ ก 2

สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

GUIDELINES FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF SUKSALANUKROH
FOUNDATION VOLUNTEER RESCUE PERSONNEL WORKING AT CRIME
SCENES IN NAKHON PATHOM PROVINCE



A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Science FORENSIC SCIENCE
Department of FORENSIC SCIENCE
Academic Year 2023
Copyright of Silpakorn University

650720033 : นิติวิทยาศาสตร์ แผน ก แบบ ก 2

คำสำคัญ : อาสาสมัครกู้ภัย, การตรวจสถานที่เกิดเหตุ, ประสิทธิภาพ, ปัญหา, แนวทาง

ร้อยตำรวจโทหญิง อารีวรรณ วงษ์สุนทร: แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุโขศาลานุเคราะห์ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอกหญิง ดร. ศิริพร นุชสำเนียง

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและเสนอแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุโขศาลานุเคราะห์ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม วิธีการดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้อง 16 คน ผลการวิจัยพบว่า ขั้นตอนการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยยังพบปัญหาและบางขั้นตอนยังไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากบุคลากรขาดความรู้และการฝึกอบรม, งบประมาณ, วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการที่ไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการตรวจสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอนตามหลัก FBI ทั้งยังมีผลกระทบจากปัจจัยภายนอก เช่น ช่องว่างทางการกฎหมาย, ภาวะเศรษฐกิจย่ำแย่, ประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจ และเทคโนโลยีไม่ทันสมัย เป็นต้น ผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุโขศาลานุเคราะห์ และหน่วยงานมูลนิธิทั่วประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านกระบวนการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุและการป้องกันรักษาวัตถุพยานที่สำคัญในสถานที่เกิดเหตุด้วย จึงได้เสนอแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่กู้ภัย ดังนี้ การเพิ่มงบประมาณสำหรับมูลนิธิสุโขศาลานุเคราะห์, การจัดทำแนวทางสำหรับการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ, การเพิ่มช่องทางการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยกับผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ, การให้ความรู้กับประชาชน ตลอดจนการเพิ่มเติมกฎหมายและการกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

650720033 : Major FORENSIC SCIENCE

Keyword : Volunteer Rescue Personnel, Crime Scene Investigation, Efficiency, Problems, Guidelines

Police Lieutenant Areewan VONGSUNTORN : Guidelines for Increasing the Efficiency of Suksalanukroh Foundation Volunteer Rescue Personnel Working at Crime Scenes in Nakhon Pathom Province Thesis advisor : Associate Professor Police Colonel Siriporn Nuchsamnieng, Ph.D.

This research was to study the problem and propose guidelines for increasing the efficiency of Suksalanukroh foundation volunteer rescue personnel working at the crime scene in Nakhon Pathom Province, Thailand. The research was qualitative. Using a semi-structured interview in depth with 16 key informants. The research results found that volunteer rescue personnel at crime scenes are still problems and some steps are ineffective. These inefficiencies stem from a shortage of man, money, materials and management. Additionally, external factors such as the problem of legal gaps, the economic situation is poor, people don't have knowledge and understanding of working processes and problems of lack of modern equipment. This study can be applied to increase the efficiency of Suksalanukroh foundation volunteer rescue personnel working at crime scenes and other foundation center in Thailand. Especially in the process of maintaining the crime scenes and protecting important evidence at the crime scene as well. Therefore, guidelines have been proposed to increase the efficiency of volunteer rescue personnel working at crime scenes as follows: Increasing the budget for Suksalanukroh foundation, creating guidelines for working at crime scene, increasing communication channels between volunteer rescue workers and crime scene experts, providing knowledge to the public and adding relevant laws and defining the scope of authority.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องด้วยความอนุเคราะห์จากผู้มีพระคุณทั้งหลายที่กรุณาเสียสละเวลาให้คำแนะนำ ความช่วยเหลือ ตลอดจนกำลังใจที่มอบให้ผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอกหญิง ดร. ศิริพร นุชสำเนียง ซึ่งได้มาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ พลตำรวจตรี ดร.นพรุจ ศักดิ์ศิริ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ซึ่งเป็นผู้ที่คอยช่วยเหลือให้ความสนับสนุน คอยติดตามความคืบหน้า ตลอดจนชี้แนะแนวทางแก้ปัญหาต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ชูสกุลเกรียง ประธานกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ที่ได้เสียสละเวลามีส่วนช่วยสนับสนุน ให้คำแนะนำ และเติมเต็มให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขานิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ผู้วิจัยได้จัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่จากมูลนิธิสุขศาลานุเคราะห์ พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม และสถานีตำรวจภูธรดอนตูม รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 ทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ให้ข้อมูลสำคัญ คำแนะนำต่างๆ เพื่อได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์กับการทำวิจัย ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สาขานิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่มีส่วนช่วยในการดำเนินการเกี่ยวกับเอกสารรวมทั้งคำแนะนำในการจัดทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณครอบครัว และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ไม่ได้เอ่ยนาม ที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ณ โอกาสนี้

อารีวรรณ วงษ์สุนทร

สารบัญ

| | หน้า |
|-----------------------------------------------------------------------------------|------|
| บทคัดย่อภาษาไทย..... | ง |
| บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... | จ |
| กิตติกรรมประกาศ..... | ฉ |
| สารบัญ..... | ช |
| สารบัญตาราง..... | ญ |
| สารบัญภาพ..... | ฎ |
| บทที่ 1 บทนำ..... | 1 |
| 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... | 1 |
| 1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... | 4 |
| 1.3 คำถามการวิจัย..... | 4 |
| 1.4 ขอบเขตของการวิจัย..... | 4 |
| 1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ..... | 6 |
| 1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ..... | 7 |
| บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง..... | 9 |
| 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับอาสาศาสตร์กัญชง..... | 9 |
| 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับมูลนิธิสุขภาพนครราชสีมา..... | 30 |
| 2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ..... | 33 |
| 2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรักษาสถานที่เกิดเหตุและความสำคัญของพยานหลักฐาน..... | 46 |
| 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากสภาพภายในหน่วยงาน..... | 55 |
| 2.6 แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากสภาพภายนอกหน่วยงาน..... | 56 |
| 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... | 60 |

| | |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... | 68 |
| บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย..... | 69 |
| 3.1 ประเภทและรูปแบบของการวิจัย..... | 69 |
| 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... | 69 |
| 3.3 เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... | 70 |
| 3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล..... | 71 |
| 3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล..... | 72 |
| 3.6 จริยธรรมในการวิจัย..... | 73 |
| บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... | 75 |
| 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ..... | 75 |
| 4.2 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิ สุขศาลานุเคราะห์..... | 77 |
| 4.2.1 สภาพปัญหาขั้นตอนการตรวจสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอนตามหลัก FBI..... | 81 |
| 4.2.2 สภาพปัญหาภายในหน่วยงาน..... | 93 |
| 4.2.3 สภาพปัญหานอกหน่วยงาน..... | 107 |
| 4.3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุขศาลานุเคราะห์ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม..... | 113 |
| บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... | 122 |
| 5.1 สรุปผลการวิจัย..... | 122 |
| ตอนที่ 1 สภาพปัญหาการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิ สุขศาลานุเคราะห์..... | 124 |
| ตอนที่ 2 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุขศาลานุเคราะห์..... | 127 |
| 5.2 อภิปรายผลการวิจัย..... | 130 |

ตอนที่ 1 อภิปรายผลการศึกษาศักยภาพปัญหาการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่
 อาสาสมัครกู้ภัย..... 130

ตอนที่ 2 อภิปรายผลการวิเคราะห์แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิด
 เหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุขศาลานุเคราะห์..... 134

5.3 ข้อเสนอแนะ 136

รายการอ้างอิง 138

ประวัติผู้เขียน 142



สารบัญตาราง

หน้า

| | | |
|------------|--------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| ตารางที่ 1 | สรุปประเด็นปัญหาจากสภาพภายในหน่วยงานที่เกี่ยวกับอาสาสมัครมูลนิธิกุ๊กก๊กที่ศึกษาจาก | 65 |
| ตารางที่ 2 | สรุปประเด็นปัญหาจากสภาพภายนอกหน่วยงานที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ | 66 |
| ตารางที่ 3 | แสดงรายละเอียดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล | 76 |
| ตารางที่ 4 | บัญชี ก.1 การปฏิบัติการฉุกเฉินทางบก เหม่าจ่ายรวมทั้งคำพาหนะ การปฏิบัติงานของ | 98 |
| ตารางที่ 5 | บัญชี ข. อัตราสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการแพทย์ฉุกเฉิน รวมทั้งอุดหนุนหรือเป็น ... | 98 |
| ตารางที่ 6 | อัตราการจ่ายเงินอุดหนุนหรือชดเชยผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินร่วมปฏิบัติการฉุกเฉินทางน้ำ | 99 |
| ตารางที่ 7 | อัตราการจ่ายเงินอุดหนุนหรือชดเชยผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินร่วมปฏิบัติการฉุกเฉินทางอากาศยาน | 99 |
| ตารางที่ 8 | สรุปสภาพปัญหาการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกุ๊กก๊กมูลนิธิสุข | 113 |
| ตารางที่ 9 | สรุปผลแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพ | 114 |

สารบัญภาพ

| | หน้า |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| ภาพที่ 1 โครงสร้างการบริหารคณะกรรมการการแพทย์ฉุกเฉิน..... | 15 |
| ภาพที่ 2 ภาพตัวอย่างการแต่งกายด้านหน้า..... | 20 |
| ภาพที่ 3 ภาพตัวอย่างการแต่งกายด้านอื่น ๆ..... | 20 |
| ภาพที่ 4 ภาพตัวอย่างรถฉุกเฉินระดับเบื้องต้นและระดับต้น (FR/BLS)..... | 21 |
| ภาพที่ 5 ภาพตัวอย่างรถฉุกเฉินระดับสูง (ALS)..... | 21 |
| ภาพที่ 6 หลักเกณฑ์การประเมินเพื่อคัดแยกระดับความฉุกเฉินและมาตรฐานการปฏิบัติการฉุกเฉิน | 22 |
| ภาพที่ 7 ระบบปฏิบัติการการแพทย์ฉุกเฉิน..... | 23 |
| ภาพที่ 8 การค้นหาแบบหน้ากระดาน (Strip Method)..... | 42 |
| ภาพที่ 9 การค้นหาแบบหน้ากระดานประยุกต์ (Grid Method or Applied Strip Method)..... | 42 |
| ภาพที่ 10 การค้นหาแบบวงล้อ ((Wheel Method)..... | 42 |
| ภาพที่ 11 การค้นหาแบบวงกลมหรือก้นหอย (Spiral Method)..... | 43 |
| ภาพที่ 12 การค้นหาแบบแบ่งโซน (Zone Method)..... | 43 |
| ภาพที่ 13 แบบแสดงการกำหนดพื้นที่ป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ..... | 49 |
| ภาพที่ 14 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย..... | 68 |
| ภาพที่ 15 แผนภาพแสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย..... | 74 |
| ภาพที่ 16 สภาพปัญหาขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอนตามหลัก FBI..... | 78 |
| ภาพที่ 17 สภาพปัญหาภายในหน่วยงาน..... | 79 |
| ภาพที่ 18 สภาพปัญหาภายนอกหน่วยงาน..... | 80 |
| ภาพที่ 19 แสดงแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุศาลานุเคราะห์ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม..... | 121 |
| ภาพที่ 20 สรุปผลการวิจัย..... | 123 |

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเกิดอาชญากรรมในประเทศไทยปัจจุบันมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยจากสถิติฐานความผิดคดีอาญา (คดี 4 กลุ่ม) ในปี 2564 หน่วยงานทั่วประเทศ ห้วงระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2564 จนถึง 31 ธันวาคม 2564 มีสถิติจำนวนรับคดีที่รับคำร้องทุกข์ จำนวน 637,780 คดี (ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2564) และในปี 2565 หน่วยงานทั่วประเทศ ห้วงระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2565 จนถึง 31 ธันวาคม 2565 มีสถิติจำนวนรับคดีที่รับคำร้องทุกข์ จำนวน 918,073 คดี (ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2565) ซึ่งในปี 2566 นั้น จังหวัดนครปฐม เป็นหนึ่งในจังหวัดที่มีคดีอาญา และคดีอุกฉกรรจ์สะเทือนขวัญที่สำคัญเป็นจำนวนมาก เช่น คดีน้องต่อเด็กชายวัย 8 เดือน หายตัวอย่างปริศนา ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของ สภ.บางหลวง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2566 , คดีแอมไฮยาไนต์ทำการฆาตกรรมต่อเนื่องอย่างน้อย 14 คดี เกิดขึ้นในพื้นที่ของจังหวัดราชบุรี ต่อเนื่องจังหวัดนครปฐม ในพื้นที่ของ สภ.เมืองนครปฐม และ สภ.ดอนตูม เหตุเกิดขึ้นในช่วงเดือนเมษายน 2566 และคดีที่เป็นเหตุการณ์อุกฉกรรจ์ และสะเทือนขวัญมาก ส่งผลต่อความมั่นคงของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ คือคดีก้านนง เกิดเหตุคนร้ายใช้อาวุธปืนยิงเจ้าหน้าที่ตำรวจ 2 นาย ภายในบ้านของ นายประวีณ จันทร์คล้าย หรือที่รู้จักกันในชื่อ “ก้านนง” อดีตก้านตำบลตาก้อง อ.เมืองนครปฐม จ.นครปฐม เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2566 ในพื้นที่ สภ.เมืองนครปฐม เป็นต้น

เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้น พนักงานสอบสวนในท้องที่เกิดเหตุ เป็นเจ้าพนักงานที่กฎหมายกำหนดให้มีอำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวนคดีอาญานั้น ๆ การได้มาซึ่งพยานหลักฐานโดยปกติแล้วพนักงานสอบสวนมีหน้าที่ที่จะทำการสอบสวนสถานที่เกิดเหตุเอง ซึ่งเว้นไว้แต่ว่าคดีอาญาที่เกิดขึ้นมีร่องรอยหรือพยานหลักฐานที่ต้องใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ และจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจจากสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ ก็ให้พนักงานสอบสวนแจ้งสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจไปทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุร่วมกับพนักงานสอบสวนในคดีอาญาต่างๆ ดังต่อไปนี้ คดีมีความผิดต่อชีวิต, คดีฆ่าตัวตาย แต่มีพฤติการณ์อันน่าสงสัยว่าอาจถูกผู้อื่นฆ่าตาย, คดีความผิดฐานลักทรัพย์ และมีร่องรอยในที่เกิดเหตุ, คดีความผิดฐานชิงทรัพย์ และมีคนตาย, คดีความผิดฐานปล้นทรัพย์, คดีวางเพลิง หรือเพลิงไหม้โดยไม่ทราบสาเหตุและคดีอุบัติเหตุรถชนแล้วขับหนี รถชนแล้วตัวคนขับหนี หรือรถชนมีคนตายที่เป็นปัญหา (ฝ่ายวิชาการสุตรไพศาล, 2561)

“สถานที่เกิดเหตุ” เป็นคำที่มีผู้ให้คำนิยาม ความหมาย และคำจำกัดความ แตกต่างกันไป ยกตัวอย่างเช่น “สถานที่เกิดเหตุ (Crime scene) หมายถึง สถานที่ที่มีการกระทำความผิด

เกิดขึ้นทั้งทางแพ่งและทางอาญา โดยทั่วไปแล้วผู้กระทำความผิดมักทิ้งร่องรอยหรือพยานหลักฐานไว้ในสถานที่เกิดเหตุซึ่งจะทำให้ผู้ไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุสามารถเก็บร่องรอยหรือพยานหลักฐานและอ่านสภาพของสถานที่เกิดเหตุได้ว่าใครเป็นผู้กระทำความผิด กระทำอย่างไร ด้วยวิธีการใด เมื่อเวลาใด และประสงค์ต่ออะไร” (จิรศักดิ์ เจียมเจตจรรยา, 2550) หรือ “สถานที่เกิดเหตุ เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการสืบสวนสอบสวนเพื่อให้ได้พยานหลักฐานที่จะนำไปพิสูจน์ว่ามีเหตุเกิดขึ้นจริง และใครเป็นผู้กระทำ นอกจากสถานที่เกิดเหตุซึ่งเป็นบริเวณที่ผู้กระทำความผิดได้ลงมือกระทำแล้ว บริเวณอื่นที่เกี่ยวข้องๆ เช่น บริเวณที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีไปซ่อนตัว บริเวณที่พบวัตถุพยานต่างๆ ที่ใช้ในการกระทำความผิด ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นบริเวณที่มีความต่อเนื่องกับสถานที่เกิดเหตุ และมีความสำคัญเช่นกัน ในทางปฏิบัติอาจจะยากที่จะระบุลงไปได้ชัดๆ ว่าขอบเขตของสถานที่เกิดเหตุนั้นอยู่ตรงไหน” (สมภพ เองสมบุญ, 2551) กล่าวโดยรวมแล้ว สถานที่เกิดเหตุจึงเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญมาก ควรได้รับการป้องกัน และมีการรักษาสถานที่เกิดเหตุไว้ เพื่อให้ได้มาซึ่งการตรวจเก็บและรวบรวมพยานหลักฐานนำไปเชื่อมโยงในการหาตัวผู้กระทำความผิดให้มาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมต่อไป

หลักการเข้าถึงสถานที่เกิดเหตุ มีหลักต้องปฏิบัติตามขั้นตอนที่สำคัญ เช่น เมื่อได้รับแจ้งเหตุต้องรีบเดินทางไปถึงสถานที่เกิดเหตุโดยเร็วที่สุด เพราะถ้าปล่อยไว้เนิ่นนาน ร่องรอยพยานหลักฐานอาจถูกทำลายสูญหาย หรืออาจเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพ การไปถึงที่เกิดเหตุด้วยความรวดเร็วจะก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการ เช่น สามารถระงับเหตุได้ทันท่วงที ช่วยเหลือผู้บาดเจ็บได้ ก่อนที่เหตุการณ์จะลุกลามทำให้เกิดความเสียหายร้ายแรง นอกจากนี้หากคนร้ายยังอยู่ในสถานที่เกิดเหตุเจ้าหน้าที่ตำรวจอาจพบตัวคนร้ายและทำการจับกุมตัวได้ เมื่อไปถึงสถานที่เกิดเหตุแล้วต้องกันบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องให้ออกจากบริเวณที่เกิดเหตุ แล้วจึงเริ่มลงมือตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุด้วยความละเอียดถี่ถ้วน เพราะการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุให้อยู่ในสภาพเดิมมากที่สุด ถือเป็นหัวใจสำคัญของการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ในกรณีพบผู้บาดเจ็บในสถานที่เกิดเหตุ ให้ทำการปฐมพยาบาลแล้วรีบนำตัวส่งโรงพยาบาลเป็นอันดับแรก ในการนำส่งผู้บาดเจ็บควรมีเจ้าหน้าที่ตำรวจไปด้วยทุกครั้ง เพราะผู้บาดเจ็บอาจพูดอะไรที่เป็นประโยชน์ต่อรูปคดีได้ แต่หากพบศพห้ามเคลื่อนย้ายจนกว่าจะได้รับการชันสูตรพลิกศพตามกฎหมาย (สันต์ สุขวัฒน์, 2551)

หากมีเหตุเกิดขึ้น และพบผู้บาดเจ็บ บุคคลกลุ่มแรกที่จะเข้าถึงสถานที่เกิดเหตุได้อย่างรวดเร็วและทันที พบว่าเป็นกลุ่มของมูลนิธิหรืออาสาสมัครกู้ภัย สำหรับอาสาสมัครกู้ภัยการเข้าช่วยเหลือผู้ได้รับบาดเจ็บนั้นมีความสำคัญมาก เพราะในความสำเร็จหรือในความผิดพลาดจากการตัดสินใจในการกระทำนั้นหมายถึง "ชีวิต" ดังนั้นความรู้ ความเข้าใจบวกกับความสามารถและความกล้าที่จะช่วยเหลือผู้บาดเจ็บในยามคับขันจึงมีความสำคัญมาก ทั้งนี้อาสาสมัครกู้ภัยจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ทางการแพทย์ไม่มากนักน้อย เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนทางด้านภารกิจนั้นไม่ใช่ว่ารู้วิธีแล้วจะทำได้ทันที ทุกอย่างต้องอาศัยการฝึกฝนจนชำนาญ ดังนั้นอาสาสมัครกู้ภัยที่สนใจใน

การกู้ภัยจึงจำเป็นที่จะต้องชวนช่วยหาความรู้จากที่ต่างๆ เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ทั้งนี้เพื่อนำไปใช้ได้อย่างถูกวิธี อาสาสมัครกู้ภัยต้องเตรียมพร้อมรับมือกับสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นอยู่เสมอ คือเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันขึ้นอาสาสมัครกู้ภัยจะต้องพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ แต่อย่างไรก็ตามทั้งการช่วยเหลือผู้ได้รับบาดเจ็บและการกู้ภัยก็จำเป็นที่จะต้องมีส่วนร่วมช่วยเหลือด้วยกันเพื่อความไม่ประมาทและกันการผิดพลาด อาสาสมัครกู้ภัยคือผู้ที่มีความเสียสละปฏิบัติตนต่อผู้อื่นเสมือนเป็นญาติของตน เป็นผู้ซึ่งพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองอยู่เสมอ และให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมโลกด้วยความเสมอภาค โดยไม่ต้องการสิ่งตอบแทนใดๆ จึงถือได้ว่าอาสาสมัครกู้ภัยเป็นกำลังสำคัญของสังคมในปัจจุบันไปเสียแล้ว (วิทยา ชาติบัญชาชัย, 2545)

ปัจจุบันมีมูลนิธิที่ก่อตั้งขึ้นในประเทศไทยจำนวนมาก หนึ่งในนั้นประกอบด้วย จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางด้านตะวันตก ตั้งอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำท่าจีนซึ่งเป็นพื้นที่บริเวณราบลุ่มภาคกลาง อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไปตามเส้นทางถนนเพชรเกษม 56 กิโลเมตร หรือตามเส้นทางถนนบรมราชชนนี (ถนนปิ่นเกล้า-นครชัยศรี) 51 กิโลเมตร และตามเส้นทางรถไฟ 62 กิโลเมตร มีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ 106 ตำบล 919 หมู่บ้าน โดยในปี พ.ศ.2563 จังหวัดนครปฐม มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 920,729 คน อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด คือ อำเภอเมืองนครปฐม และอำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุด คือ อำเภอพุทธมณฑล (จังหวัดนครปฐม, 2564) จังหวัดนครปฐม แบ่งขอบเขตและอำนาจหน้าที่ของสถานีตำรวจภูธร 12 สถานี ได้แก่ สภ.เมืองนครปฐม, สภ.สามควายเผือก, สภ.โพรงมะเดื่อ, สภ.นครชัยศรี, สภ.สามพราน, สภ.โพธิ์แก้ว, สภ.พุทธมณฑล, สภ.ดอนตูม, สภ.บางเลน, สภ.บางหลวง, สภ.กำแพงแสน และสภ.กระต๊อบ

มูลนิธิสุศาลานุเคราะห์ เป็นมูลนิธิที่จัดตั้งอยู่ภายในจังหวัดนครปฐม แบ่งเขตการดูแลพื้นที่ตามอำเภอต่าง ๆ ซึ่งมีหน้าที่คอยให้ความช่วยเหลือสังคมในรูปแบบการปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบอุบัติเหตุ ดำเนินงานเกี่ยวกับศพไร้ญาติ โดยการออกปฏิบัติของงานหน่วยเคลื่อนที่เร็วเพื่อไปให้ถึงที่เกิดเหตุโดยเร็วที่สุด ด้วยการทำงานแข่งกับนาฬิกาชีวิตของผู้บาดเจ็บโดยไม่สนใจว่าคนเจ็บเหล่านั้นจะเป็นใคร ยากดี มีเงินอย่างไร ขอเพียงให้ไปทันช่วยเหลือชีวิตและนำส่งโรงพยาบาลเท่านั้น ไม่เพียงเท่านั้น มูลนิธิสุศาลานุเคราะห์ยังได้พัฒนาคุณภาพชีวิตอีกในหลาย ๆ ทาง รวมถึงการฟื้นฟูหลังเกิดภัยพิบัติอีกด้วย (กนกวรรณ นิมิตศนศิริ, 2557)

ในส่วนของงานวิจัยที่ผ่านมา ส่วนใหญ่จะเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ศึกษาจะเป็นเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยและพนักงานสอบสวน โดยประเด็นที่ศึกษาจะเกี่ยวข้องกับการรักษาสถานที่เกิดเหตุและรักษาวัตถุพยาน ความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในด้านต่างๆ ดังเช่นงานของ (ไกรพิชญ์ ไสว, 2561) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาและการรักษาสถานที่เกิดเหตุของอาสาสมัครกู้ภัยและพนักงานสอบสวน (เทวฤทธิ์ อุทธา, 2555) ศึกษาเรื่องกระบวนการรักษาสถานที่เกิดเหตุและรักษาวัตถุพยานของเจ้าหน้าที่มูลนิธิต่างๆ ในเขตจังหวัดชลบุรี (เทียนมณี เปรมศรี, 2556) ศึกษา

เรื่องความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน:กรณีศึกษามูลนิธิ สัจจพุทธธรรมแห่งประเทศไทยอำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี และ (ณัฐพล ระแบบเลิศ, 2566) ศึกษาเรื่อง ความรู้และความเข้าใจของอาสาสมัครหน่วยกู้ภัยพิชฌุโลก มูลนิธิประสาทบุญสถานที่มี ต่อหลักฐานด้านนิติวิทยาศาสตร์และนิติเวชศาสตร์ เป็นต้น สำหรับงานวิจัยนี้จะเป็นงานวิจัยเชิง คุณภาพ ประชากรที่ศึกษาจะครอบคลุมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานอาสาสมัครกู้ภัย มูลนิธิสุศาลานุเคราะห์จังหวัดนครปฐม กลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้าน การตรวจสถานที่เกิดเหตุ ในส่วนประเด็นที่ศึกษาที่จะเป็นเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการเพิ่ม ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ โดยวิเคราะห์ตามหลักการ 4M และ PEST ซึ่งเป็น ประเด็นใหม่

ดังนั้น ข้อค้นพบของวิจัยนี้จะช่วยอาสาสมัครกู้ภัยในการป้องกันพยานหลักฐานไม่ให้ ถูกทำลาย สูญหาย ถูกเคลื่อนย้ายหรือเพิ่มวัตถุพยานและเพื่อป้องกันรักษาสภาพของสถานที่เกิดเหตุ ให้มีการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด นำไปสู่แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงานรวมถึงผู้เกี่ยวข้อง

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของอาสาสมัครกู้ภัย มูลนิธิสุศาลานุเคราะห์ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม

1.2.1 เพื่อเสนอแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุศาลานุเคราะห์ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม

1.3 คำถามการวิจัย

1.3.1 สภาพปัญหาการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุ ศาลานุเคราะห์ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม มีอะไรบ้าง

1.3.2 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ อาสาสมัครกู้ภัยในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ควรเป็นอย่างไร

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผู้วิจัยได้ ดำเนินการรวบรวมประเด็นปัญหาและข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อมุ่งสู่วัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยดำเนินการค้นคว้าข้อมูลทางเอกสาร เว็บไซต์ และข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แนวคิดทฤษฎีที่

เกี่ยวข้อง ตลอดจนงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เมื่อได้ข้อมูลทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เพื่อแยกประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัยให้ตรงกับวัตถุประสงค์งานวิจัย ซึ่งมีส่วนช่วยสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยและกำหนดประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกของกลุ่มตัวอย่างได้ชัดเจนมากขึ้นก่อนลงศึกษาภาคสนามจริง (Field study)

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นศึกษาเนื้อหาอันประกอบด้วย

- 1) ข้อกำหนด ขอบเขตอำนาจ และขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย
- 2) การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอน ตามหลักการ FBI
- 3) ปัจจัยสภาพปัญหาภายในหน่วยงาน และปัจจัยสภาพปัญหานอกหน่วยงาน ตามหลัก 4M และ PEST

1.4.3 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการศึกษาภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

- 1) เป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเข้าสถานที่เกิดเหตุ ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ไม่น้อยกว่า 4 ปี
- 2) ครอบคลุมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการเป็นเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย, กลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน และกลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ
- 3) เป็นบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดนครปฐม ไม่น้อยกว่า 4 ปี
- 4) สามารถให้ข้อมูลในเรื่องที่ผู้วิจัยศึกษาได้เป็นอย่างดีจากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยตรง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีข้อเท็จจริง มีความละเอียดลุ่มลึก แต่ผู้วิจัยมีข้อจำกัดของข้อมูลในด้านการปฏิบัติงานเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว

ผู้วิจัยจึงได้กำหนดบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 16 คน ประกอบด้วย 1) เจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยของมูลนิธิสุศาลานุเคราะห์ จำนวน 12 คน 2) พนักงานสอบสวนในพื้นที่จังหวัดนครปฐม จำนวน 2 คน และ 3) ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 จำนวน 2 คน

1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลวิจัยครั้งนี้ ตั้งแต่ เดือนมีนาคม 2567 ถึงเดือนเมษายน 2567

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

คดีอาญา หมายถึง คดีที่กฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด และมีโทษทางอาญา เช่น ประมวลกฎหมายอาญา ความผิดฐานลักทรัพย์ วิวังทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย ทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส พยายามฆ่า ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา เป็นต้น และการกระทำผิดดังตัวอย่างที่กล่าวมานั้น ต้องได้โทษทางอาญา ซึ่งมี 5 สถาน ดังนี้ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์

พนักงานสอบสวน หมายถึง เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมาย ให้มีอำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน

การสอบสวนหมาย หมายถึงการรวบรวมพยานหลักฐาน และการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือการพิสูจน์ความผิด และเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

การตรวจสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง การตรวจวิเคราะห์สถานที่ที่เป็นจุดเริ่มต้นของการกระทำความผิดทั้งหลาย รวมทั้งบริเวณที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการกระทำผิดนั้น ๆ ด้วย โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะแสวงหา และรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่จะประโยชน์ในการติดตามตัวคนร้าย และพิสูจน์การกระทำความผิด ผู้ที่ไปตรวจสถานที่เกิดเหตุจำเป็นต้องตรวจสถานที่เกิดเหตุด้วยความละเอียดรอบคอบ เพื่อให้ทราบเบื้องต้นว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิด กระทำอย่างไร ด้วยวิธีการใด วันเวลาที่เกิดเหตุเมื่อใด และมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการกระทำความผิดอย่างไร

พยานหลักฐาน หมายถึง พยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ ตลอดจนหลักฐานต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นเครื่องพิสูจน์การกระทำความผิดได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226

พยานบุคคล คือ บุคคลที่มาเบิกความต่อศาลถึงข้อเท็จจริงที่ตนได้ประสบพบเห็น หรือทราบมา

พยานเอกสาร คือ ข้อความใด ๆ ในเอกสารที่มีการอ้างความหมายของข้อความเป็นพยาน

พยานวัตถุ คือ วัตถุสิ่งของที่คู่ความอ้างเป็นพยาน การอ้างสถานที่ให้ศาลตรวจก็อยู่ในความหมายของพยานวัตถุด้วย

พยานผู้เชี่ยวชาญ คือ บุคคลซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในวิชาการหรือกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง และมาเบิกความโดยการให้ความเห็น

การรักษาสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง การรักษาให้สภาพที่เกิดเหตุอยู่ในสภาวะเดียวกับที่พบครั้งแรกไว้ระยะหนึ่ง ในขณะที่เดียวกันต้องป้องกันไม่ให้เอกสารหรือหลักฐานสูญหาย การรักษาสถานที่เกิดเหตุจะส่งผลต่อการเก็บรวบรวมและรักษาพยานวัตถุ เพราะขั้นตอนดังกล่าวจะช่วยให้พยานวัตถุไม่ถูกทำลายหรือสูญหาย จนกว่าจะได้มีการบันทึกและเก็บรวบรวมอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ต้องเริ่มรักษาสถานที่เกิดเหตุตั้งแต่เจ้าหน้าที่ชุดแรกเดินทางมาถึง และสิ้นสุดเมื่อได้ทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น และออกจากสถานที่เกิดเหตุไปโดยปราศจากข้อสงสัย

อาสาสมัครกู้ภัย หมายถึง กลุ่มคนผู้มีความเสียสละทั้งทางกายและทางใจ เพื่ออุทิศให้แก่สังคมและเพื่อนร่วมโลก ไม่ว่าจะเป็มนุษย์หรือสัตว์ โดยไม่คำนึงถึงชนชั้นวรรณะ เชื้อชาติ หรือศาสนา และเป็นผู้ซึ่งยอมเสียสละเวลาส่วนตัว เพื่อช่วยเหลือสังคมโดยที่ไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ

การปฐมพยาบาล หมายถึง การให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยหรือผู้บาดเจ็บ ณ สถานที่เกิดเหตุ โดยใช้อุปกรณ์เท่าที่จะหาได้ในขณะนั้น ก่อนที่ผู้บาดเจ็บจะได้รับการดูแลรักษาจากบุคลากรทางการแพทย์ หรือส่งต่อไปยังโรงพยาบาล

สภาพปัญหาการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุโขทัย หมายถึง สภาพปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานในตรวจสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย รวมถึงสภาพปัญหาภายในและสภาพปัญหานอกของหน่วยงาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุโขทัยในพื้นที่จังหวัดนครปฐมไม่ว่าจะเป็นผลกระทบโดยตรงหรือผลกระทบโดยอ้อม

สภาพปัญหาภายในหน่วยงาน (4M) เป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการบริหารองค์กร ประกอบด้วยด้านบุคลากร (Man) ด้านงบประมาณ (Money) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) และด้านการบริหารจัดการ (Management) ซึ่งการบริหารองค์กรให้ประสบผลสำเร็จ จำเป็นต้องบริหารจัดการทั้ง 4 ด้านควบคู่กันไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สภาพปัญหานอกหน่วยงาน (PEST) เป็นเครื่องมือที่ใช้ วิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่องค์กรไม่สามารถควบคุมได้ เพื่อประเมินผลกระทบและเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ประกอบด้วยด้านนโยบายและการเมือง (Political) ด้านเศรษฐกิจ (Economic) ด้านสภาพสังคม (Social) และด้านเทคโนโลยี (Technological)

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ

16.1 ประโยชน์ด้านวิชาการ

งานวิจัยนี้ช่วยให้ทราบถึงสภาพปัญหาการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอนตามหลักการ FBI สภาพปัญหาภายในหน่วยงาน และสภาพปัญหานอกหน่วยงาน เพื่อหาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุให้ดีขึ้น

1.6.2 ประโยชน์ในด้านการนำไปประยุกต์ใช้

งานวิจัยนี้ใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุทธาศาลานุเคราะห์ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม รวมถึงเป็นต้นแบบให้แก่มูลนิธิอื่น ๆ เพื่อป้องกันรักษาสภาพสถานที่เกิดเหตุและพยานหลักฐานให้มีการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานของกลุ่มงานตรวจสถานที่เกิดเหตุ สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจได้รวบรวมพยานหลักฐานที่สำคัญแก่รูปคดีได้อย่างครบถ้วน และพนักงานสอบสวนสามารถนำพยานหลักฐานที่ได้ไปใช้ประกอบการทำสำนวนการสอบสวนเพื่อหาตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษได้อย่างมีประสิทธิภาพ



บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานในบทนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล และเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ซึ่งผลการ ค้นคว้าศึกษาข้อมูลดังรายละเอียดตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับอาสาศัมครกัญภัย
 - 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับมูลนิธิสุขศาลานุเคราะห์
 - 2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ
 - 2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรักษาสถานที่เกิดเหตุและความสำคัญของ พยานหลักฐาน
 - 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยสภาพปัญหาภายในหน่วยงาน
 - 2.6 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยสภาพปัญหานอกหน่วยงาน
 - 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย
- โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับอาสาศัมครกัญภัย

ในส่วนนี้ผู้วิจัยขอแบ่งหัวข้อย่อยเพื่อให้เห็นถึงประวัติความเป็นมาของการก่อตั้งมูลนิธิ รวมถึง ขอบเขตหน้าที่และความสำคัญของอาสาศัมครกัญภัย ซึ่งแบ่งออกเป็นหัวข้อย่อย 7 หัวข้อ ดังนี้

- 2.1.1 ประวัติและความเป็นมาของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน (สพฉ.)
- 2.1.2 แผนหลักการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ
- 2.1.3 มาตรฐานระบบการแพทย์ฉุกเฉิน
- 2.1.4 สายด่วน 1669-สายด่วนช่วยชีวิต
- 2.1.5 การปฐมพยาบาล
- 2.1.6 อาสาศัมครกัญภัย
- 2.1.7 ความสำคัญของอาสาศัมครกัญชีพ-กัญภัย

2.1.1 ประวัติและความเป็นมาของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน (สพฉ.)

การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504) ซึ่งเน้นการขยายเส้นทางคมนาคมส่งผลให้การบาดเจ็บและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ขณะที่ภาครัฐไม่มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน การช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ ณ จุดเกิดเหตุในเขตเมืองใหญ่ และกรุงเทพฯ จึงกลายเป็นบทบาทของอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัยของมูลนิธิต่าง ๆ ที่เข้ามาทำหน้าที่ทั้ง “กู้ภัย” และ “กู้ชีพ” โดยไม่มีระบบคุณภาพที่ชัดเจน จำนวนอุบัติเหตุที่เพิ่มมากขึ้นทำให้จำนวนอาสาสมัครของมูลนิธิต่าง ๆ ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง นำมาซึ่งปัญหาสำคัญ ๆ ประกอบด้วยการขโมยทรัพย์สินของผู้บาดเจ็บ การบาดเจ็บซ้ำของผู้ป่วยที่ได้รับการช่วยเหลือ สาเหตุสำคัญมาจากการขาดนโยบายกำกับด้านคุณภาพที่ชัดเจนของภาครัฐ ทั้งด้านมาตรฐานบุคลากร เครื่องมือ ความรู้ และงบประมาณสนับสนุน แต่ละมูลนิธิต่างดิ้นรนช่วยเหลือตัวเอง

อย่างไรก็ตาม กิจกรรมการช่วยเหลือ ณ จุดเกิดเหตุของมูลนิธิและอาสาสมัครเหล่านี้ได้กระตุ้นให้เกิดแนวร่วมของการบริการการแพทย์ฉุกเฉินของโรงพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชน มีการทดลองจัดตั้งหน่วยบริการเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉินในองค์กรของภาครัฐ ในลักษณะต่างๆ เช่น

กรมตำรวจ จัดตั้งศูนย์ส่งกลับขึ้นในปี พ.ศ. 2520 โดยจัดให้มีรถพยาบาลประจำอยู่ในสถานีดับเพลิงในกรุงเทพมหานครประมาณ 34 แห่ง ภายในโรงพยาบาลมีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นพร้อมตำรวจดับเพลิงที่ผ่านการอบรมให้มีความสามารถระดับเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บนำส่งโรงพยาบาลให้บริการ Prehospital Care แก่ผู้ป่วยและผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุขนาดใหญ่ และภัยพิบัติ ต่อมาในปี พ.ศ. 2523 โรงพยาบาลตำรวจจัดตั้งศูนย์รถพยาบาลขึ้นเพื่อช่วยเหลือผู้บาดเจ็บที่ร้องขอมาทางโทรศัพท์และวิทยุ และรวมศูนย์รถพยาบาลเข้ากับศูนย์ส่งกลับปัจจุบันภารกิจสำคัญประการหนึ่งของศูนย์ฯ คือ ให้บริการผู้ป่วยฉุกเฉิน ณ จุดเกิดเหตุ จนกระทั่งถึงโรงพยาบาล และลำเลียงผู้ป่วยฉุกเฉินและวิกฤตทางเฮลิคอปเตอร์

กรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครได้จัดบริการเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบอุบัติเหตุและผู้บาดเจ็บขึ้น วิกฤตมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2537 โดยสำนักงานการแพทย์กรุงเทพมหานคร จัดตั้งหน่วยแพทย์กู้ชีพขึ้นที่วิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานครและวชิรพยาบาล ลักษณะเป็นหน่วยเคลื่อนที่เร็วพร้อมด้วยบุคลากรทางการแพทย์ และอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จำเป็นไปยังจุดเกิดเหตุ เน้นการช่วยเหลือด้านอุบัติเหตุจราจร และพยายามขยายไปยังโรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 9 แห่ง เพื่อดูแลรักษาผู้เจ็บป่วยฉุกเฉินกรณีอุบัติเหตุ อุบัติภัยและเชื่อมโยงกับศูนย์กู้ชีพของกรมการแพทย์กระทรวงสาธารณสุข โดยเฉพาะกรณีผู้ป่วยฉุกเฉินที่ไม่ใช่อุบัติเหตุจราจร โดยเรียกหน่วยปฏิบัติการนี้ว่า SMART (Surgico-Medical Ambulance and Rescue Team) มีหมายเลขรับแจ้งเหตุตรงคือ 1554

ต่อมาในปีพ.ศ. 2543 ได้จัดตั้ง “ศูนย์เฮอร์วึม” เพื่อเป็นศูนย์กลางการประสานการจัดบริการด้านการแพทย์ ประเภทวิกฤติฉุกเฉินทุกประเภท พร้อมทั้งจัดบริการรถพยาบาลฉุกเฉิน เพื่อให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ผู้บาดเจ็บและผู้ป่วย พร้อมการเคลื่อนย้ายไปยังสถานพยาบาลที่เหมาะสม ถือเป็นบทบาทของท้องถิ่นที่พยายามเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้ง Command Control Center ต่อมาในปี พ.ศ.2550 ศูนย์เฮอร์วึมได้รับมอบภารกิจจากสำนักงานระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน กระทรวงสาธารณสุข ในการดำเนินการระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินให้ครอบคลุมพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยใช้หมายเลขโทรศัพท์ 1646

กระทรวงสาธารณสุข (เอกสารเรื่อง ความเป็นมาของการดำเนินงานป้องกันอุบัติเหตุในกระทรวงสาธารณสุข โดย นพ.แท้จริง ศิริพานิช)

ปัญหาสุขภาพที่สำคัญของคนไทยได้เปลี่ยนจากโรคติดต่อมาเป็นการบาดเจ็บและพิการจากอุบัติเหตุจราจร อีกทั้งมีความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินจากภัยพิบัติและสาธารณภัยที่รุนแรง เช่น อุทกภัยทางภาคใต้ ในปี 2531 พายุไต้ฝุ่นเกย์ ในปี 2532 รถบรรทุกแก๊สชนกันที่ถนนเพชรบุรี ในปี 2533 ขณะที่ระบบการช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉินยังไม่มีประสิทธิภาพ ขาดการประสานงานกันอย่างเป็นระบบระหว่างโรงพยาบาลในกรุงเทพ ขาดระบบส่งต่อผู้ป่วย ขาดหน่วยงานรับผิดชอบการวิจัยอุบัติเหตุโดยตรง ขาดรถพยาบาลและอุปกรณ์ช่วยชีวิตที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการทุกระดับตั้งแต่แพทย์ พยาบาล และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ขาดความรู้ความสามารถในการช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุและสาธารณภัยอย่างรวดเร็วและถูกต้องทำให้เกิดความพิการมากขึ้น หรือบางครั้งอาจทำให้ผู้บาดเจ็บถึงตายได้ การดำเนินงานพัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉินโดยกรมการแพทย์ เริ่มในปี 2530 จากการบรรจุโครงการป้องกันและควบคุมความพิการจากอุบัติเหตุเป็น 1 ใน 15 โครงการของแผนงานโรคไม่ติดต่อ เพื่อพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการป้องกันควบคุมอุบัติเหตุ พัฒนาระบบบริการผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุ ณ จุดเกิดเหตุและในสถานบริการ และพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาอุบัติเหตุทางการแพทย์ กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นการฝึกอบรมการช่วยฟื้นคืนชีพแก่แพทย์ในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และจัดทำคู่มือการเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บสำหรับประชาชน และจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เผยแพร่ความรู้เรื่องอุบัติเหตุให้กับประชาชน ต่อมานายแพทย์สุจินต์ ผลการกุล อธิบดีกรมการแพทย์ในขณะนั้นได้ตั้งหน่วยงานภายในคือ สำนักงานประสานงานทางการแพทย์ด้านอุบัติเหตุและสาธารณภัย โดยมอบหมายให้นายแพทย์พงษ์ศักดิ์ วัฒนา เป็นผู้อำนวยการสำนักงานคนแรก ในช่วงนั้นปัญหาอุบัติเหตุมีแนวโน้มรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ทำให้มีงานเพิ่มขึ้นจนเกินกำลังจำเป็นต้องมีบุคลากรเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้เพียงพอในการทำงาน ในปีถัดมาจึงมีการขอตั้งสำนักงานอย่างเป็นทางการ เพื่อให้มีกรอบอัตรากำลังและงบประมาณในการดำเนินงานในปี พ.ศ. 2532 กรมการแพทย์ ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวน 150 ล้านบาท เพื่อสร้างอาคารการแพทย์ฉุกเฉิน และจัดตั้งศูนย์กู้ชีพที่โรงพยาบาลราชวิถี โดยได้อัญเชิญพระนามของ

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาชัยนาทนเรนทร องค์สถาปนากระทรวงสาธารณสุข มาเป็นชื่อของหน่วยปฏิบัติการเรียกว่า หน่วยกู้ชีพ “นเรนทร” โดยมีวัตถุประสงค์ให้เป็นศูนย์กลางการฝึกอบรมและการบริหารระบบการแพทย์ฉุกเฉินในประเทศไทย พร้อมกับบรรจุแผนการพัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉินไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) เน้นให้มีการขยายการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน ณ จุดเกิดเหตุสู่จังหวัดในภูมิภาคและผลักดันจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นจังหวัดนำร่อง และได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุขในขณะนั้น (นายแพทย์ประสงค์ บุรณ์พงศ์) เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุจราจรด้านบริการทางการแพทย์ ต่อมาในปี พ.ศ.2536 นายแพทย์วิฑูร แสงสิงแก้ว อธิบดีกรมการแพทย์ได้มอบหมายให้ นายแพทย์แท้จริง ศิริพานิช ซึ่งเป็นจักษุแพทย์ประจำโรงพยาบาลราชวิถี มาเป็นผู้อำนวยการสำนักงานประสานงานทางการแพทย์ด้านอุบัติเหตุและสาธารณสุข นายแพทย์แท้จริงฯ ได้ขอให้แพทย์จากโรงพยาบาลราชวิถี ได้แก่ นายแพทย์สมชาย กาญจนสุด นายแพทย์ประวิทย์ ประชาศิลาปะชัย มาช่วยราชการ และร่วมกันพัฒนางานด้านอุบัติเหตุและสาธารณสุขและดูแลรับผิดชอบศูนย์สื่อสารสาธารณสุขนเรนทรของกระทรวงสาธารณสุขที่อยู่โรงพยาบาลราชวิถี ต่อมาได้ขอให้แพทย์หญิงชไมพันธ์ สันติกาญจน์ จากกองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข มาช่วยราชการ เน้นหนักในเรื่องระบบการเฝ้าระวังการบาดเจ็บ (Injury Surveillance) โดยหน่วยงานนี้รับผิดชอบในการดำเนินงานด้านอุบัติเหตุและสาธารณสุขของกระทรวงสาธารณสุข ในระยะแรกเน้นในเรื่องการพัฒนาระบบสื่อสารและการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่อาสาสมัครมูลนิธิ และเจ้าหน้าที่ตำรวจในการช่วยเหลือผู้เจ็บป่วยฉุกเฉิน ณ จุดเกิดเหตุ เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับทีมปฏิบัติการในระบบบริการรักษาพยาบาล ณ จุดเกิดเหตุ และพยายามผลักดันให้มีการบังคับใช้กฎหมาย

วันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2538 มีพระราชกฤษฎีกาแต่งตั้งสำนักงานประสานงานทางการแพทย์ด้านอุบัติเหตุและสาธารณสุข ให้เป็น สถาบันการแพทย์ด้านอุบัติเหตุและสาธารณสุข (Medical Institute of Accident and Disaster) สังกัดกรมการแพทย์แต่ยังใช้สถานที่ตั้งอยู่ที่โรงพยาบาลราชวิถี การจัดตั้งศูนย์รับแจ้งเหตุ (Dispatch Center) ขึ้นที่โรงพยาบาลราชวิถี เพื่อทำหน้าที่ประสานงานรับส่งข่าวสารกับศูนย์วิทยุสื่อสารของจังหวัดทั่วประเทศด้วยคลื่นความถี่ 155.925 Mgh โดยผ่านระบบ Single Size Band : SSB ของกองช่างบำรุงที่มีเครือข่ายกระจายอยู่ตามศูนย์เขตต่างๆ รวมทั้งเป็นศูนย์ประสานในกรณีเกิดกรณีฉุกเฉินหรือภัยพิบัติ เช่น พายุภัย น้ำท่วม อุบัติเหตุหมู่ ตึกถล่ม ฯลฯ โดยมีช่องทางการสื่อสารทั้งโทรศัพท์ Hotline 1669 และหมายเลขโทรศัพท์ 02-2482222 สำหรับให้ประชาชนแจ้งเหตุขอความช่วยเหลือกรณีเจ็บป่วยฉุกเฉิน

ปี พ.ศ. 2539 กรมการแพทย์ได้ขยายพื้นที่ให้บริการโดยจัดตั้งศูนย์กู้ชีพเคลื่อนที่โรงพยาบาลเคลื่อนที่ และศูนย์กู้ชีพโรงพยาบาลนพรัตนราชธานี พร้อมกับพัฒนาความร่วมมือระหว่างกรมการ

แพทย์กับกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งพื้นที่ในการให้บริการ ออกเป็น 7 พื้นที่ (Zoning) และมีหมายเลขแจ้งเหตุ 2 หมายเลข คือ 1669 ในส่วนของกรมการแพทย์ และ 1554 ในส่วนของพื้นที่กรุงเทพมหานคร พร้อมกับพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ประจำรถพยาบาล โดยจัดการอบรมทีมแพทย์และพยาบาลหลักสูตร Advance Life Support โดยเชิญวิทยากร NSW Ambulance Services มาจัด Course ให้ และสนับสนุนงบประมาณให้กับพยาบาลกู้ชีพจำนวนหนึ่งไปศึกษาดูงานระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน SAMU ประเทศฝรั่งเศส ทำให้พยาบาลที่ปฏิบัติงานบนรถกู้ชีพทั่วประเทศมีความสามารถปฏิบัติงานรักษาพยาบาล ณ จุดเกิดเหตุได้มีประสิทธิภาพดีขึ้น งานที่สำคัญอีกประการของสถาบันฯ คือ ในช่วงเทศกาลจะมีการรายงานข้อมูลการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ จึงเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในสังคม โดยในช่วงเทศกาลปีใหม่และสงกรานต์ ศูนย์เรนทรฯ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจร และรายงานสถานการณ์ทุกวัน ซึ่งในช่วงนั้น นายแพทย์มงคล ณ สงขลา ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงสาธารณสุข ออกแถลงข่าวสถานการณ์ของการบาดเจ็บ ตายและการป้องกันทุกวัน ทำให้เป็นที่สนใจของสื่อมวลชนทุกสาขา จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2543 ปลัดกระทรวงสาธารณสุขมีดำริให้ตั้งเป็นสำนักงานใหม่ภายใต้ชื่อ “สำนักงานบริการการแพทย์ฉุกเฉิน” เพื่อทำหน้าที่จัดระบบและผลักดันให้เกิดระบบการแพทย์ฉุกเฉินในประเทศไทย โดยแต่งตั้งให้นายแพทย์สมชาย กาญจนสุต เป็นผู้อำนวยการ ส่วนสถาบันฯถูกลดบทบาทเหลืองานด้านการป้องกันการบาดเจ็บ ปัจจุบันเป็นกลุ่มงานหนึ่งอยู่ภายใต้สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค มีบทบาทหน้าที่ในเรื่องการป้องกันการบาดเจ็บ

ระหว่างปี 2549-2550 นับว่าเป็นย่างก้าวสำคัญของการผลักดันให้มีกฎหมายและหน่วยงานระดับชาติเพื่อรับผิดชอบการพัฒนาการแพทย์ฉุกเฉิน ดังนี้

1. มติคณะรัฐมนตรี 21 มีนาคม 2549 เห็นชอบหลักการในการจัดตั้งสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติในเรนทร (องค์การมหาชน) โดยให้สำนักงาน ก.พ.ร. รับร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติในเรนทร (องค์การมหาชน) พ.ศ. ...ไปพิจารณาพร้อมกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมรอบคอบชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ต่อไป

2. มติคณะรัฐมนตรี 22 สิงหาคม 2549 เห็นชอบให้จัดตั้ง “สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินเรนทร” เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข และให้กระทรวงสาธารณสุขจัดทำร่างกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการตามแนวทางมติคณะรัฐมนตรี 24 มกราคม 2549 และให้กระทรวงสาธารณสุขรับความเห็นของ กพร. ในการจัดทำร่าง “พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ” โดยพิจารณาภาพรวมของการใช้ประโยชน์ร่วมกันกับกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและกำหนดถึงการจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบภารกิจดังกล่าวไว้ในร่างพระราชบัญญัติ

3. มติคณะรัฐมนตรีวันที่ 10 เมษายน 2550 รับหลักการร่างพระราชบัญญัติระบบบริการ การแพทย์และการสาธารณสุขฉุกเฉิน พ.ศ. ... ที่กระทรวงสาธารณสุขเสนอ และส่งให้คณะกรรมการ กฤษฎีกาตรวจพิจารณา

4. มติคณะรัฐมนตรีวันที่ 20 พฤศจิกายน 2550 รับร่างพระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. ... ที่คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว เสนอให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา

5. สภานิติบัญญัติแห่งชาติลงมติในวาระที่ 1 รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติการแพทย์ ฉุกเฉิน พ.ศ... และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา จำนวน 24 คนในวันที่ 7 ธันวาคม 2550 ต่อมาเมื่อมีมติรับร่างพระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. ... วาระที่ 2 และ 3 ในวันที่ 21 ธันวาคม 2550

ต่อมาวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2551 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2551 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาในวันที่ 6 มีนาคม และประกาศใช้พระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ.2551 ในวันที่ 7 มีนาคม ถือเป็น พระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉินฉบับแรกของประเทศไทยพร้อมกับการจัดตั้ง สถาบันการแพทย์ ฉุกเฉินแห่งชาติ (สพฉ.) เพื่อเป็นองค์กรรับผิดชอบการบริหารจัดการ การประสานระหว่างหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชน รวมถึงการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้ามา มีบทบาทในการ บริหารจัดการการบริการการแพทย์ฉุกเฉิน ซึ่งเป็นการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบ บริการการแพทย์ฉุกเฉินที่วางไว้ (พันธมิตร์ร่วมพัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉินในประเทศไทย, 2556)

สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (สพฉ.) จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2551 เพื่อเป็นองค์กรรับผิดชอบการบริหารจัดการ การประสานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง ภาครัฐและเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้ามา มีบทบาทในการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านการแพทย์ฉุกเฉินร่วมกัน เพื่อทำให้ผู้เจ็บป่วยฉุกเฉินได้รับการคุ้มครองสิทธิในการเข้าถึงระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินอย่าง ทัวถึง เท่าเทียม และมีคุณภาพมาตรฐาน โดยได้รับการช่วยเหลือและรักษาพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ และทันต่อเหตุการณ์มากขึ้น โดยมีคณะกรรมการการแพทย์ฉุกเฉินทำหน้าที่กำหนดมาตรฐาน หลักเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการแพทย์ฉุกเฉิน

วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีระบบการแพทย์ฉุกเฉินที่ได้มาตรฐานซึ่งบุคคลเข้าถึงได้อย่างทั่วถึงและเท่า เทียม ทั้งในภาวะปกติและสาธารณสุข โดยมีการจัดการอย่างมีส่วนร่วม”

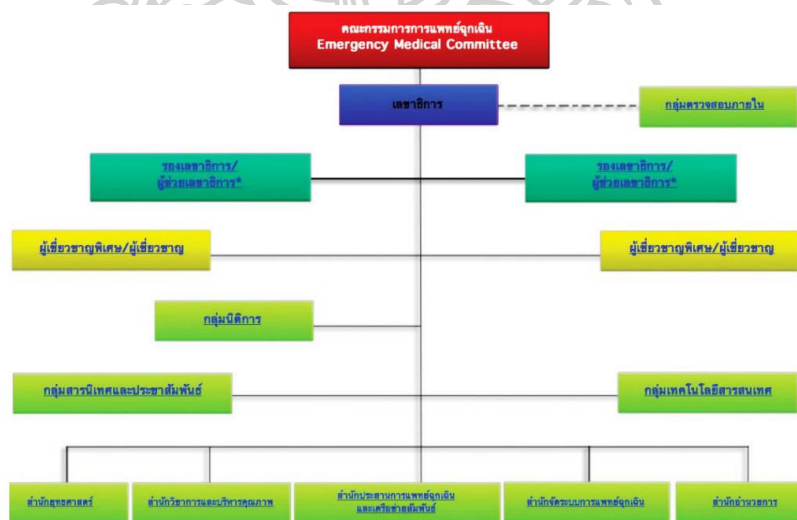
พันธกิจ

1. พัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉินให้ได้มาตรฐานซึ่งบุคคลเข้าถึงได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม
2. ส่งเสริมภาคีเครือข่ายให้มีความเข้มแข็งและมีการบริหารกิจการที่ดียิ่งมีส่วนร่วม

3. พัฒนาการแพทย์ฉุกเฉินให้พร้อมรับภาวะสาธารณสุขภัย
4. พัฒนาระบบการเงินเพื่อสนับสนุนการแพทย์ฉุกเฉินให้เพียงพอและยั่งยืน
5. ประสานความร่วมมือด้านการแพทย์ฉุกเฉินกับประชาคมอาเซียนและนานาชาติ

เป้าหมาย

1. ทุกท้องถิ่นและพื้นที่มีระบบการแพทย์ฉุกเฉินที่ได้มาตรฐานซึ่งบุคคลเข้าถึงได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม
2. ทุกหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องมีการบริหารจัดการด้านการแพทย์ฉุกเฉินตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดตามมาตรา ๓๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉินพ.ศ. ๒๕๕๑
3. ทุกจังหวัดมีการเตรียมการด้านการแพทย์ฉุกเฉินให้พร้อมรับสาธารณสุขภัย
5. มีการบูรณาการระบบงบประมาณของหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับระบบการแพทย์ฉุกเฉินให้ดำเนินตามแผนหลักการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ได้อย่างเพียงพอและ ยั่งยืน
5. มีการประสานความร่วมมือระดับประเทศในด้านการแพทย์ฉุกเฉินกับประชาคมอาเซียนและนานาชาติ



ภาพที่ 1 โครงสร้างการบริหารคณะกรรมการการแพทย์ฉุกเฉิน
ที่มา : (สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติบทบาทและภารกิจ, 2556)

2.1.2 แผนหลักการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานการแพทย์ฉุกเฉินของชาติ โดยรัฐได้ให้ความสำคัญโดยตราไว้ในพระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2551 มาตรา 15 (1) ได้ให้สถาบันสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติดำเนินการจัดทำแผนหลักเกี่ยวกับการแพทย์ฉุกเฉินเสนอต่อคณะกรรมการการแพทย์ฉุกเฉิน (กพฉ.) เพื่อเห็นชอบและใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานการแพทย์ฉุกเฉินของประเทศที่สอดคล้องกับสถานการณ์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉินได้ มาตรฐานสามารถลดการบาดเจ็บ รวมทั้งลดการเสียชีวิตโดยไม่สมควรของประเทศลง

นับตั้งแต่พระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2551 มีผลบังคับใช้ คณะกรรมการการแพทย์ฉุกเฉินได้มีการจัดทำแผนหลักการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ขึ้น เป็นแนวดำเนินการแพทย์ฉุกเฉินในช่วง ปี 2553-2555 และได้จัดทำแผนหลักการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2556-2559 ขึ้นโดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนครอบคลุมทุกมิติการดำเนินการการแพทย์ฉุกเฉินของประเทศ โดยให้เน้นการพัฒนาการปฏิบัติการฉุกเฉินทุกขั้นตอนทั้งก่อนชุดปฏิบัติการไปถึงผู้ป่วยฉุกเฉิน ระหว่างชุดปฏิบัติการนำผู้ป่วยฉุกเฉินถึงสถานพยาบาล และการปฏิบัติการฉุกเฉินในสถานพยาบาล ตลอดทั้งการส่งต่อผู้ป่วยฉุกเฉินระหว่างสถานพยาบาล ที่ได้มาตรฐานให้ทั่วถึงและเท่าเทียม นอกจากนี้ยังเน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบบริหารจัดการระบบการแพทย์ฉุกเฉินให้มีประสิทธิภาพในทุกระดับทั้งท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับภูมิภาคและนานาชาติ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคี และทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ท้องถิ่น มูลนิธิ เอกชน เครือข่ายนักวิชาการ และภาคส่วนของการเมืองในการร่วมกันขับเคลื่อนอย่างจริงจัง (สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติบทบาทและภารกิจ, 2556)

2.1.3 มาตรฐานระบบการแพทย์ฉุกเฉิน

“ทุกวินาทีล้วนมีความสำคัญต่อผู้ป่วยฉุกเฉิน” เพราะนั่นคือนาทีที่ขีดระหว่างคำว่า “รอด” หรือ “สูญเสีย”

ในอดีตที่ผ่านมา ระบบการแพทย์ฉุกเฉินอาจมีปัญหาดัดขัดอยู่บ้าง อาทิ ประชาชนเข้าไม่ถึงบริการด้านการแพทย์ฉุกเฉินโดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล ขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ หรือแม้แต่อุปกรณ์เครื่องมือทางการแพทย์ที่จำเป็น แต่ภายหลังจากที่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ.2551 สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติจึงได้ถือกำเนิดขึ้นเพื่อดำเนินงานภายใต้พระราชบัญญัติแห่งนี้ โดยมีจุดมุ่งหมายในการช่วยเหลือชีวิตประชาชนให้รอดพ้นจากการเจ็บป่วยฉุกเฉิน ทำให้การพัฒนามีระบบและทำให้การช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉินมีประสิทธิภาพมากขึ้น

และหนึ่งในการปฏิบัติภารกิจของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติคือการพัฒนาาระบบมาตรฐาน และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับระบบการแพทย์ฉุกเฉินให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม ก่อนหน้านี้ระบบการแพทย์ฉุกเฉินของไทยยังขาดการบริหารจัดการทั้งในด้านบุคลากร อุปกรณ์และเครื่องมือในการช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉิน นอกจากนี้ยังขาดหน่วยงานที่จะรับผิดชอบในการประสานการปฏิบัติการให้การช่วยเหลือชีวิตประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นระบบ สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติจึงได้เปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนทั้ง เอกชน มูลนิธิ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีศักยภาพและมีความพร้อมให้เข้ามาช่วยเหลือและดูแลประชาชนเมื่อเจ็บป่วยฉุกเฉินให้รอดและปลอดภัยด้วย

2.1.3.1 จุดเริ่มต้นมาตรฐานการแพทย์ฉุกเฉินไทย

ในวันที่ 2 เมษายน พ.ศ.2552 และวันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ.2552 คณะกรรมการการแพทย์ฉุกเฉินได้อาศัยอำนาจตามมาตรา 11 (1) ของพระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ.2551 กำหนดมาตรฐาน หลักเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการแพทย์ฉุกเฉิน โดยเป็นการกำหนดมาตรฐาน และหลักเกณฑ์กลางเพื่อเป็นหลักการนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและจัดให้มีบริการการแพทย์ฉุกเฉินให้เกิดความสอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพภูมิศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยให้มีประสิทธิภาพและผลลัพธ์ในการดำเนินงานที่เทียบเท่ามาตรฐานและหลักเกณฑ์กลางในทุกหน่วยงานด้วย ซึ่งการกำหนดมาตรฐานดังกล่าวก็เพื่อเป็นหลักประกันให้ประชาชนได้มั่นใจว่า “ระบบการแพทย์ฉุกเฉินภายใต้การบริหารและการประสานงาน การจัดและส่งเสริมของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ประชาชนคนไทยทุกคนจะได้รับการบริการอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และได้มาตรฐาน”

วัตถุประสงค์ของมาตรฐานการแพทย์ฉุกเฉิน มีรายละเอียดดังนี้

1. เพื่อกำหนดมาตรฐานและหลักเกณฑ์กลางของระบบการแพทย์ฉุกเฉินให้หน่วยงานปฏิบัติการ และผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นอ้างอิงในการจัดและส่งเสริมพัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉิน เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของผู้เจ็บป่วยฉุกเฉิน

2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมภาคีเครือข่าย ทุกภาคส่วน แต่ละพื้นที่ ของท้องถิ่น ให้มีบทบาทในการจัดบริการการแพทย์ฉุกเฉิน

3. สำหรับกระบวนการในการดำเนินงานเพื่อจัดทำมาตรฐานและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับระบบการแพทย์ฉุกเฉิน สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ โดยได้มีการระดมความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ให้บริการ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบการแพทย์ฉุกเฉินในทุกภาคส่วน พร้อมทั้งได้จัดตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำมาตรฐานและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับระบบการแพทย์ฉุกเฉินขึ้นมา โดยมีมาตรการและหลักเกณฑ์ที่ผ่านความเห็นชอบและประกาศใช้ ดังนี้

1. หลักเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้ปฏิบัติการ
2. หลักเกณฑ์มาตรฐานด้านพาหนะ อุปกรณ์ เครื่องมือและเวชภัณฑ์
3. หลักเกณฑ์มาตรฐานด้านชุดปฏิบัติการ
4. เกณฑ์วิธีปฏิบัติเครื่องแบบเครื่องแต่งกาย การแสดงตราสัญลักษณ์ และเครื่องหมาย
5. การแสดงตราสัญลักษณ์และเครื่องหมายบนยานพาหนะปฏิบัติการฉุกเฉิน
6. หลักเกณฑ์มาตรฐานหน่วยปฏิบัติการ (อยู่ระหว่างการดำเนินการ)
7. หลักเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติการฉุกเฉินที่คณะกรรมการการแพทย์ฉุกเฉิน

เห็นชอบแล้ว

2.1.3.2 หลักเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้ปฏิบัติการ

หลักเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้ปฏิบัติการประกอบด้วยผู้ปฏิบัติการ 2 ประเภท ได้แก่ ผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินประเภทปฏิบัติการแพทย์ ซึ่งประกอบด้วย นักปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ (นฉพ.) เจ้าพนักงานฉุกเฉินการแพทย์ (จฉพ.) พนักงานฉุกเฉินการแพทย์ (พฉพ.) และอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ (อฉพ.) และผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินประเภทปฏิบัติการอำนวยการซึ่งประกอบด้วย แพทย์อำนวยการปฏิบัติการฉุกเฉิน ผู้กำกับปฏิบัติการฉุกเฉิน ผู้ช่วยงานปฏิบัติการฉุกเฉิน ผู้ประสานปฏิบัติการฉุกเฉิน และพนักงานรับแจ้งการเจ็บป่วยฉุกเฉิน

2.1.3.3 หลักเกณฑ์มาตรฐานด้านพาหนะ อุปกรณ์ เครื่องมือและเวชภัณฑ์

สำหรับชุดปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น และชุดปฏิบัติการฉุกเฉินระดับต้น จะต้องผ่านการตรวจหลักฐานทะเบียนรถ ภาพถ่ายรถ หนังสือรับรองจากต้นสังกัด การตรวจไฟว์วาบตรวจสภาพรถ และไฟสัญญาณที่ต้องเป็นไปตามเกณฑ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ของระบบการแพทย์ฉุกเฉินนั้น จะต้องเป็นรถยนต์ตู้ หรือรถกระบะบรรทุกที่มีทะเบียนยานพาหนะถาวรมีหลังคาสูงเพียงพอที่จะทำการช่วยฟื้นคืนชีพ ได้สะดวก ห้องคนขับและห้องพยาบาลแยกออกจากกันแต่สามารถสื่อสารกันได้มีแสงสว่างเพียงพอที่จะทำหัตถการช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉิน ที่สำคัญคือมีที่ว่างสำหรับจัดวางเตียงพร้อมผู้ป่วยฉุกเฉินในลักษณะนอนราบ และมีระบบระบายอากาศ ส่วนอุปกรณ์ภายในรถปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้นนั้น ถือว่ามีความสำคัญมาก โดยอุปกรณ์จะต้องจัดอยู่ในสภาพเรียบร้อย สะอาด กรณีที่เป็นสิ่งปฏิภูลหรือสิ่งนี้อาจทำให้ติดเชื้อ จะต้องมีการจัดแยกให้ถูกสุขลักษณะ รวมถึงจัดให้เป็นระเบียบ เพียงพอ พร้อมใช้งานอยู่ตลอดเวลา มีอุปกรณ์สื่อสารเพื่อใช้ในการติดต่อมีระบบการรับสัญญาณเตือนภัย และระบบข่าวสารการแพทย์ฉุกเฉิน และที่สำคัญอุปกรณ์ทางการแพทย์ภายในรถจะต้องมีการจัดแบ่งไว้เป็นชุด โดยอาจจะบรรจุภาชนะหีบห่อเพื่อการใช้งานตามความจำเป็นกับเหตุฉุกเฉินที่เกิดขึ้นด้วย มีเผื่อตามแผน ขา มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลและทำแผล

พื้นฐาน ถุงมือปราศจากเชื้อ สำลี ผ้าพันแผล น้ำเกลือ อุปกรณ์ล้างตา เครื่องดูดเสมหะชนิดบีบมือที่หนีบสายสะดือ เป็นต้น นอกจากนี้ต้องมีอุปกรณ์กู้ภัยเบื้องต้น เช่น ขวานขนาดใหญ่ เชือกคล้องตัว อุปกรณ์ยึดเหนี่ยว กรรไกรตัดเหล็กขนาดใหญ่ อุปกรณ์ดับเพลิง

2.1.3.4 หลักเกณฑ์มาตรฐานด้านชุดปฏิบัติการ

ชุดปฏิบัติการฉุกเฉิน ที่ออกปฏิบัติการฉุกเฉิน ณ จุดเกิดเหตุ เมื่อได้รับการสั่งการปฏิบัติการจัดแบ่งเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ชุดปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น (First Responder unit: FR)

ชุดปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น ประกอบด้วยหัวหน้าชุดปฏิบัติการเป็นผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น และทีมปฏิบัติการที่เป็นผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น รวมอย่างน้อย 3 คน ซึ่งชุดปฏิบัติการนี้จะต้องเตรียมพร้อมทั้งพาหนะปฏิบัติการฉุกเฉิน อุปกรณ์เครื่องมือและเวชภัณฑ์ตามเกณฑ์มาตรฐานของคณะกรรมการฉุกเฉินทางการแพทย์กำหนด

2. ชุดปฏิบัติการฉุกเฉินระดับต้น (Basic life Support unit: BLS)

ชุดปฏิบัติการฉุกเฉินระดับต้น ประกอบด้วยหัวหน้าชุดปฏิบัติการที่เป็นเวชกรฉุกเฉินระดับต้น (Emergency medical technician-Basic : EMT-B) และทีมปฏิบัติการที่เป็นเวชกรฉุกเฉินระดับต้นหรือผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น รวมอย่างน้อย 3 คน ซึ่งชุดปฏิบัติการนี้จะต้องเตรียมพร้อมทั้งพาหนะปฏิบัติการฉุกเฉิน อุปกรณ์เครื่องมือและเวชภัณฑ์ตามเกณฑ์มาตรฐานของคณะกรรมการฉุกเฉินทางการแพทย์กำหนดด้วยเช่นกัน

3. ชุดปฏิบัติการฉุกเฉินระดับกลาง (Intermediate life Support unit: ILS)

ชุดปฏิบัติการฉุกเฉินระดับกลาง ประกอบด้วยหัวหน้าชุดปฏิบัติการเป็นเวชกรฉุกเฉินระดับกลาง (Emergency medical technician-Intermediate : EMT-I) และทีมปฏิบัติการที่เป็นเวชกรฉุกเฉินระดับกลาง เวชกรฉุกเฉินระดับต้น หรือผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น รวมอย่างน้อย 3 คน

4. ชุดปฏิบัติการฉุกเฉินระดับสูง (Advance life Support unit: ALS)

ชุดปฏิบัติการฉุกเฉินระดับสูงประกอบด้วย หัวหน้าชุดปฏิบัติการเป็นเวชกรฉุกเฉินระดับสูง (Emergency medical technician-Paramedic : EMT-P) หรือ พยาบาลกู้ชีพ (Pre hospital emergency nurse : PHEN) หรือ แพทย์ฉุกเฉิน (Emergency Physician : EP) หรือ แพทย์ (Physician) และทีมปฏิบัติการที่เป็นเวชกรฉุกเฉินระดับกลางเวชกรฉุกเฉินระดับต้น หรือผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น รวมอย่างน้อย 3 คน

2.1.3.5 เกณฑ์วิธีปฏิบัติเครื่องแบบเครื่องแต่งกายการแสดงตราสัญลักษณ์ และ เครื่องหมาย

การแต่งกายของผู้ปฏิบัติการในทุกระดับจะใช้แบบเดียวกันทั้งบุคลากรชายและหญิง เพื่อเป็นสัญลักษณ์ และแสดงให้เห็นประชาชนผู้เจ็บป่วยฉุกเฉิน ผู้เกี่ยวข้อง รับรู้เมื่อพบเห็นและวางใจได้ ว่าผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์นั้น มีความรู้ทักษะ ที่สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างถูกต้อง โดยผู้ปฏิบัติการการแพทย์ฉุกเฉินจะสวมใส่ชุดสีขาวที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ติดป้ายสัญลักษณ์ของ สพฉ. บริเวณแขนเสื้อและหลังเสื้อ ติดแถบสะท้อนแสง



อฉพ.

พฉพ./ จฉพ. / นฉพ.

พยาบาล

แพทย์

ภาพที่ 2 ภาพตัวอย่างการแต่งกายด้านหน้า

ที่มา : (มาตรฐานระบบการแพทย์ฉุกเฉิน, 2556)



ไหล่ขวา FR

ไหล่ขวา BLS/ILS/ALS

ไหล่ซ้าย Logo ขององค์กร
(ถ้ามี)

ด้านหลัง

ภาพที่ 3 ภาพตัวอย่างการแต่งกายด้านอื่น ๆ

หมายเหตุ : นักปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ (นฉพ.) เจ้าพนักงานฉุกเฉินการแพทย์ (จฉพ.) พนักงานฉุกเฉินการแพทย์ (พฉพ.)
อาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ (อฉพ.)

ที่มา : (มาตรฐานระบบการแพทย์ฉุกเฉิน, 2556)

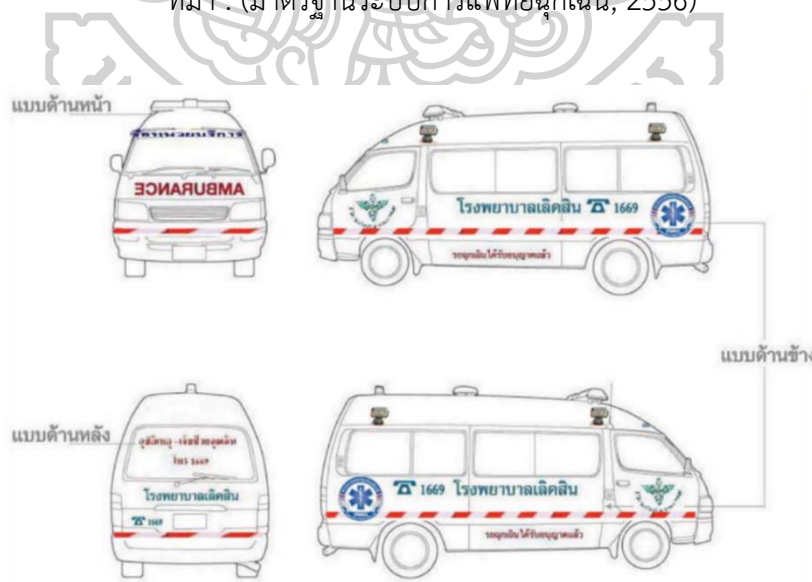
2.1.3.6 การแสดงตราสัญลักษณ์และเครื่องหมายบนยานพาหนะปฏิบัติการฉุกเฉิน

การแสดงตราสัญลักษณ์และเครื่องหมายบนยานพาหนะปฏิบัติการฉุกเฉินในแต่ละระดับมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ให้ประชาชน ผู้เจ็บป่วยฉุกเฉิน ผู้เกี่ยวข้องรับรู้เมื่อพบเห็น และร้องขอใช้บริการได้อย่างถูกต้อง โดยควรแสดงรายละเอียด อย่างน้อยดังนี้ กระจกด้านหน้าต้องแสดงชื่อหน่วยปฏิบัติการ มีตัวอักษรสีน้ำเงินบนพื้นสติ๊กเกอร์สีขาว และกระจกด้านหลังต้องติดข้อความ “เจ็บป่วยฉุกเฉิน อุบัติเหตุ โทร 1669” ส่วนด้านท้ายต้องแสดงชื่อหน่วยปฏิบัติการพร้อมชื่อจังหวัด ตัวอักษรสีน้ำเงินขอบขาว และด้านข้างช่วงหลังทั้งสองข้างต้องแสดงตราสัญลักษณ์ของ สพฉ.และสติ๊กเกอร์แสดง การผ่านมาตรฐานการขึ้นทะเบียน ที่สำคัญจะต้องติดแถบสะท้อนแสงด้านข้างรถตลอดแนว



ภาพที่ 4 ภาพตัวอย่างรถฉุกเฉินระดับเบื้องต้นและระดับต้น (FR/BLS)

ที่มา : (มาตรฐานระบบการแพทย์ฉุกเฉิน, 2556)



ภาพที่ 5 ภาพตัวอย่างรถฉุกเฉินระดับสูง (ALS)

ที่มา : (มาตรฐานระบบการแพทย์ฉุกเฉิน, 2556)

หลักเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติการฉุกเฉินที่คณะกรรมการการแพทย์ฉุกเฉินเห็นชอบแล้ว

| ลำดับความเร่งด่วน | ชื่อเรียก | สัญลักษณ์ | ความเร่งด่วนในการปฏิบัติการ |
|-------------------|---------------------------|-----------|-----------------------------|
| ลำดับ 1 | ผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤติ | สีแดง | ทันที |
| ลำดับ 2 | ผู้ป่วยฉุกเฉินเร่งด่วน | สีเหลือง | หลังสีแดง |
| ลำดับ 3 | ผู้ป่วยฉุกเฉินไม่รุนแรง | สีเขียว | หลังสีเหลือง |
| ลำดับ 4 | ผู้ป่วยทั่วไป | สีขาว | หลังสีเขียว |
| ลำดับ 5 | ผู้รับบริการสาธารณสุขอื่น | สีดำ | เวลาอื่นหรือที่อื่น |

ภาพที่ 6 หลักเกณฑ์การประเมินเพื่อคัดแยกระดับความฉุกเฉินและมาตรฐานการปฏิบัติการฉุกเฉิน
ที่มา : (มาตรฐานระบบการแพทย์ฉุกเฉิน, 2556)

เพื่อให้มาตรฐานเกี่ยวกับระบบการแพทย์ฉุกเฉิน มีความทันสมัย สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านการแพทย์ และค่านิยมของประชาชน ผู้รับบริการ สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ จึงกำหนดให้มีการปรับปรุงมาตรฐานเกี่ยวกับระบบการแพทย์ฉุกเฉิน ซึ่งในระยะเริ่มแรก ทุก 1 ปี โดยจะดำเนินการในรูปแบบของคณะทำงานเพื่อพิจารณาสิ่งที่ต้องปรับปรุงซึ่งอาจจะมาจากความเห็น ประเด็นข้อเสนอ จากภาคส่วนต่างๆ เช่น ความเห็นและเสียงสะท้อนจากกลุ่มตัวแทนภาคประชาชนผู้รับบริการ ความเห็นจากการใช้งานจริงของผู้ใช้มาตรฐานระบบการแพทย์ฉุกเฉินผลกระทบอันเนื่องมาจากสิ่งอื่น เช่น กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สภาพบริบทของพื้นที่ เป็นต้น และผลวิเคราะห์ปัญหาด้านคุณภาพบริการที่เกิดขึ้นจริงในรอบระยะเวลาที่ผ่านมา ซึ่งทั้งหมดก็เพราะเราเล็งเห็นความสำคัญว่า “ชีวิตของประชาชนทุกคนมีความสำคัญ การเร่งสร้างมาตรฐานให้เกิดขึ้นโดยเร็วจึงเป็นสิ่งจำเป็น” (มาตรฐานระบบการแพทย์ฉุกเฉิน, 2556)

2.1.4 สายด่วน 1669 – สายด่วนช่วยชีวิต

การดำเนินชีวิตในแต่ละวัน ไม่มีใครรู้ล่วงหน้าได้ว่า จะเกิดเหตุเจ็บป่วยฉุกเฉิน อุบัติเหตุ หรือเหตุการณ์ฉุกเฉินขึ้นกับเราเมื่อใด ดังนั้นเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงการบริการทางการแพทย์ฉุกเฉินได้อย่างทันท่วงที ตามเป้าหมายหลักและพันธกิจที่สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ตั้งมั่นไว้ จึงได้ก่อกำเนิดการพัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉินขึ้นมา และหนึ่งในนั้นคือการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศการแพทย์ฉุกเฉิน 1669 หรือ สายด่วน 1669 เพื่อให้ครอบคลุมและรวดเร็วต่อการช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉินมากยิ่งขึ้น

หากย้อนอดีตของจุดกำเนิด “สายด่วน 1669 สายด่วนช่วยชีวิต” นั้น เริ่มแรกอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงสาธารณสุข ที่ได้จัดตั้งสำนักงานระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินขึ้นมาเพื่อพัฒนางานด้านนี้โดยเฉพาะ หรือที่รู้จักกันดีในชื่อของ “ศูนย์นเรนทร” แต่ด้วยสถิติผู้ป่วยฉุกเฉินที่นับวันมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ประกอบกับการเล็งเห็นความสำคัญว่าทุกวินาทีของชีวิตผู้ป่วยฉุกเฉินมีความสำคัญมาก ดังนั้นเพื่อให้การจัดการมีความคล่องตัวมากขึ้น จึงก่อกำเนิดเป็น “สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (สพฉ.)” ขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2551 ซึ่งสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ จะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางประสานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่ดำเนินการเกี่ยวกับการแพทย์ฉุกเฉิน และทำหน้าที่เฝ้าติดตามข่าวสารสถานการณ์อย่างต่อเนื่องในทุกช่องทาง โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงบริการทางการแพทย์อย่างทั่วถึง เท่าเทียม และเป็นธรรม ซึ่งหนทางหนึ่งที่จะทำให้ผู้ป่วยฉุกเฉินเข้าถึงการบริการได้ง่ายที่สุดก็คือการขอความช่วยเหลือทางการแพทย์ผ่านสายด่วน 1669



ภาพที่ 7 ระบบปฏิบัติการการแพทย์ฉุกเฉิน

ที่มา : <https://www.niems.go.th/1/InfoGraphics/Detail/115?group=1>

เจ็บป่วยฉุกเฉินหรืออุบัติเหตุโทร 1669 บริการฟรีตลอด 24 ชั่วโมง

สิ่งหนึ่งที่หน่วยแพทย์ฉุกเฉินหรือทีมกู้ชีพให้ความสำคัญอย่างมาก ก็คือการเข้าถึงผู้ป่วยฉุกเฉินให้เร็วที่สุดไม่ว่าผู้ป่วยจะอยู่ที่ไหน เวลาใด เพราะการช่วยเหลือที่รวดเร็ว ทันกาล ย่อมหมายถึงโอกาสรอดชีวิตที่เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นนอกจากหน่วยกู้ชีพที่มีหน้าที่เข้าไปให้การช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉินที่ต้องมีความพร้อมแล้ว อีกปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉินมีประสิทธิภาพ คือจะต้องมีศูนย์รับแจ้งเหตุที่ให้บริการตลอด 24 ชั่วโมงและทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่พร้อมและครอบคลุมด้วยเช่นกัน ทั้งนี้มีการกำหนดให้มีการใช้เลขหมายโทรศัพท์ในการรับแจ้งเหตุเจ็บป่วยฉุกเฉินหมายเลขเดียวกันทั่วประเทศ คือ สายด่วน 1669 เพื่อให้ง่ายต่อการจดจำ โดยเมื่อผู้ประสบเหตุโทรศัพท์แจ้งขอความช่วยเหลือที่สายด่วน 1669 ระบบจะเชื่อมโยงไปที่ศูนย์สื่อสารและสั่งการในพื้นที่นั้นๆ จากนั้นศูนย์สั่งการจะแจ้งไปยังเจ้าหน้าที่ของหน่วยแพทย์ฉุกเฉินซึ่งอยู่ใกล้จุดเกิดเหตุที่สุดให้เข้าไปช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉินในเบื้องต้นตามความจำเป็น เช่น ห้ามเลือด ให้น้ำเกลือ ให้ออกซิเจน และรีบนำส่งโรงพยาบาลที่ใกล้ที่สุดโดยเร็ว “ปัจจุบันสายด่วน 1669 มีศูนย์รับแจ้งเหตุและสั่งการทั้งหมด 78 ศูนย์ ซึ่งตั้งอยู่ที่โรงพยาบาลประจำจังหวัด หรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และมีคู่สายกว่า 500 คู่สายทั่วประเทศ โดยในปี พ.ศ.2555 มีการให้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินผ่าน สายด่วน 1669 กว่า 1,083,021 ครั้ง หรือคิดเป็นร้อยละ 75” จากตัวเลขเห็นได้ชัดว่าการช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉินผ่านระบบการแพทย์ฉุกเฉินมีจำนวนมาก แต่ด้วยผู้ป่วยฉุกเฉินที่เพิ่มมากขึ้นเช่นกัน โดยคาดว่าในอนาคตจะมีผู้ป่วยฉุกเฉินที่ใช้บริการทางการแพทย์ฉุกเฉินกว่า 4 ล้านครั้ง ทำให้สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติต้องเร่งพัฒนาระบบให้รองรับผู้ป่วยฉุกเฉินได้มากขึ้นทั้งในภาวะปกติและภาวะภัยพิบัติ โดยในเบื้องต้นมีการพัฒนาระบบการรับแจ้งเหตุและสั่งการช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉิน ทั้งในส่วนของบุคลากร และเทคโนโลยีการสื่อสาร (ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศการแพทย์ฉุกเฉิน 1669, 2556)

2.1.5 การปฐมพยาบาล

2.1.5.1 ความหมายของการปฐมพยาบาล

การปฐมพยาบาล (First aid) คือ วิธีการรักษาพยาบาลเพื่อช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ หรือผู้ป่วยโดยกะทันหันให้พ้นอันตรายหรือลดอันตรายลงก่อนนำผู้บาดเจ็บหรือผู้ป่วยส่งโรงพยาบาลเพื่อการรักษาขั้นต่อไป โดยผู้ปฐมพยาบาลจะต้องมีความรู้หลักการและวิธีปฏิบัติอย่างถูกต้องขณะทำการปฐมพยาบาล (วิภาพร วรหาญ, 2549)

สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (2556) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การปฐมพยาบาล (First aid) หมายถึง การช่วยเหลือผู้ป่วยหรือผู้บาดเจ็บเบื้องต้น โดยใช้อุปกรณ์เท่าที่จะหาได้

ในขณะนั้น ก่อนที่จะได้รับการดูแลรักษาจากบุคลากรทางการแพทย์หรือก่อนส่งต่อไปยังสถานพยาบาลสามารถทำได้โดยผู้ที่พบเห็นเหตุการณ์หรือโดยผู้ป่วยเอง และบัญญัติพัชรกร บุญพร้อม กล่าวไว้ว่า หลักการปฐมพยาบาลเบื้องต้น หมายถึง การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ป่วยหรือผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ ณ สถานที่เกิดเหตุ โดยใช้อุปกรณ์เท่าที่จะหาได้ในขณะนั้นนำมารักษาเบื้องต้น ควรทำการปฐมพยาบาลให้เร็วที่สุด หลังเกิดเหตุโดยอาจทำได้ทันทีหรือระหว่างการนำผู้ป่วยหรือผู้บาดเจ็บไปยังโรงพยาบาลหรือสถานที่รักษาพยาบาลอื่นๆ เพื่อช่วยบรรเทาอาการเจ็บป่วยหรืออาการบาดเจ็บก่อนที่ผู้ป่วยหรือผู้ที่ได้รับบาดเจ็บจะได้รับการดูแลรักษาจากบุคลากรทางการแพทย์หรือถูกนำส่งไปยังโรงพยาบาล (บัญญัติพัชรกร บุญพร้อม, 2562)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การปฐมพยาบาล หมายถึง การช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ผู้ป่วยหรือผู้บาดเจ็บในสถานที่เกิดเหตุ โดยใช้อุปกรณ์ใดก็ได้ที่สามารถหาได้ในเวลานั้น เพื่อเป็นการลดความรุนแรง และบรรเทาอาการบาดเจ็บก่อนที่ผู้บาดเจ็บจะถูกส่งต่อเพื่อได้รับการดูแลรักษาจะบุคลากรทางการแพทย์หรือส่งต่อไปยังโรงพยาบาลต่อไป

2.1.5.2 วัตถุประสงค์ของการปฐมพยาบาล

การเจ็บป่วยและการบาดเจ็บเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา โดยเฉพาะอุบัติเหตุ ดังนั้น การที่จะช่วยเหลือผู้ป่วยได้นั้น ผู้ที่พบเห็นควรมีความรู้ด้านการปฐมพยาบาลจึงจะช่วยชีวิตผู้ป่วยไว้ได้หรือช่วยบรรเทาความเจ็บป่วย ป้องกันไม่ให้อาการของโรคเป็นมากขึ้น อีกทั้งป้องกันไม่ให้เกิดความพิการหรือโรคแทรกซ้อนตามมา การปฐมพยาบาลจึงมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ (ทิพย์วัลย์ เรื่องขจร, 2542)

1. เพื่อช่วยให้ผู้ป่วยรอดชีวิต เช่น การผายปอดให้แก่ผู้จมน้ำหรือการใช้แถบผ้ายึดรัดเพื่อห้ามพิษงูให้แก่ผู้ที่ถูกงูมีพิษกัดในทันทีทันใด อาจช่วยให้ผู้ป่วยจากการจมน้ำหรือถูกงูมีพิษกัดรอดชีวิตได้
2. เพื่อช่วยลดอัตราความพิการให้แก่ผู้ป่วย เช่น การเข้าเฝือกชั่วคราวและการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยที่ตกจากที่สูงอย่างถูกวิธี ช่วยป้องกันอาการอัมพาตจากกระดูกสันหลังหักได้ หรือการช่วยการหายใจให้แก่ผู้ที่หายใจติดขัดเนื่องจากมีสิ่งแปลกปลอมอุดตันภายใน 4 นาที ช่วยให้อุดพ้นจากความพิการทางสมองได้
3. เพื่อช่วยลดความเจ็บปวดทรมานให้แก่ผู้ป่วย เช่น การเข้าเฝือกชั่วคราว จะช่วยลดความเจ็บปวดทรมาน จากการเคลื่อนย้ายให้แก่ผู้ป่วยที่กระดูกหักได้
4. เพื่อป้องกันไม่ให้อาการมีสภาพที่เลวลง เช่น การห้ามเลือดจะช่วยป้องกันการช็อกจากการเสียเลือดเป็นจำนวนมากได้ หรือการเข้าเฝือกชั่วคราวให้ผู้ป่วยที่กระดูกหัก จะช่วยบรรเทาความเจ็บปวดซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของการช็อก

2.1.5.3 วิธีปฏิบัติเมื่อแรกพบผู้ป่วย

เมื่อพบผู้ป่วย ผู้ปฐมพยาบาลจะต้องควบคุมสถานการณ์ที่พบให้ได้โดยใช้ความสุ่มรอบคอบ และทักษะความรู้ที่มีอยู่ เพื่อช่วยเหลือผู้ป่วย ให้พ้นจากอันตรายตามขั้นตอนต่อไป วิธีปฏิบัติเมื่อแรกพบผู้ป่วย มีดังต่อไปนี้

1. อย่าเคลื่อนย้ายผู้ป่วยจากตำแหน่งเดิมที่พบ ให้ทำการปฐมพยาบาลตรงที่เกิดเหตุยกเว้นในกรณีที่น่าจะเกิดอันตรายทั้งผู้ป่วย และผู้ปฐมพยาบาล แต่ต้องเคลื่อนย้ายอย่างถูกวิธี
2. ตรวจสอบว่าผู้ป่วยยังหายใจอยู่หรือไม่ โดยสังเกตการหายใจเข้า-ออก ขณะเดียวกันคลำชีพจรที่หลอดเลือดแดงใหญ่ข้างคอ ถ้าผู้ป่วยไม่หายใจและคลำชีพจรไม่พบ ต้องช่วยชีวิตโดยการกระตุ้นหัวใจและผายปอด (Cardiopulmonary resuscitation: CPR) ทันที และถึงแม้การตรวจพบปรากฏว่า ผู้ป่วยยังหายใจอยู่และคลำชีพจรพบ ผู้ปฐมพยาบาลก็ยังคงสังเกตและคอยระวังเรื่องการหายใจและการเต้นของหัวใจของผู้ป่วยต่อไปอีก
3. แจ้งขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หมายเลข 1669 หน่วยบริการการแพทย์ฉุกเฉิน
4. ป้องกันและรักษาอาการช็อกโดยการห่มผ้าเพื่อรักษาอุณหภูมิร่างกาย ชวนผู้ป่วยคุยเพื่อให้เกิดความสบายใจ และเกิดความอบอุ่นทางใจ และนอนราบยกขาสูงกว่าศีรษะ ถ้าสามารถทำได้
5. ถ้ามีบาดแผลเลือดออกควรห้ามเลือด และพันผ้าไว้ และถ้ากระดูกหักต้องเข้าเฝือกชั่วคราว
6. อย่าพยายามที่จะวินิจฉัยโรคซึ่งอาจทำให้เสียเวลามากเกินไป ดังนั้น ควรดูแลและให้ความช่วยเหลือแต่เพียงสิ่งที่แสดงให้เห็น
7. อย่าพูดคุยกับผู้ที่อยู่ข้างเคียงเกี่ยวกับสภาพความเจ็บป่วยของผู้ป่วย เพราะจะทำให้ผู้ป่วยขวัญเสีย
8. อยู่กับผู้ป่วยจนกระทั่งส่งต่อผู้ป่วยให้กับบุคลากรทางการแพทย์ และพยาบาล หน่วยกู้ชีพ กู้ภัย หรือญาติ
9. รักษาสถานการณ์ไว้ให้เหมือนเมื่อแรกพบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ป่วยเกี่ยวกับคดี
10. ให้สังเกตที่ข้อมือและคอว่ามีสัญญาณ เช่น เหยี่ยวบ่งบอกว่า ผู้ป่วยมีโรคประจำตัวเช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง หรือไม่
11. พึงระลึกถึงขอบเขตและความสามารถของตนเองในการให้การปฐมพยาบาล

2.1.5.4 การเคลื่อนย้ายหรือการส่งต่อ

ผู้ปฐมพยาบาลควรดูแลผู้ป่วยไปจนถึงโรงพยาบาลหรือสถานบริการทางการแพทย์ เพื่อให้ข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือ

เบื้องต้นที่ปฏิบัติไปแล้ว เพราะข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการรักษาพยาบาลของแพทย์หรือบุคลากรทางการแพทย์ ถ้าผู้ปฐมพยาบาลมีเหตุจำเป็นไม่สามารถดูแลไปจนถึงโรงพยาบาลหรือสถานบริการทางการแพทย์ได้ ก็ต้องให้ข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ แก่ผู้นำส่งหรือส่งต่ออย่างละเอียด

อนึ่ง การเลือกโรงพยาบาลหรือสถานบริการทางการแพทย์ที่จะเคลื่อนย้ายส่งผู้ป่วยไปรับการรักษาพยาบาล ต้องตัดสินใจเลือกสถานที่ที่ใกล้ที่สุด แต่มีขีดความสามารถในการรักษาพยาบาลอาการป่วยตามที่ได้ประเมินไว้ได้ ซึ่งอาจได้รับคำแนะนำเมื่อมีการแจ้งเหตุไปยังโรงพยาบาล อาจเป็นสถานีอนามัย หรือโรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลทั่วไปหรือโรงพยาบาลศูนย์ เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วที่สุด

2.1.5.5 ประโยชน์ของการปฐมพยาบาล

ประโยชน์ของการปฐมพยาบาลในแง่ของการช่วยชีวิตและลดความพิการ 4 ประการ ดังนี้

1. การปฐมพยาบาลช่วยรักษาชีวิตของผู้ป่วยได้ เช่น การช่วยหายใจในรายที่หยุดหายใจ การช่วยกระตุ้นหัวใจในรายที่หัวใจหยุดเต้น การห้ามเลือด เป็นต้น เป็นการช่วยเหลือเพื่อรักษาชีวิต ความรวดเร็วในการช่วยปฐมพยาบาลโดยเฉพาะในเรื่องของการหยุดหายใจมีความสำคัญมากถ้าผู้ปฐมพยาบาลมีความรู้ ความสามารถดีพอก็สามารถช่วยให้มีชีวิตรอดต่อไปได้
2. ช่วยป้องกันไม่ทำให้ผู้ป่วยมีสภาพหนักกว่าเดิม ช่วยป้องกันอันตรายแทรกซ้อนหลังเกิดอุบัติเหตุ หรือเจ็บป่วย การปิดบาดแผล การป้องกันอัมพาต จากการเคลื่อนย้าย ซึ่งจะเกิดมากขึ้นในผู้ป่วยกระดูกสันหลังหัก การป้องกันลักษณะนี้ต้องระวังในการยกและการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย โดยให้นอนราบบนไม้กระดานแข็ง หรือการช่วยเหลือ ผู้ป่วยที่หมดสติโดยการจัดท่านอนให้ตะแคงหน้าไปข้างใดข้างหนึ่ง ช่วยป้องกันไม่ทำให้ผู้ป่วยสำลักน้ำลายหรือเสมหะเข้าทางเดินหายใจซึ่งอาจทำให้ทางเดินหายใจอุดตันได้
3. การปฐมพยาบาล ช่วยบรรเทาอาการเจ็บปวดและทรมาน เช่น การเข้าเฝือกชั่วคราวในรายกระดูกหักก่อนส่งโรงพยาบาล เป็นการช่วยบรรเทาความเจ็บปวด การพันผ้าในรายที่ข้อเท้าแพลง เพื่อให้มีการเคลื่อนไหวน้อยที่สุด
4. การปฐมพยาบาลช่วยให้ผู้ป่วยกลับสู่สภาพเดิมได้โดยเร็ว เช่น การให้กำลังใจปลอบโยนผู้ป่วย การให้ความอบอุ่น ตลอดจนการเคลื่อนย้ายอย่างถูกวิธีเพื่อส่งผู้ป่วยไปสู่สถานพยาบาล

2.1.6 อาสาสมัครกุ๊ก

2.1.6.1 ความหมายของอาสาสมัคร

อาสาสมัคร หมายถึง บุคคลที่ทำงานด้านบริการ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน มีความตั้งใจจริง มีความห่วงใยในเพื่อนมนุษย์ กล่าวได้ว่า อาสาสมัคร ไม่ได้มีลักษณะเป็นวิชาชีพ เพราะจากลักษณะและองค์ประกอบของวิชาชีพนั้น ยังขาดองค์ประกอบสำคัญคือ กฎหมายรับรองความเป็นวิชาชีพ และงานอาสาสมัครเป็นงานที่ไม่หวังสิ่งตอบแทน ไม่ใช่ผู้มีวิชาชีพในเรื่องนั้นๆ โดยเฉพาะอาสาสมัครให้บริการโดยตรงแต่อยู่ในขอบเขตจำกัด ซึ่งต่างกับผู้มีวิชาชีพโดยตรง พร้อมทั้งไม่มีหน่วยใด มาดูแลพฤติกรรมของอาสาสมัครโดยตรง นอกจากสมาคมหรือองค์กรด้วยตนเองเป็นผู้คอยดูแล ซึ่งไม่มีอำนาจในการบังคับได้เต็มที่ (กำธร พิทักษ์วงค์วานิช, 2551)

อัญชลี ธรรมะวิสิฎฐ์ (2554) กล่าวว่า “อาสาสมัคร (Volunteer) หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติงานที่ให้ความรับผิดชอบต่อสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงินทอง และการกระทำที่ไม่ใช่ภาระงานที่ต้องทำตามหน้าที่ หรือบุคคลที่มุ่งหวังทำงานเพื่อการบริการ และอุทิศตนโดยไม่ต้องรับค่าตอบแทนเป็นเงินทองจากการนั้น ๆ แต่อย่างใด” (อัญชลี ธรรมะวิสิฎฐ์, 2554) และอาสาสมัคร หมายถึง ผู้ที่สมัครใจทำงานเพื่อประโยชน์แห่งประชาชนและสังคมด้วยความเต็มใจและเสียสละเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นป้องกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคม โดยไม่หวังค่าตอบแทน (ณัฐพล ระแบบเลิศ, 2566)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า อาสาสมัครกุ๊ก หมายถึง บุคคลผู้ซึ่งมีจิตของความเป็นอาสา และมีใจรักในความเสียสละเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นในทุก ๆ ด้านที่มีความสามารถจะกระทำการนั้นได้ โดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงิน หรือสิ่งอื่นใด

2.1.6.2 ประเภทของอาสาสมัคร

วิยะดา ตีระแพทย์ (2545) ได้กล่าวในหนังสือพิธีเปิดงานอาสาสมัครสากลและการประชุมอาสาสมัครทั่วประเทศ พ.ศ.2544 จัดทำโดยคณะกรรมการจัดงานอาสาสมัครสากลในคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการสังคมแห่งประเทศไทยกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการ “ได้จัดประเภทของอาสาสมัครไว้เป็น 2 ประเภท คือ อาสาสมัครภาครัฐ และเอกชน ซึ่งอาสาสมัครกุ๊ก ถือเป็นอาสาสมัครภาคเอกชนที่มีหน้าที่ช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัย และบรรเทาสาธารณภัย” (วิยะดา ตีระแพทย์, 2545)

2.1.6.3 คุณสมบัติของอาสาสมัคร

คุณสมบัติของอาสาสมัครที่ดี แบ่งได้ออกเป็น 3 ประการ ดังต่อไปนี้ (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2534) มีความรู้พอสมควร 3 ประการ คือ

1. ความรู้ในวิชาการสังคมสงเคราะห์ มีขั้นตอนดำเนินงานรวม 5 ขั้นตอน คือ สอบเท็จจริง วินิจฉัยปัญหา พิจารณา วางแผนการหาทางป้องกัน ปัญหาดำเนินการป้องกันแก้ไขและติดตามผลการป้องกัน รวมทั้งวิธีการดำเนินงานสังคมสงเคราะห์กลุ่มชน

2. ความรู้ในหน้าที่ขององค์กรหรือมูลนิธิ หมายถึง บทบาทหน้าที่ระเบียบและข้อบังคับ แผนงาน ตลอดจนการบริการสำหรับประชาชน

3. ความรู้รอบตัว เช่น ข้อกฎหมาย ความรู้เกี่ยวกับองค์กรสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น มีศรัทธาในการทำงาน กล่าวคือ รักในงาน การฝึกฝนปรับปรุงตัวเองได้เหมาะสมกับงาน

- มีบุคลิกลักษณะที่เหมาะสม รู้จักการวางคน
- มีความอดทนและตั้งใจจริงในการปฏิบัติงานนั้น ๆ
- มีสุขภาพทั้งกาย และสุขภาพจิตที่ดี
- ต้องรู้จักหลักมนุษยสัมพันธ์
- ต้องเคารพและปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ
- ต้องมีความเสียสละเพื่องาน และเพื่อประโยชน์ส่วนรวมได้

2.1.7 ความสำคัญของอาสาสมัครกู้ชีพ-กู้ภัย

จากปฏิญญาอาสาสมัครไทย ข้อ 1 อาสาสมัครมีบทบาทสำคัญในการบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่สังคมทั้งในด้านการสงเคราะห์ผู้ประสบความทุกข์ยากเดือดร้อน การป้องกัน แก้ไขปัญหา การพัฒนาสังคมและส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง ทำให้งานอาสาสมัครเป็นงานที่มีคุณค่าต่อสังคม โดยเฉพาะในสังคมไทยยุคใหม่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปทำให้เป็นปัญหาทางสังคม การที่มีอาสาสมัครเข้ามาช่วยรัฐบาลบรรเทาปัญหาของบ้านเมืองนั้น นับว่าเป็นคุณประโยชน์อย่างยิ่งและสอดคล้องกับทุกภาคส่วนในการเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2555)

Michael R. และคณะ (2020) กล่าวว่า ในกรณีที่เกิดเหตุที่ตำรวจ ไม่ว่าจะป็นเจ้าที่สายตรวจ หรือพนักงานสอบสวน ไปถึงสถานที่เกิดเหตุก่อน มักจะมีการกำหนดเส้นทางเข้า-ออกที่เกิดเหตุเพื่อไม่ให้เดินทับรอยพยานหลักฐานต่าง ๆ อาจจะมีการใช้ Police Line หรืออุปกรณ์อย่างใดอย่างหนึ่งกั้นไว้ เพื่อกันผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่เกิดเหตุ แต่ในกรณีที่ผู้ปฏิบัติการฉุกเฉิน หรืออาสาสมัครกู้ชีพ-กู้ภัย ไปถึงที่เกิดเหตุเป็นบุคคลแรก นอกจากการให้ความสำคัญกับการดูแลผู้ป่วยฉุกเฉินแล้ว

ยังต้องดูแลความสมบูรณ์ของสถานที่เกิดเหตุเท่าที่จะทำได้ด้วย รวมถึงให้คำแนะนำไม่ให้ไทยมุง หรือผู้อื่นหยิบจับทำลายวัตถุพยานเหล่านั้นด้วย ก่อนส่งมอบให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจมาถึงสถานที่เกิดเหตุ (Michael R. Hartle, 2020)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การที่สังคมในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไปมาก อาจทำให้เกิดกระบวนการก่ออาชญากรรมในรูปแบบที่หลากหลาย หรือการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีจำนวนมากขึ้น กลุ่มบุคคลที่สามารถเข้าทำการระงับเหตุเบื้องต้น ทำการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ และคอยสนับสนุนงานในด้านต่าง ๆ คือกลุ่มของอาสาสมัครกู้ชีพ-กู้ภัย

แรกเริ่มเดิมทีแนวทางที่ผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินหรืออาสาสมัครต้องปฏิบัติเมื่อถึงที่เกิดเหตุเสมอ คือการประเมินสถานการณ์ (scene size up) จนแน่ใจแล้วว่าสถานการณ์นั้นปลอดภัยแล้ว จึงเข้าไปเกิดเหตุได้ ซึ่งเมื่อเข้าไปยังพื้นที่เกิดเหตุแล้วการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุควรจะต้องเป็นอีกหนึ่งในแนวทางปฏิบัติในการปฏิบัติการฉุกเฉินเพื่อเอื้อต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือผู้เชี่ยวชาญโดยไม่กระทบต่อการดูแลผู้บาดเจ็บ

ในฐานะผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินหรืออาสาสมัครได้มีการจดบันทึกไว้เกี่ยวกับอาการของผู้ได้รับบาดเจ็บสามารถนำเอกสารนั้นมาใช้เป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้ ดังนั้น การประเมินลักษณะทั่วไปของผู้ป่วยฉุกเฉิน จึงมีความสำคัญอย่างมากต่อรูปคดี ซึ่งในสหรัฐอเมริกา เอกสารทางการแพทย์ในหัวข้อ “General Appearance” ศาลจะให้ความสำคัญกับบันทึกส่วนนี้ของผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินหรืออาสาสมัครอย่างมาก เพราะเป็นการบันทึกด้วยความที่เป็นกลาง นอกจากนี้ยังมีการที่อาสาสมัครติดกล้องประจำตัว (Body cameras) อาจมีประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุได้อีกด้วย และสามารถเป็นหลักฐานได้ว่าเราได้ทำลาย เคลื่อนย้ายพยานหลักฐานหรือไม่ หรือพยานหลักฐานใดที่เกิดขึ้นจากกระบวนการรักษาซึ่งไม่เกี่ยวกับวัตถุพยานในคดี

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับมูลนิธิตสาธานุเคราะห์

จากงานวิจัยเรื่อง “การให้ความหมาย ที่มาของความหมายและแนวทางในการเป็นอาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิตสาธานุเคราะห์ จังหวัดนครปฐม” (กนกวรรณ นิมิต์ศนศิริ, 2557) ได้ดำเนินการวิจัย และศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับมูลนิธิตสาธานุเคราะห์โดยตรง จึงขอสรุปเนื้อหาและประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. มุลินิธิสุขศาลานุเคราะห์ให้ความหมายของอาสาสมัครกัญญา คือ ผู้ที่มีความเสียสละ ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นเสมือนเป็นญาติของตน เป็นผู้ซึ่งพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองอยู่เสมอ และให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมโลกด้วยความเสมอภาค โดยไม่ต้องการสิ่งตอบแทนใดๆ ถือได้ว่าอาสาสมัครกัญญาเป็นกำลังสำคัญของสังคมในปัจจุบัน ที่มาของความหมายอาสาสมัครกัญญานั้น ถิ่นออกมจากการกระทำของบุคคลผู้ซึ่งมีจิตใจแห่งการให้แก่สังคมโดยให้ความช่วยเหลือด้วยความจริงใจโดยแท้จริง และแนวทางในการเป็นอาสาสมัครกัญญานั้นเริ่มจากการมีจิตใจที่ต้ออยากช่วยเหลือสังคม มีแนวคิดที่ดีไปในทางเดียวกันกับทีมอาสาสมัครและปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ที่มาของความหมายอาสาสมัครกัญญาของมุลินิธิสุขศาลานุเคราะห์ จังหวัดนครปฐม พบว่าความหมายดังกล่าวมีที่มาจากกรณีที่ผู้บริหารสูงสุดของมุลินิธิและอาสาสมัครกัญญาที่มีจิตสำนึกในการที่จะเป็นผู้ให้แก่สังคมและชุมชน โดยระลึกเสมอว่า อาสาสมัครกัญญาทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามวัตถุประสงค์ของมุลินิธิฯ โดยไม่รังเกียจ มีความรัก สามัคคีต่อผู้ร่วมงาน ปฏิบัติตามข้อบังคับ และกฎระเบียบในหน้าที่ที่กำหนดอย่างเคร่งครัดพร้อมทั้งร่วมทำกิจกรรมของมุลินิธิฯ ได้ทุกกรณี การปฏิบัติงานของอาสาสมัครกัญญาจะปฏิบัติงานในเมื่อเกิดเหตุขึ้นในที่ไม่่ว่าจะเป็นทางบกหรือทางน้ำทางมุลินิธิก็จะส่งอาสาสมัครกัญญาไปยังที่เกิดเหตุทันที พร้อมทั้งช่วยเหลือผู้บาดเจ็บโดยการปฐมพยาบาลอย่างถูกวิธีตามที่ใฝ่ฝีกอบรมมาอย่างถูกต้อง มุลินิธิสุขศาลานุเคราะห์ จังหวัดนครปฐมใช้แผนการดำเนินงานตามแนวทางการเป็นอาสาสมัครกัญญา ได้แก่ การช่วยเหลือสังคมโดยปฏิบัติหน้าที่อาสาสมัครกัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีหลักการของมุลินิธิฯ

3. แนวทางการปฏิบัติหน้าที่อาสาสมัครกัญญา มุลินิธิสุขศาลานุเคราะห์ จังหวัดนครปฐมพบว่า แนวทางการเป็นอาสาสมัครกัญญา จะเกิดจากความสมัครใจของผู้ที่ทำ และทุกคนประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงานอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้เป็นระเบียบวินัยของอาสาสมัครกัญญาทุกคน หน้าที่ของอาสาสมัครกัญญาทั้งหลายอย่างเช่น การออกตระเวนช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุในกรณีต่างๆ การเดินทางไปตามต่างจังหวัด ชนบท หรือถิ่นทุรกันดาร เพื่อนำข้าวของเครื่องใช้ และสิ่งของที่จำเป็นไปแจกจ่ายให้แก่ประชาชนทั้งนี้รวมถึงผู้ที่ประสบภัยทางธรรมชาติ ซึ่งการปลอมโยนผู้ที่เสียขวัญจากสิ่งที่ได้พบเจอก็นับเป็นหน้าที่หนึ่งด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ก็ยังมีหน้าที่ที่สำคัญอีกหลายอย่างที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถรวมถึงการชวนชวนหาความรู้ของอาสาสมัครกัญญาเองด้วย สิ่งนั้นก็คือการช่วยเหลือผู้ได้รับบาดเจ็บรวมถึงการกัญญาในรูปแบบต่างๆ การช่วยเหลือผู้ได้รับบาดเจ็บและการกัญญาโดย "อาสาสมัครกัญญา" มีความสำคัญมาก เพราะในความสำเร็จหรือในความผิดพลาดจากการตัดสินใจในการกระทำนั้น หมายถึง "ชีวิต" ดังนั้นความรู้ความเข้าใจบวกกับความสามารถและความกล้าที่จะช่วยเหลือผู้บาดเจ็บในยาม คับขันจึงมีความสำคัญมาก ทั้งนี้

อาสาสมัครกัญญาจะเป็นที่จะต้องมีความรู้ทางการแพทย์ไม่มากนักน้อย เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนทางด้านการศึกษาที่สนใจในการกัญญาจึงจำเป็นต้องขวนขวายหาความรู้จากที่ต่างๆ เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ทั้งนี้เพื่อนำไปใช้ได้ถูกต้องวิธี การกัญญาแยกออกมาได้หลายชนิด เช่น การดับเพลิง การโรยตัวจากที่สูงเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่อยู่ด้านล่างซึ่งยากที่จะเข้าถึง การกัญญาในอาคาร การตัด-ถ่างเพื่อนำผู้บาดเจ็บหรือผู้เสียชีวิตออกมาจากรถยนต์ซึ่งประสบอุบัติเหตุ เป็นต้น แล้วแต่ว่าจะเกิดเหตุการณ์แบบไหนขึ้นเมื่อไหร่ ดังนั้นอาสาสมัครกัญญาจึงต้องเตรียมพร้อมรับมือกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นอยู่เสมอ คือเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันขึ้นอาสาสมัครกัญญาจะต้องพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ แต่อย่างไรก็ตามทั้งการช่วยเหลือผู้ได้รับบาดเจ็บและการกัญญาก็จำเป็นที่จะต้องมีการช่วยเหลือทางร่วมช่วยเหลือนับว่าสำคัญกันเพื่อความไม่ประมาทและกันการผิดพลาด นอกจากนี้ก็ยังมีการช่วยเหลือประชาชนด้วยวิธีการอื่นๆ ตามแต่ปัญหาอีกด้วย เช่นการจับงูที่เข้าไปอยู่ในที่พักอาศัยเพื่อความปลอดภัยของผู้คนซึ่งก็ต้องอาศัยความรู้อีกเช่นกันการปฏิบัติหน้าที่อาสาสมัครกัญญาที่ดีนั้น ต้องเริ่มมาจากจิตใจของผู้ที่จะมาทำหน้าที่อาสาสมัครกัญญาเอง อาสาสมัครกัญญาเป็นผู้ซึ่งมีจิตใจที่อยากจะเป็นผู้ให้แก่สังคมและชุมชน การปฏิบัติหน้าที่อาสาสมัครกัญญาจะพัฒนาขึ้นจากประการณ์จริงที่ได้ลงปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละครั้ง โดยอาสาสมัครกัญญาผู้เป็นอาสาสมัครรุ่นพี่จะถ่ายทอดวิธีการดำเนินงาน แนวคิดที่ดีให้แก่อาสาสมัครผู้เป็นรุ่นน้อง ทุกครั้งที่คนเจ็บปลอดภัยหรือประชาชนผู้เดือดร้อนได้รับความช่วยเหลือแก้ปัญหาความเดือดร้อนนั้นสำเร็จ และอาสาสมัครกัญญาได้รับคำกล่าวขอบคุณอาสาสมัครก็จะเกิดความรู้สึกดีๆ และเกิดแรงกำลังใจให้ทำหน้าที่อาสาสมัครกัญญาให้แก่สังคมและชุมชนต่อไปเรื่อย ๆ อย่างมีความสุข ความเต็มใจ ประชาชนจะรู้สึกอุ่นใจที่ได้รับการช่วยเหลือจากอาสาสมัครกัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการปฏิบัติหน้าที่อาสาสมัครกัญญาให้เกิดประสิทธิภาพนั้นอาสาสมัครกัญญาต้องมีแนวคิดที่ดีไปในแนวทางเดียวกัน ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันอย่างเป็นหมู่คณะที่มีความสามัคคี มีความรัก มีความผูกพันในหน้าที่กัญญา มีแรงจูงใจในการทำงาน เป็นแรงผลักดันที่ทำให้บุคคลเข้าร่วมทำกิจกรรมอาสาสมัครกัญญา ได้แก่ ด้านการให้คุณค่าซึ่งกันและกัน ด้านการทำความเข้าใจเพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ด้านหน้าที่การงานจัดสรรแบ่งเวลาเพื่อโอกาสในการทำงานช่วยเหลือสังคม ด้านการเข้าสังคมเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ด้านการปกป้องตนเองเพื่อลดความรู้สึกผิดของตนเอง และด้านการสนองความต้องการของตนเพื่อสร้างความรู้สึกลึกซึ้งทางบวกให้กับตนเอง โดยอาสาสมัครกัญญาเรียนรู้ถึงการช่วยเหลือจากบุคคลในครอบครัว เพื่อนร่วมงาน หัวหน้าและประชาชน ดังด้านต่อไปนี้เป็น การสนับสนุนจากครอบครัวให้ความช่วยเหลือในขณะที่อาสาสมัครปฏิบัติหน้าที่ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมการสนับสนุนจากหัวหน้าจุด ช่วยเหลือชี้แนะแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่

การสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงานช่วยเหลือร่วมมือขณะปฏิบัติงาน และการสนับสนุนจากประชาชนช่วยเหลือ ยอมรับ ซึ่งทำให้อาสาสมัครรู้สึกภูมิใจว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของสังคม

นายพรชัย รัตนภากร (2567) ผู้บริหารมูลนิธิสุศาลานุเคราะห์ กล่าวว่า ปัจจุบันมูลนิธิสุศาลานุเคราะห์มีเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานประจำภายในศูนย์ และเจ้าหน้าที่อาสาสมัครชาย-หญิง ประมาณ 3,000 คน กระจายกำลังประจำจุดครบทั้ง 7 อำเภอทั่วจังหวัดนครปฐม มียานพาหนะหรือรถกู้ภัยทำงานตลอด 24 ชั่วโมงพร้อมออกให้การช่วยเหลือประชาชน หรือกรณีการเกิดอุบัติเหตุทุกประเภทกว่า 170 คัน ปัจจุบันมีช่องทางรายรับมาจากเงินทำบุญหรือเงินบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาประชาชนทั่วไปที่มอบให้กับทางมูลนิธิ

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

ดร.ณ โสติพันธ์ (2539) กล่าวว่า การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง การตรวจวิเคราะห์สถานที่ที่เป็นจุดเริ่มแรกของการทำความผิดทั้งหลาย รวมทั้งบริเวณที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการกระทำผิดนั้น ๆ ด้วย โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่จะเป็ประโยชน์ในการติดตามตัวคนร้ายและพิสูจน์การกระทำผิด ผู้ที่ไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ จำต้องตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุด้วยความละเอียดรอบคอบ เพื่อให้ทราบเบื้องต้นว่าผู้ใดเป็นผู้ทำความผิด กระทำอย่างไร ด้วยวิธีการใด วันเวลาที่เกิดเหตุและมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการกระทำผิดอย่างไร โดยหลักการแล้ว ไม่มีอาชญากรรมใดที่กระทำได้โดยสมบูรณ์โดยไม่ทิ้งร่องรอยใด ๆ ไว้ในสถานที่เกิดเหตุ ดังนั้น ถ้าผู้ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุได้ทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอย่างมีระเบียบแบบแผน ขั้นตอนตามหลักการแล้ว จะทำให้สามารถใช้ประโยชน์จากพยานวัตถุต่าง ๆ ในสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จจนสามารถคลี่คลายคดีนั้น ๆ ได้ (ดร.ณ โสติพันธ์, 2539)

ในส่วนนี้ผู้วิจัยขอนำเสนอออกเป็น 2 หัวข้อย่อย ได้แก่ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และขั้นตอนพื้นฐานการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

2.3.1 กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

2.3.1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 258

ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม บัญญัติไว้ว่า

ฯลฯ

(1) ปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวน กับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่

ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ให้ชัดเจนเพื่อมิให้ขาดอายุความ และสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา รวมทั้งกำหนดให้การสอบสวนต้องใช้ประโยชน์จากนิติวิทยาศาสตร์ และจัดให้มีบริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าหนึ่งหน่วยที่มีอิสระจากกัน เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างมีทางเลือก

ฯลฯ

2.3.1.2 อำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (11) วางหลักไว้ว่าการสอบสวน หมายถึง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับ ความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

พนักงานสอบสวนมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญาทุกประเภท ปฏิบัติงานในด้านการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์การกระทำความผิด เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดภายในเขตอำนาจรับผิดชอบ หรือเขตพื้นที่การปกครองของสถานีตำรวจ รวมทั้งการตรวจสอบ ติดตามประเมินผล และพัฒนางานดังกล่าว และประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีลักษณะที่ 2 การสืบสวน บทที่ 2 การสืบสวนและตรวจสถานที่เกิดเหตุ ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ดังนี้

ข้อ 1 เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้นซึ่งจำเป็นต้องตรวจสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้ได้เห็นสภาพของสถานที่ ทางเข้าออกของคนร้าย หรือค้นหาพยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล และทำแผนที่เกิดเหตุตลอดจนบริเวณใกล้เคียง ถ้าพบสิ่งที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานในคดี หรือพยานบุคคลใด ก็ให้ระบุไว้ในแผนที่นั้นให้ชัดเจน

ข้อ 2 คดีอาญาที่เกิดขึ้นในวังตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไป บ้านบุคคลคณะทูตต่างประเทศหรือบ้านรัฐมนตรีในรัฐบาลปัจจุบัน ถ้าเป็นคดีที่ต้องไปสืบสวนยังสถานที่เกิดเหตุให้หัวหน้าสถานีตำรวจเป็นผู้ออกไปสืบสวน และตรวจสถานที่เกิดเหตุด้วยตนเอง ทั้งนี้ การเข้าไปในสถานที่ดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับหรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการนั้นแล้วแต่กรณี

ข้อ 3 ในกรณีตำรวจหน่วยงานอื่นซึ่งไม่ใช่ตำรวจท้องที่ทำการสืบสวนในเขตท้องที่ของสถานีตำรวจใด เมื่อพบผู้กระทำความผิดและจะต้องทำการจับกุมให้แจ้งตำรวจเจ้าของท้องที่ทราบก่อนทำการจับกุมหรือขอหมายทำการจับกุม ถ้าไม่สามารถแจ้งในขณะนั้นได้ให้แจ้งโดยเร็วหลังทำการจับกุม

แล้วโดยให้ลงบันทึกประจำวันลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานที่สถานีตำรวจเจ้าของท้องที่ เว้นแต่ในการนั้น ผู้บังคับบัญชาได้สั่งการไว้เป็นกรณีพิเศษ

ข้อ 4 เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้นซึ่งจำเป็นจะต้องทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้พนักงานสอบสวนทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเอง เว้นไว้แต่คดีสำคัญซึ่งพนักงานสอบสวนเห็นว่ามีย่องรอยหรือหลักฐาน ซึ่งต้องใช้เครื่องมือทางวิทยาการและจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สังกัดสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจหรือกลุ่มงานเก็บกู้และตรวจพิสูจน์วัตถุระเบิด ก็ให้พนักงานสอบสวนแจ้งสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจที่มีพื้นที่รับผิดชอบ หรือกลุ่มงานเก็บกู้และตรวจพิสูจน์วัตถุระเบิดแล้วแต่กรณี เพื่อจัดเจ้าหน้าที่ไปทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานร่วมกับพนักงานสอบสวนในคดีต่างๆ ดังต่อไปนี้

- (1) คดีความผิดต่อชีวิต
- (2) คดีฆ่าตัวตาย แต่มีพฤติการณ์น่าสงสัยว่าอาจถูกผู้อื่นฆ่าตาย
- (3) คดีความผิดฐานลักทรัพย์ และมีร่องรอยในที่เกิดเหตุ
- (4) คดีความผิดฐานชิงทรัพย์และมีคนตาย
- (5) คดีความผิดฐานปล้นทรัพย์
- (6) คดีวางเพลิง หรือเพลิงไหม้โดยไม่ทราบสาเหตุ
- (7) คดีจราจรทางบกที่เป็นปัญหา
- (8) คดีที่มีการตายผิดธรรมชาติ หรือมีเหตุอันสงสัยว่ามีการตายโดยผิดธรรมชาติ

หรือคดีอื่น ๆ ที่น่าจะมีร่องรอยหรือหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ ยกเว้นคดีจราจรทางบก

และข้อ 5 เมื่อพนักงานสอบสวนแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจที่มีพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อไปทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ให้แจ้งรายละเอียด วัน เวลา และสถานที่เกิดเหตุ พฤติการณ์แห่งคดีโดยย่อ ตลอดจนสถานที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทางคดีและให้ปฏิบัติดังนี้

5.1 การรักษาสถานที่เกิดเหตุ

(1) ให้หัวหน้าสถานีตำรวจท้องที่เกิดเหตุสั่งการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีหน้าที่รับผิดชอบรักษาสถานที่เกิดเหตุและปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุ โดยใช้สายแถบกันสถานที่เกิดเหตุหรืออุปกรณ์อื่นใด กันสถานที่เกิดเหตุไว้อย่าให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุโดยเด็ดขาด เพราะนอกจากจะเป็นการทำลายหลักฐานทางคดีแล้วยังเป็นการเพิ่มเติมร่องรอยที่มีได้เกิดจากการกระทำความผิดด้วย

(2) เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐานตำรวจที่มีพื้นที่รับผิดชอบได้รับแจ้งเหตุให้เดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุโดยเร็ว พร้อมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุร่วมกับพนักงานสอบสวนและกำหนดกั้นสถานที่เกิดเหตุตามความจำเป็นที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงสภาพพื้นที่ ประเภทคดี ระยะเวลา และเหตุอื่นใดตามความเหมาะสมโดยใช้สายแถบกั้นสถานที่เกิดเหตุหรืออุปกรณ์อื่นใดกั้นสถานที่เกิดเหตุดังกล่าว

(3) ในระหว่างที่ทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เพื่อป้องกันมิให้ร่องรอยพยานหลักฐานถูกทำลาย บุคคลอื่นใดที่มีความจำเป็นจะเข้าไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุต้องมีอุปกรณ์ป้องกันและระมัดระวังมิให้ร่องรอยพยานหลักฐานถูกทำลายหรือทำให้เสื่อมค่า หรือไปเพิ่มร่องรอยขึ้น ควรใส่ถุงคลุมเท้าและถุงมือหรืออุปกรณ์อื่นๆ ตามความจำเป็นแห่งคดี

(4) ในคดีที่ไม่สามารถตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้เสร็จภายในวันเดียวหรือมีเหตุจำเป็นต้องรักษาสถานที่เกิดเหตุไว้ก่อน ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุประสานกับสถานีตำรวจท้องที่เพื่อเฝ้าดูแลโดยปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุไว้จนกว่าจะหมดความจำเป็นหรือเสร็จสิ้นการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุดังกล่าว

5.2 ขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามลำดับ

(1) เจ้าหน้าที่ตำรวจ สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจที่มีพื้นที่รับผิดชอบคนแรกก็เข้าไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุต้องพิจารณาสถานที่เกิดเหตุว่ามีเหตุเกิดขึ้นอย่างไร และมีร่องรอยวัตถุพยานอะไรบ้าง วางแผนการปฏิบัติงานเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และกำหนดทางเดินของเจ้าหน้าที่ชุดต่าง ๆ โดยขอทราบข้อมูลเบื้องต้นจากพนักงานสอบสวน

(2) บันทึกสถานที่เกิดเหตุ ทำแผนที่และถ่ายภาพ โดยใช้กล้องถ่ายรูปหรือวิดีโอทำการเก็บภาพเหตุการณ์ ลักษณะสถานที่ บริเวณโดยรอบและสิ่งต่าง ๆ รวมถึงภาพผู้เสียชีวิตในมุมต่างๆ และภาพร่างกายส่วนต่าง ๆ ที่สำคัญ

(3) ค้นหาและตรวจเก็บร่องรอยวัตถุพยานต่าง ๆ ตามหลักวิชาการ เช่นการเก็บลายนิ้วมือแฝงตามวัตถุ เช่น ลูกบิด ประตู หน้าต่าง มือจับด้านนอกและด้านในห้องที่เกิดเหตุและห้องข้างเคียง เก็บร่องรอยจากวัตถุพยานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในคดี เช่น คราบโลหิต เส้นผม เส้นขน เส้นใย ลูกกระสุน และปลอกกระสุน เป็นต้น ส่งมอบให้กับพนักงานสอบสวนไปดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องและส่งสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจที่มีพื้นที่รับผิดชอบในการตรวจพิสูจน์ต่อไป

เมื่อขั้นตอนตามข้อ 5.2 (1) - 5.2 (3) เสร็จสิ้นแล้วเจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นใดจึงสามารถเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุได้

2.3.2 ขั้นตอนพื้นฐานการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

ขั้นตอนพื้นฐานการตรวจสถานที่เกิดเหตุ เป็นกระบวนการทำงานตามหลักสากล FBI ที่เป็นที่ยอมรับ โดยมีการแบ่งขั้นตอนการตรวจสถานที่เกิดเหตุออกเป็น 12 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อม (Preparation) เป็นขั้นตอนการเตรียมความพร้อมจากการประเมินการตรวจหาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ และวางแผนการแบ่งหน้าที่ของบุคคลที่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ มีการกำหนดและชี้แจงหน้าที่การปฏิบัติของแต่ละคนก่อนไปถึงสถานที่เกิดเหตุ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. การเตรียมความพร้อมของบุคคล หรือเจ้าหน้าที่ชุดตรวจสถานที่เกิดเหตุ: ต้องมีความรู้โดยผ่านการอบรมที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย และจิตใจ รวมถึงคุณธรรม และจริยธรรม โดยยึดประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก

2. การเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์เครื่องมือ เป็นการเตรียมอุปกรณ์ในการตรวจเก็บหิ้ววัตถุพยานที่ตรวจค้นพบ และเครื่องมือพื้นฐานที่ต้องมีการเตรียมไว้ให้พร้อมใช้งาน เช่น

2.1 กระเป๋าบรรจุอุปกรณ์/ตรวจเก็บวัตถุพยาน ประกอบด้วย

2.1.1 ชุดตรวจหารอยลายนิ้วมือแฝง ประกอบด้วย แปรงปัดทาลายนิ้วมือ แฝงชนิดต่าง ๆ ผงฝุ่นเคมีหาลายนิ้วมือ เทปขาวลอกลายนิ้วมือ แผ่นกระดาษเก็บลายนิ้วมือ เป็นต้น

2.1.2 ภาชนะเก็บวัตถุพยานที่ต้องนำกลับไปตรวจหารอยลายนิ้วมือแฝง ประกอบด้วย ถุงกระดาษหรือถุงพลาสติกซิปล็อคขนาดต่าง ๆ ซองกระดาษพร้อมก้านไม้พันสำลีเก็บเขม่าปิ่นและน้ำยาเก็บเขม่าปิ่น เป็นต้น

2.1.3 ชุดตรวจเก็บวัตถุพยานทางชีววิทยา เคมี และ สารพันธุกรรม (DNA) ประกอบด้วย ถุงกระดาษหรือถุงพลาสติกซิปล็อคขนาดต่าง ๆ ซองกระดาษสำหรับบรรจุก้านไม้พันสำลีสำหรับเช็ดคราบดีเอ็นเอและน้ำกลั่นเก็บดีเอ็นเอ และต้องมีบันทึกยินยอมกรณีจำเป็นต้องเก็บดีเอ็นเอจากบุคคล เป็นต้น

2.1.4 อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น ตลับเมตร อุปกรณ์หล่อรอยเท้าหรือรอยยางรถยนต์ ถุงเก็บวัตถุพยานขนาดต่าง ๆ เทปปิดผนึกหีบห่อ ไฟฉาย เป็นต้น

2.2 ชุดอุปกรณ์/ถ่ายภาพ (Photography kit) เช่น กล้องถ่ายภาพ หน่วยบันทึกความจำกล้อง เลนส์ชนิดต่าง ๆ แบตเตอรี่ที่ใช้กับกล้องและไฟแฟลชอิเล็กทรอนิกส์

3. การเตรียมความพร้อมของยานพาหนะ การตรวจสอบสมรรถนะ และการตรวจสภาพการใช้งานของยานพาหนะ เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง น้ำมันเครื่อง ล้อยาง เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการเมื่อไปถึงสถานที่เกิดเหตุ (Approach of scene)

เจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เมื่อเดินทางไปถึงสถานที่เกิดเหตุ ไม่ควรเร่งรีบในการเข้าไปภายในสถานที่เกิดเหตุทันที ควรมีการวางแผนปฏิบัติงาน โดยวางกรอบแนวทางการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเมื่อมาถึง การตั้งจุดสั่งการ วางแผนการบันทึกอย่างชัดเจน พิจารณาคำนิ่งถึงความปลอดภัยของผู้ตรวจ และมีการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล เช่น ถุงมือ หน้ากากอนามัย หมวกคลุมผม ถุงคลุมเท้า เป็นต้น

โดยปกติแล้วบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถานที่เกิดเหตุ ในเบื้องต้นเจ้าหน้าที่ที่เดินทางมาถึงสถานที่เกิดเหตุคนแรก มักไม่ใช่พนักงานสอบสวน แต่จะเป็นเจ้าหน้าที่สายตรวจ อาสาสมัครจากมูลนิธิ หรือประชาชนทั่วไป ดังนั้น เมื่อพนักงานสอบสวนมาถึงสถานที่เกิดเหตุ ควรสอบถามและจดชื่อบุคคลเหล่านี้ไว้ เพื่อประโยชน์แห่งคดี และพิจารณาปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุ (Police Line) หากมีการปิดกั้นอยู่ก่อนแล้ว อาจขยายบริเวณให้ครอบคลุมเส้นทางหลบหนีของผู้กระทำความผิดหรือลดบริเวณเพื่อไม่ให้กีดขวางเส้นทางการจราจร

ขั้นตอนที่ 3 การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ (Protection of scene or Secure the scene)

เริ่มจากการประเมินข้อมูลจากบุคคลที่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุก่อนหน้า เพื่อให้รู้สภาพสถานที่เกิดเหตุ นำมาประเมินขอบเขต รวมถึงเส้นทางเข้า-ออก และช่องทางการหลบหนีของผู้กระทำความผิดด้วย หลังจากมีการกำหนดขอบเขตสถานที่เกิดเหตุแล้ว ต้องมีการกำหนดบุคคลที่มีอำนาจในการตัดสินใจสั่งการในบริเวณที่เกิดเหตุ ต้องจดบันทึกโดยละเอียดว่าผู้ใดเข้า-ออกบริเวณที่เกิดเหตุ และต้องป้องกันไม่ให้ผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณสถานที่เกิดเหตุโดยเด็ดขาด

วิธีป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ

1. ใช้อุปกรณ์ เช่น แถบกั้นสถานที่เกิดเหตุ (Police Line) หรืออุปกรณ์อื่น ในการปิดล้อมบริเวณที่กำหนดเป็นสถานที่เกิดเหตุ และกำหนดบริเวณที่จอดรถเพื่อป้องกันการทำให้เกิดการปนเปื้อนภายในบริเวณสถานที่เกิดเหตุ โดย

1.1 หากสถานที่เกิดเหตุอยู่ภายในอาคาร บ้านเรือน หรือ ภายในห้อง อาจทำการรักษาสถานที่เกิดเหตุโดยปิดล็อกประตู และ/หรือ ใช้แถบกั้นสถานที่เกิดเหตุ นั้น

1.2 กรณีสถานที่เกิดเหตุอยู่นอกอาคาร เช่น บนถนนซอย ลานจอดรถยนต์ ทุ่งหญ้า สนามหญ้า ให้ปิดกั้นพื้นที่บริเวณสถานที่เกิดเหตุ โดยใช้แถบกั้น ซึ่งมี คำว่า “ห้ามเข้าสถานที่เกิดเหตุ” บนแถบกั้นเป็นระยะ โดยให้มีพื้นที่เป็นบริเวณกว้างเนื่องจากวัตถุประสงค์ของยานพาหนะของผู้กระทำความผิด ที่อาจใช้เชื่อมโยงเส้นทางเข้า-ออก ของยานพาหนะของผู้กระทำความผิดอาจอยู่

ห่างจากสถานที่เกิดเหตุ เป็นต้น จึงควรมีเจ้าหน้าที่ตำรวจดูแลโดยรอบ ตลอดจนยานพาหนะที่จะเข้าไปในบริเวณสถานที่เกิด

2. จัดให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจแลบริเวณโดยรอบสถานที่เกิดเหตุ จัดบันทึก บุคคล และยานพาหนะที่ผ่านเข้า-ออกบริเวณสถานที่เกิดเหตุ

3. ป้องกันไม่ให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง เช่น ประชาชน หรือ สื่อมวลชนเข้าไปในบริเวณสถานที่เกิดเหตุ

4. กรณีผู้บังคับบัญชาหรือ ผู้เกี่ยวข้องเข้าไปภายในบริเวณสถานที่เกิดเหตุ ต้องมีการบันทึกชื่อบุคคล ที่อาจเข้า-ออกจากสถานที่เกิดเหตุ และกำหนดเส้นทางการเข้า-ออก และเส้นทางการเคลื่อนที่ ภายในบริเวณสถานที่เกิดเหตุให้ชัดเจน เพื่อป้องกันบริเวณสถานที่เกิดเหตุถูกทำลาย โดยการปนเปื้อน เช่น การปนเปื้อนจากรองเท้าหรือรอยรองเท้า

5. ผู้ที่จะเข้า-ออก จากบริเวณสถานที่เกิดเหตุ ต้องมีการสวมถุงคลุมเท้า และถุงมือ เพื่อป้องกันบริเวณสถานที่เกิดเหตุถูกปนเปื้อน ถึงแม้ว่าจะมีการป้องกันการปนเปื้อนในเบื้องต้นแล้วก็ตาม การจับต้องสิ่งต่าง ๆ ในบริเวณสถานที่เกิดเหตุ ก็ต้องทำด้วยความระมัดระวัง โดยตระหนักว่า ถุงคลุมเท้า และถุงมือ แม้จะป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนรอยลายนิ้วมือ รอยเท้าหรือรอยรองเท้า แต่ก็อาจไปขีดทำลาย ร่องรอยลายนิ้วมือและรอยเท้าหรือรอยรองเท้าของผู้กระทำผิดโดยไม่ตั้งใจหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และเมื่อออกจากบริเวณสถานที่เกิดเหตุแล้ว หากเป็นไปได้ถ้าต้องการจะกลับเข้าไปควรมีการเปลี่ยนถุงมือ และถุงคลุมเท้าทุกครั้ง โดยใช้เส้นทางเดิมที่กำหนดไว้ในการเข้าบริเวณสถานที่เกิดเหตุครั้งแรก

6. กรณีตรวจพบอาวุธในบริเวณสถานที่เกิดเหตุ เช่น อาวุธปืน มีด ไม่ควรจับต้องโดยตรง ควรใช้วัสดุที่เหมาะสม

7. กรณีพบอาวุธอยู่ในน้ำ การเก็บควรเก็บไว้ในสภาพที่มีน้ำในแหล่งที่พบอาวุธตกอยู่ และนำกลับไปตรวจวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ เพื่อป้องกันการเกิดสนิมทำลายวัตถุพยาน

8. กรณีพบวัตถุพยานอยู่ภายนอกอาคาร และสภาพอากาศขณะนั้นอาจจะส่งผลต่อวัตถุพยาน เช่น บริเวณสถานที่เกิดเหตุอาจมีฝนตก ให้รีบดำเนินการกับวัตถุพยานนั้นเป็นลำดับแรก โดยถ่ายภาพ บันทึกตำแหน่ง และทำการตรวจเก็บวัตถุพยานนั้นก่อน

9. กรณีการแถลงข่าว ให้พิจารณากำหนดสถานที่ เพื่อไม่ให้เป็นการขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ และทำให้สถานที่เกิดเหตุได้รับความเสียหาย

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น (Initiate Preliminary Survey)

เป็นขั้นตอนที่มุ่งเน้นไปที่การเข้าสำรวจสถานที่เกิดเหตุ เก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น และวิเคราะห์ภาพรวมของเหตุการณ์ โดยกำหนดรูปแบบวิธีการตรวจให้เหมาะสมกับสภาพของสถานที่

เกิดเหตุ สามารถระบุบริเวณที่จะทำการสำรวจ ค้นหาวัตถุพยาน โดยเน้นไปที่วัตถุพยานที่เสียหาย หรือสูญหายได้ง่ายก่อน ซึ่งจะส่งผลต่อรูปแบบวิธีการตรวจค้นหาอย่างละเอียด การกำหนดเส้นทางการเข้า-ออก และการกำหนดแนวทางการเก็บวัตถุพยานที่เหมาะสม

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินวัตถุพยานที่พบในบริเวณสถานที่เกิดเหตุ (Evaluate Physical)

เป็นการพิจารณาวัตถุพยานประเภทที่ง่ายต่อการสูญเสีย สูญหาย หรือมีการเปลี่ยนแปลง และพิจารณาการเลือกบรรจุหีบห่อที่เหมาะสมกับวัตถุพยานประเภทนั้น ๆ เช่น

คดีเกี่ยวกับทรัพย์ วัตถุพยานที่เสียหายง่าย เช่น บริเวณประตู หน้าต่างที่มีร่องรอยการจัดแงะ บริเวณที่มีการรื้อค้น อาจพิจารณาเก็บรอยลายนิ้วมือแฝง หรือดีเอ็นเอก่อน

คดีเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ วัตถุพยานที่เสียหายง่าย เช่น บริเวณที่พบศพอาจพบ คราบโลหิต เส้นผม เส้นขน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 6 การบรรยายสภาพของสถานที่เกิดเหตุ (Prepare Narrative Description)

เป็นการบรรยายสภาพทั่วไปของสถานที่เกิดเหตุ สภาพแวดล้อมของสถานที่เกิดเหตุ สภาพวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ เช่น ความสว่าง อุณหภูมิ กลิ่น หรือตำแหน่งวัตถุพยานที่พบเบื้องต้น

1. การบรรยาย/พรรณนา ถึงสภาพบริเวณที่เกิดเหตุให้เห็นภาพรวมของลักษณะโดยทั่วไป และลักษณะโดยเฉพาะ ดังนี้

- การบรรยายลักษณะโดยทั่วไป หมายถึงการบรรยายว่า ขณะพิจารณากำหนดจุดอ้างอิงในการมอง เช่น ใช้บริเวณด้านหน้าสถานที่เกิดเหตุ เป็นจุดอ้างอิง ว่า สถานที่เกิดเหตุเป็นลักษณะใด เช่น หากเป็นอาคารควรบรรยายให้เห็นว่า เป็นตึกแถว เป็นบ้านเดี่ยว หรือ เป็นโรงงาน ฯลฯ โดยในการบรรยายควรรวมถึงบริเวณข้างเคียงด้วย เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ เช่น การวิเคราะห์เส้นทางเข้า-ออกของผู้กระทำผิด เป็นต้น

- การบรรยายสถานที่เกิดเหตุโดยเฉพาะ หมายถึง การบรรยายลักษณะภายในของสถานที่เกิดเหตุเปรียบเสมือนผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุมองสถานที่เกิดเหตุทะลุเข้าไป ว่ามีการกั้นแบ่งเป็นห้องอะไรบ้างโดยการบรรยายมีหลักการเดียวกันกับการบรรยายลักษณะโดยทั่วไปคือ มีการกำหนดจุดอ้างอิงในการมองโดยจุดอ้างอิงอาจเป็นจุดเดียวกับการการบรรยายลักษณะโดยทั่วไป หรือกำหนดจุดอ้างอิงในการมองใหม่ก็ได้

2. บันทึกข้อมูลเบื้องต้นที่ได้รับแจ้งจาก ผู้เสียหาย และพยานที่เห็นเหตุการณ์

3. บันทึกลักษณะของวัตถุพยานที่ตรวจพบในบริเวณสถานที่เกิดเหตุ อาทิเช่น

- กรณีวัตถุพยานเป็นอาวุธปืน ควรบันทึกชนิด ขนาด ยี่ห้อ หมายเลขประจำปืน เครื่องหมายทะเบียนปืน ฯลฯ

- กรณีวัดอุทยานเป็นอารามมีด ควรบันทึกขนาด ยี่ห่อ ความยาวและความกว้างของใบมีด ด้ามมีด ลักษณะพิเศษ เช่น รอยสึกหรอ เป็นต้น

- กรณีวัดอุทยานเป็นท่อนไม้ ควรบันทึก ขนาด ลักษณะพิเศษ เช่น ร่องรอยการใช้งาน เช่น รอยตะปู รอยฉีกขาดหรือรอยหักที่ท่อนไม้ รวมถึง วัดอุทยานทางชีววิทยา (คราบโลหิต) ที่อาจติดอยู่ เป็นต้น

4. จัดทำ และบันทึกบัญชีของกลาง เพื่อใช้ในการประกอบการส่งของกลางตรวจพิสูจน์

5. วิธีการบรรยาย อาจจะใช้วิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือ หลายวิธีประกอบกัน เช่น การบันทึกเสียง การจดบันทึก หรือการบันทึกภาพวิดีโอ

ขั้นตอนที่ 7 การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ (Depict Scene Photographically)

เป็นการถ่ายภาพเพื่อประกอบรายงานการตรวจสถานที่เกิดเหตุ โดยการถ่ายภาพแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ 1) การถ่ายภาพระยะไกล ให้ครอบคลุมสภาพของสถานที่เกิดเหตุโดยรอบทั้ง 4 ด้าน และภายในสถานที่เกิดเหตุ ครอบคลุมตำแหน่งที่พบวัตถุพยาน 2) การถ่ายภาพระยะกลาง เป็นการถ่ายภาพเป็นกลุ่มใกล้เคียงของตำแหน่งที่พบวัตถุพยาน เพื่อให้เชื่อมโยงถึงกันได้ และ 3) การถ่ายภาพระยะใกล้ เพื่อให้เห็นรายละเอียดของวัตถุพยานนั้น ๆ ควรถ่ายภาพให้ได้คุณภาพ ชัดเจน ไม่เบลอ เพื่อประโยชน์ในรูปคดี

ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำแผนผัง/แผนที่ สเก็ทซ์ภาพสถานที่เกิดเหตุ (Prepare diagram/Sketch of scene)

เป็นการสเก็ทซ์ภาพสถานที่เกิดเหตุ โดยมีการกำหนด ทิศ มาตรฐาน และระยะต่างๆ ทั้งที่เป็นการสเก็ทซ์โครงร่างแบบคร่าว ๆ ในสถานที่เกิดเหตุแล้วนำข้อมูลมาทำแผนผัง/แผนที่ อย่างละเอียด โดยให้มีสัดส่วนที่ถูกต้อง เพื่อใช้ประกอบการรายงานการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งบางคดีที่มีความสำคัญ อาจจำเป็นต้องนำข้อมูลจากแผนผัง/แผนที่ มาใช้ในการจำลองสถานที่เกิดเหตุ และวิเคราะห์เพื่อเชื่อมโยงพฤติการณ์ของผู้กระทำผิดในสถานที่เกิดเหตุขึ้นมาใหม่ โดยแผนผัง/แผนที่ที่มีหลักการ ดังนี้

1. แสดงให้เห็นถึงโครงร่างแบบคร่าว ๆ ของบริเวณสถานที่เกิดเหตุ

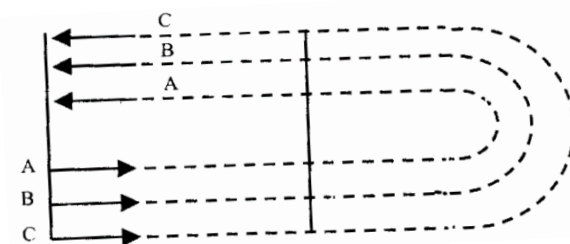
2. แสดงให้เห็นถึงตำแหน่งของวัตถุพยาน ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ

3. แสดงให้เห็นถึงจำนวนวัตถุพยานและหมายเลขที่ใช้กำกับวัตถุพยานในบริเวณสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งต้องสอดคล้องกับหมายเลขที่ใช้กำกับในการถ่ายภาพและการบันทึก/บรรยายสภาพบริเวณสถานที่เกิดเหตุ

4. แสดงให้เห็นถึงขอบเขตหรือขนาดของบริเวณสถานที่เกิดเหตุ และตำแหน่งที่ตรวจค้นพบวัตถุพยาน

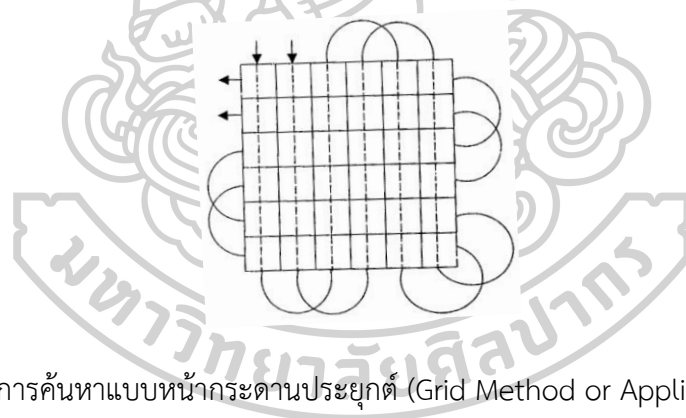
ขั้นตอนที่ 9 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียด (Conduct Detailed Search)

เป็นขั้นตอนที่ต้องทำการค้นหาวัตถุพยานที่พบในสถานที่เกิดเหตุ โดยเลือกวิธีการ และใช้รูปแบบค้นหาพิจารณาตามความเหมาะสม เช่น การค้นหาแบบหน้ากระดาน (Strip Method) การค้นหาแบบหน้ากระดานประยุกต์ (Grid Method or Applied Strip Method) เหมาะสำหรับพื้นที่ที่เป็นป่ารก หรือไม่เอื้ออำนวยต่อการตรวจสอบครั้งเดียว การค้นหาแบบวงล้อ ((Wheel Method) การค้นหาแบบวงกลมหรือก้นหอย (Spiral Method) และการค้นหาแบบแบ่งโซน (Zone Method)



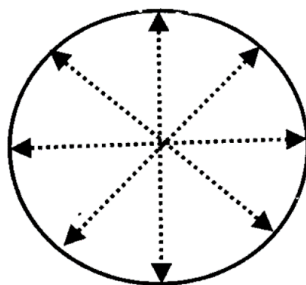
ภาพที่ 8 การค้นหาแบบหน้ากระดาน (Strip Method)

ที่มา : [http://old-book.ru.ac.th/e-book/LW443\(49\)/LW443\(49\)-3.pdf](http://old-book.ru.ac.th/e-book/LW443(49)/LW443(49)-3.pdf)



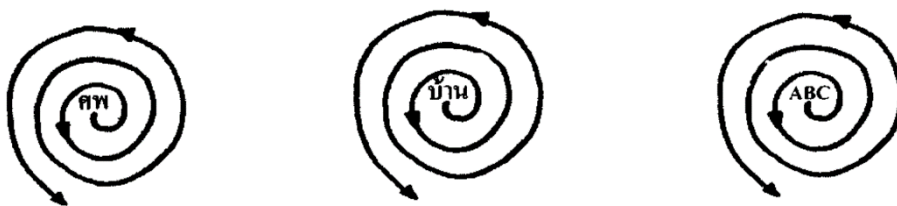
ภาพที่ 9 การค้นหาแบบหน้ากระดานประยุกต์ (Grid Method or Applied Strip Method)

ที่มา : [http://old-book.ru.ac.th/e-book/LW443\(49\)/LW443\(49\)-3.pdf](http://old-book.ru.ac.th/e-book/LW443(49)/LW443(49)-3.pdf)



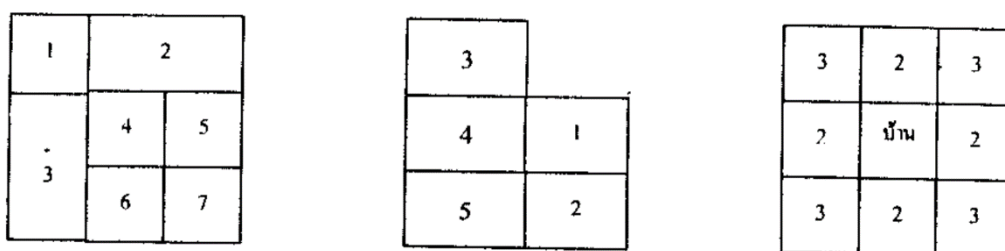
ภาพที่ 10 การค้นหาแบบวงล้อ ((Wheel Method)

ที่มา : [http://old-book.ru.ac.th/e-book/LW443\(49\)/LW443\(49\)-3.pdf](http://old-book.ru.ac.th/e-book/LW443(49)/LW443(49)-3.pdf)



ภาพที่ 11 การค้นหาแบบวงกลมหรือก้นหอย (Spiral Method)

ที่มา : [http://old-book.ru.ac.th/e-book/LW443\(49\)/LW443\(49\)-3.pdf](http://old-book.ru.ac.th/e-book/LW443(49)/LW443(49)-3.pdf)



ภาพที่ 12 การค้นหาแบบแบ่งโซน (Zone Method)

ที่มา : [http://old-book.ru.ac.th/e-book/LW443\(49\)/LW443\(49\)-3.pdf](http://old-book.ru.ac.th/e-book/LW443(49)/LW443(49)-3.pdf)

ขั้นตอนที่ 10 การบันทึกและตรวจเก็บวัตถุพยาน (Record and Collect Physical Evidence)

ความสำคัญของการตรวจเก็บวัตถุพยาน จนถึงขั้นตอนการรวบรวมและจัดส่งวัตถุพยานจากสถานที่เกิดเหตุจากร่างกายของผู้เสียหายหรือผู้ตาย อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในขั้นของการสืบสวนสอบสวนและในชั้นศาลการเก็บวัตถุพยานต้องกระทำอย่างถูกต้องตามกฎหมาย จึงจะถือเป็นวัตถุพยานที่ยอมรับได้ โดยเริ่มตั้งแต่

1. ผู้ที่จะทำการเก็บวัตถุพยานต้องเป็นผู้ที่กฎหมายให้อำนาจไว้ เช่น เป็นพนักงานสอบสวน หรือเป็นเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน
2. ผู้ที่จะทำการเก็บวัตถุพยาน ต้องเลือกวิธีที่เหมาะสมที่จะไม่ทำให้วัตถุพยานเสียคุณค่าไป
3. การเก็บวัตถุพยานที่ผิดวิธีหรือไม่เหมาะสม ทำให้เกิดข้อโต้แย้งในชั้นศาลได้ โดยการเก็บวัตถุพยานที่จะใช้เป็นวัตถุพยานในชั้นศาล จะต้อง

3.1 ระบุรายละเอียดของพยานวัตถุอย่างชัดเจน

3.2 แสดงช่วงของการครอบครองพยานวัตถุโดยตลอด

3.3 เป็นพยานวัตถุที่มีความเป็นสาระสำคัญ

3.4 ปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายทุกขั้นตอน

4. เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน หรือพนักงานสอบสวนที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุ เป็นผู้ทำหน้าที่ในการเก็บรวบรวมและแสดงตำแหน่งของวัตถุพยานที่ตรวจพบต้องหลีกเลี่ยงการสัมผัสกับวัตถุพยานโดยตรง และควรใส่ถุงมือขณะทำการเก็บวัตถุพยาน

วิธีการเก็บวัตถุพยานในบริเวณสถานที่เกิดเหตุ มีหลักปฏิบัติดังนี้

1. จับจุดที่เล็กที่สุดที่บุคคลทั่วไปไม่จับ เช่น ถ้วยแก้วให้จับที่ขอบปากด้านบนหรือมุมกันแก้ว ขวดให้นิ้วสอดเข้าไปที่ปากขวด ในการจับวัตถุพยานต้องใช้ถุงมือจับหรือห่อวัตถุพยาน กรณีวัตถุพยานเป็นชิ้นเล็กๆ ให้ใช้ปากคีบจับสันของนั้นขึ้นมา แล้วเก็บในถุงพลาสติกหรือกล่องที่มีฝาปิด หากวัตถุพยานที่พบเป็นกระดาษให้จับที่ริมมุมใดมุมหนึ่งหรือใช้ปากคีบในการจับ กรณีวัตถุพยานประเภทอาวุธปืน ให้ใช้ลวดหรือเชือกสอดเข้าที่โกร่งไกปืนแล้วยกขึ้น ห้ามใช้ไม้หรือของแข็งสอดเข้าที่ปากลำกล้องปืนและงัดขึ้น

2. ในการเก็บรวบรวมวัตถุพยาน ก่อนทำการเก็บวัตถุพยานควรปฏิบัติดังนี้

2.1 บันทึกตำแหน่งและสภาพของวัตถุพยาน ก่อนจะหยิบจับวัตถุพยานขึ้นมา ต้องบันทึกตำแหน่งและสภาพของวัตถุพยานอย่างละเอียด

2.2 ถ่ายภาพวัตถุพยานที่สามารถแสดงถึงตำแหน่งที่พบ ก่อนทำการเก็บ โดยในการถ่ายภาพควรถ่ายภาพทั้งระยะไกล ระยะกลางและระยะใกล้

2.3 การทำคำหนังสือลักษณะ อาจทำคำหนังสือลักษณะที่วัตถุพยานหรือภาชนะที่ใช้บรรจุ เพื่อเป็นการระบุว่าวัตถุพยานดังกล่าว เป็นวัตถุพยานที่ได้จากการตรวจบริเวณสถานที่เกิดเหตุ ในคดีใด ตรวจพบที่ไหน ตรวจพบเมื่อใดใครเป็นผู้ตรวจพบ และใครเป็นผู้ที่ตรวจเก็บวัตถุพยาน โดยหลักในการทำคำหนังสือลักษณะที่วัตถุพยาน มีดังนี้

1) ทำคำหนังสือลักษณะที่วัตถุพยานในตำแหน่งที่ไม่กระทบต่อการตรวจพิสูจน์

2) หากทำคำหนังสือลักษณะที่ตัววัตถุพยานไม่ได้ เช่นวัตถุพยานมีขนาดเล็ก หรือหากทำคำหนังสือแล้วอาจกระทบกับการตรวจพิสูจน์ ก็ให้ใช้วิธีผูกป้ายแสดงรายการไว้กับวัตถุพยานนั้น หรือใช้ฉลากปิดบนวัตถุพยานหรือภาชนะที่ใช้บรรจุก็ได้ โดยมีรายละเอียดของฉลากปิดบนพยานวัตถุ

(ก) ชื่อผู้เก็บ

(ข) วันเวลาที่เก็บ

(ค) ชนิดคดี

(ง) ลักษณะ ตำแหน่งที่พบ

(จ) รายละเอียดคดี

(ฉ) วัน เวลา ที่เกิดเหตุ

(ช) สถานที่เกิดเหตุ

2.4 การเก็บรวบรวม

เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการเก็บวัตถุพยาน ถ้าเกิดบกพร่องอาจทำให้วัตถุพยานเกิดการสูญหายหรือแปรสภาพได้ ควรเลือกเก็บวัตถุพยาน ที่สูญหายหรือเสียหายได้ง่ายก่อน บรรจุในภาชนะที่สะอาด และมีขนาดพอเหมาะกับวัตถุพยาน กรณีถ้ามีวัตถุพยานหลายชิ้น ต้องแยกบรรจุ ไม่นำมาเก็บในที่เดียวกัน โดยผู้มีหน้าที่โดยตรงเท่านั้น และให้ผ่านมือคนน้อยที่สุด สำคัญคือการแสดงห่วงโซ่ของการครอบครองวัตถุพยานได้ (Chain of custody) และควรเก็บตัวอย่างวัตถุพยานให้มากที่สุด

ขั้นตอนที่ 11 การตรวจสอบขั้นสุดท้าย (Conduct Final Survey)

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้าย เป็นการทบทวนเกี่ยวกับการวิเคราะห์รูปแบบทั้งหมดของ การตรวจค้นหา เพื่อให้มั่นใจว่าวัตถุพยานได้ถูกเก็บ และสถานที่เกิดเหตุได้ผ่านการดำเนินการตามขั้นตอนเรียบร้อยแล้ว ก่อนที่จะส่งคืนและออกจากสถานที่เกิดเหตุ อีกอย่างหนึ่งคือเป็นระบบการทบทวนสถานที่เกิดเหตุให้แน่ใจว่าวัตถุพยาน อุปกรณ์ เครื่องมือ หรือวัตถุที่ถูกทำให้เกิดขึ้นจากการสำรวจด้วยความไม่ตั้งใจ และวัตถุหรือสภาวะต่างๆ ที่เป็นอันตรายได้ถูกรายงาน และบันทึกไว้เรียบร้อยแล้ว โดยมีหลักการว่า พนักงานสอบสวนเจ้าของคดี ต้องเป็นผู้นำในการเข้าตรวจจนได้ข้อสรุปสุดท้ายของการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และทำให้แน่ใจว่าการตรวจสอบที่เกิดเหตุนั้นมีความสมบูรณ์แล้ว ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1. พื้นที่แต่ละส่วนของสถานที่เกิดเหตุที่ทำการตรวจเก็บวัตถุพยาน ต้องตรวจสอบอย่างละเอียดตามที่ปรากฏแก่สายตา อภิปรายการค้นหารวมกับเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย (เช่น แพทย์ เจ้าหน้าที่สืบสวน หรือเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน) เพื่อความสมบูรณ์
2. ชี้แจงรายการวัตถุพยานทั้งหมดที่ทำการตรวจเก็บในบริเวณสถานที่เกิดเหตุร่วมกับเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานตรวจสอบเอกสารที่จะใช้เป็นพยานอีกครั้ง เพื่อตรวจดูความผิดพลาดที่อาจเกิดจากความไม่ตั้งใจ รวมไปถึงการรับรองการตรวจสอบวัตถุพยานทั้งหมดก่อนออกจากสถานที่เกิดเหตุ
3. แสดงให้เห็นบริเวณสถานที่เกิดเหตุในสภาวะสุดท้ายด้วยการถ่ายภาพ หลังจากการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสมบูรณ์
4. เก็บรวบรวม เคลื่อนย้ายอุปกรณ์เครื่องมือ และวัตถุต่างๆทั้งหมดที่ใช้ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ
5. จัดทำรายงานและบันทึกเกี่ยวกับ วัตถุหรือสภาวะที่เป็นอันตราย

6. ทำให้แน่ใจว่าไม่ได้มองข้ามสถานที่ที่อาจมีการปิดบังซ่อนเร้น หรือยากแก่การเข้าตรวจสอบพื้นที่ด้วยการค้นหาโดยละเอียด

7. สถานที่เกิดเหตุต้องส่งมอบคืนตามข้อตกลง ตามขอบเขตอำนาจของพนักงานสอบสวน
ขั้นตอนที่ 12 การออกและส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ (Release Crime Scene)

การออกและส่งมอบคืนสถานที่เกิดเหตุ เป็นความสำเร็จหลังจากการสรุปการตรวจสอบครั้งสุดท้ายสำเร็จควรดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. จัดทำบันทึกส่งมอบคืนสถานที่เกิดเหตุ ข้อมูลอย่างน้อยที่สุดที่ควรมีในเอกสารการส่งมอบคือ วัน เวลาที่ ส่งมอบคืนสถานที่เกิดเหตุ ส่งมอบให้ใคร ส่งมอบโดยใคร

2. รับรองหรือยืนยันรายการวัตถุพยานที่ตรวจเก็บหรือยึดไว้ ตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย และทำสัญลักษณ์เพื่อการระบุชี้ชัด

3. การพิจารณาที่จำเป็นของผู้เชี่ยวชาญ เช่น การวิเคราะห์รูปแบบของโลหิต หรือการทดสอบทางการแพทย์ควรได้รับการสังเกต ก่อนสถานที่เกิดเหตุจะถูกส่งมอบคืน

4. พื้นที่ที่สถานที่เกิดเหตุได้ถูกส่งมอบคืน การเข้าตรวจสอบซ้ำอีกครั้งสามารถกระทำได้ตามต้องการด้วยเหตุผลอันสมควร และควรต้องเก็บสถานที่เกิดเหตุขึ้นไว้ก่อน โดยบันทึกเป็นหมายเหตุไว้ในบันทึกส่งมอบ

5. สถานที่เกิดเหตุควรจะถูกส่งมอบคืน เมื่อเจ้าหน้าที่ทั้งหมดพอใจว่า สถานที่เกิดเหตุนั้นได้ผ่านการค้นหาวัตถุพยานอย่างถูกต้องเหมาะสม และสมบูรณ์

6. พนักงานสอบสวนเป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่ในการส่งมอบคืนสถานที่เกิดเหตุ เป็นกฎที่ทุกคนต้องรู้และยึดถือปฏิบัติ

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรักษาสถานที่เกิดเหตุและความสำคัญของพยานหลักฐาน

เมื่อมีการก่อเหตุอาชญากรรม หรือคดีต่าง ๆ เกิดขึ้น ไม่ว่าจะ เป็นคดีเกี่ยวกับชีวิต การทำร้ายร่างกายจนมีผู้ได้รับบาดเจ็บ คดีเพลิงไหม้ คดีจราจร เป็นต้น แน่แน่นอนว่าสิ่งที่จะตามมาคือการเกิดไทมมุง หรือมีฝูงชนเข้าไปรบกวน ยับจับสิ่งของภายในสถานที่เกิดเหตุ อาจเกิดจากความตั้งใจหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ส่งผลทำให้วัตถุพยานเหล่านั้นถูกทำลาย เปลี่ยนแปลง หรือมีการสูญหาย ดังนั้น สิ่งที่จะช่วยป้องกันการเกิดเหตุการณ์เหล่านั้นขึ้น คือ “การรักษาสถานที่เกิดเหตุ” เพื่อรักษาวัตถุพยานที่เกิดขึ้น สามารถนำไปเชื่อมโยงหาตัวผู้กระทำความผิด หรือช่วยคลี่คลายคดีที่เกิดขึ้นได้

ในส่วนนี้ผู้วิจัยขอนำเสนอออกเป็น 3 หัวข้อย่อย ดังนี้

2.4.1 การรักษาสถานที่เกิดเหตุ

2.4.2 วิธีการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ

2.4.3 ความสำคัญของพยานหลักฐาน

2.4.1 การรักษาสถานที่เกิดเหตุ

Schiro (2002) กล่าวไว้ว่า การรักษาสถานที่เกิดเหตุจะส่งผลต่อการเก็บรวบรวมและรักษาพยานวัตถุเพราะขั้นตอนดังกล่าวจะช่วยให้พยานวัตถุไม่ถูกทำลายหรือเสียหาย จนกว่าจะได้มีการบันทึกและเก็บรวบรวมอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ การรักษาสถานที่เกิดเหตุจะเริ่มขึ้นตั้งแต่เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดแรกเดินทางมาถึงสถานที่เกิดเหตุ สิ้นสุดเมื่อได้ทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้นและออกจากสถานที่เกิดเหตุไปโดยปราศจากข้อสงสัย (Schiro George, 2002)

การรักษาสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง การรักษาให้สภาพที่เกิดเหตุอยู่ในสภาวะเดียวกับที่พบครั้งแรกไว้ระยะหนึ่ง ในขณะที่เดียวกันต้องป้องกันไม่ให้เอกสารหรือหลักฐานสูญหาย (บริษัทเชอูอิน (ประเทศไทย) จำกัด, 2531) โดยที่วัตถุประสงค์ของการรักษาสถานที่เกิดเหตุ คือ การรักษาสภาพของพยานหลักฐานให้อยู่ในสภาพและตำแหน่งเดิม (Ferdico, 1979)

ในขณะที่เดียวกันสถานที่เกิดเหตุจะต้องมีการปิดกั้นด้วยเทปพันบริเวณโดยรอบเพื่อรักษาความปลอดภัย รวมถึงป้องกันมิให้บุคคลที่ไม่ได้รับอนุญาตเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุซึ่งจะทำให้เกิดการปนเปื้อนได้ ดังนั้น ควรมอบหมายเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเพื่อควบคุมบุคคลในการเข้าออกสถานที่เกิดเหตุ ทำการอนุญาตให้เฉพาะบุคคลที่มีอำนาจสืบสวนและผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เชี่ยวชาญด้านนิติเวช ทีมค้นหาวัตถุพยาน เจ้าหน้าที่ชันสูตรศพเท่านั้น ให้มีอำนาจในการเข้าปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุได้ (Plecas, 2019)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การรักษาสถานที่เกิดเหตุมีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นการคงสภาพของสถานที่เกิดเหตุให้มีสภาพเหมือนเดิมมากที่สุดภายหลังจากการเกิดเหตุ เพื่อยังคงไว้ซึ่งพยานหลักฐานต่างๆที่เกิดขึ้น และป้องกันมิให้ภายในสถานที่เกิดเหตุถูกเปลี่ยนแปลงจากบุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้อง ที่จะส่งผลให้เกิดการปนเปื้อน และทำลายวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ รวมถึงไม่เป็นการเพิ่มเติมวัตถุพยานที่ไม่เกี่ยวข้องอีกด้วย

2.4.2 วิธีการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ

สมภพ เองสมบุญ (2551) และ Schiro (2002) ได้กำหนดขั้นตอนการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่รับแจ้งเหตุ ดังต่อไปนี้ (สมภพ เองสมบุญ, 2551) (Schiro George, 2002)

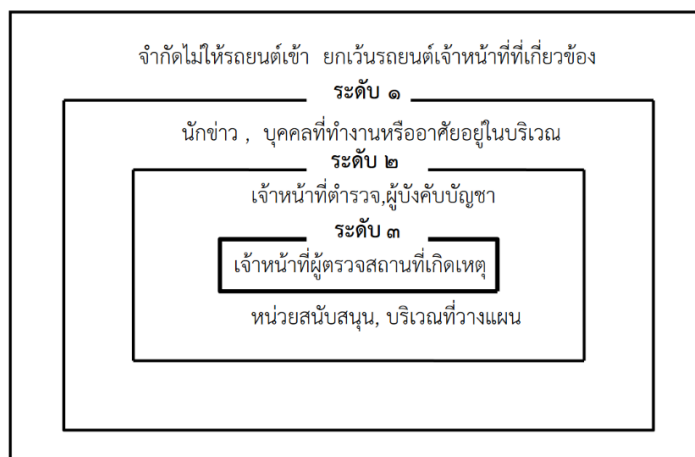
1. แจ้งผู้เสียหายว่า “อย่าแตะต้องเคลื่อนย้ายหรือรื้อค้นทรัพย์สินใดๆ ให้รอจนกระทั่งเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญ, แพทย์ หรือผู้เชี่ยวชาญไปทำการตรวจเก็บพยานหลักฐานเสร็จสิ้นก่อนแล้วค่อยตรวจสอบทรัพย์สินที่เสียหาย”

2. รีบแจ้งให้เจ้าหน้าที่สายตรวจหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่ใกล้พื้นที่เกิดเหตุรีบเดินทางไปดูแลป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ แล้วทำการการปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุ โดยการปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุต้องสอดคล้องกับขนาดพื้นที่และขอบเขตที่ได้กำหนดไว้ว่าเป็นบริเวณสถานที่เกิดเหตุด้วย

ทั้งนี้ กลุ่มบุคคลแรกที่ไปถึงสถานที่เกิดเหตุเป็นกลุ่มคนแรก ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่อาสาสมัครเจ้าหน้าที่สืบสวนหรือเจ้าหน้าที่สายตรวจ จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ และจะต้องทำการกั้นแนวสถานที่เกิดเหตุแล้วห้ามไม่ให้ผู้อื่น รวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปในแนวกั้นสถานที่เกิดเหตุ แต่ถ้ามีผู้เข้าไปในที่เกิดเหตุก่อนที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะไปถึงหรือไม่สามารถห้ามได้ก็ให้จดบันทึกรายชื่อ นามสกุล ที่อยู่ หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชนของผู้นั้นไว้ด้วย

3. ให้สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ สภาพอากาศ และวัตถุพยานที่สำคัญในคดีที่ผู้แจ้งเหตุสามารถมองเห็นได้โดยไม่ต้องเข้าไปเหยียบย่ำในสถานที่เกิดเหตุ รวมถึงเวลาที่เกิดเหตุ เวลาที่ทราบเหตุ หรือเวลาที่ได้รับแจ้งเหตุ เพื่อประโยชน์ในการจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ นอกเหนือจากกระเป๋าดูตรวจสถานที่เกิดเหตุและอุปกรณ์พื้นฐาน เช่น จอบ พลั่ว เลื่อย เครื่องกำเนิดแสงหลายความถี่ เครื่องตรวจโลหะ เป็นต้น

4. พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้องต้องรีบออกเดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุโดยเร็วตามกฎหมายได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ และกำหนดให้พนักงานสอบสวนทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุเอง ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าพนักงานสอบสวนจะใช้ผู้อื่นไปดำเนินการแทนไม่ได้ อีกทั้งการรวบรวมพยานหลักฐานเป็นเรื่องการสอบสวน ดังนั้น พนักงานสอบสวนจึงจำเป็นต้องไปสถานที่เกิดเหตุด้วยตนเอง



ภาพที่ 13 แบบแสดงการกำหนดพื้นที่ป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ
ที่มา : (คณะนิติวิทยาศาสตร์, 2558)

ขั้นตอนในการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ หรือการปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุ นั้น ต้องสอดคล้องกับขนาดพื้นที่และขอบเขตที่ได้กำหนดไว้ว่าเป็นบริเวณสถานที่เกิดเหตุด้วย โดยบริเวณสถานที่เกิดเหตุอาจหมายถึงบ้านหลังและสนามหญ้าทั้งหมด หรือในบางโอกาสอาจหมายถึงบริเวณของตึกทั้งหมดก็ได้ และหลักของการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ นั้น มีหลักการ ดังนี้ (สันต์สุขวัฒน์, 2551)

1. กรณีสถานที่เกิดเหตุอยู่ในตัวอาคาร

ให้ทำการปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุโดยการปิดล้อมประตูทางเข้าบ้านทุกบาน หรืออาจใช้เชือก, เฟอร์นิเจอร์ เป็นตัวปิดกั้นพื้นที่ตรงบริเวณที่เกิดเหตุในบ้าน แต่อย่างไรก็ตาม การกั้นพื้นที่นี้จะรวมถึงบริเวณทางเข้า-ออก, บริเวณต่าง ๆ ที่คนรัยผ่าน และทุก ๆ จุดที่คนรัยเข้าไปประกอบกิจ เช่น รื้อคันทรัพย์สิน เปิดตู้เย็นต้มน้ำ เป็นต้น ดังนั้น เพื่อให้ครอบคลุมบริเวณพื้นที่ดังกล่าวทั้งหมดจึงควรใช้วิธีปิดล้อมประตูเข้า-ออก และมีเจ้าหน้าที่ยืนเฝ้าอยู่ด้วย

2. กรณีสถานที่เกิดเหตุอยู่นอกอาคาร

ให้ทำการปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุ เช่น บนทางเท้า บนถนน บนสนามหญ้า โดยใช้เชือกหรือแผงเหล็กจรรยาจรล้อมรอบบริเวณที่เกิดเหตุไว้ ควรกั้นพื้นที่ให้มีขนาดกว้างกว่าบริเวณที่เกิดเหตุจริง เพราะพยานวัตถุอาจตกอยู่ห่างจากจุดที่เกิดเหตุมาก เช่น ลูกกระสุนปืน เศษชิ้นส่วนระเบิด หรือเศษชิ้นส่วนรถยนต์ที่ชนกัน เป็นต้น หลังจากใช้เชือกกั้นแล้ว ควรมีเจ้าหน้าที่รักษาการหรือเดินตรวจตราไปมารอบนอกพื้นที่เพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลอื่นเข้าไป

3. การห้ามบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องหรือไม่มีหน้าที่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ การอนุญาตให้เข้าสถานที่เกิดเหตุได้นั้น ควรจำกัดเฉพาะผู้ที่มีหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุโดยตรงเท่านั้น และควรมีจำนวนให้น้อยที่สุด ก่อนเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุผู้ตรวจจะมีวิธีป้องกันการทำลายร่องรอยหลักฐานไว้ล่วงหน้า ดังนั้น เจ้าหน้าที่ที่รักษาสถานที่เกิดเหตุจึงควรตระหนักไว้เสมอว่า บุคคลที่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ สามารถเพิ่มหรือทำลายพยานวัตถุในสถานที่เกิดเหตุทั้งโดยตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ และในบางครั้งพยานวัตถุที่ถูกทำลายนั้น อาจเป็นพยานหลักฐานหนึ่งเดียวที่จะนำไปสู่การคลี่คลายคดี ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเข้มงวดเป็นพิเศษ

4. กรณีพบผู้บาดเจ็บในสถานที่เกิดเหตุ

ถ้าผู้ได้รับบาดเจ็บสาหัสให้รีบเคลื่อนย้ายนำส่งโรงพยาบาลเป็นลำดับแรก แต่ถ้าบาดเจ็บเล็กน้อยให้บันทึกตำแหน่งของผู้ได้รับบาดเจ็บไว้ก่อนแล้วจึงนำส่งโรงพยาบาลภายหลัง โดยเมื่อรถพยาบาลมาถึงเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่จะต้องให้คำแนะนำถึงวิธีและเส้นทางการเข้าสถานที่เกิดเหตุเพื่อหลีกเลี่ยงการทำลายวัตถุพยานให้ได้มากที่สุด และขณะเดียวกันนั้นจะต้องบันทึกสิ่งๆ ที่เจ้าหน้าที่พยาบาลต้องเคลื่อนย้ายจับต้อง และบันทึกการเคลื่อนที่ของเจ้าหน้าที่พยาบาลในสถานที่เกิดเหตุด้วย

5. กรณีพบศพในสถานที่เกิดเหตุ

ให้รักษาสภาพเดิมของศพ ห้ามเคลื่อนย้ายหรือเปลี่ยนแปลงสภาพศพโดยเด็ดขาด จนกว่าจะได้มีการตรวจสอบสภาพศพโดยละเอียดจากผู้ชำนาญ ยกเว้นบางกรณีที่มีความจำเป็นที่ต้องเคลื่อนย้ายศพ ให้มีการบันทึกรายละเอียดของลักษณะสถานที่เกิดเหตุ และตำแหน่งของศพอย่างละเอียดซึ่งรวมถึงสภาพของเสื้อผ้า การแต่งกายด้วย แล้วสเก็ตซ์ภาพแสดงตำแหน่งและสภาพของศพลงในแผนที่ ถ้าเป็นไปได้ ให้ทำการถ่ายภาพในทุกแง่มุมของศพ และก่อนเคลื่อนย้ายศพให้ใช้ซอล์ควาดพื้นที่ แสดงตำแหน่งและลักษณะท่าทางตามสภาพของศพ

6. กรณีพบอาวุธอยู่ในสถานที่เกิดเหตุ

ไม่ควรจับต้องเคลื่อนย้ายจากตำแหน่งเดิมจนกว่าจะได้มีการตรวจสอบอย่างละเอียดจากผู้ชำนาญ แต่กรณีถ้าพิจารณาแล้วเห็นว่าพยานวัตถุอาจสูญหายหรือเสียหายถ้าทิ้งไว้ จำเป็นต้องเคลื่อนย้าย กรณีนี้ให้ทำการบันทึกสภาพและตำแหน่งของพยานวัตถุดังกล่าวพร้อมทั้งสเก็ตซ์ภาพแสดงตำแหน่งในแผนที่ให้เรียบร้อย ถ้าเป็นไปได้ให้ทำการถ่ายภาพทุกแง่มุมของตำแหน่งที่พบพยานวัตถุและก่อนเคลื่อนย้ายให้ใช้ซอล์ควาดแสดงตำแหน่งและลักษณะการวางของพยานวัตถุ นั้น ๆ

2.4.3 ความสำคัญของพยานหลักฐาน

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ลักษณะ 2 การสอบสวน หมวด 1 การสอบสวนสามัญ

มาตรา 131 ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิด เท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

มาตรา 131/1 ในกรณีที่จำเป็นในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หากการตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่ง จำเป็นต้องตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกายจากผู้ต้องหา ผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจดังกล่าวได้ แต่ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควรโดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ทั้งจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคลนั้น และผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องให้ความยินยอม หากผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายไม่ยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายกระทำการป้องกันขัดขวางมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้เบื้องต้นว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามผลการตรวจพิสูจน์ที่หากได้ตรวจพิสูจน์แล้วจะเป็นผลเสียต่อผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายนั้น แล้วแต่กรณี

ค่าใช้จ่ายในการตรวจพิสูจน์ตามมาตรา นี้ ให้สั่งจ่ายจากงบประมาณตามระเบียบที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม หรือสำนักงานอัยการสูงสุดแล้วแต่กรณี กำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง” (แก้ไขฉบับที่ 28 พ.ศ.2551)

และตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 5 พยานหลักฐาน หมวด 1 หลักทั่วไป

มาตรา 226 พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการสืบพยาน

มาตรา 226/1 ในกรณีที่ความปรากฏแก่ศาลว่า พยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบแต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ หรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น เว้นแต่การ

รับฟังพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกมากกว่าผลเสียอันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญาหรือสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน

ในการใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาดังพฤติการณ์ทั้งปวงแห่งคดี โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ด้วย

(1) คุณค่าในเชิงพิสูจน์ ความสำคัญ และความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น

(2) พฤติการณ์และความร้ายแรงของความผิดในคดี

(3) ลักษณะและความเสียหายที่เกิดจากการกระทำโดยมิชอบ

(4) ผู้ที่กระทำการโดยมิชอบอันเป็นเหตุให้ได้พยานหลักฐานมานั้นได้รับการลงโทษหรือไม่เพียงใด

2.4.3.1 ประเภทของพยานหลักฐาน

การแบ่งประเภทของพยานหลักฐานนั้นสามารถแบ่งได้เป็นหลายประเภท ในที่นี้ขอแบ่งประเภทของพยานหลักฐานในเฉพาะส่วนลักษณะที่เกี่ยวข้อง เป็น 4 ประเภท ดังนี้ (เฉลิมวุฒิสารกิจ, 2562) (สำนักงานกิจการยุติธรรม, 2566)

1. พยานบุคคล (Witness) คือ บุคคลที่มาเบิกความให้ข้อเท็จจริงในคดีต่อศาล โดยการเล่าเรื่องหรือตอบคำถามของศาลหรือคู่ความที่เกี่ยวข้อง คำเบิกความหรือถ้อยคำเท่านั้นที่ถือเป็นพยาน ไม่ใช่ตัวพยาน เรียกพยานบุคคลได้อีกชื่อว่า “พยานถ้อยคำ (Oral Evidence) และในคดีอาญา พยานบุคคลถือเป็นพยานที่สำคัญที่สุด การสืบพยานบุคคลนั้นในทางอาญาแล้วมีความยุ่งยากมากมายหลายประการ และมีรายละเอียดค่อนข้างมาก เพราะการสืบพยานบุคคลจะต้องให้พยานคนนั้นเบิกความออกมา โดยการเล่าเรื่องหรือตอบคำถามของศาลหรือทนายความ การเบิกความนั้นก็ต้องเบิกความโดยพยานนั้นสมัครใจ จะไปบังคับ ชูเชิญให้เขาเบิกความย่อมทำไม่ได้ อีกทั้งในปัจจุบันมีหลักเกณฑ์ เกี่ยวกับการสืบพยานเด็กซึ่งต้องสืบโดยวิธีการพิเศษแตกต่างจากการสืบพยานผู้ใหญ่อีกด้วย

2. พยานเอกสาร (documentary evidence) สิ่งซึ่งมีการบันทึกตัวอักษร ตัวเลข หรือเครื่องหมายไว้ สิ่งนั้นจะเป็นอะไรก็ได้ จะบันทึกด้วยวิธีใด ๆ ก็ได้ สิ่งซึ่งพยานเอกสารพิสูจน์ คือ ข้อความที่เอกสารแสดงออก ไม่ใช่ตัววัตถุเอกสาร พยานเอกสารนั้นเป็นพยานสำคัญในคดีแพ่ง พยานเอกสารนั้นหากแยกประเภทของเอกสารก็มีอยู่ด้วยกันหลายประเภท เช่น เอกสารธรรมดา เอกสารสิทธิ เอกสารราชการ และเอกสารมหาชน เมื่อเอกสารมีหลายประเภทการนำสืบพยานเอกสารก็ย่อมมีความแตกต่างกัน ตามประเภทของเอกสารนั้น ๆ พยานเอกสารสำคัญมากในการนำมาสืบในคดีแพ่ง

เพราะในคดีแพ่งมักทำสัญญากันไว้เป็นหลักฐานในการก่อนนิติสัมพันธ์กัน ดังนั้นเมื่อเกิดข้อพิพาทกันตามสัญญา ก็จะต้องเอาสัญญามาเป็นหลักฐานในคดี

3. พยานวัตถุ (physical evidence, real evidence หรือ material evidence) ได้แก่ วัตถุหรือสิ่งอื่นใดที่อาจจะพิสูจน์ความจริงต่อศาลได้โดยการตรวจดู มิใช่โดยการอ่านหรือพิจารณาข้อความที่บันทึกไว้ เช่น มีด ปืน ยาเสพติดของกลาง บาดแผลของผู้เสียหาย ศพของผู้เสียชีวิต พยานวัตถุอาจเป็นพยานที่เป็นสังหาริมทรัพย์หรือเป็นอสังหาริมทรัพย์ วัตถุใดที่สามารถนำมาศาลเพื่อให้ตรวจดูได้ก็นำมา ส่วนวัตถุไหนนำมาไม่ได้ศาลอ่านจะต้องออกไปตรวจดู

4. พยานผู้เชี่ยวชาญ (Expert Witnesses) คือ บุคคลที่ไม่ได้ประสบพบเห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในคดีนั้น แต่เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาการวิชาชีพ หรือกิจการด้านใดด้านหนึ่ง เช่น ศิลปะ วิทยาศาสตร์ การฝีมือ การค้า หรือการทำงานที่ทำ หรือกฎหมายต่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญที่มีฐานมาจากความรู้ความเชี่ยวชาญของผู้นั้น สามารถนำมาใช้ประกอบการวินิจฉัยชี้ขาดข้อเท็จจริงที่พิพาทกันในคดีได้ เช่น แพทย์นิติเวช ผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุ หรือผู้ตรวจพิสูจน์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น วิศวกร เป็นต้น ซึ่งผู้เชี่ยวชาญจะถูกนำเข้ามาในคดี 2 ทางคือ ศาลมีคำสั่งแต่งตั้ง ผู้เชี่ยวชาญมาเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญ หรือ คู่ความนำพยานผู้เชี่ยวชาญเข้ามาสืบนั้น

2.4.3.2 กฎแห่งพยานหลักฐาน

การที่พยานหลักฐานจะเป็นที่ยอมรับใช้ในชั้นศาลได้ จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์พื้นฐาน 4 ประการ การหลีกเลี่ยง หรือปฏิบัติเบี่ยงเบนไปจากกฎเกณฑ์พื้นฐาน 4 ประการนี้ จะเป็นจุดอ่อนให้ทนายสามารถโต้แย้งในชั้นศาล ทำให้คุณค่าของพยานหลักฐานนั้นสูญหายไป (สันต์ สุขวัจน, 2551) กฎแห่งพยานหลักฐาน 4 ประการ มีดังนี้

1. การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ

การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจคนแรก, อาสาสมัครจากมูลนิธิ หรือเจ้าหน้าที่ดับเพลิง ไปถึงสถานที่เกิดเหตุ ป้องกันไว้จนกระทั่งเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญ (แพทย์, เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน หรือเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุ) ทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น

2. เก็บพยานหลักฐานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

บุคคลที่มีสิทธิ หรือสามารถกระทำการเก็บพยานหลักฐานนั้น จะต้องเป็นบุคคลที่กฎหมายให้อำนาจไว้ให้สามารถเข้า และเก็บพยานวัตถุต่าง ๆ ในสถานที่เกิดเหตุได้ เช่น พนักงานสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน เป็นต้น

3. กระทำการค้นหาพยานหลักฐานอย่างเหมาะสม

เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุจะต้องไม่มองข้ามหรือละเลยพยานวัตถุทุกชิ้น ถ้าเกิดข้อสงสัย หรือมีความไม่แน่ใจกับพยานวัตถุชิ้นนั้น ให้ทำการเก็บไว้ก่อน พร้อมทั้งระบุรายละเอียดของพยานวัตถุให้เหมาะสม เช่น ชนิด ขนาด ตำแหน่งที่พบ วันเวลาที่จัดเก็บ เป็นต้น

4. มีห่วงโซ่การครอบครองพยานหลักฐานโดยตลอด

พยานหลักฐานนั้นจะต้องอยู่ภายใต้การคุ้มครองดูแลของบุคคลหรือหน่วยงาน ตั้งแต่เริ่มทำการเก็บจากสถานที่เกิดเหตุจนกระทั่งนำไปแสดงในชั้นศาล โดยไม่ขาดช่วงการครอบครองเลย ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงการครอบครอง เช่น ทำการส่งของกลางไปตรวจพิสูจน์ในห้องปฏิบัติการจะมีหนังสือหลักฐานแสดงการรับส่งของกลางนั้นโดยตลอด

เมื่อใดที่มีการนำพยานหลักฐานไปแสดงในชั้นศาลจะต้องมีการตรวจสอบ ดังนี้

- 1) พยานหลักฐานนั้นเป็นอันเดียวกันกับที่พบในสถานที่เกิดเหตุ หรือไม่
- 2) สิ่งที่เป็นสาระสำคัญของพยานหลักฐานนั้น จะต้องไม่เปลี่ยนแปลง และมี

สภาพเหมือนกับตอนที่เก็บจากสถานที่เกิดเหตุ

2.4.3.3 คุณค่าของพยานวัตถุ (Value of Physical Evidence)

พยานวัตถุถือเป็นสิ่งสำคัญและมีคุณค่าเป็นอย่างมากที่สามารถส่งผลต่อการตัดสินโทษหรือข้อหาในกับผู้กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมได้ เพื่อให้เก็บคุณค่าของพยานวัตถุได้ดียิ่งขึ้น จึงขอแบ่งออกเป็นข้อ ดังนี้ (เอกสารคำสอนวิชาพิสูจน์หลักฐาน 1, พ.ต.ท.สันต์ สุขวัจน์)

1. พยานวัตถุ เป็นสิ่งที่พิสูจน์ถึงการเกิดขึ้นจริงของคดี หรือเป็นการพิสูจน์ว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นจริง
2. พยานวัตถุ สามารถเชื่อมโยงผู้ต้องสงสัยให้เข้ามาเกี่ยวข้องกับผู้เสียหายหรือกับสถานที่เกิดเหตุ
3. พยานวัตถุ สามารถชี้ตัวผู้กระทำความผิดได้
4. พยานวัตถุ สามารถป้องกันผู้บริสุทธิ์ที่ถูกกล่าวหาได้
5. พยานวัตถุ สามารถยืนยันคำให้การของผู้เสียหายได้
6. พยานวัตถุ สามารถทำให้เกิดการสารภาพหรือยอมรับการกระทำความผิด
7. พยานวัตถุ มีความเชื่อถือมากกว่าประจักษ์พยาน
8. ในกรณีที่พนักงานสอบสวนมีปัญหาในเรื่องการทำสำนวน พยานวัตถุยิ่งมีความสำคัญมากขึ้น ศาลจะใช้พยานวัตถุเป็นหลัก เพื่อช่วยตัดสินคดีได้เร็วขึ้น

9. พยานวัตถุ ซึ่งผ่านการตรวจวิเคราะห์โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่ทันสมัยจะเพิ่มความน่าเชื่อถือได้มากขึ้นในชั้นศาล

10. การไม่มีพยานวัตถุซึ่งจะนำชี้ถึงข้อเท็จจริงในสถานที่เกิดเหตุ จะต้องเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการยุติข้อโต้แย้ง

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากสภาพภายในหน่วยงาน

สมพงษ์ เกษมสิน (2536) ได้มีความเห็นว่า การบริหาร คือ การใช้ทั้งศาสตร์ และศิลปะนำเอาทรัพยากรการบริหาร (Administrative Resource) มาประกอบกันตามกระบวนการบริหาร (Process of Administration) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทรัพยากรการบริหาร หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ปัจจัยพื้นฐานของการบริหารที่นำมาใช้ในการบริหารอันสำคัญ มีอยู่ 4 ประการ คือ คนหรือบุคคล (Man) เงินหรืองบประมาณ (Money) วัสดุสิ่งของหรือวัสดุอุปกรณ์ (Material) และการบริหารจัดการ (Management) เรียกว่า 4M's การที่จัดว่าปัจจัยทั้งสี่เป็นปัจจัยพื้นฐานของการบริหาร ก็เพราะว่าในการบริหารเกือบทุกประเภทจำเป็นต้องอาศัย คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการทั้งนั้น ไม่ว่าจะเป็นการบริหารองค์กรภาครัฐ หรือองค์กรเอกชน ซึ่งในด้านทรัพยากรการบริหารทั้ง 4 ประการ จะมีผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารได้ จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบบางประการของแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านคนหรือบุคลากร (Man) บุคลากรหรือผู้ปฏิบัติงาน ควรมีความรู้ที่ตรงกับการปฏิบัติ และก่อนที่จะปฏิบัติงานควรได้รับการอบรมอย่างดี จำนวนผู้ปฏิบัติงานมีเพียงพอกับงานในหน้าที่ทุกฝ่าย จึงจะทำให้ทำงานสามารถดำเนินไปได้อย่างสมดุล และที่สำคัญคือผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรักและความกระตือรือร้นในการทำงานด้วย

ด้านเงินหรือด้านงบประมาณ (Money) องค์กรจะต้องมีงบประมาณเพียงพอกระบวนการเบิกจ่ายมีความคล่องตัว ไม่มีขั้นตอนในการปฏิบัติมากเกินไป ที่สำคัญคือ บางครั้งงบประมาณมีความยืดหยุ่นได้ และผู้ปฏิบัติต้องมีความรู้และความเข้าใจในกระบวนการงบประมาณด้วย

ด้านวัสดุ อุปกรณ์ (Material) วัสดุอุปกรณ์มีความสำคัญไม่น้อยกว่าทรัพยากรการบริหารด้านอื่น ๆ นั่นคือ จะต้องมียุทธศาสตร์ต่อลักษณะของงาน อุปกรณ์ดังกล่าวต้องทันสมัย อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน และบุคลากรขององค์กรจะต้องมีความรู้ ความสามารถในการใช้วัสดุอุปกรณ์นั้นด้วย

ด้านการบริหารจัดการ (Management) ทรัพยากรการบริหารด้านนี้ ถือได้ว่ามีความสำคัญสูงสุด เพราะเป็นการนำเอาทรัพยากรบริหารทั้ง 3 ด้าน ที่กล่าวมาเข้าสู่กระบวนการผลิตสินค้า หรือการบริหาร ในการบริหารนั้นต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ มีการกำหนดเป้าหมายในการ

ปฏิบัติงาน นโยบายต้องชัดเจนมีการกระจายอำนาจ มีการรับฟังความคิดเห็น มีการประสานงาน และที่สำคัญจะขาดเสียมิได้คือ การประเมินผลการปฏิบัติงาน (สมพงษ์ เกษมสิน, 2536)

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ (2541) กล่าวว่า ในทางบริหารการศึกษา 4M เป็นทรัพยากรที่เป็นปัจจัยพื้นฐานเช่นเดียวกัน กล่าวคือ การบริหารการศึกษาจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอ ต้องได้รับงบประมาณสนับสนุนดำเนินงานมากพอ ต้องมีวัสดุสิ่งของตามความต้องการของโครงการและแผนงานและจะต้องมีระบบบริหารที่ดีและมีประสิทธิภาพเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์, 2541)

กนกวรรณ บุญยงค์ (2561) ได้สรุปในความสำเร็จของ 4 M ไว้ว่า

- 1) Man คือ การบริหารกำลังคน จะใช้คนอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลกับงานให้มากที่สุด
- 2) Money คือ การบริหารเงิน จะจัดสรรเงินอย่างไรให้ใช้จ่ายต้นทุนน้อยที่สุดและให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล
- 3) Materials คือ การบริหารวัสดุในการดำเนินงานว่าจะทำอย่างไรให้สิ้นเปลืองน้อยที่สุด หรือเกิดประโยชน์สูงสุด
- 4) Management คือ การจัดการ คือกระบวนการจัดการบริหารควบคุมเพื่อให้งานทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่ (กนกวรรณ บุญยงค์, 2561)

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว คำว่าปัจจัยสภาพปัญหาภายในหน่วยงาน จึงเป็นจุดเริ่มต้น หรือเป็นรากฐานสำคัญที่จะทำให้การบริหารงานในทุกภาคส่วนนำไปสู่ความมั่นคง แข็งแรง และเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งพื้นฐานหรือรากฐานเหล่านั้น ได้แก่ 1) บุคลากร 2) งบประมาณ 3) วัสดุและอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน 4) การบริหารจัดการ ซึ่งจะต้องมีการดำเนินการควบคู่และร่วมกันไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากสภาพภายนอกหน่วยงาน

Francis J. Aguilar (1967) กล่าวว่าไว้ว่า แนวทางการวิเคราะห์ PEST Analysis จะมีแนวการวิเคราะห์เพื่อช่วยให้เริ่มต้นการระดมสมองเพื่อกำหนดข้อมูลต่างๆ และปัจจัยต่างๆ ประกอบด้วย

1. การเมือง (Political) ได้แก่ สถานะความมั่นคงของรัฐบาล และรูปแบบของรัฐบาล เสรีภาพของสื่อสารตามหลักนิติธรรมและระบบการดำเนินการของราชการในแต่ละท้องถิ่น แนวโน้มของกฎระเบียบข้อบังคับที่จะออกมาใหม่ และกฎระเบียบข้อบังคับที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ลักษณะ

ของสังคมและกฎหมายการจ้างงานของท้องถิ่น นโยบายภาษีและการค้า และการควบคุมอัตราค่าไฟฟ้า การออกกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงที่บ่อย ในสภาพแวดล้อมทางการเมือง

2. เศรษฐกิจ (Economic) ได้แก่ ขั้นตอนของวัฏจักรธุรกิจ สถานการณ์ปัจจุบันและการคาดการณ์การขยายตัวทางเศรษฐกิจของอัตราเงินเฟ้อและอัตราดอกเบี้ย การว่างงานและอุปทานของแรงงานต้นทุนค่าแรงงาน (ทั้งแรงงานขั้นต่ำ และ ค่าแรงพนักงานระดับฝีมือแรงงาน) ระดับรายได้ และการกระจายระดับขั้นของรายได้ของคนทำงาน ผลกระทบของการค้าแบบโลกาภิวัตน์ และแนวโน้มผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีหรืออื่นๆ ที่มีผลต่อเศรษฐกิจ

3. สังคมและวัฒนธรรม (Social) ได้แก่ อัตราการเติบโตของจำนวนประชากรและอายุเฉลี่ยสุขภาพของประชากร และการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของประชากร สังคมวิถีชีวิตของสังคมเมืองและสังคมชนบท ระดับการศึกษาเฉลี่ย และทัศนคติต่อการติดต่อการค้ากับประเทศต่างๆ ประชากรที่ใช้แรงงานในตลาดแรงงาน ทัศนคติในการทำงาน การรักความอิสระ ทัศนคติต่อการทำงานกับบริษัทต่างชาติ ความคิดเห็นหรือทัศนคติของประชาชนทางสังคม และข้อห้ามทางสังคมต่างๆ รูปแบบของประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิตท้องถิ่น และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่กำลังเกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นๆ

4. เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (Technological) ได้แก่ ผลกระทบของเทคโนโลยีใหม่ๆ ผลกระทบของระบบอินเทอร์เน็ต และระบบการติดต่อสื่อสารแบบมีสายและแบบไร้สาย และระยะทางที่ไกลจากสำนักงานใหญ่ กิจกรรมการวิจัยและพัฒนา และผลกระทบของการถ่ายทอดด้านเทคโนโลยี (Francis J. Aguilar, 1967)

เอกกมล เอี่ยมศรี (2555) กล่าวไว้ว่า ปัจจัยภายนอกในการบริหาร PEST Analysis จะช่วยคุณในด้านการวิเคราะห์การเมือง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีซึ่งหัวข้อเหล่านี้จะใช้ในขั้นตอนแรก เพื่อระดมความคิดในลักษณะระดับของภูมิภาคและระดับประเทศ หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้ผ่านการวิเคราะห์แล้วมาสรุปผล เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานภายในองค์กร สำหรับการที่จะเข้าไปเปิดตลาดใหม่ในพื้นที่ซึ่งไม่ทำธุรกิจมาก่อน (เอกกมล เอี่ยมศรี, 2555)

นุรีฮาน สาและ (2558) กล่าวไว้ว่า สภาพแวดล้อมภายนอก คือโอกาสและอุปสรรค (External opportunities and threats) สิ่งสำคัญในการจัดการเชิงกลยุทธ์ก็คือ โอกาสและอุปสรรคจากภายนอก ซึ่งหมายถึงลักษณะด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากรศาสตร์ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ การเมือง กฎหมาย รัฐบาล เทคโนโลยี ตลอดจนแนวโน้มทางการแข่งขันและเหตุการณ์

ซึ่งสามารถสร้างประโยชน์และอันตรายให้กับองค์กรได้ในอนาคต โอกาสและอุปสรรคที่อยู่เบื้องหลังการควบคุมขององค์กร จะเป็นโอกาสและอุปสรรคที่ไม่สามารถควบคุมได้ ส่วนการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก (PEST) การกำหนดโอกาสและอุปสรรคมีรายละเอียดดังนี้

1) สภาพแวดล้อมด้านการเมืองและกฎหมาย (Political – legal environment) ประกอบด้วย กฎหมาย ตัวแทนจากรัฐบาล และกลุ่มกดดัน ซึ่งมีอิทธิพลและจำกัดการปฏิบัติงานขององค์กรและบุคคลในสังคม

2) สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ (Economic environment) เป็นกลุ่มปัจจัยที่ประกอบด้วย วงจรธุรกิจ เงินเฟ้อ และอัตราดอกเบี้ย ซึ่งมีผลกระทบต่อกิจกรรมทางการตลาดขององค์กร

3) สภาพแวดล้อมทางด้านสังคมและวัฒนธรรม (Socio – cultural environment) ประกอบด้วยสถาบันและอิทธิพลอื่นๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อค่านิยมพื้นฐานทางสังคม การรับรู้ ความพอใจ และพฤติกรรม หรือปัจจัยเกี่ยวกับประเพณี (Tradition) ค่านิยม (Value) ทศนคติ (Attitude) ความเชื่อ (Belief) รสนิยม (Taste) และรูปแบบพฤติกรรม (Patterns of behavior)

4) สภาพแวดล้อมทางด้านเทคโนโลยี (Technological environment) เป็นอิทธิพลที่สร้างให้เกิดเทคโนโลยีใหม่ การสร้างผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง และโอกาสทางการตลาด ธุรกิจส่วนใหญ่จะต้องพยายามสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน ให้กับผลิตภัณฑ์ของตน (นุริยาน สาและ, 2558)

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว ปัจจัยสภาพปัญหาภายนอกหน่วยงานนั้น เป็นปัจจัยที่บ่งบอกสภาพแวดล้อมภายนอกที่เหนือการควบคุมได้ ตามหลักและแนวคิดของ PEST Analysis ได้แก่ 1) ปัจจัยทางการเมือง 2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ 3) ปัจจัยทางสภาพสังคม และ 4) ปัจจัยทางเทคโนโลยี

ดังนั้น สภาพปัญหาของการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย มูลนิธิสุซศาลานุเคราะห์ ได้แก่

สภาพปัญหาภายในที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิอาสาสมัครกู้ภัย หมายถึง การบริหารจัดการเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย เมื่อเกิดการบริหารอย่างดีแล้วนั้น จะทำให้การทำงานเป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากขึ้น สภาพแวดล้อมภายในหน่วยงานนั้น เป็นไปตามหลัก 4 M ประกอบด้วย

1) ด้านบุคลากร (Man) หมายถึง บุคลากรที่ต้องผ่านการคัดเลือกตามข้อกำหนดหรือคุณสมบัติ ผ่านการฝึกอบรมในส่วนงานที่ต้องปฏิบัติเป็นอย่างดี มีจำนวนผู้ปฏิบัติงานเพียงพอ และผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรักและความกระตือรือร้นในการทำงาน

2) ด้านเงินหรืองบประมาณ (Money) หมายถึง แหล่งที่มาของเงินสนับสนุนมูลนิธิ มีการวางแผนบริหารการเงินสำหรับปัจจุบัน และอนาคต จัดทำงบประมาณประจำปี และการแก้ไขปัญหาทางด้านงบประมาณ

3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) หมายถึง เครื่องมือหรือยานพาหนะที่ใช้ในการปฏิบัติงาน มีการศึกษาวิธีการใช้เครื่องมืออย่างถูกต้อง ความจำเป็นในการใช้ การให้บริการ รวมถึงมีวิธีการเก็บบำรุงรักษา

4) ด้านการบริหารจัดการ (Management) หมายถึง กระบวนการที่นำทั้ง 3 ด้านข้างต้น (บุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์) มาบริหารควบคุมให้มีความเหมาะสม มีวิสัยทัศน์ มีการกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงาน มีการประสานงานที่ดี และมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน

สภาพปัญหาภายนอกที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิอาสาสมัครกู้ภัย หมายถึง เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลกระทบต่อการทำงานของมูลนิธิอาสาสมัครกู้ภัย โดยอาศัยการข้อมูลของการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่าง ๆ ที่ไม่สามารถควบคุมได้ เป็นไปตามหลัก PEST Analysis ประกอบด้วย

1) ปัจจัยทางนโยบายและการเมือง (Politic) หมายถึง การบัญญัติกฎหมาย การออกกฎระเบียบกฎหมายและแนวปฏิบัติในการทำงานของอาสาสมัครกู้ภัย

2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ (Economic) หมายถึง สภาพเศรษฐกิจของการเงินในประเทศ เช่น การสร้างถนนหนทาง การติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่าง ที่ส่งผลต่อแหล่งที่มาของงบประมาณ ช่องทางการรับเงินบริจาคเงินให้กับมูลนิธิ

3) ปัจจัยทางสภาพสังคม (Social) หมายถึง สภาพแวดล้อม สภาพสังคม วัฒนธรรมและโครงสร้างประชากรของกลุ่มคนในพื้นที่ เช่น อายุ เพศ การศึกษา ที่จะส่งผลต่อรูปแบบการเกิดอาชญากรรม

4) ปัจจัยทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ (Technological) หมายถึง การพัฒนาด้านเทคโนโลยี การคมนาคม และการสื่อสาร มีความเอื้ออำนวยความสะดวกให้กับมูลนิธิ เช่น ระบบการทำงานด้วยดาวเทียม (GPS) เทคโนโลยีการถ่ายภาพหรือกล้องวงจรปิด เป็นต้น

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยนำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องใน 2 หัวข้อ ได้แก่ 1) งานวิจัยในประเทศ และ 2) งานวิจัยต่างประเทศ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.7.1 งานวิจัยในประเทศ

เอนกสรร วงศ์สาย (2551) กับเรื่องปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ.2551 : ศึกษากรณีกระบวนการปฏิบัติงาน และระบบการตรวจสอบการใช้เงินของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ผลการศึกษา พบว่า นับตั้งแต่มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ.2551 พบว่า เกิดปัญหาทางกฎหมาย 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก คือ ปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์การประเมินเพื่อคัดแยกระดับความรุนแรงและมาตรฐานการปฏิบัติการฉุกเฉิน พ.ศ. 2554 โดยต้องมีการคัดแยกระดับผู้ป่วยความรุนแรงในระดับฉุกเฉินออกจากผู้ป่วยแบบธรรมดา ประการที่สอง คือ ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในคณะกรรมการตรวจสอบงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สินของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ซึ่งขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้ามาตรวจสอบงบประมาณ การเงินและทรัพย์สินของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ และประการสุดท้าย คือ ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะด้านการบริการแพทย์ฉุกเฉิน โดยต้องมีการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดทำบริการสาธารณะด้านการบริการแพทย์ฉุกเฉินได้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อการพัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉินในประเทศไทย (เอนกสรร วงศ์สาย, 2551)

เทียนมณี เปรมศรี (2556) ได้ศึกษาความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน : กรณีศึกษามูลนิธิสังฆพุทธธรรมแห่งประเทศไทยอำเภอภินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ความรู้ ความเข้าใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 77.78 ระดับกลาง 22.22 และไม่มีระดับต่ำ และพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุและระยะเวลาที่ปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัยมีความสัมพันธ์กับความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน ส่วนปัจจัยด้านเพศและระดับการศึกษาสูงสุดไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน (เทียนมณี เปรมศรี, 2556)

เทวฤทธิ์ อุทธา (2555) การศึกษากระบวนการรักษาสถานที่เกิดเหตุ และรักษาวัตถุพยานของเจ้าหน้าที่มูลนิธิต่าง ๆ ในเขตจังหวัดชลบุรี พบว่าอาสาสมัครกลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่บอกว่า การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุให้อยู่ในสภาพเดิมมากที่สุด เป็นหัวใจของการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และเจ้าหน้าที่มูลนิธิโดยส่วนมากมีความรู้ความเข้าใจดีถึงขั้นตอน และวิธีการปฏิบัติในระหว่างปฏิบัติงาน ในส่วนของปัญหาด้านงบประมาณพบว่างบประมาณจากส่วนราชการยังขาดงบประมาณใน

การฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการรักษาพยาบาลพื้นฐาน ส่วนงบประมาณของมูลนิธินั้น มีปัญหาคือการจัดสรรเงิน เนื่องจากผู้จัดสรรเงินงบประมาณไม่ได้ออกปฏิบัติงานจึงทำให้ไม่ทราบความต้องการของเจ้าหน้าที่อย่างแท้จริง และงบประมาณด้านค่าตอบแทนยังพบน้อยมาก ในส่วนของปัญหาด้านเครื่องมือเครื่องใช้ พบว่ายังมีไม่เพียงพอ และปัญหาด้านอื่น ๆ พบว่า ปัญหาที่พบบ่อยมากและแก้ยากที่สุดคือ ปัญหาไทยมุง ไม่ค่อยเชื่อฟังเจ้าหน้าที่ทำให้การทำงานไม่สะดวก (เทวฤทธิ์ อุทธา, 2555)

ไกรพิชญ์ สไว (2561) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการรักษาสถานที่เกิดเหตุของอาสาสมัครกู้ภัยและพนักงานสอบสวน ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุทางด้านอาสาสมัครส่วนใหญ่ต่ำกว่า 25 ปี และพนักงานสอบสวนมีช่วงอายุ 26-35 ปี ด้านสถานภาพอาสาสมัครส่วนใหญ่จะโสดและพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ จะมีคู่สมรส ด้านการศึกษา อาสาสมัครส่วนใหญ่ เรียนจบ ปวส. พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่จบปริญญาตรีขึ้นไป และประสบการณ์ด้านการทำงานอาสาสมัครจะมีประสบการณ์ด้านการทำงานที่ 6-10 ปี และพนักงานสอบสวนจะมีประสบการณ์ด้านการทำงาน 11 ปี ขึ้นไป จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามพบว่าความคิดเห็นที่แตกต่างกันนั้นสืบเนื่องมาจากปัจจัยหลายอย่างอย่างเช่นการได้รับการฝึกอบรมที่ไม่เท่ากัน ประสบการณ์ทำงานที่ไม่เท่ากัน ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน อายุที่ต่างกันเป็นต้น และเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรค จะพบว่า ทั้งอาสาสมัครกู้ภัยและพนักงานสอบสวน มีปัญหาและอุปสรรค ที่ใกล้เคียงกันได้แก่ปัญหาด้านบุคลากรคือมีบุคลากรไม่เพียงพอ ปัญหาด้านงบประมาณคืองบประมาณไม่เพียงพอ ปัญหาด้านอุปกรณ์คือมีอุปกรณ์ที่ไม่ทันสมัย และปัญหาด้านองค์กร คือองค์กรยังขาดการแลกเปลี่ยนความรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง (ไกรพิชญ์ สไว, 2561)

พิชญากร ภัทรจิรธนกุล (2561) ได้ศึกษาความรู้และความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยสว่างประทีปศรีราชา จังหวัดชลบุรี เกี่ยวกับหลักฐานทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ พบว่า ด้านปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยอยู่ในระดับปานกลางเนื่องจากอุปกรณ์ช่วยเหลือไม่เพียงพอ ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับหลักฐานทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์ อาสาสมัครกู้ภัยไม่ได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ทราบเพียงต้องช่วยชีวิตหรือปฐมพยาบาลให้เร็วที่สุดแต่บางครั้งการช่วยเหลือก็ทำลายหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ไป ทำให้เป็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ด้านบุคลากร พบว่า โดยรวมการรับรู้เข้าใจบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแยกเป็นปัญหาและอุปสรรคของอาสาสมัครกู้ภัยสว่างประทีป ศรีราชา จังหวัดชลบุรี ด้านการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัย พบว่าอาสาสมัครกู้ภัยมีความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และแนวทางการปฏิบัติงานต่อผู้ประสบเหตุในทางนิติเวชและด้านนิติวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง คือเป็นส่วนที่เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องเก็บไว้เป็นหลักฐานให้มากที่สุด แต่บางครั้งการช่วยชีวิตให้รวดเร็วที่สุดอาจทำให้วัตถุพยานนั้น ๆ ถูกทำลายไปบ้าง (พิชญากร ภัทรจิรธนกุล, 2561)

กัญญาวีร์ จำแนกมิตร (2562) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร กู้ภัยสมาคมอยุธยารวมใจหน่วยกู้ภัยอยุธยาในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่อำเภอ พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ และอาสาสมัครกู้ภัย สมาคมอยุธยารวมใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยปัญหาสูงสุด คือ ด้านการจัดการองค์กร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยปัญหาต่ำสุด คือ ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ และ 2) เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครกู้ภัยสมาคมอยุธยาที่มีอายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพการสมรส และประสบการณ์การฝึกอบรมแตกต่างกัน มีปัญหาและ อุปสรรคในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่ อำเภอพระนครศรีอยุธยาจังหวัด พระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ส่วนเจ้าหน้าที่ และอาสาสมัครกู้ภัยสมาคมอยุธยาที่มีเพศ อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประสบการณ์การเป็น อาสาสมัครกู้ภัยต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่อำเภอ พระนครศรีอยุธยาโดยรวมไม่แตกต่างกัน (กัญญาวีร์ จำแนกมิตร, 2562)

กัลยกร ปารัตน์ธนากุล (2563) การศึกษาปัญหาเพื่อพัฒนาคุณภาพงานด้านการป้องกัน และรักษาสถานที่เกิดเหตุในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยระบุในประมวลระเบียบ การตำรวจเกี่ยวกับคดี และนำประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499 มาตรา 138 และ 368 มาดำเนินคดี ต่อผู้ฝ่าฝืนเข้าสถานที่เกิดเหตุได้ ส่วนประเทศสหรัฐอเมริการะบุในคู่มือการตรวจสถานที่เกิดเหตุ และ ดำเนินคดีต่อผู้ฝ่าฝืนตามประมวลกฎหมายอาญาของรัฐมิชิแกน ประเทศสิงคโปร์ และประเทศ ออสเตรเลียระบุในพระราชบัญญัติพร้อมบทลงโทษ โดยประเทศไทย สิงคโปร์ และออสเตรเลียใน ปัจจุบันไม่พบการดำเนินคดีต่อผู้ฝ่าฝืนตั้งกรณีของประเทศสหรัฐอเมริกา และผลวิจัยเชิงปริมาณพบว่า การปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี โดยมีความเห็นว่าประเทศไทยควรมี กฎหมายลงโทษสำหรับผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ฝ่าฝืนเข้าสถานที่เกิดเหตุ และพบว่าความรู้ด้านการ ป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุของนักข่าวส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย โดยมีความเห็นว่าอยากให้อัด อบรมให้ความรู้มากที่สุด มีข้อเสนอแนะว่าควรสนับสนุนงบประมาณเครื่องมืออุปกรณ์ อัตราค่าจ้างการ ปฏิบัติงาน จัดฝึกอบรมให้ความรู้ตำรวจสายตรวจ เจ้าหน้าที่มูลนิธิ นักข่าว และประชาชน และด้าน กฎหมายเสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไขประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา พ.ศ.2477 มาตรา 132 และเสนอแนะร่างพระราชบัญญัติป้องกันและรักษา สถานที่เกิดเหตุ ตลอดจนผลักดันการบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันของประเทศไทย (กัลยกร ปา รัตน์ธนากุล, 2563)

ทศพล อัครพงษ์ไพบุลย์ พร้อมคณะ (2564) ศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันของ สถานีตำรวจนครบาลประชาชื่นและหน่วยกู้ภัยเมื่อเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะในการปฏิบัติงานของหน่วยงานทั้ง 2 หน่วยงานที่มีความแตกต่างกันคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจมี

สมรรถนะในเรื่องความรู้ด้านกฎหมายและการดำเนินคดี เจ้าหน้าที่หน่วยกู้ภัยมีสมรรถนะในด้านการเดินทางไปถึงที่เกิดเหตุด้วยความรวดเร็ว คล่องแคล่ว รวมถึงการปฐมพยาบาลและเคลื่อนย้ายผู้ได้รับบาดเจ็บเพื่อนำส่งโรงพยาบาลได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว 2) ข้อจำกัดในการปฏิบัติงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่กู้ภัย คืออุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานเสื่อมสภาพและไม่เพียงพอทรัพย์สินของผู้ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตสูญหาย และการเดินทางไปที่เกิดเหตุล่าช้า โดยที่หน่วยงานแต่ละหน่วยงานนั้นมีข้อจำกัดเฉพาะตัว โดยสถานีตำรวจนครบาลประจวบ มีข้อจำกัดคือกำลังพลของเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่เพียงพอในขณะที่เจ้าหน้าที่กู้ภัยมีข้อจำกัดด้านงบประมาณไม่เพียงพอ 3) แนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่กู้ภัยคือ ขณะที่เจ้าหน้าที่กู้ภัยเข้าปฏิบัติงานในจุดเกิดเหตุอาจมีการทำลายพยานหลักฐานโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ โดยหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องทำการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ซึ่งหน่วยงานกู้ภัยเป็นหน่วยงานแรกๆ ในการเข้าถึงที่เกิดเหตุซึ่งอาจช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจในเบื้องต้นโดยการถ่ายภาพที่เกิดเหตุโดยรวบรวมและการรักษาพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้นเพื่อเป็นหลักฐานในการดำเนินคดีของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อไป ซึ่งเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานทั้ง 2 หน่วยงานควรสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกันก่อน แล้วจึงสร้างความเข้าใจและให้ความรู้แก่ประชาชนทั้งในฐานะผู้ประสบเหตุและผู้เห็นเหตุการณ์โดยการจัดทำโครงการให้ความรู้แก่ชุมชน โรงเรียน หรือเผยแพร่ทางสื่อท้องถิ่นและโซเชียลมีเดีย และรัฐบาลควรให้การสนับสนุนงบประมาณให้แก่หน่วยงานกู้ภัยเพื่อใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพของอุปกรณ์ต่างๆ ในการปฏิบัติงาน (ทศพล อัครพงษ์ไพบูลย์, 2564)

ณัฐพล ระเบียบเลิศ (2566) ศึกษาความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครหน่วยกู้ภัยพิษณุโลก มุลนิธิประสานบุญสถานที่มีต่อหลักฐานด้านนิติวิทยาศาสตร์และนิติเวชศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่ามีผลเหตุจูงใจในการเป็นอาสาสมัครกู้ภัยคือมีความสมัครใจและมีใจรัก ไม่มีผู้ใดผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรด้านนิติวิทยาศาสตร์และนิติเวชศาสตร์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวมเกี่ยวกับความรู้และความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่กู้ภัยเกี่ยวกับหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์และทางการแพทย์อยู่ในระดับปานกลางเมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยด้านบุคคล, การทดสอบเอฟ แสดง ระดับการศึกษา, อาชีพก่อนเป็นกู้ภัย, แรงจูงใจ และหลักสูตรที่แตกต่างกันมีผลต่อความรู้และความเข้าใจด้านหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์และนิติเวชศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ, ในขณะที่ระดับการศึกษา, รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และผลเหตุจูงใจแตกต่างกันมีผลโดยตรงต่อความคิดเห็นที่มีเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์และนิติเวชศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\alpha = 0.05$) ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับปัญหาและแนวทางแก้ไขว่ามูลนิธิประสานบุญสถานควรสนับสนุนเจ้าหน้าที่กู้ภัยในการฝึกอบรมการป้องกันและการเก็บรักษาหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์และนิติเวชศาสตร์ในสถานที่เกิดเหตุ

2.7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

John Doyle (2557) ได้รายงานเรื่อง Managing Emergency Services Volunteers โดยกล่าวว่า จำนวนของอาสาสมัครมีจำนวนที่เหมาะสมแล้ว แต่องค์กรต้องใช้ความสามารถของอาสาสมัครให้เหมาะสมด้วย ดังนั้น หน้าที่หลักขององค์กรที่ต้องดำเนินการคือการจัดฝึกอบรมตามความต้องการ ตลอดจนมีการสนับสนุนอาสาสมัครให้สามารถปฏิบัติงานต่อไปได้ ในขณะที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการฝึกอบรมสำหรับปรับใช้ และสนับสนุนอาสาสมัคร ทั้งหน่วยงานดับเพลิงแห่งชาติ (CFA) และหน่วยบริการฉุกเฉินแห่งรัฐวิกตอเรีย (SES) สามารถรับรองการฝึกอบรมได้ มีแนวทางปฏิบัติในการปรับใช้และเก็บบันทึกผลการปฏิบัติ เพื่อให้อาสาสมัครหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามบทบาทที่กำหนด และขอขอบเขตหน้าที่ (Report, 2014)

Michael R. Hartle, EMT-P, AS และคณะ (2563) ศึกษา Emergency Medical Services in the Crime Scene หรือ การปฏิบัติการฉุกเฉินในพื้นที่เกิดเหตุอาชญากรรม โดยผลการศึกษาพบว่า ไม่แปลกใจที่การช่วยเหลือผู้ได้รับบาดเจ็บที่เกิดเหตุผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินจะไม่ให้ความสำคัญกับการรักษาสถานที่เกิดเหตุ เพราะมีเวลาน้อยในการช่วยเหลือผู้ได้รับบาดเจ็บ และปัญหาด้านการฝึกอบรมในบางแหล่งฝึกไม่ได้กล่าวถึงหัวข้อนี้ และเมื่อพิจารณาถึงความสำคัญต่อการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิด บุคลากรทางการแพทย์/ผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินจะต้องลดการปนเปื้อนหลีกเลี่ยงการทำลายวัตถุพยาน ป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุให้สมบูรณ์มากที่สุดโดยไม่กระทบต่อกระบวนการดูแลรักษาผู้ได้รับบาดเจ็บเพื่อคงไว้ซึ่งความยุติธรรมให้เกิดขึ้น โดยการตระหนักถึงกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ มีทัศนคติที่ดี และเคารพต่อสถานที่เกิดเหตุ ให้พิจารณาเสมอว่าจะกระทบต่อหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์หรือไม่ จะมีผลต่อการวิเคราะห์หรือไม่ การจับสิ่งใด ๆ จะलयรายนิ้วมือผู้กระทำความผิดหรือไม่ (Michael R. Hartle, 2020)

ตารางที่ 1 สรุปประเด็นปัญหาจากสภาพภายในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอาสาสมัครมูลนิธิกุ๊กกั๊กที่ศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

| ประเด็นปัญหา | เอนกสรร | เทียนมณี | เทวฤทธิ์ | ไกรพิชญ์ | พิชญภากร | กัญญาวิรัตน์ | กัลยกร | ทศพล | ณัฐพล | Michael | Report |
|------------------------------------------|---------|----------|----------|----------|----------|--------------|--------|------|-------|---------|--------|
| 1. ด้านบุคลากร | | | | | | | | | | | |
| เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน | | √ | | √ | | | | | | | |
| เจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจ | | √ | | √ | √ | | | √ | √ | √ | |
| ขาดการฝึกอบรมบุคลากร | | | | √ | | √ | | | √ | | √ |
| 2. ด้านงบประมาณ | | | | | | | | | | | |
| | √ | | √ | √ | | √ | | √ | | | √ |
| 3. ด้านวัสดุและเครื่องมือ | | | | | | | | | | | |
| | | | √ | √ | √ | √ | | √ | | | |
| 4. ด้านการบริหารจัดการ | | | | | | | | | | | |
| ปัญหาความล่าช้าในการไปถึงสถานที่เกิดเหตุ | | | | | | | | √ | | | |
| อำนาจหน้าที่ไม่ชัดเจน | √ | | | | | | | | | | |
| ปัญหาการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ | | | √ | | | | √ | | | √ | |
| ปัญหาการรวบรวมพยานหลักฐาน | | | | | √ | | √ | | | √ | |

ตารางที่ 2 สรุปประเด็นปัญหาจากสภาพภายนอกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
อาสาสมัครกู้ภัยศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

| ประเด็นปัญหา | เอนกสรร | เทียนมณี | เทวฤทธิ์ | ไกรพิชญ์ | พิชญภากร | กัญญาวิรั | กัลยกร | ทศพล | ณัฐพล | Michael | Report |
|----------------------------------------------------|---------|----------|----------|----------|----------|-----------|--------|------|-------|---------|--------|
| 1. ด้านนโยบายและการเมือง | | | | | | | | | | | |
| ไม่มีกฎหมายรองรับชัดเจน | ✓ | | | | | | | | | | |
| 2. ด้านเศรษฐกิจ | | | | | | | | | | | |
| รัฐบาลให้เงินสนับสนุน | | | | | | | | ✓ | | | |
| 3. ด้านสภาพสังคม | | | | | | | | | | | |
| มีการแลกเปลี่ยนความรู้กับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง | | | | ✓ | | | | | ✓ | | ✓ |
| 4. ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ | | | | | | | | | | | |
| | ✓ | | | | | | | | | | |

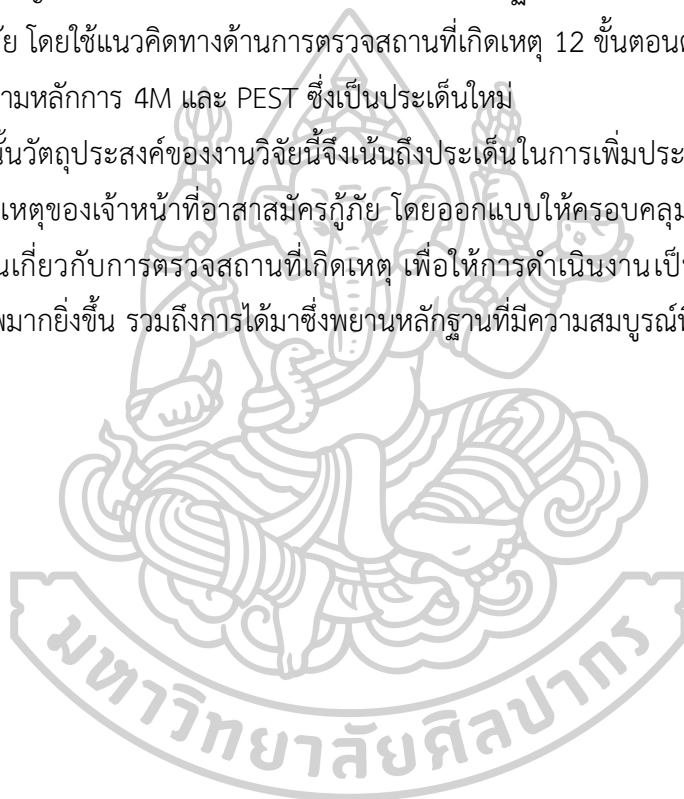
จากการวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยจำแนกตามสภาพปัญหาภายในหน่วยงานและสภาพปัญหาภายนอกหน่วยงานในการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยเพื่อนำไปสู่การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยและค้นหาประเด็นองค์ความรู้ใหม่ พบว่า

1. เจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยยังคงไม่มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน และขาดการฝึกอบรมในหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
2. ขาดแคลนงบประมาณ เงินทุนสนับสนุน และมีการจัดสรรงบประมาณที่ไม่ดี
3. วัสดุอุปกรณ์ หรือเครื่องมือ ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ไม่มีความทันสมัยที่เอื้ออำนวยให้ง่ายต่อการทำงาน
4. พบสภาพปัญหาของการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ ในกรณีที่มีผู้อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ เช่น นักข่าว ประชาชน

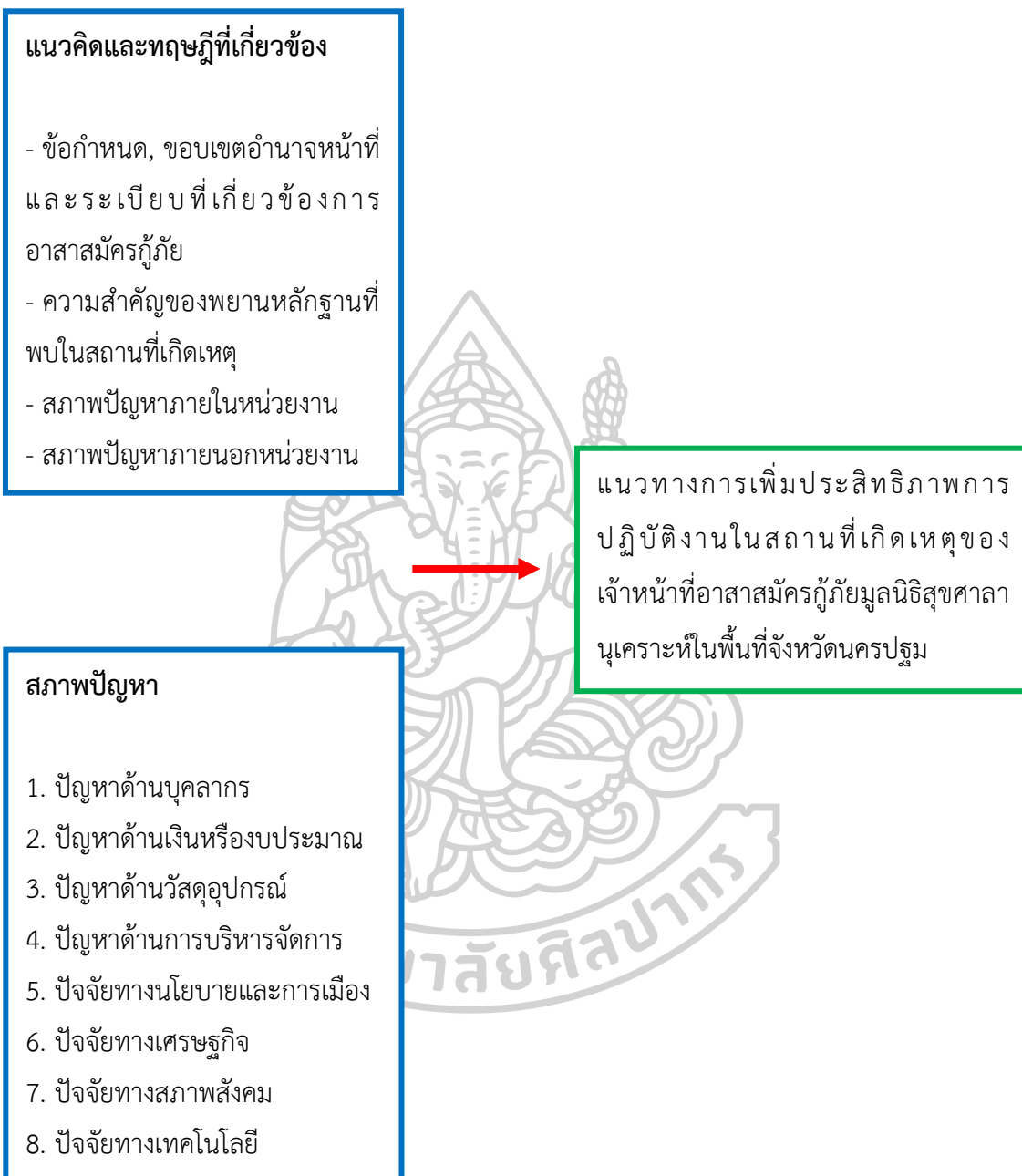
5. พบสภาพปัญหาของการทำลายพยานวัตถุในสถานที่เกิดเหตุ เนื่องจากหลักการทำงานของเจ้าหน้าที่อาสาศัมครักษ์ คือการช่วยชีวิตผู้คน

นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าส่วนใหญ่เป็นการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และมีการมุ่งประเด็นคำถามถึงความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานเท่านั้น ซึ่งไม่มีการใช้แนวความคิดทางด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอนตามหลักการ FBI และการวิเคราะห์ตามหลักการ 4M และ PEST สำหรับงานวิจัยนี้จะเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ในส่วนประเด็นที่ศึกษาก็จะเป็นเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาศัมครักษ์ โดยใช้แนวความคิดทางด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอนตามหลักการ FBI และใช้การวิเคราะห์ตามหลักการ 4M และ PEST ซึ่งเป็นประเด็นใหม่

ดังนั้นวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้จึงเน้นถึงประเด็นในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาศัมครักษ์ โดยออกแบบให้ครอบคลุมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีขั้นตอนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงการได้มาซึ่งพยานหลักฐานที่มีความสมบูรณ์ที่สุด



2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย



ภาพที่ 14 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้ผู้วิจัยได้กำหนดการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็นออกเป็น 6 หัวข้อ ดังนี้

- 3.1 ประเภทและรูปแบบของการวิจัย
- 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 จริยธรรมการวิจัย

3.1 ประเภทและรูปแบบของการวิจัย

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยเป็นการศึกษาภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ซึ่งผู้วิจัยจะทำการรวบรวมประเด็นปัญหาต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าข้อมูลทางเอกสารที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ หนังสือพิมพ์ออนไลน์ วารสาร เอกสารทางวิชาการ แนวคิดเกี่ยวกับมูลนิธิอาสาสมัครกู้ภัยที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ รวมไปถึงผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งใน และต่างประเทศ จากนั้นนำเอาข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์เพื่อสร้างกรอบดำเนินการวิจัยซึ่งจะช่วยให้ผู้วิจัย มองเห็นภาพรวมตั้งแต่ข้อค้นพบไปจนถึงข้อสรุป โดยเรียกวิธีการนี้ว่า การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) ซึ่งถือเป็นขั้นตอนสำคัญ ในการช่วยให้ผู้วิจัยสามารถกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้อย่างชัดเจนหลังจากเห็นภาพรวมของปัญหาในรอบด้าน เป็นการเตรียมตัวก่อนลงศึกษาภาคสนามจริง (Field study)

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์และเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง โดยแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

- 1) เป็นบุคคลซึ่งผ่านการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุในพื้นที่จังหวัดนครปฐม และมีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 4 ปี

- 2) ครอบคลุมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานของมูลนิธิอาสาสมัครกู้ภัย กลุ่มผู้ปฏิบัติงานทางด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และกลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน
- 3) สามารถให้ข้อมูลในเรื่องที่ผู้วิจัยศึกษาได้เป็นอย่างดีจากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยตรง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดในเชิงลึก

ผู้วิจัยจึงได้กำหนดบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการคัดเลือกด้วยวิธีแบบเจาะจง (Purposive sampling) รวมทั้งสิ้น 16 คน ประกอบด้วย

- 1) หัวหน้าอาสาสมัครกู้ภัยประจำจุดของทั้ง 6 อำเภอในพื้นที่จังหวัดนครปฐม จุดละ 1 คน รวมจำนวน 6 คน
- 2) ผู้ปฏิบัติงานอาสาสมัครกู้ภัยประจำจุดของทั้ง 6 อำเภอในพื้นที่จังหวัดนครปฐม จุดละ 1 คน รวมจำนวน 6 คน
- 3) พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจในพื้นที่จังหวัดนครปฐม จำนวน 2 คน
- 4) ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 จำนวน 2 คน

3.3 เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แนวทางการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยจะใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ที่มีการวางแผน จัดเตรียมชุดคำถามหรือแบบสัมภาษณ์ และวิธีการสัมภาษณ์อย่างมีระบบและขั้นตอนเตรียมไว้ล่วงหน้า โดยชุดคำถามหรือแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นจากการวิจัยทางเอกสาร ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบปัญหาในงานวิจัยนี้ ซึ่งผู้วิจัยสามารถกำหนดเป็นขั้นตอนได้ดังต่อไปนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหลักการและวิธีการในการกำหนดแนวทางการสัมภาษณ์ เพื่อกำหนดแนวทางให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

2) เมื่อกำหนดกรอบแนวทางการสัมภาษณ์ตามประเด็นและรูปแบบคำถามที่ต้องการศึกษาตามกรอบแนวคิดการวิจัยได้แล้ว ผู้วิจัยจะสร้างแบบสัมภาษณ์ตามลักษณะดังต่อไปนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์ใช้คำถามแบบปลายเปิด (Open-ended) เพื่อให้ได้คำตอบที่ละเอียดในทุกมิติจากประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูล

2.2 ไม่สร้างแบบสัมภาษณ์ให้อยู่ในลักษณะของการถามนำ หรือเสนอแนะให้กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลตอบตามแนวทางที่วางไว้

2.3 แบบสัมภาษณ์ต้องไม่ทำให้กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลรู้สึกไม่สบายใจหรืออับอาย

2.4 ไม่สร้างแบบสัมภาษณ์ที่ต้องการคำตอบในทางวิชาการมากเกินไปเพราะจะทำให้กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล รู้สึกกลัวหรือกังวลที่จะตอบคำถาม

3) เมื่อแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสร็จสมบูรณ์ ให้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาตรวจสอบเบื้องต้นในส่วนของความตรงตามเนื้อหา ตลอดจนสำนวนภาษาในการสื่อความหมาย

4) ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อทำการพิจารณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) การใช้ภาษา และความถูกต้องของภาษา โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ คือ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ จำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิจัย จำนวน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ จำนวน 1 ท่าน ซึ่งมีลักษณะการให้คะแนน คือ

1 เมื่อแน่ใจว่า รายการหรือข้อความนั้นสอดคล้องกับคำนิยามที่ต้องการวัด

0 เมื่อไม่แน่ใจว่า รายการหรือข้อความนั้นสอดคล้องกับคำนิยามที่ต้องการวัด

-1 เมื่อแน่ใจว่า รายการหรือข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับคำนิยามที่ต้องการวัด

คัดเลือกข้อความที่มีค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และปรับปรุงข้อความตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ ได้ค่า IOC อยู่ระหว่างได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

5) ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้

6) นำแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์แบบไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เลือกไว้ สำหรับแนวทางการสัมภาษณ์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ชุด ได้แก่

6.1 สำหรับสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานอาสาสมัครกุ๊กภัย มูลนิธิสุศาลานุเคราะห์

6.2 สำหรับสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

6.3 สำหรับสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการวิจัยโดยศึกษาข้อมูลทางเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ข้อกฎหมาย บทความ วารสารวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

2. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview)

2.1 ผู้วิจัยประสานเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยตนเอง โดยแจ้งวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และกำหนดวัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการจัดบันทึกการสัมภาษณ์ และทำการบันทึกเสียงโดยขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลสำคัญก่อน (Key Informants)

2.3 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์แยกแยะประเด็นสำคัญ เลือกใช้ข้อมูลเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และนำข้อมูลเหล่านี้มาวิเคราะห์กับข้อมูลที่ได้จากการวิจัยทางเอกสารในขั้นตอนแรกอีกครั้งหนึ่งเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับข้อมูลของงานวิจัยนี้

3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล 2 ส่วน ดังนี้

1) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยเน้นเนื้อหาที่อิงจากกรอบแนวคิดการวิจัย และสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างถูกต้อง

2) การวิเคราะห์แบบสร้างข้อสรุป โดยใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Analysis) คือ การใช้การตีความหมายเพื่อสร้างข้อสรุปจากเหตุการณ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ เอกสาร และการสัมภาษณ์

โดยเมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลครบถ้วนทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยเชิงเอกสาร และการลงภาคสนามแล้ว ผู้วิจัยจะดำเนินขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.5.1 ขั้นตอนการจัดหมวดหมู่ข้อมูลให้เป็นระเบียบ ซึ่งถือเป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้นสำหรับการวิเคราะห์ในขั้นถัดไป

3.5.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์เพื่อหาข้อมูลที่ยังไม่สมบูรณ์ โดยวิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้ทำการจัดหมวดหมู่ให้เป็นระเบียบแล้ว เมื่อเห็นถึงส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ซ้ำในบางประเด็นอีกครั้งหนึ่ง

3.5.3 ขั้นตอนการวิเคราะห์ซ้ำ ขั้นตอนนี้จะกระทำต่อเมื่อมีการสัมภาษณ์ซ้ำในบางประเด็นเพื่อเพิ่มความสมบูรณ์ของข้อมูลเท่านั้น โดยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้อีกใหม่จากการสัมภาษณ์เข้ากับข้อมูลเดิมที่มีอยู่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและสมบูรณ์มากที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลที่มีอยู่เพียงพอต่อการตอบคำถามงานวิจัย

3.5.4 ขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยจะใช้วิธีการตรวจสอบความถูกต้องด้วยวิธีการตรวจสอบสามเส้า ได้แก่ การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) และการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation)

การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) คือ การพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้มานั้น ถูกต้องหรือไม่ โดยพิจารณาจากแหล่งเวลา หมายถึง ถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ แหล่งสถานที่ หมายถึง ถ้าข้อมูลได้มาจากต่างสถานที่กันจะเหมือนกันหรือไม่ และแหล่งบุคคล หมายถึง ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ โดยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะพิจารณาจากแหล่งบุคคลจำนวน 3 กลุ่ม ประกอบไปด้วย 1) กลุ่มผู้ปฏิบัติงานอาสาสมัครกัญภัย มูลนิธิสุศาลานุเคราะห์ 2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ 3) กลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน

การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือ การใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน โดยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลไปพร้อมกับการศึกษาข้อมูลจากแหล่งเอกสารต่าง ๆ

3.6 จริยธรรมในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยให้ความสำคัญและตระหนักถึงสิทธิส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมวิจัยและเพื่อป้องกันมิให้เกิดผลเชิงลบต่อกลุ่มตัวอย่างโดยมิได้เจตนา จึงกำหนดแนวทางการศึกษาด้านจริยธรรมในการวิจัยไว้ดังนี้

1) ผู้วิจัยจัดทำเอกสารเพื่อยินยอมเข้าร่วมการวิจัย และมอบให้แก่กลุ่มตัวอย่างเพื่อพิจารณาเข้าร่วมให้ข้อมูลด้วยความสมัครใจ พร้อมกับชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยให้ทราบก่อน และอธิบายให้เข้าใจ เปิดโอกาสให้ซักถามและให้เวลาสำหรับการตัดสินใจแล้วจึงให้ยินยอม เพื่อให้การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเป็นไปด้วยความเข้าใจ เต็มใจและสมัครใจ

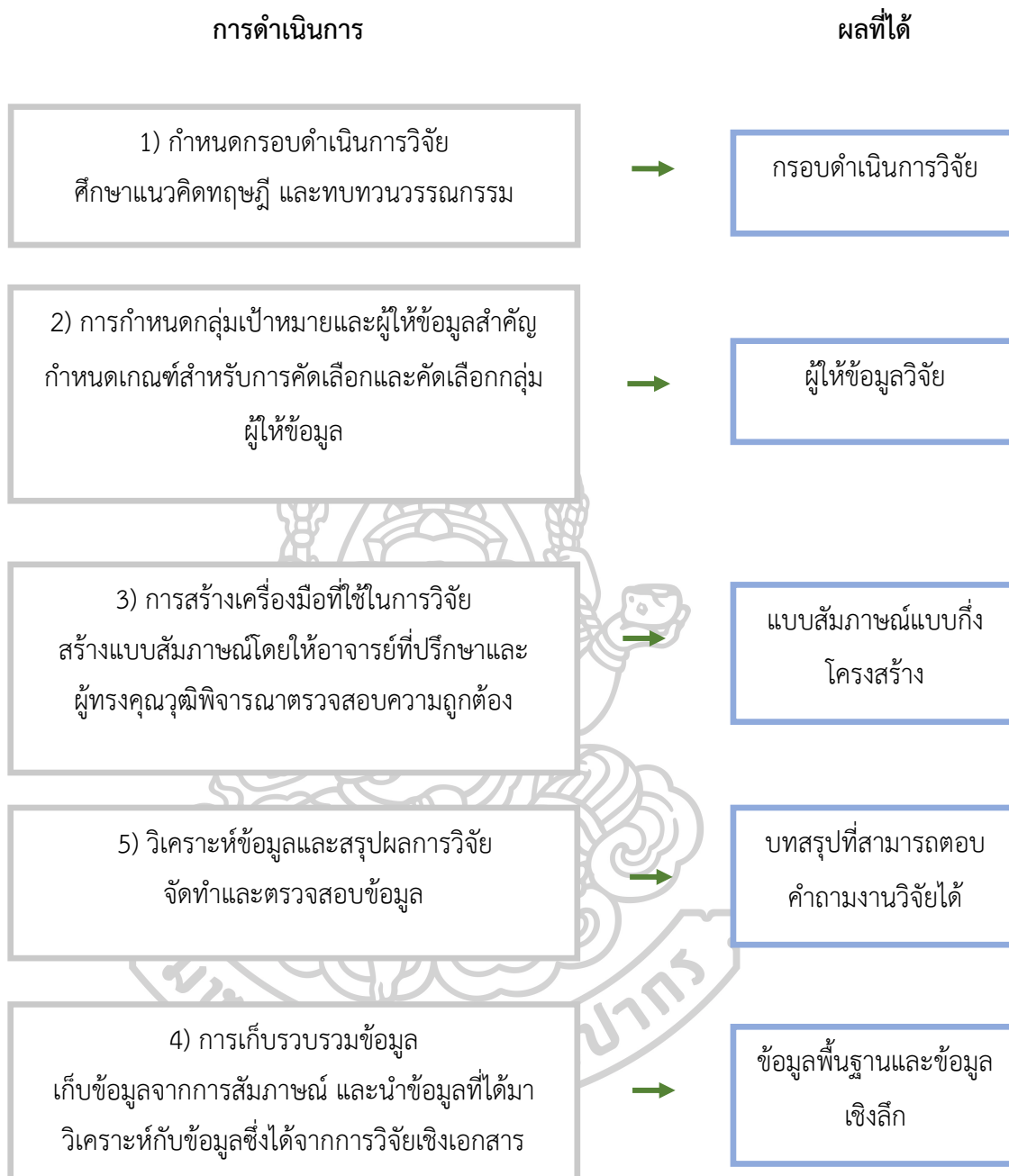
2) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้คำนึงถึงสถานะของผู้วิจัยและกลุ่มตัวอย่าง โดยจะมีการสร้างบรรยากาศในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้มีความผ่อนคลาย เน้นการพูดคุยกันด้วยความเป็นกันเอง และจะไม่แสดงท่าทางข่มขู่หรือวางตัวให้เหนือว่ากลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรีและมีการเปิดเผยอย่างเต็มที่

3) ผู้วิจัยเน้นการวางตัวเป็นกลาง ไม่ตัดสิน ไม่แสดงความคิดเห็นว่าสิ่งใดถูกหรือผิด เน้นการสอบถามเพื่อกระตุ้นให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นออกมาอย่างเต็มที่

4) ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะสร้างความมั่นใจให้กับกลุ่มตัวอย่างว่า ข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมได้จะไม่ใช้ไปในทางซึ่งทำให้ผู้ให้ข้อมูลเสื่อมเสีย

5) ข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะนำมาใช้ในการวิเคราะห์และประมวลผลเพื่อนำเสนอในงานวิจัยนี้ ตามที่ได้แจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ก่อนการสัมภาษณ์เท่านั้น

ทั้งนี้สามารถสรุปขั้นตอนในการทำวิจัยได้ดังนี้



ภาพที่ 15 แผนภาพแสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์แต่ละข้อ โดยวิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้จะถูกแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

- 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- 4.2 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุศาลานุเคราะห์
- 4.3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุศาลานุเคราะห์

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

สำหรับวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการเลือกผู้ให้ข้อมูลโดยเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 3 กลุ่ม จำนวนทั้งสิ้น 16 คน และใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์

- 1) เป็นบุคคลซึ่งผ่านการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุในพื้นที่จังหวัดนครปฐม และมีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 4 ปี
- 2) ครอบคลุมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานของมูลนิธิอาสาสมัครกู้ภัย กลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน และกลุ่มผู้ปฏิบัติงานทางด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ
- 3) สามารถให้ข้อมูลในเรื่องที่ผู้วิจัยศึกษาได้เป็นอย่างดีจากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยตรง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดในเชิงลึก

ตารางที่ 3 แสดงรายละเอียดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

| ลำดับ | หน่วยงาน | ตำแหน่ง | จำนวน |
|-------|---------------------------------------------------|--------------------------|-------|
| A1 | มูลนิธิสุทธาศาสนาเคราะห์ (จุดอำเภอเมืองนครปฐม) | หัวหน้าฝ่ายกู้ชีพ กู้ภัย | 1 |
| A2 | มูลนิธิสุทธาศาสนาเคราะห์ (จุดอำเภอเมืองนครปฐม) | เจ้าหน้าที่กู้ภัย | 1 |
| A3 | มูลนิธิสุทธาศาสนาเคราะห์ (จุดอำเภอนครชัยศรี) | หัวหน้าฝ่ายกู้ชีพ กู้ภัย | 1 |
| A4 | มูลนิธิสุทธาศาสนาเคราะห์ (จุดอำเภอนครชัยศรี) | เจ้าหน้าที่กู้ภัย | 1 |
| A5 | มูลนิธิสุทธาศาสนาเคราะห์ (จุดอำเภอดอนตูม) | หัวหน้าฝ่ายกู้ชีพ กู้ภัย | 1 |
| A6 | มูลนิธิสุทธาศาสนาเคราะห์ (จุดอำเภอดอนตูม) | เจ้าหน้าที่กู้ภัย | 1 |
| A7 | มูลนิธิสุทธาศาสนาเคราะห์ (จุดอำเภอบางเลน) | หัวหน้าฝ่ายกู้ชีพ กู้ภัย | 1 |
| A8 | มูลนิธิสุทธาศาสนาเคราะห์ (จุดอำเภอบางเลน) | เจ้าหน้าที่กู้ภัย | 1 |
| A9 | มูลนิธิสุทธาศาสนาเคราะห์ (จุดอำเภอสามพราน) | หัวหน้าฝ่ายกู้ชีพ กู้ภัย | 1 |
| A10 | มูลนิธิสุทธาศาสนาเคราะห์ (จุดอำเภอสามพราน) | เจ้าหน้าที่กู้ภัย | 1 |
| A11 | มูลนิธิสุทธาศาสนาเคราะห์ (จุดอำเภอกำแพงแสน) | หัวหน้าฝ่ายกู้ชีพ กู้ภัย | 1 |
| A12 | มูลนิธิสุทธาศาสนาเคราะห์ (จุดอำเภอกำแพงแสน) | เจ้าหน้าที่กู้ภัย | 1 |
| B1 | สถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม | รองผู้กำกับการ (สอบสวน) | 1 |
| B2 | สถานีตำรวจภูธรดอนตูม | สารวัตร (สอบสวน) | 1 |
| C1 | กลุ่มงานตรวจสถานที่เกิดเหตุ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 | นักวิทยาศาสตร์ (สบ 4) | 1 |
| C2 | กลุ่มงานตรวจสถานที่เกิดเหตุ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 | นักวิทยาศาสตร์ (สบ 3) | 1 |
| รวม | | | 16 |

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 16 คน ประกอบไปด้วย หัวหน้าฝ่ายกู้ชีพ กู้ภัยและเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยของมูลนิธิสุทธาศาสนาเคราะห์ ประจำจุดทั้ง 6 อำเภอ ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ได้แก่ จุดอำเภอเมืองนครปฐม จุดอำเภอนครชัยศรี จุดอำเภอดอนตูม จุดอำเภอบางเลน จุดอำเภอสามพราน และจุดอำเภอกำแพงแสน จุดละ 2 คน รวมจำนวน 12 คน โดยในบทนี้ผู้วิจัยจะแทนผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ด้วยตัวอักษร A เรียงตามลำดับ 1-12

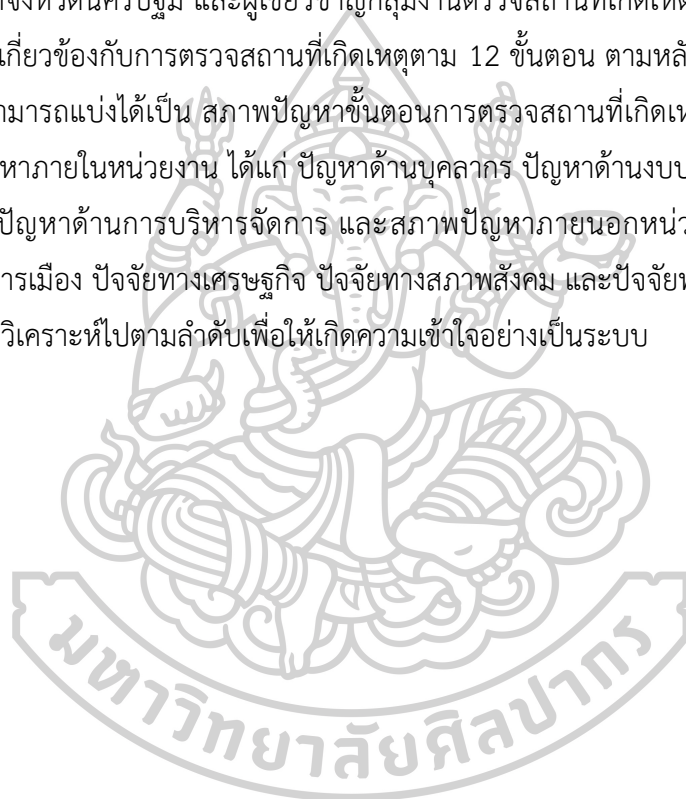
รองผู้กำกับการ (สอบสวน) สถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม จำนวน 1 คน และสารวัตร (สอบสวน) สถานีตำรวจภูธรดอนตูม จำนวน 1 คน โดยในบทนี้ผู้วิจัยจะแทนผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ด้วยตัวอักษร B เรียงตามลำดับ 1-2

นักวิทยาศาสตร์ (สบ 4) หรือเทียบเท่าผู้กำกับการ กลุ่มงานตรวจสถานที่เกิดเหตุ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 จำนวน 1 คน และนักวิทยาศาสตร์ (สบ 3) หรือเทียบเท่ารองผู้กำกับการ

กลุ่มงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 จำนวน 1 คน โดยในบทนี้ผู้วิจัยจะแทนผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ด้วยตัวอักษร C เรียงตามลำดับ 1-2

4.2 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย มูลนิธิสุศาลานุเคราะห์

สภาพปัญหาการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย มูลนิธิสุศาลานุเคราะห์นั้น ผู้วิจัยสามารถแบ่งจากการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจในพื้นที่จังหวัดนครปฐม และผู้เชี่ยวชาญกลุ่มงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 โดยใช้แนวคิดเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตาม 12 ขั้นตอน ตามหลัก FBI หลักการของ 4M และ PEST สามารถแบ่งได้เป็น สภาพปัญหาขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอนตามหลัก FBI สภาพปัญหาภายในหน่วยงาน ได้แก่ ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านวัสดุ อุปกรณ์ และปัญหาด้านการบริหารจัดการ และสภาพปัญหาภายนอกหน่วยงาน ได้แก่ ปัจจัยทางนโยบายและการเมือง ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสภาพสังคม และปัจจัยทางเทคโนโลยี โดยผู้วิจัยจะอธิบายและวิเคราะห์ไปตามลำดับเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างเป็นระบบ



1. การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ

ปัญหาเรื่องไทยมุง นักข่าว หรือบุคคลอื่น ผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุ รวมถึงปัญหาการเข้าปฐมพยาบาล ช่วยเหลือผู้บาดเจ็บในสถานที่เกิดเหตุของ เจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย

2. การถ่ายภาพเมื่อมาถึงสถานที่เกิดเหตุ

ปัญหาในเรื่องของการละเมิดสิทธิเรื่องการถ่ายภาพของผู้บาดเจ็บ และหากกรณีที่มีผู้เสียชีวิตจะถูกญาติต่อว่าเรื่องของการไม่เคารพศพ

สภาพปัญหาขั้นตอนการ
ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ
12 ขั้นตอนตามหลัก FBI

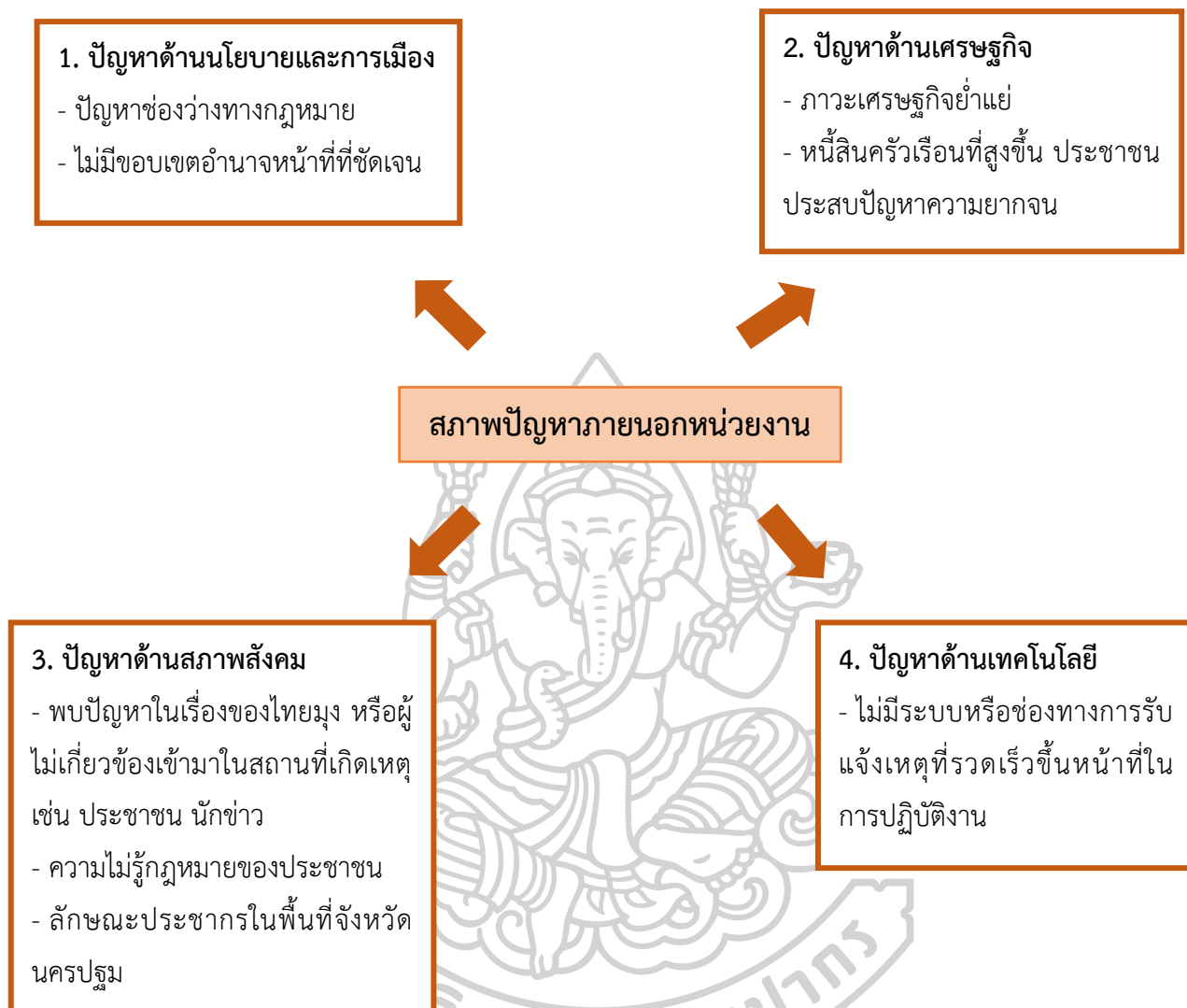
3. การสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น

- 3.1 การเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บและผู้เสียชีวิตออกจากสถานที่เกิดเหตุ พบปัญหาการจราจรบนท้องถนน
- 3.2 กรณีพบผู้บาดเจ็บในสถานที่เกิดเหตุ
 - 1) ปัญหาเรื่องความอันตรายจากการพบอาวุธปืนที่อยู่ติดตัวกับผู้บาดเจ็บ
 - 2) ปัญหาการสื่อสารกับผู้บาดเจ็บที่มีอาการมีนเมาหรือแรงงานต่างด้าว
- 3.3 กรณีพบผู้เสียชีวิตในสถานที่เกิดเหตุ พบปัญหาจากการถูกญาติผู้เสียชีวิตกดดัน และเร่งรีบให้ดำเนินการเคลื่อนย้ายศพออกจากสถานที่เกิดเหตุ เนื่องมาจากการทำงานของเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ล่าช้า

ภาพที่ 16 สภาพปัญหาขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอนตามหลัก FBI



ภาพที่ 17 สภาพปัญหาภายในหน่วยงาน



ภาพที่ 18 สภาพปัญหาภายนอกหน่วยงาน

ผู้วิจัยจะนำเสนอประเด็นดังต่อไปนี้

1. สภาพปัญหาขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอนตามหลัก FBI ได้แก่ ปัญหาการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ ปัญหาการถ่ายภาพเมื่อมาถึงสถานที่เกิดเหตุ และปัญหาการสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น
2. สภาพปัญหาภายในหน่วยงาน ได้แก่ ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ และปัญหาด้านการบริหารจัดการ
3. สภาพปัญหาภายนอกหน่วยงาน ได้แก่ ปัญหาด้านนโยบายและการเมือง ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านสภาพสังคม และปัญหาด้านเทคโนโลยี

4. ผู้วิจัยจะสรุปผลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุศาลานุเคราะห์ทั้งหมดในรูปแบบตาราง

4.2.1 สภาพปัญหาขั้นตอนการตรวจสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอนตามหลัก FBI

ผู้วิจัยนำเสนอปัญหาขั้นตอนการตรวจสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอนตามหลัก FBI โดยนำเสนอผลการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อให้เห็นถึงความสอดคล้องและถูกต้องของข้อมูล โดยการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย พบว่า มีขั้นตอนที่เกี่ยวข้องเพียง 3 ขั้นตอน มีได้แก่ ปัญหาด้านการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ ปัญหาด้านการถ่ายภาพเมื่อมาถึงสถานที่เกิดเหตุ และปัญหาด้านการสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น ซึ่งในการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุขั้นตอนอื่นจะเป็นส่วนการทำงานของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

1) ปัญหาด้านการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ

(1) ผลจากการรวบรวมข้อมูลทางเอกสาร

1. จากหลักการตรวจสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอนตามแนวทางของ FBI ในขั้นตอนที่ 3 คือขั้นตอนของการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งเริ่มจากการประเมินข้อมูลจากบุคคลที่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุก่อนหน้า เพื่อให้รู้สภาพสถานที่เกิดเหตุ นำมาประเมินขอบเขตรวมถึงเส้นทางเข้า-ออก และช่องทางการหลบหนีของผู้กระทำความผิดด้วย หลังจากมีการกำหนดขอบเขตสถานที่เกิดเหตุแล้ว ต้องมีการกำหนดบุคคลที่มีอำนาจในการตัดสินใจสั่งการในบริเวณที่เกิดเหตุ ต้องจดบันทึกโดยละเอียดว่าผู้ใดเข้า-ออกบริเวณที่เกิดเหตุ และต้องป้องกันไม่ให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณสถานที่เกิดเหตุโดยเด็ดขาด

2. งานวิจัยของทศพล อัครพงษ์ไพบูลย์ พร้อมคณะ (2564) ศึกษาเรื่องแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันของสถานีตำรวจนครบาลประจักษ์และหน่วยกู้ภัยเมื่อเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน พบว่า เจ้าหน้าที่กู้ภัยเข้าปฏิบัติงานในจุดเกิดเหตุอาจมีการทำลายพยานหลักฐานโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

(2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล

จากข้อมูลผู้วิจัยพบว่า ปัญหาด้านการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุให้มีความสำคัญกับการเข้าออกสถานที่เกิดเหตุของผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง และการทำลายหลักฐานของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยซึ่งมาจากการปฐมพยาบาลช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ โดยจากการสัมภาษณ์พบปัญหาด้านการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ ดังนี้

“...เรื่องการปิดกั้นที่เกิดเหตุแทบจะไม่เคยเจอเลยนะ พอไปถึงพวก พี่ก็เจอปัญหาไทยมุงชุมมุนสุตๆ ส่วนมากพอพี่ไปถึงที่เกิดเหตุ ก็จะเอาพวกอุปกรณ์ Guide line ที่มีใน รถกู้ภัย หรือถ้าเกิดเหตุบนท้องถนนแบบรถชนก็จะเอากรวยมาปิดกั้นไว้ แล้วพอถึงขั้นตอนการ ปฏิบัติงานในที่เกิดเหตุ พี่ก็จะตั้งใจในการช่วยเหลือปฐมพยาบาลผู้บาดเจ็บ ไม่ได้มองถึงเรื่องสิ่งของ อย่างอื่น เลยไม่รู้ตัวเลยว่าจะทำอะไร ที่เป็นการทำลายวัตถุพยานมัย แต่หลักๆก็คือ สวมถุงมือ หน้ากากอนามัยกันอยู่แล้ว...”

(A1, 23 มีนาคม 2567)

“...พอมีเหตุเกิดขึ้น ชาวบ้านส่วนมากก็จะโทรเข้า 1669 โทรแจ้ง ศูนย์ส่วนกลางหรือ one stop service ไม่ก็ขับรถมาแจ้งกับพวกผมที่จุดทำการย่อยเพราะฉะนั้นเนี่ย ผมก็จะได้รับเหตุเร็ว และไปถึงที่เกิดเหตุก่อนหลายๆหน่วยงาน ทำให้พอไปถึงที่เกิดเหตุก็จะพบกับ เหตุการณ์ ณ ขณะนั้นเลย ซึ่งมันจะวุ่นวายมาก การปิดกั้นพวกที่เกิดเหตุ ก็จะเป็นอะไรที่พวกผมทำกัน เป็นหน้าที่อยู่แล้ว...”

(A3, 25 มีนาคม 2567)

“...มันเหมือนเป็นสิ่งที่พวกพี่ต้องทำนะ อย่างเช่น เกิดเหตุจากรถ รถชนบนท้องถนนแล้วต้องช่วยคนเจ็บ ต้องมีการใช้เครื่องตัดถ่าง มันจึงต้องมีการเคลียร์พื้นที่เพื่อทำ การปฐมพยาบาลกู้ชีพผู้บาดเจ็บด้วย ไหนจะรถพยาบาลอีก หรือถ้าเป็นพวกเจอคนทะเลาะวิวาท ไป ถึงนี้เจอเลย คนไทยอยากรู้อยากเห็นเป็นเรื่องธรรมดา บางครั้งนักข่าวก็มา พี่ก็จะแบ่งคนในทีมละว่า คนนั้นไปปิดกั้นที่เกิดเหตุ คนนี้ปฐมพยาบาลเบื้องต้น และก็จะคอยติดต่อประสานกับพวกสายตรวจ หรือพนักงานสอบสวนไปด้วย พูดแล้วฟังดูเหมือนขั้นตอนจะนานนะ แต่หน้างานจริงๆแล้วทุกอย่าง เกิดขึ้นไว้มากครับ...”

(A6, 29 มีนาคม 2567)

“...ของกำแพงแสบก็ไม่เบาอะ เกิดเหตุบ่อยนะ แหกกันบ้าง ตีกัน บ้าง ยิ่งกัน พวกทำร้ายร่างกายกันจนตายก็มี ถ้าพูดถึงการกันป้องกันที่เกิดเหตุ จะแบ่งเป็น 2 กรณี แล้วกัน 1 คือ ถ้าพี่ไปถึง พบผู้บาดเจ็บ ก็จะรีบทำการปฐมพยาบาลช่วยเหลือผู้บาดเจ็บก่อนเลย มันจะมีแบบฟอร์มเป็นเช็คลิสต์ของ สพฉ.เพื่อประเมินอาการผู้บาดเจ็บ (ลูกไปหยิบแบบฟอร์มให้ผู้วิจัยดู) จากนั้นพี่ก็จะนำไปส่งโรงพยาบาลแล้วแต่เค้าจะร้องขอ ถ้าเกิดแบบเนี้ย พี่ก็จะประสานพนักงาน สอบสวน ว่าที่เกิดเหตุจะต้องปิดกั้นไว้มัย เป็นต้น และ 2 คือ กรณีที่พี่ไปถึงที่เกิดเหตุ เข้าทำการเช็ค อาการเช่นเดียวกัน แต่มีการ Confirm dead หรือไม่มีชีพจรแล้วยืนยันการตายจากหน่วย

โรงพยาบาลแล้ว พี่ก็จะปิดกั้นที่เกิดเหตุทันที กันไว้รอทีมต่างๆ เช่น พิสูจน์หลักฐาน หมอนิติเวช ประมาณนี้...”

(A11, 11 เมษายน 2567)

พนักงานสอบสวนซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการเข้าปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ ก็พบเจอปัญหาไทยมุงเช่นเดียวกันกับเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย และบางครั้งพบปัญหาการกั้นสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลดังต่อไปนี้

“...กรณีที่เจ้าหน้าที่กู้ภัยไปถึงที่เกิดเหตุเร็ว ก็จะมีการประสานให้ปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุไว้ให้ นอกเหนือจากกรณีนั้น จะเป็นเจ้าหน้าที่สายตรวจจรดยนต์ หรือสายตรวจท้องที่เกิดเหตุเป็นคนปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุให้ พอผมไปถึงที่เกิดเหตุสิ่งที่จะพบคือเรื่องของชาวบ้านหรือไทยมุงมาก ก็ต้องใช้คำพูดอธิบาย เช่น ใครอยู่ในที่เกิดเหตุ หรือเข้าออกสถานที่เกิดเหตุ ผู้ไม่ใช่ญาติหรือไม่เกี่ยวข้อง ทุกคนต้องมาเป็นพยานในชั้นศาลด้วยนะครับ ชาวบ้านถึงจะออกไป...”

(B2, 23 เมษายน 2567)

“...ส่วนมากได้รับความร่วมมือกับกู้ภัยเป็นอย่างดี ในการช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการตรวจที่เกิดเหตุ แต่ก็มีบางครั้งใช้การปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุโดยไม่มีหลักการรักษาสถานที่เกิดเหตุ เป็นการทำลายพยานหลักฐาน...”

(B1, 20 เมษายน 2567)

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งเป็นผู้ที่มีหน้าที่เข้าไปเก็บพยานหลักฐานต่าง ๆ ในสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุพยานที่จะนำไปเชื่อมโยงตัวผู้กระทำความผิด หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นที่จะส่งผลกระทบต่อคดีได้ ดังนั้น จึงเห็นคุณค่าและความสำคัญของการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ ดังนี้

“...การปิดกั้นป้องกันสถานที่เกิดเหตุ ผมมองว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดเลยนะ เพราะวัตถุพยานจะถูกทำลาย สูญหาย หรือถูกเปลี่ยนแปลงไปมากน้อยแค่ไหน ก็ต้องขึ้นอยู่กับขั้นตอนนี้เลย ก่อนหน้าพิสูจน์หลักฐานเข้าตรวจ ใครเข้าไปบ้างเราก็ไม่รู้ ยกตัวอย่างเช่นพวกไทยมุง หรือการเข้าปฐมพยาบาลของกู้ภัย ส่วนมากจะเจอพวกการเพิ่มรอยเท้าที่เปื้อนคราบเลือด เจอพวกอุปกรณ์การทำแผลปฐมพยาบาลทิ้งไว้ในสถานที่เกิดเหตุบ่อย สิ่งที่เจอพวกนี้ส่งผลทำให้การ

สันนิษฐานพฤติการณ์ในการเกิดเหตุผิดพลาดไป เพราะบางที่ไม่รู้รอยเท้าใครเป็นรอยเท้าใคร เยอะแยะไปหมด...”

(C1, 22 เมษายน 2567)

“...ส่วนมากเวลาที่พี่ไปถึงสถานที่เกิดเหตุก็จะเจอการปิดกั้น สถานที่เกิดไว้ให้นะ แต่ก็หมายความว่าไม่ได้ป้องกันการเปลี่ยนแปลงของพยานหลักฐานได้ 100% ทরอก เพราะถ้าหลังเกิดเหตุแล้วยังมีคนเข้าออก หยิบจับอะไร นั้นส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงของ สถานที่เกิดเหตุได้ตลอดเวลา รวมถึงพวกไทยมุง บางครั้งที่ต้องสั่งกั้นที่เกิดเหตุเพิ่มเติม แล้วก็บอกร ชาวบ้านว่า ขอทำงานหน่อยนะคะ เพราะถ้าไม่ทำแบบนั้น บางครั้งชาวบ้านหรือนักข่าว แทบจะเข้ามา ร่วมตรวจเหตุกับเราแล้ว...”

(C2, 24 เมษายน 2567)

(3) สรุปผลการวิเคราะห์ โดยจากการวิเคราะห์ข้อมูลทางเอกสารและจากการ สัมภาษณ์ของพนักงานสอบสวน และผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ พบว่า มีความ สอดคล้องกัน คือการให้คุณค่าและความสำคัญในชั้นตอนนี้ โดยมีการคำนึงถึงบุคคลผู้ไม่เกี่ยวข้องทำ การเข้า-ออกสถานที่เกิดเหตุอาจส่งผลทำให้สถานที่เกิดเหตุถูกเปลี่ยนแปลงได้ และทำให้การ สันนิษฐานพฤติการณ์ในคดีผิดพลาดเนื่องจากการเข้าปฐมพยาบาลในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ อาสาสมัครกู้ภัย และการเข้าออกสถานที่เกิดเหตุของบุคคลผู้ไม่เกี่ยวข้อง แต่ในทางปฏิบัติ นั้น เจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยซึ่งเป็นบุคคลกลุ่มแรกที่ถึงสถานที่เกิดเหตุ พบว่า ได้ทำการปิดกั้นสถานที่ เกิดเหตุเป็นประจำ และพบปัญหาเรื่องของไทยมุง นักข่าว หรือบุคคลอื่นผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้ามาใน สถานที่เกิดเหตุ เช่นเดียวกัน

2) ปัญหาด้านการถ่ายภาพเมื่อมาถึงสถานที่เกิดเหตุ

(1) ผลจากการรวบรวมข้อมูลทางเอกสาร

1. จากหลักการตรวจสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอนตามแนวทางของ FBI ในขั้นตอนที่ 7 คือขั้นตอนของการถ่ายภาพเมื่อมาถึงสถานที่เกิดเหตุ เป็นการถ่ายภาพเพื่อประกอบ รายงานการตรวจสถานที่เกิดเหตุ โดยการถ่ายภาพแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ 1) การถ่ายภาพ ระยะไกล ให้ครอบคลุมสภาพของสถานที่เกิดเหตุโดยรอบทั้ง 4 ด้าน และภายในสถานที่เกิดเหตุ ครอบคลุมตำแหน่งที่พบวัตถุพยาน 2) การถ่ายภาพระยะกลาง เป็นการถ่ายภาพเป็นกลุ่มใกล้เคียง ของตำแหน่งที่พบวัตถุพยาน เพื่อให้เชื่อมโยงถึงกันได้ และ 3) การถ่ายภาพระยะใกล้ เพื่อให้เห็น รายละเอียดของวัตถุพยานนั้น ๆ ควรถ่ายภาพให้ได้คุณภาพ ชัดเจน ไม่เบลอ เพื่อประโยชน์ในรูปคดี

2. ข้อกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิเกี่ยวข้องกับการถ่ายรูปหรือคลิปวิดีโอบุคคลอื่นโดยไม่ได้รับความยินยอมแล้วนำไปแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ เช่น

1) ความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328 วางหลักไว้ว่า หากมีการใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง โดยได้กระทำการโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำโดยการกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี และปรับไม่เกิน 200,000 บาท

2) ความผิด ตาม พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มาตรา 16 วางหลักไว้ว่า หากมีการถ่ายภาพ หรือคลิปวิดีโอถูกนำไปตัดต่อ เดิมหรือดัดแปลง ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นใด โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และปรับไม่เกิน 200,000 บาท

(2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล

จากข้อมูลผู้วิจัยพบว่า ปัญหาด้านการถ่ายภาพเมื่อมาถึงสถานที่เกิดเหตุ มักจะพบปัญหาในเรื่องของการละเมิดสิทธิเรื่องการถ่ายภาพของผู้บาดเจ็บ และหากกรณีที่มีผู้เสียชีวิต จะถูกญาติต่อว่าเรื่องของการ ไม่เคารพศพ โดยจากการสัมภาษณ์พบปัญหาด้านการถ่ายภาพเมื่อมาถึงสถานที่เกิดเหตุ ดังนี้

“...ผมจะถ่ายภาพก่อนเสมอนะ ทั้งก่อนเข้าที่เกิดเหตุ ภาพขณะปฏิบัติงาน และภาพหลังการปฐมพยาบาลเสร็จสิ้น ถ้าพูดถึงปัญหาที่เจอ ก็จะเจอเรื่องการถูกว่า ด่าทอจากตัวผู้บาดเจ็บเอง และญาติหรือบุคคลข้างเคียง เค้ไม่เข้าใจเราหรอกครับ ว่าเราต้องถ่ายเพื่อบันทึกภาพการทำงานและเป็นการป้องกันตัวเองด้วย...”

(A2, 23 มีนาคม 2567)

“...เจอปัญหานะ มากๆเลย ในเรื่องการละเมิดสิทธิการถ่ายภาพของผู้บาดเจ็บ เค้ไวยวยใส่แล้วพูดชู้กลับว่าถ่ายทำไม จะฟ้องร้องกลับเลยก็มี ฟี้ก็ได้แต่อธิบายให้ฟังว่าฟี้ถ่ายเพราะอะไร เค้ก็ไม่ฟังฟี้หรอกครับ...”

(A7, 7 เมษายน 2567)

“...ผมเคยโดนขู่นะ ญาติผู้เสียชีวิตบอกว่าจะถ่ายทำไม ไม่เคารพศพเลยหรือไง ฝั่งแล้วมันบันทึกจิตใจเหมือนกันบางที แต่ผมก็บอกเค้าไปว่า ภาพที่ถ่ายไม่ได้เอาไปเผยแพร่ หรือลงโซเชียลแต่อย่างไครนะครับ แค่อายเก็บไว้ในระบบ เป็นขั้นตอนการทำงาน...”

(A10, 9 เมษายน 2567)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น เห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยพบเจอปัญหาในขั้นตอนการถ่ายภาพเมื่อมาถึงสถานที่เกิดเหตุ แต่ในขณะที่พนักงานสอบสวน และผู้เชี่ยวชาญทางการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งเป็นพนักงานราชการของรัฐ มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า

“...ไม่เคยเลย ไม่มีใครต่อว่านะ ส่วนใหญ่คุณกรณีเขาจะว่ากันเอง อย่างเกิดเหตุทำร้ายร่างกาย หรือมีบาดแผลที่ตัว ร้อยเวรก็จะบอกว่าขออนุญาตถ่ายภาพ และให้คำแนะนำชี้ขาดแผล เค้าก็ยินยอมทุกครั้ง ให้ความร่วมมือกับเรา”

(B1, 20 เมษายน 2567)

“...มีการถ่ายภาพระยะไกล ใกล้ ใช้โทรศัพท์มือถือตัวเองนี่แหละ ไม่พบปัญหาถูกร้องเรียนนะ เพราะเค้าเตือนไว้ เราคือตำรวจปฏิบัติตามหน้าที่เพื่อประโยชน์ของผู้เสียหาย...”

(B2, 23 เมษายน 2567)

“...อุปกรณ์ที่สำคัญในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุก็คือ กล้องถ่ายภาพ ต้องมีติดตัวตลอด เป็นอุปกรณ์ข้างกาย เราต้องทำการบันทึกสภาพสิ่งของที่พบเจอในสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียด เพราะเมื่อมีการจัดทำรายงานการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ หรือนำภาพเข้าสำนวนไปใช้ในชั้นศาล ภาพที่เราได้จากสถานที่เกิดเหตุ เป็นสิ่งเดียวที่จะบอกเล่าเรื่องราวให้คนอื่นเข้าใจได้ อย่างดี ดังนั้น พวกปัญหาการถูกต่อว่า ข่มขู่จากผู้บาดเจ็บหรือผู้เสียหายไม่มีเลย เพราะเราปฏิบัติตามหน้าที่ ส่วนใหญ่เค้าจะเข้าใจและให้ความร่วมมือดี...”

(C1, 22 เมษายน 2567)

(3) สรุปผลการวิเคราะห์ โดยจากการรวบรวมข้อมูลทางเอกสารและจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล พบว่า เจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยทำงานภายใต้ความกดดันในการถูกต่อว่า ถูกข่มขู่จากผู้บาดเจ็บและญาติของผู้เสียชีวิตเรื่องของการละเมิดสิทธิภาพถ่ายส่วนบุคคลตามที่ขอกฎหมายได้กำหนด แต่พนักงานสอบสวนและผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งเป็น

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ทำตามเอกสารและหลักการถ่ายภาพที่ถูกต้อง ครบถ้วน และได้รับความร่วมมือจากผู้บาดเจ็บและผู้เสียหายเป็นอย่างดี

3) ปัญหาด้านการสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น

(1) ผลจากการรวบรวมข้อมูลทางเอกสาร

1. จากหลักการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอนตามแนวทางของ FBI ในขั้นตอนที่ 4 เป็นขั้นตอนที่มุ่งเน้นไปที่การเข้าสำรวจสถานที่เกิดเหตุ เก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น และวิเคราะห์ภาพรวมของเหตุการณ์ โดยกำหนดรูปแบบวิธีการตรวจให้เหมาะสมกับสภาพของ สถานที่เกิดเหตุ สามารถระบุบริเวณที่จะทำการสำรวจ ค้นหาวัตถุพยาน โดยเน้นไปที่วัตถุพยานที่ เสียหาย หรือสูญหายได้ง่ายก่อน ซึ่งจะส่งผลต่อรูปแบบวิธีการตรวจค้นหาอย่างละเอียด การกำหนด เส้นทางเข้า-ออก และการกำหนดแนวทางการเก็บวัตถุพยานที่เหมาะสม

2. สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ได้ให้คำจำกัดความความหมายของ การปฐมพยาบาลไว้ว่า การปฐมพยาบาล (First aid) หมายถึง การช่วยเหลือผู้ป่วยหรือผู้บาดเจ็บ เบื้องต้น โดยใช้อุปกรณ์เท่าที่จะหาได้ในขณะนั้น ก่อนที่จะได้รับการดูแลรักษาจากบุคลากรทาง การแพทย์หรือก่อนส่งต่อไปยังสถานพยาบาลสามารถทำได้โดยผู้ที่พบเห็นเหตุการณ์หรือโดยผู้ป่วยเอง และเมื่อพบผู้ป่วย ผู้ปฐมพยาบาลจะต้องควบคุมสถานการณ์ที่พบให้ได้โดยใช้ความสุ่มรอบคอบ และ ทักษะความรู้ที่มีอยู่เพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยให้พ้นจากอันตรายตามขั้นตอนต่อไป

3. งานวิจัยของ Michael R. Hartle, EMT-P, AS และคณะ (2563) ศึกษา เรื่อง Emergency Medical Services in the Crime Scene หรือ การปฏิบัติการฉุกเฉินในพื้นที่เกิด เหตุอาชญากรรม พบว่า บุคลากรทางการแพทย์ หรือผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินจะต้องลดการปนเปื้อน หลีกเลี่ยงการทำลายวัตถุพยาน ป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุให้สมบูรณ์มากที่สุดโดยไม่กระทบ ต่อกระบวนการดูแลรักษาผู้ได้รับบาดเจ็บเพื่อคงไว้ซึ่งความยุติธรรมให้เกิดขึ้น

4. ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 ลักษณะ 7 มาตรา 76 วางหลักไว้ว่า เมื่อคนเดินเท้า ผู้ขับขี่ หรือควบคุมสัตว์เห็นรถฉุกเฉินในขณะปฏิบัติหน้าที่ใช้ไฟสัญญาณ แสงวับวาบ หรือได้ยินเสียงสัญญาณไซเรน หรือเสียงสัญญาณอย่างอื่นตามที่อธิบดีกำหนดไว้ คนเดิน เท้า ผู้ขับขี่ หรือผู้ขี่หรือควบคุมสัตว์ต้องให้รถฉุกเฉินผ่านไปก่อน

(2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล

1. จากข้อมูลผู้วิจัยพบว่า ปัญหาด้านการสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น คือ การเข้าช่วยเหลือ ปฐมพยาบาลให้กับผู้บาดเจ็บของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยซึ่งเป็นหัวใจของการ ทำงาน ส่งผลต่อการทำลายวัตถุพยาน และทำให้วัตถุพยานเกิดการปนเปื้อนได้

2. การเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บหรือผู้เสียชีวิตออกจากสถานที่เกิดเหตุ พบปัญหาประชาชนบนท้องถนนไม่มีการหลีกเลี่ยงให้กับรถมูลนิธิที่มีการติดไฟสัญญาณวับวาบ

3. จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย พบว่า ในขั้นตอนการเข้าสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้นของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยแบ่งแนวทางการปฏิบัติงานออกเป็น 2 กรณี คือ กรณีที่พบผู้บาดเจ็บในสถานที่เกิดเหตุ และกรณีที่พบผู้เสียชีวิตในสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งพบปัญหาด้านการสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น ดังนี้

3.1) กรณีพบผู้บาดเจ็บในสถานที่เกิดเหตุ ได้แก่

- (1) ปัญหาเรื่องของความอันตรายจากการพบอาวุธปืนที่อยู่ติดตัวกับผู้บาดเจ็บ
- (2) ปัญหาการสื่อสารกับผู้บาดเจ็บที่มีอาการมีนเมาหรือแรงงานต่างด้าว

3.2) กรณีพบผู้เสียชีวิตในสถานที่เกิดเหตุ ได้แก่ ปัญหาจากการถูกญาติผู้เสียชีวิตกดดัน และเร่งรีบให้ดำเนินการเคลื่อนย้ายศพออกจากสถานที่เกิดเหตุ เนื่องมาจากการทำงานของเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ล่าช้า

โดยจากการสัมภาษณ์พบปัญหาด้านการสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น ดังนี้

- 1) การเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บและผู้เสียชีวิตออกจากสถานที่เกิดเหตุ

“...ต้องอธิบายก่อนว่า รถกู้ภัยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือรถแบบ Basic กับ Advance การใช้ประเภทรถแบบไหนก็ขึ้นอยู่กับอาการบาดเจ็บเบื้องต้นว่า ผู้บาดเจ็บมีอาการบาดเจ็บมากน้อยแค่ไหน แต่รถทุกคันของมูลนิธิเนี่ยมีการติดสัญญาณไฟตามแบบที่ สพล.กำหนดไว้อย่างชัดเจน ทุกวันนี้เจอปัญหาชาวบ้านไม่หลบทางให้ บางครั้งก็ขอกำลังจากเจ้าหน้าที่สายตรวจเพื่อขับนำทางและเคลียร์ทางให้ ตอนนี้อาสาบางคนก็เอาหม้อไซของตัวเองมาดัดแปลง ติดสัญญาณไฟเพื่อมานำทางก็มี...”

(A1, 23 มีนาคม 2567)

“...ในเรื่องการเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บ ผมจะเจอปัญหาการจราจรบนท้องถนน เจอสภาพรถติด แล้วคนเดี๋ยวนี้นไม่ค่อยหลีกเลี่ยงให้รถกู้ภัยนะ ทั้งที่เราเปิดสัญญาณเปิดเสียงอะไรต่าง ๆ ครบถ้วน ยิ่งช่วงเวลารถติดในเมืองนะ ไม่ต้องพูดถึงเลยครับ...”

(A2, 23 มีนาคม 2567)

2) กรณีพบผู้บาดเจ็บในสถานที่เกิดเหตุ

2.1) ปัญหาเรื่องของความอันตรายจากการพบอาวุธปืนที่อยู่ติดตัวกับผู้บาดเจ็บ

“...อย่างเช่นเวลาเจออาวุธปืนตกอยู่ใกล้ตัวผู้บาดเจ็บแล้วก็ต้องเข้าทำการปฐมพยาบาล มันเป็นเรื่องที่ยากมาก คิดหนักว่าจะต้องทำยังไง เพราะกลัว ไม่รู้เรื่องกลไกการทำงานของปืน กลัวปืนลั่น แต่ถ้าเป็นพวกอาวุธมีด ท่อนไม้ พวกนี้ก็กลัวเรื่องลายนิ้วมือ อะไรไปติดแหละ แต่พื้ก็ใส่ถุงมือทุกครั้งอยู่แล้ว...”

(A1, 23 มีนาคม 2567)

“...เคยเจอแบบปืนตกอยู่ใกล้ตัวนี้แหละ แต่เราประเมิน อาการแล้วสามารถปฐมพยาบาลในจุดที่นอกเหนือจากแถวที่เจอปืน ก็จะทำก่อน ระหว่างนั้นก็จะรอเจ้าหน้าที่สายตรวจ พวกสืบ หรือพนักงานสอบสวนเข้ามาที่เกิดเหตุ เพื่อนำปืนออกไปถึงจะปฐมพยาบาลต่อได้ไม่ก็นำตัวผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาลเลย...”

(A5, 29 มีนาคม 2567)

“...ผมเจอนะ ปืนอยู่ในมือผู้บาดเจ็บเลย หายใจแบบเฮือก แล้วต้องรีบทำการปฐมพยาบาล มันคือความจำเป็นที่ต้องเอาปืนออกไปให้ไกลก่อน เพราะ Life First แต่พอผมเคลื่อนย้ายปืนหรือหยิบจับอะไรที่จำเป็นต้องจับ ก็จะแจ้งกับเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกครั้ง...”

(A12, 11 เมษายน 2567)

คำตอบดังกล่าวสะท้อนให้ผู้วิจัยเห็นถึงการขาดความรู้และการฝึกอบรมทางด้านวิธีการจัดการ การเคลื่อนย้ายกับอาวุธปืน อย่างถูกวิธี เจ้าหน้าที่อาสาสมัครก็ภัยเกิดความกลัว หากเกิดเหตุที่มีอาวุธปืนอยู่ใกล้กับตัวผู้บาดเจ็บ บางครั้งต้องรอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้ามาเคลียร์อาวุธปืนออกให้ และพนักงานสอบสวนให้ข้อมูล ดังนี้

“...กู้ภัย หรือสายตรวจต้องระงับเหตุด้วยความรวดเร็ว อย่างน้อยต้องเอาอาวุธออกไปให้ไกลก่อน พอผมเอาหลักฐานส่งตรวจที่กรุงเทพ รายงานผลกลับมาได้ว่าตรวจไม่พบดีเอ็นเอ หรือมีดีเอ็นเอมากกว่า 3 คน...”

(B1, 20 เมษายน 2567)

“...หากพบอาวุธต่างๆในสถานที่เกิดเหตุ อย่างถ้าเป็นปืนส่วนมากพวกสายตรวจ สายสืบ ก็จะถุงมือไปเคลียร์ปืนให้ แต่ก่อนจะทำอะไรก็ตามผมจะถ่ายภาพจุดที่ตั้งอยู่ ณ ขณะนั้น หากเจ้าหน้าที่อาสาได้ทำการเคลื่อนย้ายเพราะต้องทำการปฐมพยาบาล เค้าก็จะแจ้งผม

และนำภาพถ่ายที่อาสาได้ถ่ายไว้มาให้ดู หากพิจารณาแล้วว่าไม่เรียก พฐ. เข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ก็จะดำเนินการเก็บให้อยู่ในสภาพเดิมมากที่สุด และเก็บรักษาวัตถุพยานอย่างถูกวิธี...”

(B2, 23 เมษายน 2567)

ในส่วนของผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่ทำการตรวจเก็บวัตถุพยานจากอาชญากรรมที่ต้องสงสัยว่าจะเป็นอาชญากรรมที่ใช้ก่อเหตุหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเพื่อนำพยานหลักฐานที่ได้ไปเชื่อมโยงต่อไป ดังนั้น จึงต้องอาศัยความละเอียดรอบคอบ ความระมัดระวัง เนื่องจากวัตถุพยานดังกล่าวอาจเกิดการปนเปื้อนได้

“...ส่วนใหญ่ก็ภัยเขาไม่แตะต้องอาวุธนะ เค้จะระวังมาก น่าจะกลัวพยานหลักฐานจะไปติดอยู่กับอาวุธ ซึ่งที่เห็นเค้าก็จะใส่ถุงมือใส่แมสกันตลอด เป็นเรื่องที่ดีนะ ส่วนในกรณีที่พนักงานสอบสวนนำอาวุธปืนมามอบให้ภายหลัง บางอย่างพนักงานสอบสวนไม่มั่นใจก็จะโทรมาประสานเพื่อปรึกษาและสอบถามถึงวิธีการเก็บที่ถูกต้องกับพินิจหลักฐานโดยตรง...”

(C1, 22 เมษายน 2567)

“...ถ้าเจอเคสที่มีอาวุธปืน อาวุธมีดที่เกิดเหตุแล้วไม่มีผู้เสียชีวิต ส่วนใหญ่พอไปถึงที่เกิดเหตุ ก็จะไม่เจอตัวผู้บาดเจ็บละ จะเจอแค่อาวุธทิ้งไว้กับสภาพของสถานที่เกิดเหตุ ที่ที่เจอนะ ส่วนใหญ่ก็ภัยเค้จะกลัวหลักฐานไปติดอยู่มากๆ ใส่ถุงมือตลอด แต่ที่ไม่ค่อยเห็นจะใส่ก็พวกตำรวจเรานี้แหละ...”

(C2, 24 เมษายน 2567)

2.2) ปัญหาในเรื่องของการปฐมพยาบาลให้กับผู้บาดเจ็บที่มีอาการมีนเมาสุรา แรงงานต่างด้าว

“...การทำงานกรณีมีผู้บาดเจ็บ มันต้องสังเกตกลไกมนุษย์ ถามชื่อ สกุล ที่อยู่ถ้าถามตอบได้ชัดเจน แสดงว่า สมองเคลียร์ ต่อไปจะเช็คพวกการกระดิกนิ้ว ไหล่ ขา แขน สอบถามอาการปวดหลังมัย ปวดเอว หรือเจ็บหน้าอกมัย ในส่วนที่ผมแบบปวดหัวสุดๆ เหนื่อยสุดๆ ก็คือผู้บาดเจ็บที่มีนเมาหลายๆ มันทำให้การสอบถามอาการบาดเจ็บ การเช็คคลิสต์อาการมันยาก ปฏิบัติงานด้วยความยากลำบาก เค้พูดไม่รู้เรื่อง ให้คำตอบได้ไม่ดี มันเลยยากต่อการประเมินอาการ...”

(A11, 11 เมษายน 2567)

“...เขตสามพรานโรงงานเยอะครีบ แรงงานต่างด้าวก็ไม่ค่อย ถ้าผู้บาดเจ็บเป็นต่างด้าวเนี่ยงานยากเลย บางคนพอพูดได้ฟังได้มันก็ปัญหาน้อยครับ บางคนฟังไม่ออก พูดไม่เป็น นอกจากบาดเจ็บแผลที่เรามองเห็นแล้ว ก็ไม่รู้จะเริ่มต้นถามอาการเจ็บภายในของเค้ายังไงเลย อาจจะต้องรอให้มีล่ามมาช่วย...”

(A9, 9 เมษายน 2567)

3) กรณีพบผู้เสียชีวิตในสถานที่เกิดเหตุ

“...เมื่อทุกอย่างชัดเจน ได้รับการคอนเฟิร์มการตายแล้ว หน้าที่ผม ก็คือรอเคลื่อนย้ายศพออกจากที่เกิดเหตุ บางครั้งญาติผู้เสียชีวิตก็รีบมาก เร่งให้รีบนำศพออกจาก บริเวณนั้น บอกว่ากลัวการรื้อจาดตา แต่ถ้าพนักงานสอบสวนบอกว่า จะมีแพทย์กับพิสูจน์หลักฐานเข้า ที่เกิดเหตุผมก็จะเอาผ้าขาวมาคลุมให้ทุกครั้ง...”

(A4, 25 มีนาคม 2567)

“...ถ้าญาติคนตายติดใจ พนักงานสอบสวนบอกว่ามันต้องมีการ พลิศพจะมีแพทย์ มี พฐ.เข้ามาตรวจด้วยนะ ซึ่งผมเข้าใจดี ก็จะมีการช่วยในเรื่องของการพิมพ์มือศพ ช่วยพลิกตัวศพ หรือตามแต่เจ้าหน้าที่จะร้องขอเลย แต่ผมมักเจอปัญหาในเรื่องของระยะเวลาที่ต้องรอ เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานเข้าทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ตั้งแต่ตอนมาถึง จนถึงการเข้าที่เกิดเหตุ จน เสร็จจากศพ ซึ่งใช้ระยะเวลานานมาก...”

(A8, 7 เมษายน 2567)

“...ต้องบอกว่าขั้นตอนการปฏิบัติงานกรณีผู้เสียชีวิตจะยาวนาน มาก เมื่อรอแพทย์กับพิสูจน์หลักฐานเสร็จแล้วเนี่ย ผมต้องทำการเคลื่อนย้ายศพโดยมีการส่งศพไป ชั้นสูตร ถ้าเป็นวันหยุดจะต้องเดินทางไปโรงพยาบาลศิริราชเลยนะ แล้วก็ต้องรอจนกว่าจะชั้นสูตร เสร็จ พอเสร็จแล้วก็ต้องรับศพกลับ จะดูความพึงพอใจของญาติว่าจะรับกลับเอง หรือให้มูลนิธิไปส่งให้ ไปส่งที่ไหนวัดหรือบ้าน ก็แล้วแต่ญาติร้องขอได้เลย...”

(A3, 25 มีนาคม 2567)

จากข้อมูลสัมภาษณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน และ ผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในกรณีที่พบผู้เสียชีวิตในสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งเจ้าหน้าที่ อาสาสมัครกู้ภัยพบปัญหาในเรื่องของญาติเร่งรีบให้เคลื่อนย้ายศพออก เนื่องมาจากระยะเวลาในการ

ปฏิบัติงานที่ล่าช้า จึงได้รับคำตอบของพนักงานสอบสวน และผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุ ดังต่อไปนี้

“...เวลาแจ้งเหตุมีผู้เสียชีวิต ถ้าเป็นบุคคลธรรมดาก็ต้องแจ้งแพทย์แจ้งมูลนิธิ เราต้องประสานกับแพทย์ บางทีแพทย์ติดเวร ร้อยเวรติดเวรบ้างยังไม่ออก ทำให้ส่งผลถึงเวลาที่ช้า ทำให้การเคลื่อนย้ายศพต้องรอนาน ญาติอยากเคลื่อนย้ายศพออกไปทำพิธี ความเซนซิทีฟของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ญาติโทรมาถามผมก็มีบางที่...”

(B1, 20 เมษายน 2567)

“...กลุ่มงานตรวจสอบที่เกิดเหตุที่ศูนย์ 7 ก็คือจะดูแลพื้นที่ทั้งหมดในจังหวัดนครปฐม ซึ่งในหนึ่งวันไม่ได้เกิดแค่คดีเดียวหรือพื้นที่เดียว แต่ละพื้นที่ก็มีระยะทางที่ค่อนข้างไกล จึงใช้ระยะเวลาเดินทางนาน แต่พอไปถึงที่เกิดเหตุแล้ว เจ้าหน้าที่กู้ภัยเค้าก็ช่วยเราดีนะ เค้าให้ความร่วมมือดีมาก ๆ คอยสนับสนุนเวลาที่เราต้องการความช่วยเหลือตลอด ในเรื่องของระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เรามีการทำงานที่เป็นระบบอยู่แล้ว ปฏิบัติงานตาม ISO 17020 มีระเบียบมีขั้นตอนการทำงานกำหนดไว้ชัดเจน และทุกๆคดีต้องปฏิบัติงานด้วยความละเอียด เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุพยานที่มีคุณค่าที่สุด ให้มั่นใจว่าเราไม่ได้เก็บขยะมา...”

(C2, 24 เมษายน 2567)

(3) สรุปผลการวิเคราะห์ จากการรวบรวมข้อมูลทางเอกสารและการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลมีความสอดคล้องกัน ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปปัญหาด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุเบื้องต้นได้ 3 สภาพปัญหา ได้แก่

1. ประชาชนผู้ใช้รถใช้ถนนไม่มีการหลีกเลี่ยงให้รถฉุกเฉินที่มีการติดไฟสัญญาณวิบวาบ ส่งผลทำให้เกิดปัญหาการจราจรบนท้องถนนในการเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บและผู้เสียชีวิตออกจากสถานที่เกิดเหตุ

2. การเข้าปฐมพยาบาลช่วยเหลือผู้บาดเจ็บถือเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย แต่ในกรณีที่มีการพบอาวุธปืนตกหล่นอยู่ใกล้ตัวผู้บาดเจ็บทำให้เกิดความยากลำบากในการเข้าปฐมพยาบาล นอกจากนี้ปัญหาที่เกิดในกรณีที่พบผู้บาดเจ็บในสถานที่เกิดเหตุยังรวมถึงปัญหาการสื่อสารกับผู้บาดเจ็บที่มีอาการมึนเมาหรือแรงงานต่างด้าวอีกด้วย

3. การปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุกรณีที่พบผู้เสียชีวิตนั้น ต้องมีการทำงานร่วมกันหลายฝ่าย เช่น อาสาสมัครกู้ภัย พนักงานสอบสวน แพทย์นิติเวช ผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุ เป็นต้น ส่งผลให้ระยะเวลาในการปฏิบัติงานมีเวลานาน เนื่องจากทุกฝ่ายมี

ขั้นตอนการปฏิบัติงานตามระเบียบที่กำหนดไว้ และเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยเป็นบุคคลกลุ่มแรกๆ ที่ไปถึงสถานที่เกิดเหตุจึงทำให้เกิดปัญหาถูกญาติผู้เสียชีวิตกดดัน และเร่งรีบให้ดำเนินการเคลื่อนย้ายศพออกจากสถานที่เกิดเหตุ

4.2.2 สภาพปัญหาภายในหน่วยงาน

ผู้วิจัยนำเสนอสภาพปัญหาภายในหน่วยงาน โดยนำเสนอผลการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อให้เห็นถึงความสอดคล้องและถูกต้องของข้อมูล ได้แก่ ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ และปัญหาด้านการบริหารจัดการ

1) ปัญหาด้านบุคลากร

(1) ผลจากการรวบรวมข้อมูลทางเอกสาร

1. ข้อมูลจำนวนบุคลากรผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ

1.1 ตำแหน่งผู้ปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุข

ศาลานุเคราะห์ ได้แก่ จุดอำเภอเมืองนครปฐม, จุดอำเภอนครชัยศรี, จุดอำเภอดอนตูม, จุดอำเภอบางเลน, จุดอำเภอสามปราชญ์ และจุดอำเภอกำแพงแสน รวมทั้งสิ้นประมาณ 3,000 คน

1.2 ตำแหน่งผู้ปฏิบัติงานเป็นพนักงานสอบสวน

- สภ.เมืองนครปฐม จำนวน 20 นาย
- สภ.ดอนตูม จำนวน 4 นาย

1.3 ตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ศูนย์พิสูจน์

หลักฐาน 7 จำนวน 5 นาย

2. ข้อมูลการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย

2.1 จากการประชุมคณะอนุกรรมการฉุกเฉินการแพทย์ ครั้งที่ 2/2566

วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2566 ประกาศรายชื่อผู้ผ่านการฝึกอบรมปฐมพยาบาลและช่วยเหลือปฏิบัติการแพทย์ขั้นพื้นฐาน รุ่นที่ 1-3 จำนวน 518 คน

2.2 จากประกาศสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ เรื่อง หลักสูตรการ

ปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐาน (Emergency First Aid and Basic Life Support Training Course) และค่าดำเนินการลงทะเบียนฝึกอบรม พ.ศ.2566 ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2566 นั้น เป็นการจัดการอบรมให้แก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำ (อสรจ.) และอาสาฉุกเฉินชุมชน (อฉช.) โดยวัตถุประสงค์รวมของหลักสูตรเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความปลอดภัยในการเข้าช่วยเหลือผู้ป่วย เพื่อให้มีความรู้และทักษะในการปฐมพยาบาล

ฉุกเฉินที่ถูกต้อง การกู้ชีพขั้นพื้นฐานและการใช้เครื่อง AED ที่ถูกต้อง และมีความรู้เกี่ยวกับระบบการแพทย์ฉุกเฉินและสิทธิ UCEP

2.3 ตามหนังสือ สถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน ที่ สพฉ. 03/ว 00191 ลงวันที่ 17 มกราคม 2567 เรื่อง ขอเชิญสมัครเข้าร่วมอบรมหลักสูตรการบริหารจัดการการแพทย์ฉุกเฉินในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (บฉก.) ซึ่งเป็นหนังสือแจ้งเวียนให้กับประธานมูลนิธิ/นายกสมาคมภาคเอกชนที่มีบทบาทด้านการแพทย์ฉุกเฉินที่ไม่แสวงหากำไรทุกแห่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเจตคติ ค่านิยม ความคิดที่เป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับผู้บริหารเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบการแพทย์ฉุกเฉินในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมทั้งสร้างข้อเสนอเชิงนโยบายใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปพัฒนาศักยภาพและโอกาสในการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบในการบริหารจัดการระบบการแพทย์ฉุกเฉิน รุ่นที่ 7 ระหว่างวันที่ 11-15 มีนาคม 2567 ณ ห้องประชุมสัตตบงกช B 602 ชั้น 6 อาคารพัฒนาบุคลากรการแพทย์ฉุกเฉิน

2.4 เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2567 เวลา 09.00-15.00 น. สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินจัดการประชุม Thai Sky Doctor Network ครั้งที่ 1/2567 โดยมีผู้บริหารเจ้าหน้าที่ และหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม ณ ห้องประชุมสัตตบุษย์ (B 601) ชั้น 6 อาคารพัฒนาบุคลากรการแพทย์ฉุกเฉิน เป็นการประชุมเกี่ยวกับการปฏิบัติการฉุกเฉินทางอากาศในพื้นที่ภาคเหนือและภาคใต้

2.5 จากงานวิจัยของสรารุณี บุญสร้าง (2557) ศึกษาเรื่องปัญหาและอุปสรรคของอาสาสมัครกู้ภัยสมาคมสงเคราะห์การกุศลฉะเชิงเทรา ในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า อาสาสมัครกู้ภัยขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เนื่องจากประชาชนยังไม่ให้ความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครกู้ภัย และทศพล อัครพงษ์ไพบูลย์ พร้อมคณะ (2564) ศึกษาเรื่อง แนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันของสถานีตำรวจนครบาลประชาชนและหน่วยกู้ภัยเมื่อเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่จะรับฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ตำรวจมากกว่าเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่น

(2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล

จากข้อมูลผู้วิจัยพบว่า ปัจจุบันจำนวนอาสาสมัครกู้ภัยของมูลนิธิสุศาลานุเคราะห์มีจำนวนที่มากเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน และมีการเข้ารับการอบรมในหลักสูตรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกู้ชีพ กู้ภัย จากสถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน แต่กลับพบปัญหาในเรื่องของบุคลากรขาดความรู้และการฝึกอบรมในส่วนของการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ

(2.1) ปัญหาด้านบุคลากรขาดความรู้และการฝึกอบรม

เนื่องด้วยการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยคือการเข้าช่วยเหลือปฐมพยาบาลผู้บาดเจ็บ และคอยสนับสนุนเจ้าหน้าที่ทุกภาคส่วน หากได้รับการร้องขอ ดังนั้น ความรู้และการอบรมของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยส่วนใหญ่จึงเป็นการอบรมทางด้านการแพทย์ วิธีการช่วยเหลือปฐมพยาบาล เป็นต้น แต่พบว่า เจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุทธาลานุเคราะห์ไม่เคยได้รับความรู้และการฝึกอบรมในด้านงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เช่น การรักษาสถานที่เกิดเหตุ ความสำคัญของพยานหลักฐาน และความปลอดภัยของการเคลื่อนย้าย อาวุธต่างๆ เป็นต้น

“...ในส่วนตัวพี่เองเป็นหัวหน้าอาสาของจุดอำเภอเมืองรวมถึงดูแลน้อง ๆ อาสาในทุกจุดอำเภอด้วย ทำงานอาสาที่นี้มา 30 ปีแล้ว ในเรื่องของการอบรมอยากให้ไปดูที่บ้านมาก ติดใบประกาศเต็มผนังบ้านแล้ว พี่ผ่านการอบรม 30 หลักสูตรได้ พวกการกู้ชีพ กู้ภัย ดำน้ำ การใช้เชือกโรยตัว แต่พูดก็พูดนะ พี่ยังไม่เคยอบรมเกี่ยวกับพวกหลักฐานจากทางพิสูจน์หลักฐานเลย ถ้าจะมีวิทยากรมาสอน จัดการอบรมให้ พี่คิดว่าดีมากๆเลยนะ อย่างพวกกลไกอาวุธปืนก็ดี การสัมผัสอะไรต่างๆในสถานที่เกิดเหตุก็ดี...”

(A1, 23 มีนาคม 2567)

“...พี่ทำงานกับมูลนิธิมา 38 ปี อบรมการแพทย์ฉุกเฉินช่วยเหลือเบื้องต้นมาแล้ว 30 ครั้ง แต่ไม่เคยได้รับการอบรมจากเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานเลย บางอย่างพี่พวกอาสาทำอาจจะไปทำลายหลักฐานแบบไม่รู้ตัวเลยก็ได้ ถ้ามีเจ้าหน้าที่มาแนะนำ หรือจัดการอบรมให้ความรู้ก็ดีนะครับ ...”

(A11, 11 เมษายน 2567)

ในขณะที่พนักงานสอบสวนและผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ พบปัญหาในเรื่องของจำนวนบุคลากรที่มีจำนวนน้อย ซึ่งไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน แต่กลับมีการจัดการฝึกอบรมในโครงการต่างๆของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นประจำ

“...ด้วยความที่เมืองเป็น สภ.ที่พูดง่าย ๆ ก็คือเป็นโรงพักเกรดเอ คือมันเมืองใหญ่ พื้นที่เยอะ ปริมาณประชากรมาก ปริมาณงานมาก มีพนักงานสอบสวน 20 คนเนี่ย ไม่เพียงพอต่อคดีในแต่ละวัน ไหนจะต้องแบ่งคนเข้ารับการอบรมก็เยอะ พวกภาคปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ทักษะร่างกาย การต่อสู้ ภาคทฤษฎีก็จะเป็นพวกการอัปเดตกฎหมาย พรบ.ใหม่ๆที่เกี่ยวข้องกับการ

ทำงานของพนักงานสอบสวน พวกระเบียบคำสั่ง ตร. แต่ยังไม่เคยได้รับการอบรมที่เกี่ยวข้องกับพินิจหลักฐานเลย...”

(B1, 20 เมษายน 2567)

“...ผมเคยอบรมเกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้นนะ แต่นานมากแล้ว จำไม่ได้...”

(B2, 23 เมษายน 2567)

“...ไม่เพียงพอเลย ทุกวันนี้เข้าเวรกัน 5 คน เดี่ยวมีน้องไปอบรมอีกร้อยเวรที่เหลือก็เข้าเวรวนๆกันไป เดือนนึงเฉลี่ยแล้วก็ประมาณ 80-90 คดี ไหนจะต้องกลับมาทำรายงาน บางเรื่องต้องเอาของกลางเข้าห้องปฏิบัติการ ไหนจะมีเรื่องงานธุรการ งานวัสดุอื่นๆอีก เยอะแยะมากมาย...”

(C2, 24 เมษายน 2567)

“...เจ้าหน้าที่พินิจหลักฐานมีการอบรมทบทวนการปฏิบัติงานบ่อยนะครับ ทั้งในโครงการของสำนักงานพินิจหลักฐาน และมีการจัดอบรมกันภายใน เช่น เมื่อช่วงต้นเดือนที่ผ่านมาเพิ่งมีการอบรมเรียนรู้การตรวจสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอนตามหลัก FBI โดยเชิญบุคลากรจากชิคาโก ประเทศสหรัฐอเมริกามาอบรมให้ และก็จะมีการแข่งขัน CSI Challenge 2024 คือเป็นการทดสอบศักยภาพของผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุ ของศูนย์ 7 เป็นตัวแทนเข้าร่วมการแข่งขันด้วย ก็ต้องจัดแบ่งเจ้าหน้าที่ไปเข้าร่วมการทดสอบ...”

(C1, 22 เมษายน 2567)

(2.2) ปัญหาบุคลากรขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน

การขาดขวัญและกำลังใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่อาสาสมัคร กู้ภัย เนื่องมาจากการที่ประชาชนยังไม่มีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของอาสาสมัคร

“...คนนอกชอบมองว่าเป็นอาสาเพื่อเข้ามาหารายได้นะ แต่ทางจุดผมเป็นอาสาจริงๆครับ ไม่ใช่อาชีพ ทำกันมาแบบนี้มานานมากแล้วครับ สำหรับจุดตอนตูมของพวกผมชัดเจนครับ ไม่เรียกร้องไม่เรียกรับ เวลาโดนคนนอกมองแบบไม่ชอบมากๆ บางทีก็บั่นทอนจิตใจครับ หมดกำลังใจทำงาน...”

(A5, 29 มีนาคม 2567)

“...ชาวบ้านบางคนก็รักเรา บางคนก็ไม่โอเคกับการทำงานของเรา เคยเจอผู้บาดเจ็บที่เฒ่ามาก ๆ แล้วพอเค้ามีสติดี ฟันขึ้นมาก็โวยวายหาว่ากู๊ภัยขโมยนาฬิกาไป มาด่าทอ เสียหายมาก และจะไปร้องเรียน ดีว่าทางเราก็กู้รูปเก็บไว้หมด สามารถอธิบายผู้บาดเจ็บคนนั้นได้ เจอบ่อยครับพวกเรื่องทรัพย์สินสูญหายแล้วมาโทษกู๊ภัย นื่อง ๆ อาสาที่ท้อกันนะ...”

(A7, 7 เมษายน 2567)

(3) สรุปผลการวิเคราะห์ จากการรวบรวมข้อมูลทางเอกสารและการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลมีความสอดคล้องกันในประเด็นของการขาดการฝึกอบรม และให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยในด้านของการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ และความรู้แก่เจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยในด้านของการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ และในด้านการเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน เนื่องจากประชาชนยังไม่มีเชื่อมั่นในการทำงาน

2) ปัญหาด้านงบประมาณ

(1) ผลจากการรวบรวมข้อมูลทางเอกสาร

1. จากงานวิจัยของกัญญาวิวีร์ จำแนกมิตร (2562) ศึกษาเรื่องปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครกู้ภัยสมาคมอุรุษารวมใจหน่วยกู้ภัยอุรุษยาในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ข้อที่มีปัญหาสูงสุดคือสมาคมไม่มีงบประมาณสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานให้แก่อาสาสมัครกู้ภัย ทำให้การปฏิบัติงานขาดความคล่องตัว ดังนั้น ควรใช้วิธีการระดมทุนจากการบริจาคจากชุมชน และหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน และทำการบริหารจัดการงบประมาณอย่างโปร่งใส

2. จากบัญชีอัตราสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการแพทย์ฉุกเฉิน แนบท้ายระเบียบคณะกรรมการการแพทย์ฉุกเฉินว่าด้วย การรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินกองทุน (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2564

ตารางที่ 4 บัญชี ก.1 การปฏิบัติการฉุกเฉินทางบก เหม่าจ่ายรวมทั้งค่าพาหนะ การปฏิบัติงานของ ผู้ปฏิบัติการยาเวชภัณฑ์ และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติการฉุกเฉินตามระดับชุดปฏิบัติการ และระดับความฉุกเฉินของผู้ป่วยฉุกเฉิน ดังต่อไปนี้

| ระดับความ ฉุกเฉินตามการ คัดแยก ณ ห้องฉุกเฉิน | การปฏิบัติการ | ชุดปฏิบัติการฉุกเฉิน | | | | |
|-------------------------------------------------------|----------------------------------------|-----------------------|-------------------|--------------------|-----------------------|--------------------|
| | | ระดับ เฉพาะ ทาง | ระดับสูง (ALS) | ระดับกลาง (ILS) | ระดับพื้นฐาน (BLS) | * ระดับต้น (FR) |
| ผู้ป่วยฉุกเฉิน วิกฤต (สีแดง) | - รักษาและนำส่ง - รักษาและเสียชีวิต | 1,900 | 1,100 | 750 | 500 | 350 |
| ผู้ป่วยฉุกเฉินเร่งด่วน (สีเหลือง) | ระหว่างนำส่ง - รักษาและเสียชีวิต | - | 750 | 500 | 500 | 350 |
| ผู้ป่วยฉุกเฉินไม่ รุนแรง (สีเขียว) | - รักษาแต่ไม่นำส่ง (เฉพาะ ALS) | - | 350 | 350 | 350 | 350 |
| กรณีฉุกเฉิน ไม่พบเหตุ เสียชีวิตก่อนไปถึง | | - | 200 | 150 | 100 | 100 |

ตารางที่ 5 บัญชี ข. อัตราสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการแพทย์ฉุกเฉิน รวมทั้งอุดหนุนหรือเป็น ค่าชดเชยให้ผู้ปฏิบัติการที่ดำเนินการเกี่ยวกับการแพทย์ฉุกเฉิน

| ประเภทและระดับผู้ปฏิบัติการ | อัตรา (บาท/คน/ครั้ง) |
|-------------------------------------------------------|----------------------|
| 1) แพทย์อำนวยการปฏิบัติการฉุกเฉิน (พอป.) แพทย์ฉุกเฉิน | 1,100 |
| 2) แพทย์เฉพาะทาง | 1,100 |
| 3) แพทย์ทั่วไปที่ผ่านการอบรมกู้ชีพขั้นสูง | 1,100 |
| 4) ผู้กำกับปฏิบัติการฉุกเฉิน (ผกป.) | 600 |
| 5) ผู้รายงานปฏิบัติการฉุกเฉิน (ผจป.) | 600 |
| 6) พยาบาลวิชาชีพ (เวชปฏิบัติฉุกเฉิน) | 600 |
| 7) นักปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ (นฉพ.) | 600 |
| 8) ผู้ประสานปฏิบัติการฉุกเฉิน (ผปป.) | 480 |
| 9) เจ้าพนักงานฉุกเฉินการแพทย์ (จฉพ.) | 480 |
| 10) พนักงานรับแจ้งการเจ็บป่วยฉุกเฉิน (พรจ.) | 300 |
| 11) พนักงานฉุกเฉินการแพทย์ (พฉพ.) หรือเทียบเท่า | 300 |
| * 12) อาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ (อฉพ.) หรือเทียบเท่า | 300 |

ตารางที่ 6 อัตราการจ่ายเงินอุดหนุนหรือชดเชยผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินร่วมปฏิบัติการฉุกเฉินทางน้ำ

| ประเภทและระดับผู้ปฏิบัติการ | อัตราต่อครั้ง | อัตราต่อชั่วโมง |
|-------------------------------------------------------|---------------|-----------------|
| 1) แพทย์อำนวยการปฏิบัติการฉุกเฉิน (พอป.) แพทย์ฉุกเฉิน | 1,100 | 137.5 |
| 2) แพทย์เฉพาะทาง | 1,100 | 137.5 |
| 3) แพทย์ทั่วไปที่ผ่านการอบรมกู้ชีพขั้นสูง | 1,100 | 137.5 |
| 4) ผู้กำกับปฏิบัติการฉุกเฉิน (ผกป.) | 600 | 75 |
| 5) ผู้รายงานปฏิบัติการฉุกเฉิน (ผจป.) | 600 | 75 |
| 6) พยาบาลวิชาชีพ (เวชปฏิบัติฉุกเฉิน) | 600 | 75 |
| 7) นักปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ (นฉพ.) | 600 | 75 |
| 8) ผู้ประสานปฏิบัติการฉุกเฉิน (ผปป.) | 480 | 60 |
| 9) เจ้าพนักงานฉุกเฉินการแพทย์ (จฉพ.) | 480 | 60 |
| 10) พนักงานรับแจ้งการเจ็บป่วยฉุกเฉิน (พรจ.) | 300 | 37.5 |
| 11) พนักงานฉุกเฉินการแพทย์ (พฉพ.) หรือเทียบเท่า | 300 | 37.5 |
| * 12) อาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ (อฉพ.) หรือเทียบเท่า | 300 | 37.5 |

ตารางที่ 7 อัตราการจ่ายเงินอุดหนุนหรือชดเชยผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินร่วมปฏิบัติการฉุกเฉินทางอากาศยาน

| ประเภทและระดับผู้ปฏิบัติการ | อัตราต่อ ครั้ง (8 ชม.) | อัตรา ต่อ ชั่วโมง | สนับสนุน เพิ่มเติม | รวมจ่าย ต่อชั่วโมง |
|-------------------------------------------------------|---------------------------|-------------------------|-----------------------|-----------------------|
| 1) แพทย์อำนวยการปฏิบัติการฉุกเฉิน (พอป.) แพทย์ฉุกเฉิน | 1,100 | 137.5 | 500 | 637.5 |
| 2) แพทย์เฉพาะทาง | 1,100 | 137.5 | 500 | 637.5 |
| 3) แพทย์ทั่วไปที่ผ่านการอบรมกู้ชีพขั้นสูง | 1,100 | 137.5 | 500 | 637.5 |
| 4) ผู้กำกับปฏิบัติการฉุกเฉิน (ผกป.) | 600 | 75 | 500 | 575 |
| 5) ผู้รายงานปฏิบัติการฉุกเฉิน (ผจป.) | 600 | 75 | 500 | 575 |
| 6) พยาบาลวิชาชีพ (เวชปฏิบัติฉุกเฉิน) | 600 | 75 | 500 | 575 |
| 7) นักปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ (นฉพ.) | 600 | 75 | 500 | 575 |
| 8) ผู้ประสานปฏิบัติการฉุกเฉิน (ผปป.) | 480 | 60 | 500 | 560 |
| 9) เจ้าพนักงานฉุกเฉินการแพทย์ (จฉพ.) | 480 | 60 | 500 | 560 |
| 10) พนักงานรับแจ้งการเจ็บป่วยฉุกเฉิน (พรจ.) | 300 | 37.5 | 500 | 537.5 |
| 11) พนักงานฉุกเฉินการแพทย์ (พฉพ.) หรือเทียบเท่า | 300 | 37.5 | 500 | 537.5 |
| * 12) อาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ (อฉพ.) หรือเทียบเท่า | 300 | 37.5 | 500 | 537.5 |

(2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล

จากข้อมูลผู้วิจัยพบว่า งบประมาณของมูลนิธิกุ๊กภัยได้รับการสนับสนุนมาจากสถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน และการบริจาคจากประชาชนผู้มีจิตศรัทธา แต่งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนพบว่า ยังไม่เพียงพอต่อการออกปฏิบัติหน้าที่ รวมถึงไม่มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในส่วนของสวัสดิการและการจัดการฝึกอบรม

“...ปกติที่จุดไม่รับบริจาคอยู่แล้วครับ ส่วนใหญ่ใครอยากบริจาคจะให้ไปบริจาคที่สำนักงานใหญ่ อย่างในจุดนี้อาจจะเป็นคนออกค่าใช้จ่ายเองทั้งหมดครับ ไม่ว่าจะ เป็นค่าน้ำมันหรือค่าใช้จ่ายต่างๆ ถ้าอย่างมีสนับสนุนก็พวกอุปกรณ์เครื่องมือแต่ก็ยังล่าหลัง แล้วก็ไม่มีเงินจัดสรรในส่วนซ่อมแซมอุปกรณ์...”

(A5, 29 มีนาคม 2567)

“...พนักงานประจำจะมีประกันสังคมจากมูลนิธิให้ แต่ก็ต้องจ่ายเงินซื้อประกันนั้นด้วยตัวเองอยู่ดี ถ้าเป็นอาสาคนที่ เป็นจิตอาสาที่จะไม่มีในส่วนของสวัสดิการเลย ถ้ามีบริษัทประกันเข้ามาสนับสนุนก็คงดีครับ...”

(A2, 23 มีนาคม 2567)

“...เรื่องของการฝึกอบรมให้กับอาสารุ่นใหม่ นอกจากในส่วนที่ สพจ.กำหนดให้แล้ว บางหลักสูตรต้องเสียเงินตัวเองเพื่อไปรับการฝึกอบรม บางอย่างก็สอนกันรุ่นสู่รุ่น อาศัยการสะสมประสบการณ์กันไป...”

(A12, 11 เมษายน 2567)

ซึ่งพนักงานสอบสวนและผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุก็พบปัญหาในเรื่องของ งบประมาณเช่นเดียวกันกับเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกุ๊กภัย

“...ใครบอกเงินประจำตำแหน่งของ พงส.ดี อยากเชิญชวนมาเป็น กันเยอะๆครับ ทุกวันนี้งบประมาณไม่เพียงพอ ไม่มีค่าตอบแทนเข้าเวร ไม่มีค่าล่วงเวลา วัสดุสำนักงาน ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง งบประมาณส่วนตัวล้วนๆครับ”

(B2, 23 เมษายน 2567)

“...ไม่พอเลย งบประมาณที่ส่วนกลางจัดสรรมาไม่แน่นอน ล่าสุดได้งบประมาณจัดซื้อวัสดุวิทย์ 10,000 บาท ซึ่งมันไม่เพียงพอต่อการทำงาน เรามีมาตรฐานในการตรวจ เช่น การเปลี่ยนถุงมือทุกครั้งเพื่อป้องกันการปนเปื้อน ทุกวันนี้ก็ใช้งบประมาณส่วนตัวหารกันเพื่อซื้อถุงมือ กระดาษรองวัตถุพยานกันเอง”

(C1, 22 เมษายน 2567)

(3) สรุปผลการวิเคราะห์ จากการรวบรวมข้อมูลทางเอกสารและบทสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่ามีความสอดคล้องกันในประเด็นเกี่ยวกับมูลนิธิกู้ภัยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และการเปิดรับบริจาคประชาชน โดยงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมีข้อจำกัดและข้อกำหนดอัตรางบประมาณที่ชัดเจน ในขณะที่ยังไม่ได้รับตอบที่ดีจากการบริจาคของประชาชนผู้มีจิตศรัทธา จึงส่งผลกระทบต่อปฏิบัติงานในส่วนของการจัดซื้ออุปกรณ์ที่ทันสมัย การซ่อมบำรุงเครื่องมื่อยานพาหนะ งบประมาณสำหรับสวัสดิการ และการจัดการฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย

3) ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์

(1) ผลจากการรวบรวมข้อมูลทางเอกสาร

1. จากข้อกำหนดของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินซึ่งได้จัดให้มีการขึ้นทะเบียนและตรวจมาตรฐานรถกู้ชีพและรถพยาบาลเป็นประจำทุกปีซึ่งจะต้องมีรูปแบบและลักษณะของยานพาหนะที่กำหนด ส่วนอุปกรณ์ภายในรถปฏิบัติการต้องจัดอยู่ในสภาพเรียบร้อย สะอาด มีอุปกรณ์สื่อสารเพื่อใช้ในการติดต่อ มีระบบสัญญาณเตือนภัย อุปกรณ์ทางการแพทย์ในรถต้องจะจัดแบ่งไว้เป็นชุด อาจบรรจุภาชนะหีบห่อเพื่อการใช้งานตามความจำเป็น เช่น ฝือกคอชนิดแข็ง ไม่น้อยกว่า 3 ขนาด มีฝือกตามแขน ขา อุปกรณ์ปฐมพยาบาลและทำแผลพื้นฐาน ถุงมือ สำลี ผ้าพันแผล น้ำเกลือ เป็นต้น นอกจากนี้ต้องมีอุปกรณ์กู้ภัยเบื้องต้น เช่น ขวานขนาดใหญ่ เชือกคล้องตัว กรรไกรตัดเหล็กขนาดใหญ่ อุปกรณ์ดับเพลิงอีกด้วย

2. จากเอกสารใบเสนอราคาของบริษัทที่จำหน่ายถุงมือให้กับกลุ่มงานตรวจสถานที่เกิดเหตุ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 พบว่ามีราคา 200 บาทต่อกล่อง ในขณะที่หนังสืออนุมัติจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2566 ไปพลางก่อน สำหรับจัดซื้อวัสดุวิทยาศาสตร์และการแพทย์ให้กับหน่วยต่างๆ ในสังกัด ศพฐ.7 พบว่า งบประมาณที่ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 ได้รับ คือ 172,800 บาท และถูกจัดสรรให้กับกลุ่มงานตรวจสถานที่เกิดเหตุ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 จำนวน 17,900 บาท

(2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

จากข้อมูลผู้วิจัยพบว่า ข้อกำหนดของการใช้ยานพาหนะ และอุปกรณ์ทางการแพทย์ นั้น ถูกจัดให้ขึ้นทะเบียนภายใต้การดูแลของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินซึ่งพบว่าปริมาณที่กำหนดไว้ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน รวมถึงอุปกรณ์นอกเหนือจากข้อกำหนด ยังไม่มีหน่วยงานจากภาครัฐให้การสนับสนุน เช่นเดียวกับปัญหาการขาดแคลนวัสดุสิ้นเปลืองของผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ พบว่าการจัดสรรงบประมาณยังไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานเช่นเดียวกัน

2.1) ปัญหาอุปกรณ์ไม่เพียงพอ และไม่มีความทันสมัย

“...3 ปี ผมได้รับการตรวจสอบจาก สพฉ.เนี่ย 1 ครั้ง เค้าก็จะตรวจสอบเกี่ยวกับอุปกรณ์ต่างๆว่าตรงตามแบบที่กำหนดไว้ให้มั้ย เช่น ในรถจะต้องมีแถบกันสถานที่เกิดเหตุ ไฟกระบอก หมวก ถุงมือ เสื้อสะท้อนแสง อะไรพวกนี้ ซึ่งผมพูดตรงๆว่า มีมาตรฐานมากนะ แต่ขาดแคลนมาก (ขณะผู้สัมภาษณ์กำลังสัมภาษณ์ พบว่ามีเจ้าหน้าที่จากจุดอำเภอบางเลน เข้ามาขอยืมรถเพื่อใช้ไฟส่องสว่างและอุปกรณ์ดำน้ำที่จุดอำเภอมืองนครปฐม ซึ่งสอบถามเพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่จุดอำเภอบางเลนได้รับคำตอบว่า ตอนนี้มีเหตุเด็กตกน้ำยังหาไม่เจอ อุปกรณ์ดำน้ำที่จุดบางเลนไม่มีจึงต้องเข้ามายืมที่ส่วนกลางครับ)...”

(A1, 23 มีนาคม 2567)

“...อาสากู้ภัยเนี่ย พอไปถึงที่เกิดเหตุต้องดูดิน น้ำ ลม ไฟ ทุกรูปแบบ บางสถานการณ์เข้าเช็คพื้นที่ลำบาก อยากให้มีโดรนเข้ามาช่วยในการดูสภาพแวดล้อมครับ...”

(A3, 25 มีนาคม 2567)

“...อยากมีอุปกรณ์ที่ทันสมัยเหมือนกับในกรุงเทพฯ เช่น อุปกรณ์วัดค่าต่างๆยังใช้แบบเข็มอยู่เลย ขณะที่ในกรุงเทพฯ เค้่าเป็นแบบดิจิทัลกันหมดแล้ว พอเสนออยากทำเรื่องจัดซื้อก็พบว่าอุปกรณ์เครื่องมือพวกนั้นมีราคาที่สูงมาก...”

(A9, 9 เมษายน 2567)

“...ส่วนมากอุปกรณ์ที่แบบเฉพาะทางจะไปรวมเก็บไว้ที่สำนักงานใหญ่ที่อำเภอมืองนครครับ ถ้านอกเหนือจากสำนักงานใหญ่ จะเป็นอุปกรณ์พื้นฐาน ที่ถูกกำหนดว่าต้องมีไว้เท่านั้น ขาดเหลืออะไรบางอย่างซื้อเองได้ก็จะควักอย่างเดียวครับ...”

(A3, 25 มีนาคม 2567)

“...ไม่เพียงพอ ใช้อุปกรณ์ส่วนตัวของพนักงานสอบสวนทั้งนั้นครับ
วัสดุสำนักงาน ค่าน้ำมันไปศาลต่างๆ กล้องถ่ายภาพก็มีถือตัวเองนี่แหละ...”

(B1, 20 เมษายน 2567)

“...อย่างที่บอก ทุกวันนี้หารเงินกันในกลุ่มงาน เข้ากองกลาง เพื่อ
สำรองไว้สำหรับการซื้ออุปกรณ์สิ้นเปลือง เช่น ถุงมือ กระดาษรองวัตถุพยาน เพราะพวกนี้เราเปลี่ยน
กันตลอด อย่างโดรนที่ใช้ถ่ายภาพมุมสูงก็มีตัวเดียวแถมเป็นรุ่นเก่า พอคดีเยอะ งบประมาณไม่มี ส่งผล
ทำให้เกิดการขาดแคลนอุปกรณ์ครับ...”

(C1, 22 เมษายน 2567)

2.2) ปัญหายานพาหนะไม่เพียงพอ

“...ยานพาหนะที่ได้รับการขึ้นทะเบียนกับทาง สพฉ.เลยเนี่ย ทั่ว
จังหวัดนครปฐมจะมีทั้งหมด 170 คัน ส่วนมากจะเป็นรถส่วนตัวของอาสาฯกันเอง...”

(A5, 29 มีนาคม 2567)

“...เรื่องรถกู้ชีพ นอกจากที่ได้รับสนับสนุนจาก สพฉ.แล้วที่ใช้ๆกัน
อยู่ก็คือรถส่วนตัวของอาสาฯเองล้วนๆเลยครับ...”

(A7, 7 เมษายน 2567)

“...สพฉ.เนี่ย เค้าจะกำหนดว่ารถที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ห้ามเกินกี่
ปีๆ แต่ผมกลับกังวลในเรื่องสภาพจิตใจของอาสาที่เป็นเจ้าของรถนะ เลยนำรถเก่าๆของอาสาฯมา
ดัดแปลง ประยุกต์ใช้เป็นรถสำหรับไฟส่องสว่าง และขนของอุปกรณ์ต่างๆที่ไม่เข้าข้อกำหนดของ
สพฉ. ดีกว่ารถไม่พอใช้กันครับ จุดอำเภอไหนขาดเหลือ ก็ประสานขอยืมกันได้ตลอด...”

(A1, 23 มีนาคม 2567)

“...เวลาที่เข้าเวร จะมีรถ 30 ของเมือง ก็คือเป็นรถของพนักงาน
สอบสวนในการออกตรวจเหตุในวันนั้นๆ ที่เหลือนอกเหนือจากการเข้าเวร ก็ต้องใช้รถส่วนตัวกันทั้งนั้น
เลยครับ...”

(B1, 20 เมษายน 2567)

“...ยานพาหนะของกลุ่มงานตรวจสถานที่เกิดเหตุ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 มีทั้งหมด 2 คันคะ คันแรกจะใช้เป็นรถตรวจเหตุหลักสำหรับเวรในวันนั้น อีกคันจะเป็นรถสำรองใช้สำหรับการออกตรวจคดีอื่นๆ นอกเหนือจากเวรวันนั้น ยานพาหนะก็จะมีตรวจสอบพวกของเหลวต่างๆ เตรียมความพร้อมของรถกันทุกๆ เช้า ถ้าเจอคดีใหญ่ๆ ต้องใช้ผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุหลายคน จะเจอปัญหาในเรื่องของรถไม่พอใช้คะ ต้องทำเรื่องขอยืมรถส่วนกลางจากฝ่ายอำนวยการเป็นประจำ...”

(C2, 24 เมษายน 2567)

(3) สรุปผลการวิเคราะห์ จากการรวบรวมข้อมูลทางเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล พบว่า มีความสอดคล้องกันในด้านกรขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ ยานพาหนะ และปัญหาอุปกรณ์ไม่มีความทันสมัย ซึ่งปัญหาที่พบอาจเกิดมาจากผลกระทบของงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

4) ปัญหาด้านการบริหารจัดการ

(1) ผลจากการรวบรวมข้อมูลทางเอกสาร

1. จากข้อมูลของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน มีการแบ่งชุดปฏิบัติการฉุกเฉินที่ออกปฏิบัติการ ณ จุดที่เกิดเหตุ เป็น 4 ประเภท โดยการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย จัดอยู่ในหลักเกณฑ์การแบ่งชุดปฏิบัติการประเภทที่ 1 คือชุดปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น (First Responder unit: FR) ประกอบด้วยหัวหน้าชุดปฏิบัติการ และทีมปฏิบัติการรวมอย่างน้อย 3 คน ซึ่งชุดปฏิบัติการนี้จะต้องเตรียมพร้อมทั้งพาหนะ อุปกรณ์เครื่องมือและเวชภัณฑ์ตามเกณฑ์มาตรฐานของคณะกรรมการฉุกเฉินทางการแพทย์กำหนด

2. จากเอกสารคำสั่ง เรื่อง การจัดการเข้าเวรปฏิบัติหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุของกลุ่มงานตรวจสถานที่เกิดเหตุ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 พบว่าจำนวนผู้ปฏิบัติงานรับผิดชอบการเข้าเวรประจำวันมีจำนวน 3 นาย ได้แก่ หัวหน้าชุดตรวจสถานที่เกิดเหตุซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญการตรวจสถานที่เกิดเหตุ จำนวน 1 นาย ผู้ช่วยผู้ตรวจพิสูจน์ จำนวน 1 นาย และระดับผู้บังคับหมู่ จำนวน 1 นาย

(2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล

จากข้อมูลผู้วิจัยพบว่าการจัดชุดบุคลากรสำหรับรับผิดชอบในการปฏิบัติงานประจำวันของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย และผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ นั้น มีการกำหนด และคำสั่งให้ปฏิบัติหน้าที่ที่ชัดเจน และมีจำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติงานประจำชุดน้อง ซึ่งไม่เพียงพอต่อปริมาณงานในแต่ละคดี ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

(2.1) การบริหารจัดการบุคลากร และมอบหมายหน้าที่ในการปฏิบัติงาน

“...ของอำเภอเมือง จะแบ่งการเข้าเวรคือ 1 วัน จะมี 3 ชุด เข้ากัน ครั้งละ 8 ชั่วโมง ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่เก็บศพ 2 คน เจ้าหน้าที่กู้ภัย 2 คน เจ้าหน้าที่พยาบาล 4 คน ยานพาหนะที่ประจำในแต่ละวันคือ 4 คัน แบ่งเป็นรถพยาบาล 2 คัน และรถกู้ภัย 2 คัน การจัดชุดเวรต่างๆ พี่ก็จะมีเกณฑ์ในการเลือกคนปฏิบัติตามที่ สพฉ.กำหนดเลย ปัญหาก็คือใน 1 ชุดเนี่ย เจ้าหน้าที่มันน้อยเกินไป ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน...”

(A1, 23 มีนาคม 2567)

“...ผมจัดเข้าเวรวันละ 8 ชั่วโมง ชุดหนึ่งก็ประมาณ 3-4 คนครับ คนที่ทำงานเป็นอาสาเยอะนะ ซึ่งเพียงพอต่อการปฏิบัติงานแล้วก็จริง แต่คนที่เข้าเวรในแต่ละครั้ง มีการจัดคนทำงานที่น้อยเกินไป เพิ่มคนในแต่ละชุดการเข้าเวรก็คงดีขึ้นครับ...”

(A10, 9 เมษายน 2567)

“...ของพนักงานสอบสวน สภ.เมือง ก็ 1 วัน 24 ชั่วโมง ใช้กำลังพนักงานสอบสวน 5 คนต่อวัน แบ่งเป็น 12 ชั่วโมงแรก เข้าผลัด 6 โมงเช้าถึง 6 โมงเย็น จะเข้า 3 คน และผลัดค่ำ คือ 6 โมงเย็นถึง 6 โมงเช้า เข้า 2 คน แต่ละคนก็แบ่งพื้นที่การดูแลเขตตามตำบลต่าง ๆ”

(B1, 20 เมษายน 2567)

(2.2) ปัญหาเรื่องของระยะเวลาในการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุค่อนข้างนาน

“...กรณีที่พบผู้เสียชีวิตในสถานที่เกิดเหตุ ก็จะมีแพทย์ มีพิสูจน์หลักฐาน หน้าที่ของพี่ก็คอยสนับสนุนไม่ว่าจะเป็นการช่วยพลิกตัว การถอดเสื้อผ้าศพดูบาดแผล แล้วต้องรอเคลื่อนย้ายศพออกจากที่เกิดเหตุด้วย ทำให้การปฏิบัติงานตรงนั้นค่อนข้างนาน เพราะพี่ต้องติดต่อกับญาติตลอดว่าจะไปชันสูตรโรงพยาบาลไหน หรือพิธีสวดศพจะไปวัดหรือไว้ที่บ้าน หลายขั้นตอนครับกว่าจะเสร็จ 1 งาน...”

(A11, 11 เมษายน 2567)

“...เหตุรถชนกว่าจะเข้าถึงที่เกิดเหตุได้ค่อนข้างนาน ไปถึงแล้วต้องขอทางเพื่อเข้าใช้อุปกรณ์ต่างๆช่วยเหลือคนให้ออกมาได้ บางครั้งหลักการตัดถ่าง ก็ต้องพิจารณาถึงความปลอดภัยของผู้บาดเจ็บเป็นหลัก เหตุที่เกิดเวลากลางคืน ก็ต้องขอพื้นที่เคลียร์ทางเพื่อได้จอดรถสำหรับไฟส่องสว่างด้วย...”

(A6, 29 มีนาคม 2567)

(2.3) ปัญหาการติดต่อประสานงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ

“...ผมมีเบอร์ มีไลน์หรือช่องทางติดต่อแทบจะทุกหน่วยงาน ยกเว้นพิสูจน์หลักฐาน นอกเหนือจากเจอกันในที่เกิดเหตุ ก็ไม่เคยคุยด้วยเลย...”

(A9, 9 เมษายน 2567)

“...จะมีเบอร์สายตรวจหรือเบอร์หน่วยงานอื่นๆ เก็บไว้ที่สำนักงานใหญ่ แต่กับพิสูจน์หลักฐาน ยังไม่มีช่องทางการติดต่อโดยตรงนะ...”

(A1, 23 มีนาคม 2567)

ขณะที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งเป็นหน่วยงานสนับสนุนการทำงานของพนักงานสอบสวนในการหาพยานหลักฐานที่เป็นประโยชน์และสามารถนำไปเชื่อมโยงหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...มีไลน์กลุ่มครับ เป็นไลน์ประสานงานสำหรับแจ้งเหตุของพนักงานสอบสวน ทุกๆการเปลี่ยนเวรของพิสูจน์หลักฐานจะส่งป้ายชื่อเวรพร้อมเบอร์ติดต่อไว้ในไลน์ ถ้าเกิดเหตุและ พงส. ร้องขอ เคาะจะโทรติดต่อประสานงานร้อยเวร พงส. ไว้เบื้องต้น จากนั้นจะส่งหนังสือ นำส่ง สถานที่เกิดเหตุ พร้อมภาพประกอบบางส่วนส่งเข้ามาในไลน์ได้เลย ...”

(C1, 22 เมษายน 2567)

“...ช่องทางการติดต่อกับเจ้าหน้าที่กู้ภัย ไม่เคยมี ถ้ามีไว้ที่กว่าดีนะ บางทีพนักงานสอบสวนไม่ส่งโลเคชั่นหรือภาพมาเบื้องต้น ก็ขอจากมูลนิธิได้เลย...”

(C2, 24 เมษายน 2567)

พนักงานสอบสวนเป็นผู้ที่จะต้องดำเนินการประสานงานกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการเข้าร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลการตรวจที่ส่งผลกระทบต่อรูปคดี และเป็นประโยชน์ต่อการทำสำนวน

“... ของผมช่องทางการกับหน่วยอื่นๆเยอะครับ หน่วยไหนไม่มีก็จะประสานขอความร่วมมือได้ ปัญหาที่ผมจะเป็นเรื่องการประสานติดต่อผลการตรวจพิสูจน์ล่าช้า เช่น โรงพยาบาล จะติดตามใบชันสูตรบาดแผล ไม่ค่อยได้รับผลที่ดีกับการสอบสวนคดี ทำให้คดีล่าช้า...”

(B2, 23 เมษายน 2567)

(3) สรุปผลการวิเคราะห์ จากการรวบรวมข้อมูลทางเอกสารและการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล พบว่า มีความสอดคล้องกันในระดับของการจัดชุดบุคลากรในการปฏิบัติงานประจำวันพบปัญหาบุคลากรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งทั้งหน่วยงานของอาสาสมัครกู้ภัย และผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ มีจำนวนบุคลากรปฏิบัติงานจำนวนที่เท่ากัน แต่ผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ 1 ชุด มีการทำงานและรับผิดชอบคดีที่เกิดขึ้นทั่วทั้งจังหวัดนครปฐม แต่เจ้าหน้าที่อาสาสมัครกลับมีประจำทุกจุดอำเภอ รวมถึงการไม่มีช่องทางการติดต่อประสานงานร่วมกันโดยตรง จึงส่งผลถึงระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่เกิดความล่าช้าได้

4.2.3 สภาพปัญหาภายนอกหน่วยงาน

ผู้วิจัยนำเสนอสภาพปัญหาภายในหน่วยงาน โดยนำเสนอผลการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อให้เห็นถึงความสอดคล้องและถูกต้องของข้อมูล ได้แก่ ปัญหาด้านนโยบายและการเมือง ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านสภาพสังคม และปัญหาด้านเทคโนโลยี

1) ปัญหาด้านนโยบายและการเมือง

(1) ผลจากการรวบรวมข้อมูลทางเอกสาร พบว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิ เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เกี่ยวกับการก่อตั้งมูลนิธิ การจดทะเบียน ททรัพย์สิน ฐานะทางกฎหมาย และการสิ้นสุดสภาพของมูลนิธิ พระราชบัญญัติกำหนดความรับผิดชอบเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการชั้นสูตร พลิกศัพ ฯลฯ แต่ไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง ตรงกับสภาพการณ์ของปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของมูลนิธิกู้ภัย

(2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล

จากข้อมูลผู้วิจัยพบว่า การไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่ตรงกับสภาพการณ์ของปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของมูลนิธิกู้ภัย ส่งผลให้เกิดปัญหา ดังนี้

(2.1) ปัญหาช่องว่างทางกฎหมาย

“...ทำงานด้วยใจอาสา จิตอาสา แต่บางครั้งกลับโดนร้องเรียนหรือโดนฟ้องร้อง เราก็ไม่รู้จะเอาอะไรหรือข้อกำหนดอะไรในการที่จะช่วยชัฟพอร์ตให้ตัวเอง...”

(A5, 29 มีนาคม 2567)

“...อยากให้มีข้อกำหนดมารองรับ เพื่อประโยชน์ของตัวเจ้าหน้าที่อาสาสมัครเอง เพราะทุกวันนี้การทำงานของเรายังไม่มีข้อกำหนด...”

(A10, 9 เมษายน 2567)

(2.2) ไม่มีขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน

การกำหนดให้มีขอบเขตอำนาจหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัยให้อยู่ในกรอบของกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับในฐานะพลเมืองดี ให้มารองรับกรณีถูกผู้บาดเจ็บร้องเรียนเรื่องทรัพย์สินสูญหาย การช่วยเหลือการดับเพลิงแล้วเกิดความเสียหาย การใช้เครื่องมือสำหรับตัดถ่างรถยนต์เพื่อช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บ เป็นต้น

“...หน้าที่มันชัดเจนอยู่แล้วครับว่าคืออะไร แต่ขอบเขตหรืออำนาจนี่แหละ ที่ว่าเราจะทำกันได้ถึงแค่ไหน ทุกวันนี้คนก็รู้กฎหมายกันเยอะ ทำอะไรผิดพลาดนิดเดียว นั่นคือการเกิดคดีความ...”

(A1, 23 มีนาคม 2567)

“...ปัจจุบันใครๆก็รู้กฎหมาย แต่ผมจบ ม.3 ครับ การทำงานเป็นอาสาสมัครคือด้วยใจจริง ด้วยความชอบ ความรักในการทำสิ่งนี้...”

(A11, 11 เมษายน 2567)

“...ผมได้รับความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่จากอาสาสมัครในระดัหนึ่ง แต่ก็มีส่วนที่อยากให้มีข้อกำหนดเรื่องการคัดบุคคลที่รับมาเป็นกู้ภัย ต้องคัดเลือกบุคคลที่มีจิตศรัทธาจริงๆ และต้องไม่มีผลประโยชน์แอบแฝงมาด้วย...”

(B2, 23 เมษายน 2567)

(3) สรุปผลการวิเคราะห์ จากการรวบรวมข้อมูลทางเอกสารและการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล พบว่า มีความสอดคล้องกัน ในด้านของการไม่มีข้อกำหนดที่ถูกต้องและตรงประเด็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย ส่งผลให้เกิดปัญหาช่องว่างทางกฎหมาย และการไม่มีการกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยส่งผลต่อความกังวลใจในการปฏิบัติงาน

2) ปัญหาด้านเศรษฐกิจ

(1) ผลจากการรวบรวมข้อมูลทางเอกสาร

1. จากประกาศของข่าวกระทรวงการคลัง ฉบับที่ 42/2567 ลงวันที่ 29 เมษายน 2567 เรื่อง ผลประมาณการเศรษฐกิจไทยปี 2567 พบว่า กระทรวงการคลังคาดว่าเศรษฐกิจไทยปี 2567 จะขยายตัวที่ร้อยละ 2.4 ต่อปี เติบโตขึ้นจากปี 2566 ที่ขยายตัวได้ร้อยละ 1.9 ต่อปี โดย

ได้รับแรงสนับสนุนจากภาคการท่องเที่ยวที่ขยายตัวต่อเนื่องเป็นสำคัญ รวมถึงบทบาทสนับสนุนของนโยบายการคลังในช่วงที่เหลือของปี

2. เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2567 ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีบี (ttb analytics) ประเมินสัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP ของไทย ณ สิ้นปี 2567 จะอยู่ที่ 91.4% หรือราว 16.9 ล้านล้านบาท ขณะที่หนี้บัตรเครดิต ลีสซิ่ง และสินเชื่อส่วนบุคคล โตเร็วสุดในรอบทศวรรษ โดยล่าสุด ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ระบุว่า ยอดคงค้างหนี้ครัวเรือนไทย ณ ไตรมาส 3 ของปี 2566 อยู่ที่ 16.2 ล้านล้านบาท ขยายตัว 3.4% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน (YoY) คิดเป็น 90.9% ต่อ GDP ซึ่งมีทิศทางชะลอตัวลงอย่างต่อเนื่องจากไตรมาสก่อนหน้า เนื่องจากผู้ให้กู้หลักอย่างธนาคารพาณิชย์เพิ่มความระมัดระวังในการปล่อยสินเชื่อ สวนทางกับตัวเลขหนี้ที่มาจากกลุ่มบริษัทบัตรเครดิต ลีสซิ่ง และสินเชื่อส่วนบุคคล ที่เติบโตในอัตราเร่งสูงสุดในรอบทศวรรษ

3. มูลนิธิสุขภาพสานุเคราะห์ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน และการรับบริจาคของประชาชนผู้มีจิตศรัทธา พบว่า หลังจากช่วงโควิดที่ผ่านมา จำนวนบุคลากรที่เข้ามาเป็นอาสาสมัครมากขึ้น ในขณะที่งบประมาณในส่วนการบริจาคมียังมีจำนวนที่น้อยลง

(2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล

“...พี่ว่าหนี้สินของชาวบ้านเยอะ น้อยคนที่จะมาบริจาคส่วนมากจะเป็นคนมีเงิน หรือพวกบริษัท โรงงาน พวกนี้ครับ เช่น ประมาณปลายปีที่แล้ว ก็มี ผอ.จากโรงพยาบาลกรุงเทพมหานคร นำนัดบัตร 3 หลัง มามอบให้...”

(A1, 23 มีนาคม 2567)

“...ส่งผลต่อการรับบริจาคที่น้อยลง คนทำบุญกับมูลนิธิก็น้อยลง ต้องมีการให้ผู้คนเล็งเห็นคุณค่าของมูลนิธิให้มากขึ้นกว่าเดิม...”

(A2, 23 มีนาคม 2567)

ขณะเดียวกันพนักงานสอบสวน และผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจแย่ ส่งผลทำให้ปริมาณงานที่เพิ่มมากขึ้น

“...ส่งผลอย่างมาก มีผลทำให้อาชญากรรมต่างๆเกิดขึ้นได้เยอะ ตอนตุ้มจะมีการลักทรัพย์ตลอด และจะระบาดคล้ายๆกันเป็นช่วงๆ อย่างเมื่อก่อนมีลักเงินพวกตู้เติมเงินบุญเติม ตู้กดน้ำ แต่จับเข้าคุกไปแล้ว ช่วงนี้เป็นลักตัดสายไฟฟ้าตามบ้าน โรงงาน...”

(B2, 23 เมษายน 2567)

“...คดีเพิ่มขึ้น โจรเยอะขึ้น พวกก่อเหตุลักทรัพย์ ตรวจกันทั่วจังหวัด นครปฐม...”

(C1, 22 เมษายน 2567)

(3) สรุปผลการวิเคราะห์ จากการรวบรวมข้อมูลทางเอกสาร พบว่า ภาครัฐมีการสนับสนุนและกระตุ้นเศรษฐกิจให้ดีขึ้นจากการผลักดันเชิงท่องเที่ยว ส่งผลกระทบสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ที่พบว่า การที่ประเทศมีภาวะเศรษฐกิจย่ำแย่ หนี้สินครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น และประชากรประสบปัญหาความยากจน ทำให้ยอดรับบริจาคเงินของมูลนิธิน้อยลง และส่งผลต่อปริมาณงานที่เพิ่มมากขึ้น

3) ปัญหาสภาพสังคม

(1) ผลจากการรวบรวมข้อมูลทางเอกสาร

1. จากประกาศกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2564 พบว่า จังหวัดนครปฐม มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 922,078 คน อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด คือ อำเภอเมืองนครปฐม และอำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุด คือ อำเภอพุทธมณฑล

2. จากสถิติแรงงานต่างด้าวในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ประจำเดือน มีนาคม 2567 ของสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว พบว่ามีแรงงานต่างด้าวจำนวน 120,000 คน

(2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล

จากข้อมูลผู้วิจัยพบว่า การที่มีประชากรมีจำนวนมาก และลักษณะประชากรมีความหลากหลาย ประกอบกับจังหวัดนครปฐมมีแหล่งท่องเที่ยว ห้างสรรพสินค้า และมหาวิทยาลัยหลายแห่ง อาจส่งผลทำให้เกิดปัญหาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

“...ส่วนใหญ่ที่เจอเป็นวัยรุ่นดื่มสังสรรค์ปาร์ตี้ พอดื่มก็เมาครับ แฉวๆหน้ามอเนี่ยประจำ เกิดอุบัติเหตุรถชนบ้าง ตีกันบ้าง ผลกระทบของพวกผมคือ คุณไม่รู้เรื่อง สื่อสารตอบโต้ไม่ได้...”

(A12, 11 เมษายน 2567)

“...ส่วนมากแฉวนี้เป็นโรงงาน พวกต่างด้าวชอบพ่นกันครับ...”

(A10, 9 เมษายน 2567)

“...ชาวบ้านเข้ามามุงดูเหตุการณ์เสมอๆ ต้องแบ่งเจ้าหน้าที่ไปอธิบายถึงขั้นตอนการทำงานบ่อย ต้องให้คนใจเย็นด้วยนะเข้าไปคุยกับชาวบ้าน...”

(A11, 11 เมษายน 2567)

“...ส่งผลถึงการปฏิบัติหน้าที่ การสื่อสาร ไม่เข้าใจ และการกระทำ ความรุนแรง มีผลกระทบต่อการทำงาน...”

(B2, 23 เมษายน 2567)

“...การเก็บดีเอ็นเอเยื่อกระดูกงูพิษงู ต้องมีการกรอกใบยินยอมให้เก็บสารพันธุกรรม อุปสรรคคือแรงงานต่างด้าว สื่อสารกันยากมาก ต้องใช้ท่าทางประกอบ รายไหนมีล่ามมาแปลให้ ก็ดีหน่อย...”

(C2, 24 เมษายน 2567)

“...ชาวบ้าน หรือนักข่าวเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดอุปสรรคในการทำงานในสถานที่เกิดเหตุ...”

(C1, 22 เมษายน 2567)

(3) สรุปผลการวิเคราะห์ จากการรวบรวมข้อมูลทางเอกสารและจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล พบว่า ปัญหาด้านสภาพสังคม เนื่องจากไทยมุง หรือผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุ เช่น ประชาชน นักข่าว ความไม่รู้กฎหมายของประชาชน และลักษณะประชากรในพื้นที่จังหวัด ล้วนแต่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ

4) ปัญหาด้านเทคโนโลยี

(1) ผลจากการรวบรวมข้อมูลทางเอกสาร

ปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการดำรงชีวิตอย่างมาก จึงมีการนำเทคโนโลยีมาใช้กับองค์กรอย่างแพร่หลาย แต่เทคโนโลยีเหล่านั้นยังไม่ใช้งานทั่วถึงทุกหน่วยงาน

(2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล

“...ปัจจุบันยังไม่ดีเท่าที่ควร หากเพิ่มช่องทางอื่นหรืออัปเดตเทคโนโลยีด้านการสื่อสารจะดีขึ้น หรือมีการทำข้อตกลงกับหน่วยงานอื่นในการประสานงาน เริ่มจากการตั้งไลน์กลุ่มก่อนก็ได้...”

(A7, 7 เมษายน 2567)

“...เดี๋ยวนี้ก็มีพวกกลุ่มไลน์ของสำนักงานใหญ่ที่จะรวมพวกอาสา จะมี พงส. หน่วยปฏิบัติการทางการแพทย์ แล้วก็เพจสบู๊คชื่อเพจว่า มูลนิธิสุขศาลานุเคราะห์ นครปฐม จุดสามพราน ตอนนี้มีคนติดตามประมาณ 17,000 คนแล้วนะ ก็ถือเป็นหนึ่งในการเพิ่มตัวเลือกที่ทำให้มีช่องทางการสื่อสารรวดเร็วขึ้น แล้วดีด้วย สามารถส่งข้อมูลเบื้องต้น ส่งภาพ แชนร์ โลเคชั่นให้กันได้...”

(A9, 9 เมษายน 2567)

(3) สรุปผลการวิเคราะห์ จากการสัมภาษณ์พบว่า ปัญหาด้านเทคโนโลยีส่งผลกระทบต่อการทำงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย คือปัญหาการไม่มีระบบหรือช่องทางการรับแจ้งเหตุ การติดต่อประสานงานที่รวดเร็วขึ้นในการปฏิบัติงานสำหรับการทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย และผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ



ตารางที่ 8 สรุปสภาพปัญหาการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุโข
ศาลานุเคราะห์

| สภาพปัญหาการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ | ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ การถ่ายภาพเมื่อมาถึงสถานที่เกิดเหตุ การสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น | ทฤษฎีการตรวจสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอนตามหลักการของ FBI |
| บุคลากรขาดความรู้และการฝึกอบรม บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน งบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ไม่เพียงพอ งบประมาณในการจัดซ่อมบำรุงเครื่องมือและยานพาหนะไม่เพียงพอ งบประมาณสำหรับสวัสดิการไม่เพียงพอ งบประมาณสำหรับการจัดการฝึกอบรมไม่เพียงพอ อุปกรณ์เครื่องมือ และยานพาหนะไม่เพียงพอ อุปกรณ์ไม่มีความทันสมัย ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุค่อนข้างนาน ขาดการติดต่อประสานงานร่วมกับหน่วยงานบางหน่วย การจัดบุคลากร และมอบหมายหน้าที่ในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ | 4M (Man) 4M (Man) 4M (Money) 4M (Money) 4M (Money) 4M (Money) 4M (Materials) 4M (Materials) 4M (Management) 4M (Management) 4M (Management) |
| ปัญหาช่องว่างทางกฎหมาย ไม่มีขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน ภาวะเศรษฐกิจย่ำแย่ หนี้สินครัวเรือนที่สูงขึ้น ประชาชนประสบปัญหาความยากจน ปัญหาไทยมุงหรือผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุ ความไม่รู้กฎหมายของประชาชน ลักษณะประชากรในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ไม่มีระบบหรือช่องทางการรับแจ้งเหตุที่รวดเร็วขึ้นในการปฏิบัติงาน | PEST (Political) PEST (Political) PEST (Economic) PEST (Economic) PEST (Social) PEST (Social) PEST (Social) PEST (Technological) |

4.3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุโขศาลานุเคราะห์ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุโขศาลานุเคราะห์ เป็นแนวทางที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะต้องเป็นแนวทางที่ครอบคลุมสภาพปัญหาที่ค้นพบทั้งหมด

ตารางที่ 9 สรุปผลแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพ

| สภาพปัญหาในการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ | แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพ |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1) การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ 2) การถ่ายภาพเมื่อมาถึงสถานที่เกิดเหตุ 3) การสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น 4) บุคลากรขาดความรู้และการฝึกอบรม 5) บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน 6) งบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ไม่เพียงพอ 7) งบประมาณในการจัดซ่อมบำรุงเครื่องมือและยานพาหนะไม่เพียงพอ 8) งบประมาณสำหรับสวัสดิการไม่เพียงพอ 9) งบประมาณสำหรับการจัดการฝึกอบรมไม่เพียงพอ 10) อุปกรณ์เครื่องมือ และยานพาหนะไม่เพียงพอ 11) อุปกรณ์ไม่มีความทันสมัย | การให้ความรู้แก่ประชาชน/อบรม การให้ความรู้แก่ประชาชน การจัดการฝึกอบรม/ทำคู่มือ การจัดการฝึกอบรม/ทำคู่มือ การให้ความรู้แก่ประชาชน 6) – 11) เพิ่มช่องทางการรับ บริจาคเงิน และจัดสรรเพิ่ม งบประมาณ จัดซื้อ อุปกรณ์ การซ่อมบำรุง และสวัสดิการต่างๆ |
| 12) ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุค่อนข้างนาน 13) ขาดการติดต่อประสานงานร่วมกับหน่วยงานบางหน่วย 14) การจัดบุคลากร และมอบหมายหน้าที่ในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ 15) ปัญหาช่องว่างทางกฎหมาย 16) ไม่มีขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน 17) ภาวะเศรษฐกิจย่ำแย่ 18) หนี้สินครัวเรือนที่สูงขึ้น ประชาชนประสบปัญหาความยากจน 19) ปัญหาไทยมุงหรือผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุ 20) ความไม่รู้กฎหมายของประชาชน 21) ลักษณะประชากรในพื้นที่จังหวัดนครปฐม 22) ไม่มีระบบหรือช่องทางการรับแจ้งเหตุที่รวดเร็วขึ้นในการปฏิบัติงาน | การหาแนวทางปฏิบัติร่วมกัน การเพิ่มช่องทางการสื่อสาร การกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน เพิ่มกฎหมายและแก้ไขกฎหมาย การกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ ฟื้นฟูเศรษฐกิจ ฟื้นฟูเศรษฐกิจ การให้ความรู้แก่ประชาชน การให้ความรู้แก่ประชาชน การให้ความรู้แก่ประชาชน การเพิ่มช่องทางการสื่อสาร/ หาแนวทางปฏิบัติร่วมกัน |

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย มูลนิธิสุศาลานุเคราะห์ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลทางเอกสารและลงเก็บ จากภาคสนาม เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย และมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ประกอบด้วยแนวทางทั้งหมด 5 แนวทาง

แต่ละแนวทางถูกกำหนดเพื่อแก้ไขสภาพปัญหาในการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของ เจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยในแต่ละด้าน โดยแบ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาดังนี้ 1) การเพิ่ม งบประมาณสำหรับมูลนิธิสุศาลานุเคราะห์ 2) การจัดทำแนวทางสำหรับการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ 3) การเพิ่มช่องทางการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยและผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสถานที่ เกิดเหตุ 4) การให้ความรู้กับประชาชน 5) การกำหนดขอบเขตอำนาจและการเพิ่มเติมกฎหมายที่ เกี่ยวข้อง

1) การเพิ่มงบประมาณสำหรับมูลนิธิสุศาลานุเคราะห์

มูลนิธิสุศาลานุเคราะห์ในปัจจุบันประสบภาวะขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือที่มีความทันสมัย ขาดแคลนยานพาหนะที่ใช้ในการปฏิบัติงาน และการขาดแคลนสวัสดิการ ของเจ้าหน้าที่ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ต้องแก้ไขโดยการเพิ่มงบประมาณ

(1.1) จัดให้มีการรณรงค์ และเชิญชวนให้ประชาชนทั่วไปได้ตระหนักถึง คุณค่าและความสำคัญของมูลนิธิส่งผลให้มีการเพิ่มช่องทางการรับเงินบริจาคมากขึ้น

“...อยากให้ชาวบ้านเขาได้รู้จักเรามากขึ้น อยากให้ไว้ใจ เพราะเรา พร้อมที่จะช่วยเหลือเขาในทุกๆเรื่อง ุงเข้าบ้าน เกิดอุบัติเหตุต่างๆ มีอะไรก็อยากให้นำถึง เบื่อแล้วที่จะ โดนว่าด่าทอ ทุกวันนี้กู้ภัยมีการพัฒนามาก มีมาตรฐานในการช่วยเหลือมากขึ้นจริงๆ...”

(A7, 7 เมษายน 2567)

“...ส่วนมากชาวบ้านเข้ามาบริจาคเงินที่ลำบากใหญ่จะเป็นการเข้า มาทำบุญโลงศพ เข้ามาไว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ซึ่งมันดีมาก ต่อชีวิตคุณ ต่อชีวิตคนอื่นด้วย แต่ก็อยากสนับสนุน ให้มีการเผยแพร่ให้ชาวบ้านรู้จักในหน่วยงานการช่วยเหลือกู้ภัย การปฐมพยาบาล เพื่อให้ชาวบ้านรับรู้ ถึงปัญหาเรื่องวัสดุอุปกรณ์ เผื่อจะมีหน่วยงานใหญ่ๆ เข้ามาสนับสนุนด้านต่างๆได้...”

(A1, 23 มีนาคม 2567)

(1.2) รัฐบาลหรือสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินควรเล็งเห็นถึงสวัสดิการให้แก่ เจ้าหน้าที่อาสาสมัคร

“...ตัวผมก็ไม่มีสิทธิไม่มีเสียงถึงขนาดนั้นนะ แค่คนทำงานในฐานะพลเมืองดี ความใจรักเท่านั้น แต่อยากฝากถึงผู้มีอำนาจ มีสิทธิมีเสียงให้รัฐบาลรับรู้ถึงความสำคัญของอาสาสมัคร เพื่อให้ได้การสนับสนุนในด้านต่างๆเพิ่มขึ้น...”

(A5, 29 มีนาคม 2567)

“...บางหลักสูตรอยากให้ สพฉ.เข้ามาสนับสนุนในการอบรมให้เจ้าหน้าที่อาสาในแต่ละจุดครับ เพราะค่าใช้จ่ายในการไปอบรมมากพอสมควร...”

(A3, 25 มีนาคม 2567)

“...จริงๆ สวัสดิการเล็กๆน้อยๆให้เจ้าหน้าที่อาสาสมัครถือเป็นกำลังใจสำคัญ เราเข้ามาทำงานด้วยใจก็จริง แต่ถ้าเกิดการเข้าเนื้อตัวเองหนักๆเข้า กลัวอนาคตจะไม่เหลือเจ้าหน้าที่ทำงานกันครับ...”

(A2, 23 มีนาคม 2567)

การปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครผู้จะมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อมีทรัพยากรที่เพียงพอ ดังนั้นจึงต้องเพิ่มงบประมาณ

- 1) เพิ่มงบประมาณจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องมือที่มีความทันสมัย
- 2) เพิ่มงบประมาณการซ่อมบำรุงอุปกรณ์เครื่องมือ
- 3) เพิ่มในส่วนของการฝึกอบรมและสวัสดิการต่างๆ

2) การจัดทำแนวทางสำหรับการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ

(2.1) จัดทำคู่มือสำหรับแนวทางการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ

“...อะไรคือหลักการการทำงานที่ดีและถูกต้อง ก็อยากให้ลองมานั่งคุยกัน ให้ความรู้พวกผมได้เลย พร้อมรับฟัง พร้อมเรียนรู้ ยิ่งทำเป็นคู่มือระบุเป็นลายลักษณ์อักษรเลย ก็จะได้นั่งทบทวนกันเองได้ครับ...”

(A7, 7 เมษายน 2567)

“...ถ้าสละเวลาให้ได้รวมตัวคุยกัน ระดมสมองทุกๆฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ก็ดีนะครับ จะได้เรียนรู้ในสิ่งที่ถูกต้อง เพื่อจะได้ป้องกัน ทั้งในเรื่องของวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ และปกป้องตัวเจ้าหน้าที่อาสาเองด้วย เย็นๆ พวกผมก็จะนั่งรวมตัวกันอยู่แล้ว ประจำทุกวัน ทุกคนพร้อมเปิดใจรับอยู่แล้วครับ...”

(A2, 23 มีนาคม 2567)

(2.2) จัดให้มีการฝึกอบรมโดยใช้การเรียนรู้ทั้งทางภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

“...บางครั้งการเจอกันในเหตุการณ์จริง ในสถานที่เกิดเหตุจริงๆ เนี่ย มันก็ต้องแอดทิฟตามหน้างาน คอยช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ทุกๆด้านเสมอ แต่พี่มองว่า ถ้าเราได้อยู่จ๊ากกัน ได้มีการซ้อมมือเพื่อรองรับสถานการณ์ มันก็จะไหลลื่นและข้อผิดพลาดน้อย เพราะทุกคนรู้หน้าที่ โดยอัตโนมัติ...”

(A9, 9 เมษายน 2567)

“...คงต้องประสานขอความร่วมมือกัน จัดวันเดียวก็เพียงพอแล้วครับ ถือว่าเป็นโครงการที่ผมเองก็ยังไม่เคยเห็นและไม่เคยเข้าอบรมแบบนี้เลย อาจจะรบกวนทาง พฐ. เป็นแม่งานครับ”

(B1, 20 เมษายน 2567)

“...ต้องมีทำหนังสือ เพื่อเชิญชวนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาเพื่อเข้ารับการเรียนรู้ในด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ และความสำคัญของพยานหลักฐานนะ เน้นๆจริงๆ ก็ต้องพนักงานสอบสวนกับกู้ภัย ส่วนในการจำลองขึ้นเข้าตรวจสถานการณ์เสมือนจริง คงต้องมีการเขียนโครงการขึ้นมา เพื่อได้งบประมาณในการจัด น่าสนใจดีครับ...”

(C1, 22 เมษายน 2567)

จากข้อมูลสัมภาษณ์ดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงหน่วยงานทั้งสามฝ่ายที่ไม่เคยได้รับการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนวิธีการทำงานร่วมกัน ดังนั้น ควรมีการจัดทำคู่มือเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างองค์กร อาจารย์ไปถึงการจัดการฝึกอบรมทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในความรู้เกี่ยวกับการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ให้เข้าใจถึงคุณค่าของพยานหลักฐานที่ได้ในสถานที่เกิดเหตุ และเพื่อทราบถึงขอบเขตหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานให้หน่วยงานอื่นทราบด้วย

3) การเพิ่มช่องทางการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยกับผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

“...อาจจะขอความร่วมมือกับพิสุจน์หลักฐาน หรือมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน ว่าระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่กู้ภัยเจอกรณีมีศพเนี่ยค่อนข้างนาน มากุยกั๊กเพื่อให้ได้เข้าใจวิธีการทำงาน มีการสร้างไลน์กลุ่มเพื่อส่งข่าว หรือโลเคชั่นให้ก่อนได้ครับ...”

(A1, 23 มีนาคม 2567)

“...ของเราเนี่ยต้องบอกก่อนว่าทำงานภายใต้อำนาจของพนักงานสอบสวนนะ บางเคสเจอศพ แต่ญาติไม่ติดใจเขาก็ไม่เรียกเราเข้าตรวจ แต่กรณีไหนที่ต้องเรียกก็จะต้องรอการแจ้งเหตุจาก พงส. รอไล่เคชัน ภาพเบื้องต้นเพื่อจะได้เตรียมอุปกรณ์เครื่องมือไปให้ครบถ้วน ปัญหาการไปถึงที่เกิดเหตุซ้ำก็เพราะว่าพิสูจน์หลักฐานทำงานให้โรงพัก 12 สภ. ทั่วนครปฐม และปัญหาอีกอย่างคือ รอข้อมูลจาก พงส. นาน กว่าส่งมาให้ แต่ถ้าได้รับข้อมูลปุ๊บ ก็ออกตรวจทันทีเลย ถ้าเรามีกลุ่มไลน์กับกู้ภัย ก็ดีนะคะ ไม่ว่า พงส. จะเรียกหรือไม่เรียก แต่เรามีข้อมูลเบื้องต้นในมือครบถ้วนแล้ว บางทีอาจจะบอกกู้ภัยเรื่องการป้องกันสถานที่เกิดเหตุได้ก่อนด้วย...”

(C2, 24 เมษายน 2567)

4) การให้ความรู้กับประชาชน

การถ่ายทอด ประชาสัมพันธ์ หรือการเผยแพร่ขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยให้แก่ประชาชนได้รับทราบ เพื่อทำความเข้าใจ และทราบถึงขอบเขต สิทธิ และหน้าที่ของตนเอง หากประชาชนมีความรู้จะส่งผลให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น เนื่องจากประชาชนมีความรู้ก่อนจะเข้าใจในกระบวนการ ดีกว่าการที่เจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยจะต้องมาอธิบายขั้นตอนการทำงานต่างๆ

“...ความที่ชาวบ้านเขาไม่รู้การทำงานของเราก็คงจะมีการสอบถาม มีการไต่ถามอะไรหลากหลายรูปแบบอะนะ เราก็ต้องจัดทีมงานไปให้ความรู้แก่เขา ซึ่งการทำแบบนี้ในสถานที่เกิดเหตุ ผมว่ามันเสียเวลา เสียกำลังพล แต่ถ้ามีหน่วยงานท้องถิ่นเข้ามาช่วยเผยแพร่ ช่วยจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ชาวบ้าน อาจจะตัดปัญหาตรงนี้ได้...”

(A5, 29 มีนาคม 2567)

5) การกำหนดขอบเขตอำนาจและการเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(5.1) การกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ให้กับเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย

“...ในส่วนของการขัดแย้งระหว่างมูลนิธิอื่นหรือตามจุดอำเภอไม่มีปัญหา เนื่องจากมีการแบ่งเขตอำนาจทำงานที่ชัดเจน เขตใครเขตมัน ที่นี้ในชุดปฏิบัติการกันเองเนี่ย บางครั้งเจอคดีใหญ่ เช่น พลุระเบิดที่สุพรรณ เราก็ถูกขอกำลังพลไปช่วยเคลื่อนย้ายศพนะ แต่ปัญหาที่พบคือใครมีอำนาจ ณ ที่ตรงนั้น หากเกิดการเคลื่อนย้ายที่ผิดพลาด มีการทำงานทับซ้อน ใครจะเป็นผู้รับผิดชอบ...”

(A8, 7 เมษายน 2567)

การกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ให้กับเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย เพื่อความชัดเจน โปร่งใส สามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานย้อนกลับไปได้อย่างเป็นระบบ มีการแบ่งพื้นที่ที่รับผิดชอบ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ พร้อมทั้งทำการพัฒนาการเข้าสู่พื้นที่เกิดเหตุได้อย่างรวดเร็ว ภายใต้การบังคับบัญชาที่เป็นระบบ กำหนดตัวผู้มีอำนาจรับผิดชอบสั่งการเด็ดขาดในแต่ละเหตุการณ์ อย่างชัดเจนเพื่อการปฏิบัติงานและประสานการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

(5.2) การเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้กับมูลนิธิหรืออาสาสมัครกู้ภัย

“...ผมว่าหลักๆคือพวกผมไม่มีกฎหมายมารับรองการทำงาน เรื่องของความรักความจริงใจในการทำงานเนี่ย มันเอาอะไรมาบัญญัติให้เป็นกฎหมายได้ละ แต่พอมันเกิดข้อผิดพลาด เกิดการถูกร้องเรียนจากผู้บาดเจ็บ หรือชาวบ้าน ทีนี้ กฎหมายตัวไหนละ ที่จะมาช่วยเราในส่วนตรงนี้...”

(A2, 23 มีนาคม 2567)

“...บางทีสภาพของสถานที่เกิดเหตุมันถูกเปลี่ยนแปลงไปมากมาย เนี่ย ไม่ใช่เพราะพวกพี่ที่เข้าไปช่วยเหลือคนนะ มาถึงเนี่ยสิ่งที่เจอคือชาวบ้าน เข้าออกกันซุลมุนเลย ถ้าแบบนั้นการทำลายพยานหลักฐาน ก็ต้องมีถามชื่อ ถ่ายภาพทุกคนที่เข้าออกที่เกิดเหตุด้วยมัย...”

(A11, 11 เมษายน 2567)

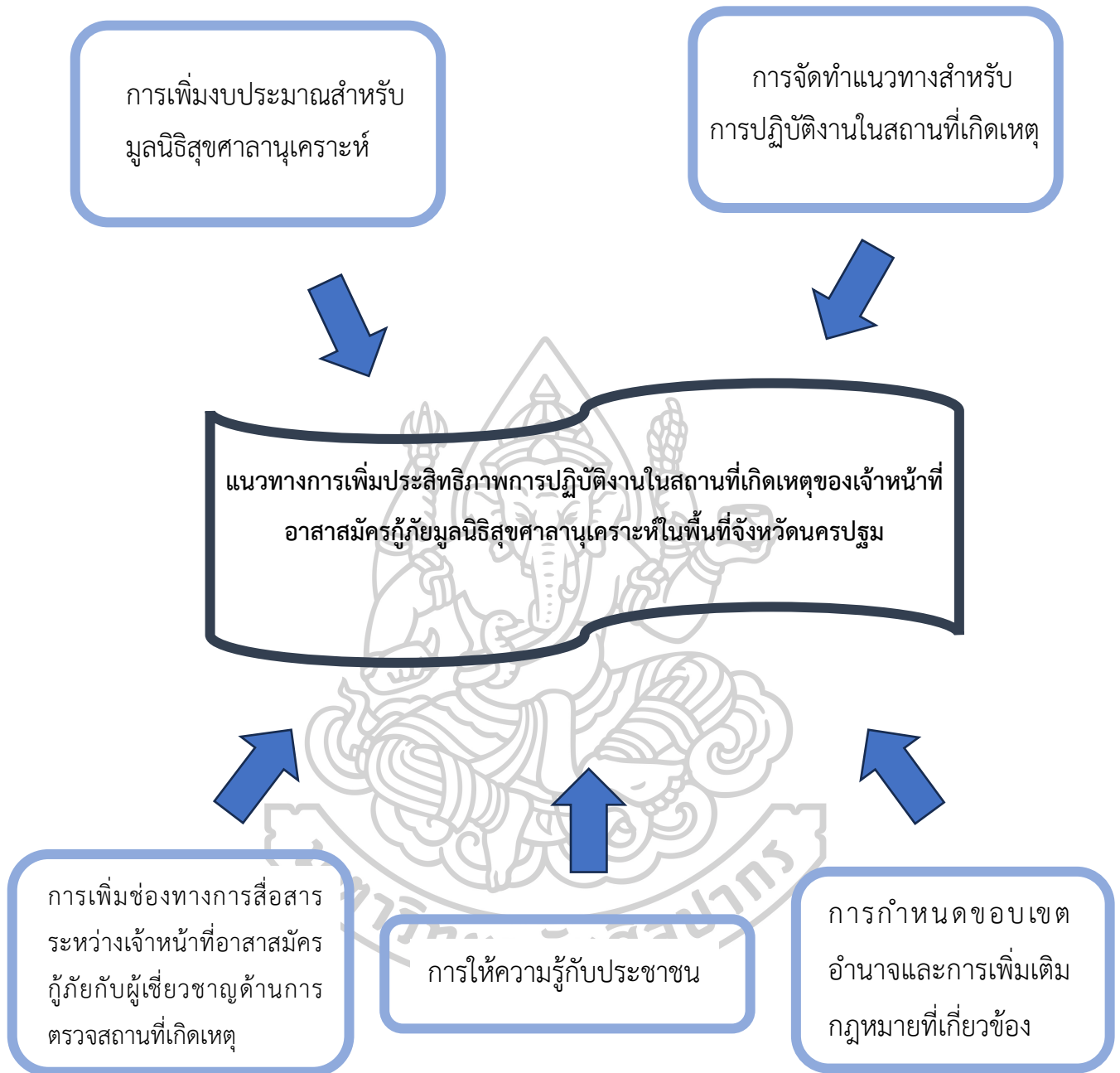
“...การจำกัดและปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุมันไม่เพียงพอนะ ถ้าเอาจริงๆ ต้องมีการจดบันทึกรายชื่อทุกคนที่เข้าออกที่เกิดเหตุเลย เพิ่มบทลงโทษให้มากขึ้น อาจจะช่วยให้ชาวบ้านเข้ามาในที่เกิดเหตุน้อยลงได้”

(C1, 22 เมษายน 2567)

เนื่องจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิหรืองานอาสาสมัครกู้ชีพกู้ภัยนั้นยังมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้เกิดช่องโหว่ของการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งจำเป็นต้องมีการเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้กับมูลนิธิหรือเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย เพื่อให้ครอบคลุมถึงการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ การคุ้มครองสิทธิกรณีถูกร้องเรียนในเรื่องต่าง ๆ การทำลายพยานหลักฐานและเปลี่ยนแปลงสถานที่เกิดเหตุ ดังนั้น ภาครัฐควรมีการเพิ่มเติมกฎหมายการคุ้มครองสิทธิที่ควรได้รับ โดยหน่วยงาน สพล. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หน่วยงานกฎหมาย การปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนทั่วไป ประชุมหารือถึงปัญหาและช่องโหว่ของกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของ

เจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย และเพิ่มบทลงโทษให้กับบุคคลที่ไม่มีสิทธิเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสถานที่เกิดเหตุ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 368 วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติในภาคความผิดลหุโทษ โดยบัญญัติว่า “ผู้ใดทราบคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งสั่งการตามอำนาจที่มีกฎหมายให้ไว้ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้นโดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 184 วางหลักไว้ว่า “ผู้ใดเพื่อจะช่วยเหลือผู้มีให้ต้องรับโทษ หรือให้รับโทษ น้อยลง ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ ซึ่งพยานหลักฐานในการกระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือ ทั้งจำทั้งปรับ” เป็นต้น

แนวทางทั้งหมดที่ได้กล่าวมานั้นถือเป็นแนวทางที่ช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุโขศาลานุเคราะห์ในพื้นที่จังหวัดนครปฐมนั้น ต้องเริ่มตั้งแต่การเพิ่มงบประมาณให้กับทุก ๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และควรมีการจัดประชุมไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานมูลนิธิกับหน่วยงานส่วนท้องถิ่น เพื่อจัดให้มีการรณรงค์ เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจและความตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย และการจัดประชุมระหว่างมูลนิธิกับพนักงานสอบสวนพร้อมผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุเพื่อร่วมกันจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานส่งผลให้เกิดความมีมาตรฐานและเป็นแนวทางเดียวกัน รวมถึงการเพิ่มช่องทางการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยและผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ นอกจากนี้ควรมีการกำหนดขอบเขตอำนาจและการเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้กับเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย จึงจะเป็นแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุมากยิ่งขึ้น



ภาพที่ 19 แสดงแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุุขศาลานุเคราะห์ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

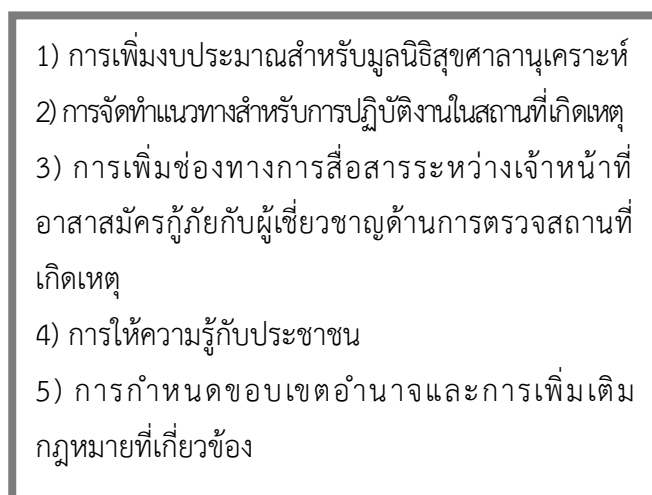
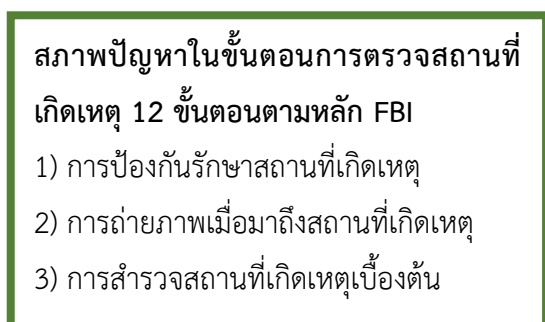
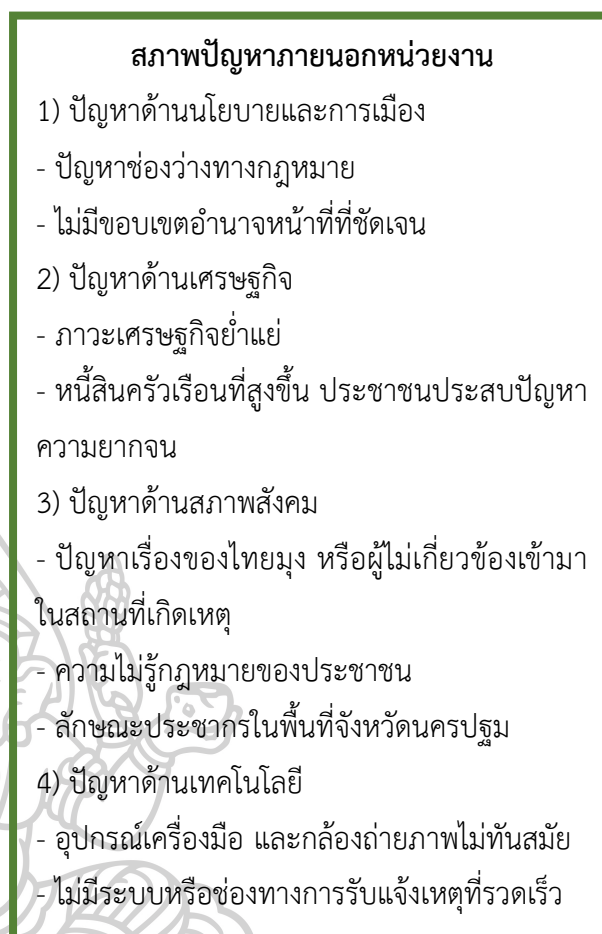
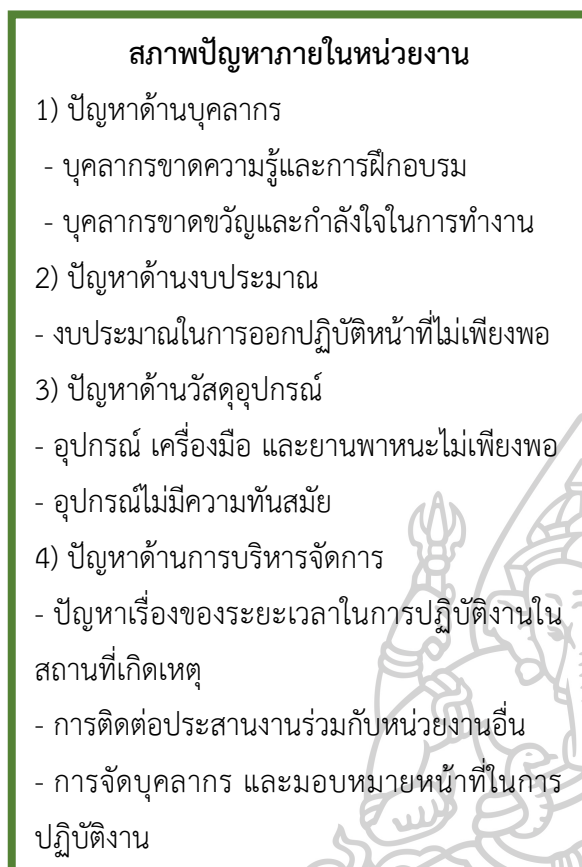
การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของอาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุศาลานุเคราะห์ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม 2) เพื่อเสนอแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุศาลานุเคราะห์ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ในการศึกษา โดยการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Documentary research) และลงภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลวิจัย (Field study) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็น 3 กลุ่ม ทั้งหมด 16 คน ได้แก่ 1) เจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุศาลานุเคราะห์ จำนวน 12 คน 2) พนักงานสอบสวนในพื้นที่จังหวัดนครปฐม จำนวน 2 คน และ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 จำนวน 2 คน หลังจากเก็บข้อมูลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยจะนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์กับข้อมูลเชิงเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอข้อสรุปเพื่อตอบคำถามในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- (1) สภาพปัญหาขั้นตอนการตรวจสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอนตามหลัก FBI
- (2) สภาพปัญหาภายในหน่วยงาน
- (3) สภาพปัญหภายนอกหน่วยงาน

โดยมีรายละเอียดดังนี้



ภาพที่ 20 สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สภาพปัญหาการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิ สุศาลานุเคราะห์

จากการค้นพบการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 นั้น พบว่าสามารถสรุปสภาพปัญหาการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุศาลานุเคราะห์ได้ออกได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) สภาพปัญหาขั้นตอนการตรวจสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอนตามหลัก FBI 2) สภาพปัญหาภายในหน่วยงาน 3) สภาพปัญหาภายนอกหน่วยงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) สภาพปัญหาที่พบในขั้นตอนการตรวจสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอน ตามหลัก FBI

โดยการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย พบว่ามีขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานเพียง 3 ขั้นตอนดังนี้

1) การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ

เจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมีจุดประสงค์ในการเข้าสถานที่เกิดเหตุที่ชัดเจน หัวใจสำคัญคือการเข้าช่วยเหลือ ประชุมพยาบาลให้กับผู้บาดเจ็บและนำผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาลให้รวดเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังนั้น ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานคือเรื่องไทยมุง หรือประชาชนผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุ และการกระทำดังกล่าวเหล่านั้นอาจส่งผลทำให้สถานที่เกิดเหตุถูกเปลี่ยนแปลงไป ไม่อยู่ในสภาพเดิม หรือเป็นการทำลายวัตถุพยานโดยไม่ตั้งใจ

2) การถ่ายภาพเมื่อมาถึงสถานที่เกิดเหตุ

เจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยพบปัญหาในเรื่องของการละเมิดสิทธิเรื่องการถ่ายภาพของผู้บาดเจ็บ และหากกรณีที่มีผู้เสียชีวิต จะถูกญาติต่อว่าเรื่องของการไม่เคารพศพ เนื่องจากผู้บาดเจ็บหรือญาติของผู้เสียชีวิตไม่ทราบและไม่เข้าใจถึงเหตุผลการกระทำของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย

3) การสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น

3.1) ปัญหาการเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บ มักพบปัญหาการจราจรบนท้องถนน เจอสภาพรถติด ไม่มีการหลีกเลี่ยงให้เจ้าหน้าที่ จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนไม่ทราบถึงข้อกำหนดแนวทางการใช้รถใช้ถนนเมื่อเห็นรถกู้ชีพปัญหาการปฐมพยาบาลให้กับผู้บาดเจ็บที่มีอาการมีนเมาสุรา หรือแรงงานต่างด้าวหรือรถฉุกเฉิน ซึ่งมีกำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 76 ได้วางหลักไว้ว่า “ผู้ใช้รถใช้ถนน เมื่อเห็นไฟวับวาบหรือได้ยินเสียงสัญญาณไซเรน จะต้องหลบและหลีกเลี่ยงให้รถพยาบาลฉุกเฉิน” ประกอบกับคนในสังคมไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการหลีกเลี่ยงให้รถกู้ชีพหรือรถฉุกเฉิน

3.2) กรณีพบผู้บาดเจ็บในสถานที่เกิดเหตุ

(1) ปัญหาเรื่องของความอันตรายจากการพบอาวุธปืนที่อยู่ติดตัวกับผู้บาดเจ็บ จากผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยไม่ทราบถึงกลไก การทำงาน การปลด การเคลียร์ และการเคลื่อนย้ายอาวุธปืนอย่างไรให้ปลอดภัยและเป็นการทำลายวัตถุพยานให้น้อยที่สุด

(2) ปัญหาการปฐมพยาบาลให้กับผู้บาดเจ็บที่มีอาการมีนเมาสุรา หรือ แร้งงานต่างตัวเนื่องจากการสื่อสารพูดคุยกับผู้บาดเจ็บเพื่อสอบถามถึงอาการ และข้อมูลเบื้องต้น เป็นไปด้วยความยากลำบาก ไม่มีเพื่อน หรือบุคคลอื่นที่ให้ข้อมูลแทนได้

3.3) กรณีพบผู้เสียชีวิตในสถานที่เกิดเหตุ

ปัญหาจากการถูกญาติผู้เสียชีวิตกดดัน และเร่งรีบให้ดำเนินการเคลื่อนย้ายศพออกจากสถานที่เกิดเหตุ จากการศึกษาพบว่า ประชาชนไม่ทราบถึงกระบวนการการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ หากพบผู้เสียชีวิตจะมีในเรื่องของกระบวนการยุติธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งต้องมีการทำงานร่วมกันหลายฝ่าย เช่น พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน แพทย์นิติเวช เป็นต้น อาจส่งผลกระทบต่อความล่าช้าในการปฏิบัติงาน

2) สภาพปัญหาภายในหน่วยงาน

สภาพปัญหาภายในหน่วยงาน ได้แก่ ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ และปัญหาด้านการบริหารจัดการ

(1) ปัญหาด้านบุคลากร จากการศึกษาพบว่า บุคลากรในมูลนิธิขาดความรู้และการฝึกอบรมเนื่องจากเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยของมูลนิธิสุศาลานุเคราะห์ทุกคนต้องผ่านการฝึกอบรม การปฐมพยาบาลเบื้องต้น และการอบรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือเพื่อให้มีความสามารถ และทักษะสำหรับใช้ในการปฏิบัติงาน ตามที่สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินกำหนด แต่ยังไม่เคยได้รับการอบรมในด้านของการรักษาสถานที่เกิดเหตุ และไม่เคยเรียนรู้เรื่องของความสำคัญของพยานหลักฐาน เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่าเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมักเจอคำพูดที่บั่นทอนต่อสภาพจิตใจ จากการศึกษาพบว่าประชาชนยังไม่มีเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครส่งผลทำให้บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน

(2) ปัญหาด้านงบประมาณ จากการศึกษาพบว่า มูลนิธิสุศาลานุเคราะห์ได้รับการสนับสนุนงบประมาณและยานพาหนะจากสถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน ซึ่งไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานอย่างมาก ส่วนใหญ่เงินงบประมาณที่ได้มาจากการรับบริจาคจากประชาชน ผู้ใจบุญผู้มีจิตศรัทธา และเงินส่วนตัวของอาสาสมัครในมูลนิธิ ซึ่งในปัจจุบันพบว่า ประชาชนมองข้าม และไม่มีคนเห็นความสำคัญในการบริจาคเงินทำบุญให้กับมูลนิธิ ทำให้งบประมาณในการสนับสนุนการออกปฏิบัติ

หน้าที่ไม่เพียงพอ เช่น การจัดซื้ออุปกรณ์ที่ทันสมัย การซ่อมบำรุงเครื่องมือ ยานพาหนะและงบประมาณสำหรับสวัสดิการ และการจัดการฝึกอบรม

(3) ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ จากการศึกษาพบว่า อุปกรณ์ เครื่องมือ และยานพาหนะในการปฏิบัติงานของมูลนิธิยังไม่เพียงพอ และไม่มีคามทันสมัย เนื่องมาจากการขาดงบประมาณในการสนับสนุนจากภาครัฐ และเงินบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธายังไม่เพียงพอ ทำให้ประสบปัญหาขาดแคลนอุปกรณ์ เครื่องมือ และยานพาหนะไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ

(4) ปัญหาด้านการบริหารจัดการ จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยพบปัญหาในเรื่องของระยะเวลาในการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุที่ค่อนข้างนาน เนื่องจากเป็นบุคคลกลุ่มแรกที่เข้าไปถึงสถานที่เกิดเหตุ และต้องคอยสนับสนุนในการเข้าช่วยเหลือพนักงานสอบสวน แพทย์นิติเวช และเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานในเรื่องของการพลิกศพ การพิมพ์มือศพ ให้เสร็จสิ้นกระบวนการ จนถึงขั้นตอนการเคลื่อนย้ายศพออกจากสถานที่เกิดเหตุ นำส่งไปยังโรงพยาบาล วัดหรือบ้านที่ใดที่หนึ่งตามที่ญาติจะร้องขอ นอกจากนี้ยังพบปัญหาในเรื่องของการติดต่อประสานงานเจ้าหน้าที่กู้ภัยมีการประสานงานร่วมกับหลายหน่วยงาน เช่น พนักงานสอบสวน โรงพยาบาล เจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ดับเพลิง เป็นต้น แต่ยังไม่พบการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานโดยตรง และพบปัญหาเรื่องของการจัดบุคลากร และมอบหมายหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ซึ่งเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมีการจัดชุดการปฏิบัติงานตามที่สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินกำหนดไว้ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท โดยระดับของอาสาสมัครกู้ภัยจะเป็นในส่วนของชุดปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น (First Responder unit : FR) ใน 1 ชุด จะมีเจ้าหน้าที่ 3 คน เตรียมพร้อมยานพาหนะ และอุปกรณ์เครื่องมือ แต่พบว่าเจ้าหน้าที่ในแต่ละชุดไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

3) สภาพปัญหาภายนอกหน่วยงาน

1) ปัญหาด้านนโยบายและการเมือง จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางด้านช่องว่างของกฎหมาย ส่งผลกระทบต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลทางเอกสาร เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกี่ยวกับการก่อตั้งมูลนิธิ การขอจดทะเบียน ทรัพย์สิน ฐานะทางกฎหมาย และการสิ้นสุดสภาพของมูลนิธิ พระราชบัญญัติกำหนดความรับผิดชอบเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ ฯลฯ แต่ไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง ตรงกับสภาพการณ์ของปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของมูลนิธิกู้ภัย รวมถึงปัญหาในเรื่องการไม่กำหนดให้มีขอบเขตอำนาจหน้าที่ของอาสาสมัครกู้ภัยให้อยู่ในกรอบของกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับในฐานะพลเมืองดี ให้มารองรับ

กรณีถูกผู้บาดเจ็บร้องเรียนเรื่องทรัพย์สินสูญหาย การช่วยเหลือการดับเพลิงแล้วเกิดความเสียหาย การใช้เครื่องมือสำหรับตัดถ่างรถยนต์เพื่อช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บ เป็นต้น

2) ปัญหาด้านเศรษฐกิจ จากการศึกษาพบว่า ภาวะเศรษฐกิจที่ย่ำแย่ ปัญหานี้สินทรัพย์ที่สูญหาย และประชาชนประสบปัญหาความยากจนส่งผลทำให้ประชาชน หรือผู้ใจบุญบริจาคเงินช่วยเหลือให้กับมูลนิธิน้อยลงอย่างมาก ในขณะที่การเกิดเหตุหรือการเข้าช่วยเหลือปฐมพยาบาลมีปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ต้องใช้บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ที่มากขึ้นอีกด้วย

3) ปัญหาด้านสภาพสังคม จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดอุปสรรคในการปฏิบัติงานมากที่สุดคือเรื่องของไทยมุง หรือผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุ เช่น ประชาชน นักข่าว แต่พบว่าส่วนใหญ่ที่เข้าไปมุงดูสถานที่เกิดเหตุไม่ได้มีเจตนาร้าย เพียงแค่อยากดูอยากเห็นเหตุการณ์แล้วไม่ระมัดระวัง หรือนักข่าวที่ต้องการรายงานข่าวให้รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ โดยไม่คำนึงถึงพยานหลักฐานที่อาจไปสัมผัสได้ และปัญหาเรื่องความไม่รู้กฎหมายของประชาชน กล่าวคือประชาชนไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน หรือกระบวนการในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง รวมถึงปัญหาของลักษณะประชากรในพื้นที่ เนื่องจากจังหวัดนครปฐมมีประชากรที่หลากหลาย การมีมหาวิทยาลัยหลายแห่ง ห้างสรรพสินค้า โรงงานอุตสาหกรรม สถานบันเทิง เป็นต้น แต่อุปสรรคที่พบมากที่สุดเป็นเรื่องของการพบผู้บาดเจ็บที่อยู่ในอาการมีเมามาจากการดื่มสุรา การเสพยา และปัญหาการสื่อสารกับแรงงานต่างด้าว

4) ปัญหาด้านเทคโนโลยี จากการศึกษาพบว่า อุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในงานในปัจจุบันส่วนมากเป็นรุ่นเก่า ไม่ทันสมัย เป็นแบบแอนะล็อก ในขณะที่มูลนิธิกู้ภัยในพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานครเป็นแบบดิจิทัล รวมไปถึงไม่มีกล้องถ่ายภาพหรือโดรนในการใช้งาน นอกจากนี้ยังพบในเรื่องของการไม่มีระบบหรือช่องทางการรับแจ้งเหตุที่รวดเร็ว

ตอนที่ 2 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุศาลานุเคราะห์

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุศาลานุเคราะห์ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลทางเอกสารและลงเก็บจากภาคสนาม เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย และมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ประกอบด้วยแนวทางทั้งหมด 5 แนวทาง ดังนี้

1) การเพิ่มงบประมาณสำหรับมูลนิธิสุศาลานุเคราะห์

มูลนิธิสุศาลานุเคราะห์ในปัจจุบันประสบภาวะขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือที่มีความทันสมัย ขาดแคลนยานพาหนะที่ใช้ในการปฏิบัติงาน และการขาดแคลนสวัสดิการของเจ้าหน้าที่ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ต้องแก้ไขโดยการเพิ่มงบประมาณ

(1.1) จัดให้มีการรณรงค์ และเชิญชวนให้ประชาชนทั่วไปได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของมูลนิธิ เพื่อเพิ่มช่องทางการรับบริจาคเงินที่มากขึ้น ส่งผลให้มูลนิธิสุศาลานุเคราะห์ได้มีการจัดซื้ออุปกรณ์ที่มีความทันสมัยให้ครบทุกจุดอำเภอทั่วจังหวัดนครปฐม จัดซื้อยานพาหนะ มีงบประมาณในการซ่อมบำรุงเครื่องมือและยานพาหนะสำหรับการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น

(1.2) รัฐบาลหรือสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินควรเล็งเห็นถึงสวัสดิการในส่วน of ชีวิตและทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย เนื่องจากมีการทำงานและการช่วยเหลือที่เสี่ยงภัยเป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน เช่น จัดให้มีการเพิ่มสิทธิรักษาพยาบาล การเพิ่มสวัสดิการในส่วน of ประกันชีวิต เป็นต้น

2) การจัดทำแนวทางสำหรับการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ

(2.1) จัดทำคู่มือสำหรับแนวทางการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุร่วมกับกับผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ เพื่อทำความเข้าใจถึงแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้อง เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และให้การเข้าช่วยเหลือหรือปฐมพยาบาลผู้บาดเจ็บในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย ส่งผลกระทบต่อพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุน้อยที่สุดและเป็นการรักษาสถานที่เกิดเหตุให้ใกล้เคียงกับสภาพเดิมมากที่สุด

(2.2) จัดให้มีการฝึกอบรมโดยใช้การเรียนรู้ทั้งทางภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ให้มีการจำลองขึ้น หรือเข้าปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุเสมือนจริงร่วมกับพนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน แพทย์นิติเวช เป็นต้น รวมไปถึงการฝึกอบรมในคดีที่พบอาชญากรรมในสถานที่เกิดเหตุ เพื่อไม่ให้เจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยทำลายพยานหลักฐานหรือพหุติการณ์ ที่ส่งผลกระทบต่อคดี และเพื่อให้เกิดความปลอดภัยสำหรับการเข้าทำการปฐมพยาบาลหรือเข้าช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ

3) การเพิ่มช่องทางการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยกับผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

เนื่องจากเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมีช่องทางการติดต่อประสานงานกับหลายหน่วยงาน แต่ยังไม่เคยมีช่องทางการติดต่อประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุโดยตรง ส่งผลทำให้การปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยเป็นไปด้วยความล่าช้า และการสันนิษฐานพหุติการณ์ในคดีของผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุเกิด

ความสับสน ดังนั้น การเพิ่มช่องทางการติดต่อโดยตรง เช่น การจัดตั้งกลุ่มไลน์สำหรับการแจ้งเหตุ เพื่อความสะดวกในการส่งภาพถ่ายสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น การแชร์ตำแหน่งสถานที่เกิดเหตุ ทำให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ได้เห็นถึงสภาพของสถานที่เกิดเหตุก่อนที่เจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยเข้าทำการปฏิบัติงาน และอาจเป็นแนวทางที่ส่งผลให้เกิดความกระชับระยะเวลาในการปฏิบัติงานให้รวดเร็วขึ้นได้

4) การให้ความรู้กับประชาชน

การถ่ายทอด ประชาสัมพันธ์ หรือการเผยแพร่ขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยให้แก่ประชาชนได้รับทราบ เพื่อทำความเข้าใจ และทราบถึงขอบเขต สิทธิ และหน้าที่ของตนเอง หากประชาชนมีความรู้จะส่งผลให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น เนื่องจากประชาชนมีความรู้ก่อนจะเข้าใจในกระบวนการ ดีกว่าการที่เจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยจะต้องมาอธิบายขั้นตอน

5) การกำหนดขอบเขตอำนาจและการเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(5.1) การกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ให้กับเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย เพื่อความชัดเจน โปร่งใส สามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานย้อนกลับไปได้อย่างเป็นระบบ มีการแบ่งพื้นที่ที่รับผิดชอบ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ พร้อมทั้ง ทำการพัฒนาการเข้าสู่พื้นที่เกิดเหตุได้อย่างรวดเร็ว ภายใต้การบังคับบัญชาที่เป็นระบบ กำหนดตัวผู้มีอำนาจรับผิดชอบสั่งการเด็ดขาดในแต่ละเหตุการณ์อย่างชัดเจนเพื่อการปฏิบัติงานและประสานการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

(5.2) เนื่องจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิหรืองานอาสาสมัครกู้ชีพกู้ภัย นั้นยังมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้เกิดช่องโหว่ของการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งจำเป็นต้องมีการเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้กับมูลนิธิหรือเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย เพื่อให้ครอบคลุมถึงการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ การคุ้มครองสิทธิกรณีถูกร้องเรียนในเรื่องต่าง ๆ การทำลายพยานหลักฐานและเปลี่ยนแปลงสถานที่เกิดเหตุ ดังนั้น ภาครัฐควรมีการเพิ่มเติมกฎหมายการคุ้มครองสิทธิที่ควรได้รับ โดยหน่วยงาน สถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หน่วยงานกฎหมาย การปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนทั่วไป ประชุมหารือถึงปัญหาและช่องโหว่ของกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย มีการเพิ่มเติมกฎหมายและบทลงโทษให้กับบุคคลที่ไม่มีสิทธิเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสถานที่เกิดเหตุ เช่น หากเจ้าหน้าที่สั่งการห้ามมิให้ผู้อื่นเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งเข้าข่ายความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 368 วางหลักไว้ว่า ผู้ใดทราบคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งสั่งการตามอำนาจที่มีกฎหมายให้ไว้ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้นโดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 วัน หรือปรับไม่เกิน 5,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และการเพิ่มบทลงโทษสำหรับผู้ที่มาแล้วขัดทำให้เกิดอุบัติเหตุถือเป็นการชดเชยโดยประมาทซึ่ง

มีความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2550 มาตรา 43 ห้ามมิให้ผู้ขับขี่รถในขณะเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น ประกอบมาตรา 160 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับตั้งแต่ 5,000-20,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ พักใช้ใบอนุญาตขับขี่ไม่น้อยกว่า 6 เดือนหรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 300 วางหลักไว้ว่า ผู้ใดกระทำการโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นต้น

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยจะนำเสนอการอภิปราย โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

- (1) สภาพปัญหาการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุศาลานุเคราะห์ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม
- (2) แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุศาลานุเคราะห์ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม

ตอนที่ 1 อภิปรายผลการศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย

จากผลการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุศาลานุเคราะห์ มาจากสภาพปัญหาที่พบในขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอนตามหลัก FBI สภาพปัญหาภายในหน่วยงาน และสภาพปัญหานอกหน่วยงาน มีความสอดคล้องกับทฤษฎีเชิงบริหาร 4M และ PEST โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้ 1) สภาพปัญหาที่พบในขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอนตามหลัก FBI ได้แก่ การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ การถ่ายภาพเมื่อมาถึงสถานที่เกิดเหตุ และการสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น 2) สภาพปัญหาภายในหน่วยงาน ได้แก่ ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ และปัญหาด้านการบริหารจัดการ 3) สภาพปัญหานอกหน่วยงาน ได้แก่ ปัญหาด้านนโยบายและการเมือง ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านสภาพสังคม และปัญหาด้านเทคโนโลยี

1) สภาพปัญหาที่พบในขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอนตามหลัก FBI

(1) ประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจวิธีการปฏิบัติงานและกระบวนการในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ จากผลการศึกษาพบว่า การที่ประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจนั้นส่งผลกระทบต่อการทำงานในสถานที่เกิดเหตุเกี่ยวกับการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของเทวฤทธิ์ อุทธา (2555) พบว่าปัญหาที่พบมากและแก้ยากที่สุดคือ ปัญหาไทยมุง ไม่ค่อย เชื้อฟงเจ้าหน้าที่ทำให้การทำงานไม่สะดวก รวมถึงปัญหาการถ่ายภาพพบว่าผู้บาดเจ็บต่อว่าถึงการ ละเมิดสิทธิ ซึ่งงานวิจัยของทศพล อัครพงษ์ไพบุลย์ (2564) พบว่าหน่วยงานกู้ภัยเป็นหน่วยงานแรกๆ ในการเข้าถึงสถานที่เกิดเหตุซึ่งอาจช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจในเบื้องต้นโดยการถ่ายภาพที่เกิดเหตุ โดยรวมและการรักษาพยาบาลหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น และปัญหาเรื่องการเคลื่อนย้าย ผู้บาดเจ็บ ประชาชนไม่มีการหลีกเลี่ยงให้เจ้าหน้าที่ ซึ่งตาม พระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 76 วางหลักไว้ว่า ผู้ใช้รถใช้ถนน เมื่อเห็นไฟวับวาบหรือได้ยินเสียงสัญญาณไซเรนจะต้อง หลบและหลีกเลี่ยงให้รถพยาบาลฉุกเฉิน

(2) เจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยไม่เคยมีการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ พิสูจน์หลักฐานโดยตรง ไม่มีการฝึกอบรมในเรื่องของความรู้และความสำคัญของพยานหลักฐาน จากผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยพบปัญหาการทำลายวัตถุพยานขณะเข้าทำการ ช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ และกังวลถึงความปลอดภัยจากการพบอาวุธปืนที่อยู่ติดตัวกับผู้บาดเจ็บ เนื่องจาก ไม่ทราบถึงกลไกการทำงานการปลด การเคลียร์และการเคลื่อนย้ายอาวุธปืนให้ปลอดภัยและทำลาย วัตถุพยานน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทศพล อัครพงษ์ไพบุลย์ (2564) กล่าวว่า ขณะที่ เจ้าหน้าที่กู้ภัยเข้าปฏิบัติงานในจุดเกิดเหตุอาจมีการทำลายพยานหลักฐานโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และพิชญากร ภัทรจิรธนกกุล (2561) พบว่า อาสาสมัครกู้ภัยมีความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุพยานและแนวทางการปฏิบัติงานต่อผู้ประสบเหตุในทางนิติเวชและด้านนิติวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง คือ เป็นส่วนที่เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องเก็บไว้เป็นหลักฐานให้มากที่สุด แต่บางครั้งการช่วยชีวิตให้รวดเร็วที่สุด อาจทำให้วัตถุพยานนั้นๆถูกทำลายไปบ้าง

2) สภาพปัญหาภายในหน่วยงาน

(1) ปัญหาด้านบุคลากร

จากผลการศึกษาพบว่า บุคลากรผู้ปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่อาสาสมัคร กู้ภัยทั่วทั้งจังหวัดนครปฐมนั้นมีจำนวนมากถึง 3,000 คน ซึ่งมีจำนวนที่มากเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน แต่พบว่าการฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยส่วนใหญ่จะเป็นการอบรมหลักการปฐมพยาบาล ในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น หลักสูตรการปฐมพยาบาลฉุกเฉินและการกู้ชีพขั้นพื้นฐาน (Emergency First Aid and Basic Life Support Training Course) และค่าดำเนินการลงทะเบียนฝึกอบรม พ.ศ. 2566 ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2566 และตามหนังสือ สถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน ที่ สพฉ. 03/ว 00191 ลงวันที่ 17 มกราคม 2567 เรื่อง ขอเชิญสมัครเข้าร่วมอบรมหลักสูตรการบริหารจัดการ

การแพทย์ฉุกเฉินในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (บฉก.) เป็นต้น ทำให้เกิดปัญหาบุคลากรขาดความรู้ และการฝึกอบรมในด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุและความสำคัญของพยานหลักฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเทวฤทธิ์ อุทธา (2555) พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมการสัมมนาและฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับงานด้านนิติเวชหรือด้านการป้องกันรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุมาก่อน รวมถึงปัญหาเรื่องของบุคลากรขาดขวัญและกำลังใจในการทำงานเนื่องมาจากการที่ประชาชนยังไม่มี ความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของอาสาสมัคร ซึ่งงานวิจัยของทศพล อัครพงษ์ไพบูลย์ (2564) กล่าวว่า ประชาชนส่วนใหญ่จะรับฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ตำรวจมากกว่าเจ้าหน้าที่ของ หน่วยงานอื่น

(2) ปัญหาด้านงบประมาณ

จากการศึกษาพบว่า งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากสถาบัน การแพทย์ฉุกเฉิน ตามบัญชีอัตราสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการแพทย์ฉุกเฉิน แนบท้ายระเบียบ คณะกรรมการการแพทย์ฉุกเฉินว่าด้วย การรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินกองทุน (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2564 ได้กำหนดบัญชี ข. อัตราสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการแพทย์ฉุกเฉิน รวมทั้งอุดหนุน หรือเป็นค่าชดเชยให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการแพทย์ฉุกเฉินในส่วนของอาสาสมัครฉุกเฉิน การแพทย์ (อฉพ.) หรือเทียบเท่า ได้รับเงินสนับสนุนจำนวน 300 บาทต่อคนต่อครั้ง ส่วนใหญ่ งบประมาณของมูลนิธิจึงมาจากการบริจาคของประชาชนผู้มีจิตศรัทธา ส่งผลทำให้งบประมาณในการ สนับสนุนไม่เพียงพอ เช่น การจัดซื้ออุปกรณ์ที่ทันสมัย งบประมาณการซ่อมบำรุงเครื่องมือ ยานพาหนะ รวมถึงเจ้าหน้าที่ไม่มีงบประมาณทางด้านสวัสดิการและการจัดการฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไกรพิชญ์ ไสว (2561) พบว่า อาสาสมัครกู้ภัยขาดงบประมาณในการดูแล เรื่องสวัสดิการของเจ้าหน้าที่ ขาดเงินทุนสนับสนุนในการดูแลองค์กร กัญญาวิวี จำแนกมิตร (2562) พบว่า สมาคมไม่มีงบประมาณสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานให้แก่อาสาสมัครกู้ภัย ทำให้การ ปฏิบัติงานขาดความคล่องตัว และเทวฤทธิ์ อุทธา (2555) พบว่า ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการ เพิ่มบุคลากร หรือฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพ และควรฝึกอบรมหรือสัมมนาแก่เจ้าหน้าที่มูลนิธิอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

(3) ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์

จากการศึกษาพบว่า อุปกรณ์ เครื่องมือ ยานพาหนะในการปฏิบัติงาน ไม่เพียงพอ และไม่มี ความทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเทวฤทธิ์ อุทธา (2555) พบว่า เครื่องมือเครื่องใช้ของทางราชการมีไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย ควรเพิ่มอุปกรณ์ที่ทันสมัยให้ทัดเทียม ต่างประเทศ และไกรพิชญ์ ไสว (2561) พบว่า อุปกรณ์ที่ใช้ในงานมีอายุการใช้งานที่นานเกินไปและ ขาดอุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัย ไม่มีการตรวจเช็คอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ

(4) ปัญหาด้านการบริหารจัดการ

จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่อาสาสมัครกัญญาพบปัญหาการติดต่อประสานงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น พนักงานสอบสวน โรงพยาบาล เจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ดับเพลิง เป็นต้น แต่ยังไม่พบการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานโดยตรง ซึ่งในงานวิจัยของกัญญาวีร์ จำแนกมิตร (2562) พบว่าปัญหาสูงสุดคือการติดต่อสื่อสารประสานงานระหว่างอาสาสมัครกัญญา กับเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์มีความล่าช้า นอกจากนี้ยังพบปัญหาการบริการจัดการบุคลากรในการปฏิบัติงานประจำชุดปฏิบัติการตามที่สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินกำหนดนั้นยังไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานเนื่องจากการจัดเจ้าหน้าที่ประจำชุดปฏิบัติการเพียง 3 คนเท่านั้น

3) สภาพปัญหาภายนอกหน่วยงาน

(1) ปัญหาด้านนโยบายและการเมือง

จากการศึกษาพบว่า พบปัญหาช่องว่างทางกฎหมาย เนื่องจากกฎหมายในปัจจุบันยังไม่มีมาตรการกฎหมายใดที่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง ตรงกับสภาพการณ์ของปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของมูลนิธิ และยังไม่มีการกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกัญญาให้อยู่ในกรอบของกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ เพื่อรองรับกรณีถูกผู้บาดเจ็บร้องเรียนเรื่องทรัพย์สินสูญหาย การช่วยเหลือดับเพลิงแล้วเกิดความเสียหาย และความเสียหายที่เกิดจากการใช้เครื่องมือสำหรับตัดถังรถยนต์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญาวีร์ จำแนกมิตร (2562) พบว่า อาสาสมัครไม่ได้มีลักษณะเป็นวิชาชีพ และยังขาดองค์ประกอบที่สำคัญคือกฎหมายรองรับ ลักษณะการทำงานของอาสาสมัคร และทางสมาคมไม่ได้มอบอำนาจการตัดสินใจให้แก่หัวหน้าเขตหรือกรรมการเขตทำให้อาสาสมัครกัญญาปฏิบัติงานได้ล่าช้า

(2) ปัญหาด้านเศรษฐกิจ

จากการศึกษาพบว่า ประกาศของข่าวกระทรวงการคลัง ฉบับที่ 42/2567 ลงวันที่ 29 เมษายน 2567 เรื่อง ผลประมาณการเศรษฐกิจไทยปี 2567 พบว่ากระทรวงการคลังคาดว่าเศรษฐกิจไทยปี 2567 จะขยายตัวที่ร้อยละ 2.4 ต่อปี เติบโตขึ้นจากปี 2566 ที่ขยายตัวได้ร้อยละ 1.9 ต่อปี โดยได้รับแรงสนับสนุนจากภาคการท่องเที่ยวที่ขยายตัวต่อเนื่องเป็นสำคัญ รวมถึงบทบาทสนับสนุนของนโยบายการคลังในช่วงที่เหลือของปี พบว่ารัฐบาลมีการกระตุ้นเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว แต่จากข้อมูลเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2567 ของศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจทีทีบี (ttb analytics) ประเมินสัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP ของไทย ณ สิ้นปี 2567 จะอยู่ที่ 91.4% หรือราว 16.9 ล้านล้านบาท ขณะที่หนี้บัตรเครดิต ลีสซิ่ง และสินเชื่อส่วนบุคคล โตเร็วสุดในรอบทศวรรษ ประกอบกับมูลนิธิสุชาลาณูเคราะห์ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสถาบัน

การแพทย์ฉุกเฉิน และการรับบริจาคของประชาชนผู้มีจิตศรัทธา พบว่า หลังจากช่วงโควิดที่ผ่านมา จำนวนบุคลากรที่เข้ามาเป็นอาสาสมัครมีจำนวนมากขึ้น ในขณะที่งบประมาณในส่วนการบริจาคมมีจำนวนที่น้อยลง

(3) ปัญหาด้านสภาพสังคม

จากการศึกษาพบว่า ความไม่รู้กฎหมายของประชาชน ความไม่เข้าใจในการปฏิบัติงาน หรือกระบวนการในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ปัญหาจากลักษณะประชากรในพื้นที่จังหวัดนครปฐม เช่น การช่วยเหลือบุคคลที่อยู่ในอาการ มึนเมาสุรา การเสพยา และปัญหาการสื่อสารกับแรงงานต่างด้าว ซึ่งจากสถิติแรงงานต่างด้าวในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ประจำเดือน มีนาคม 2567 ของสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว พบว่ามีแรงงานต่างด้าวจำนวนถึง 120,000 คน จากปัญหาข้างต้นล้วนแต่ส่งผลทำให้การปฏิบัติเป็นไปด้วยความยากลำบาก สอดคล้องกับงานวิจัยของกัลป์กร ปารัชต์ธนากุล (2563) และสมาน ศิริเจริญสุข (2541) พุดถึงการเข้าสถานที่เกิดเหตุของประชาชน และนักข่าวที่ไม่รู้กฎหมายไว้ว่า หากเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ออกคำสั่งไม่ว่าจะด้วยการกั้น Police line เชือก ตีตบ้ายห้ามเข้า หรือออกคำสั่งด้วยวาจา การกระทำความผิดของผู้ฝ่าฝืนให้นำบทลงโทษ ความผิดฐานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานตามมาตรา 368 มาบังคับใช้ได้

(4) ปัญหาด้านเทคโนโลยี

จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่อาสาสมัครมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาสร้างช่องทางการสื่อสารกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ และกับประชาชนได้อย่างรวดเร็ว เช่น การสร้างเพจในโซเชียลมีเดีย การสร้างกลุ่มไลน์ เป็นต้น แต่กลับไม่มีระบบหรือช่องทางการติดต่อประสานงานสำหรับการทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย และผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุโดยตรงที่จะส่งผลทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและรวดเร็วขึ้น

ตอนที่ 2 อภิปรายผลการวิเคราะห์แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุศาลานุเคราะห์

แนวทางถูกกำหนดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยในแต่ละด้าน โดยแบ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาคือ 5 แนวทาง ได้แก่

1) การเพิ่มงบประมาณสำหรับมูลนิธิสุศาลานุเคราะห์

จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจุบันมูลนิธิสุศาลานุเคราะห์ประสบปัญหาขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยขาดแคลนยานพาหนะ และการขาดแคลนสวัสดิการของเจ้าหน้าที่ ปัญหาเหล่านี้ต้องแก้ไขโดยการเพิ่มงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเทวฤทธิ์ อุทธา (2555) พบว่า ยังขาดงบประมาณในการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการรักษาพยาบาลพื้นฐาน ส่วนงบประมาณของมูลนิธินั้น

มีปัญหาคือการจัดสรรเงิน และงบประมาณด้านค่าตอบแทนยังพบน้อยมาก และปัญหาด้านเครื่องมือยังไม่เพียงพอ ไกรพิชญ์ ไสว (2561) พบว่าทั้งอาสาสมัครกู้ภัยและพนักงานสอบสวนมีปัญหาและอุปสรรคที่ใกล้เคียงกันคืองบประมาณไม่เพียงพอ และทศพล อัครพงษ์ไพบูลย์ (2564) พบว่าข้อจำกัดในการปฏิบัติงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่กู้ภัยคืออุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานเสื่อมสภาพและไม่เพียงพอ

2) การจัดทำแนวทางสำหรับการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้การเข้าช่วยเหลือหรือปฐมพยาบาลผู้บาดเจ็บในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยกระทบต่อพยานหลักฐานน้อยที่สุดและเป็นการรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิมที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ Michael R. Hartle, EMT-P, AS และคณะ (2563) พบว่า ผู้ปฏิบัติงานด้านการฉุกเฉินจะต้องลดการปนเปื้อน หลีกเลี่ยงการทำลายวัตถุพยาน ป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุให้สมบูรณ์มากที่สุดโดยไม่กระทบต่อกระบวนการรักษาผู้บาดเจ็บ เจ้าหน้าที่ต้องตระหนักถึงกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ มีทัศนคติที่ดีและเคารพต่อสถานที่เกิดเหตุ ไกรพิชญ์ ไสว (2561) พบว่าองค์กรยังขาดการแลกเปลี่ยนความรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง กัลยากร ปาริชาติธนากุล (2563) พบว่า อยากรให้จัดอบรมให้ความรู้มากที่สุด มีข้อเสนอแนะว่าควรสนับสนุนการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ตำรวจสายตรวจเจ้าหน้าที่มูลนิธิ นักข่าว ประชาชน และทศพล อัครพงษ์ไพบูลย์ พร้อมคณะ (2564) พบว่าขณะที่เจ้าหน้าที่กู้ภัยเข้าปฏิบัติงานในจุดเกิดเหตุอาจมีการทำลายพยานหลักฐานโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ โดยหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องทำการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้

3) การเพิ่มช่องทางการสื่อสาร เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุได้เห็นถึงสภาพของสถานที่เกิดเหตุก่อนที่เจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยเข้าทำการปฏิบัติงาน และอาจเป็นแนวทางที่ส่งผลให้เกิดความกระชับระยะเวลาในการปฏิบัติงานให้รวดเร็วขึ้นได้

4) การให้ความรู้กับประชาชน เพื่อให้การปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยเป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทศพล อัครพงษ์ไพบูลย์ พร้อมคณะ (2564) พบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่กู้ภัยควรสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกันก่อน และจึงสร้างความเข้าใจและให้ความรู้แก่ประชาชนในฐานะผู้ประสบเหตุและผู้เห็นเหตุการณ์โดยจัดทำโครงการให้ความรู้แก่ชุมชน โรงเรียน หรือเผยแพร่ทางสื่อท้องถิ่นและโซเชียลมีเดีย

5) การกำหนดขอบเขตอำนาจและการเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาการเข้าสู่พื้นที่เกิดเหตุได้อย่างรวดเร็วภายใต้การบังคับบัญชาที่เป็นระบบ และการคุ้มครองสิทธิต่างๆที่ควรได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับบอเนกสรรค์ (2551) พบว่าปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะด้านการแพทย์ฉุกเฉิน พิชญากร ภัทรจิรธนากุล (2561) พบว่าอาสาสมัครกู้ภัยไม่ได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ชัดเจน ทราบเพียงต้องการช่วยชีวิตหรือปฐมพยาบาลให้เร็วที่สุด และกัลยากร ปาริชาติ

ธนากุล (2563) พบว่า ประเทศไทยควรมีกฎหมายลงโทษสำหรับผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ฝ่าฝืนเข้าสถานที่เกิดเหตุ และด้านกฎหมายเสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไขประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.2477 มาตรา 132 และเสนอแนะร่างพระราชบัญญัติป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ตลอดจนผลักดันการบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันของประเทศไทย

5.3 ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากข้อค้นพบในงานวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย ดังนี้

(1) สถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน ควรมีนโยบายในการเพิ่มงบประมาณที่มากขึ้น ให้เหมาะสมกับปริมาณงานในแต่ละพื้นที่ พร้อมทั้งคำนึงถึงสวัสดิการของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยที่ควรได้รับ และงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องมือให้เพียงพอต่อความต้องการ และมีความทันสมัย รวมถึงงบประมาณในการซ่อมบำรุงอุปกรณ์ เครื่องมือ และยานพาหนะ

(2) หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาล ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดมีการจัดกิจกรรมร่วมกับประชาชน ทำให้ประชาชนเข้าถึงหน่วยงานได้ง่าย ดังนั้น ควรมีการจัดทำการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน เช่น การติดป้ายประกาศ ทำแผ่นพับ เกี่ยวกับการรณรงค์การใช้รถบนท้องถนนหากพบเห็นรถมูลนิธิ การตระหนักถึงความสำคัญของมูลนิธิ การจัดกิจกรรมอบรมความรู้เบื้องต้นต่าง ๆ ของมูลนิธิให้กับประชาชน

(3) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

3.1) ในส่วนของพนักงานสอบสวน และสถาบันฝึกอบรมและวิชาการพิสูจน์หลักฐานตำรวจ สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ ทำข้อตกลงกับมูลนิธิกู้ภัย เพื่อจัดให้มีโครงการสำหรับจัดการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีการจำลองขึ้นเข้าสถานการณ์เสมือนจริงในการเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ และมอบเกียรติบัตรหรือใบรับรองการฝึกอบรม รวมถึงร่วมกันจัดทำคู่มือที่ใช้ในการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ เพื่อมีความเป็นมาตรฐานเดียวกัน

3.2) กองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ ทำข้อตกลงร่วมกันกับมูลนิธิอาสาสมัครกู้ภัย จัดให้มีการตรวจสอบทะเบียนประวัติอาชญากรสำหรับเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครกู้ภัยในมูลนิธิ เพื่อเป็นการจัดสรรบุคลากรที่จะเข้ามาปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ โดยไม่มีประวัติอาชญากรที่จะบ่งชี้ถึงการกระทำความผิด การซ่อนเร้น ทำลายหรือเพิ่มพยานหลักฐานเพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิดได้ ทั้งนี้ ยังช่วยเพิ่มความมั่นใจ และความน่าเชื่อถือให้กับประชาชนอีกด้วย

(4) หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ควรเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิในส่วนของข้อกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ให้มีความชัดเจน มีการผลักดันเพิ่มบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนการเข้าสถานที่เกิดเหตุโดยไม่จำเป็น และกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในเรื่องของชีวิต และทรัพย์สิน เป็นต้น

2) ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งถัดไป

(1) ด้านประเด็นที่ศึกษา งานวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาเพื่อหาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย ดังนั้นการวิจัยครั้งถัดไปจึงควรมีการวิจัยในประเด็นอื่น เช่น การพัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย ความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของมูลนิธิ เป็นต้น

(2) ด้านระเบียบวิธีวิจัย การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ดังนั้น การวิจัยในครั้งถัดไปจึงควรมีการทำวิจัยเชิงปริมาณ หรือวิจัยเชิงผสมผสาน

(3) ด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ งานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะในพื้นที่จังหวัดนครปฐมเท่านั้น ดังนั้น ในงานวิจัยครั้งถัดไป จึงควรขยายขอบเขตการศึกษา เช่น การศึกษาตามภูมิภาค หรือทั้งประเทศ



รายการอ้างอิง

Ferdico, J. N. (1979). *Criminal Procedure for The Law Enforcement Officer* (2 Ed.).
Minnesota: West Publishing.

Francis J. Aguilar. (1967). *Scanning the business environment*. New York: Macmillan.

Michael R. Hartle, J. S., Victor Weedn. (2020). Emergency Medical Services in the Crime Scene. *Journal of Emergency Medical Services*. Retrieved from
<https://www.jems.com/best-practices>.

Plecas, R. G. a. D. (2019). *Introduction to Criminal Investigation: Processes, Practices and Thinking*. Canada: JIBC New Westminster, BC.

Report, G. s. (2014). *Managing Emergency Service Volunteers* (J. Doyle Ed.): Victorian Government Printer.

Schiro George. (2002). Protecting the crime scene. Retrieved from <http://www.crime-scene-investigator.net/evidenc1.html>

กนกวรรณ บุญยงค์, (2561). แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันการก่อการร้ายด้านการบินของประเทศไทย. *นเรศวรวิจัย*, 14.

กนกวรรณ นิมิตต์ศิริ. (2557). การให้ความหมายที่มาของความหมายและแนวทางในการเป็นอาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุโขทัยนครราชสีมาจังหวัดนครปฐม. *Veridian E-Journal*, (7(1)), 181-190.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2555). *ปฏิญญาอาสาสมัครไทย*.

กัญญาวีร์ จำแนกมิตร. (2562). ปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครกู้ภัยสมาคมอยุธยา รวมใจหน่วยกู้ภัยอยุธยาในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

กัลป์กร ปาริชาติธนากุล. (2563). การศึกษาปัญหาเพื่อพัฒนาคุณภาพงานด้านการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุในจังหวัดปทุมธานี, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กำธร พิทักษ์วงศ์วานิช. (2551). ปัญหาและอุปสรรคของอาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิร่วมกตัญญูในการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ไกรพิชญ์ ไสว. (2561). แนวทางการพัฒนาการรักษาสถานที่เกิดเหตุของอาสาสมัครกู้ภัยและพนักงานสอบสวน. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

คณะนิติวิทยาศาสตร์. (2558). การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ. นครปฐม: คณะนิติวิทยาศาสตร์

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ.

จังหวัดนครปฐม. (2564). แผนพัฒนาจังหวัดนครปฐม 5 ปี (พ.ศ.2566-2570).

จิรศักดิ์ เจียมเจตจรูญ. (2550). สถานที่เกิดเหตุและวัตถุพยานทางชีววิทยา. กรุงเทพฯ: สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ.

เฉลิมวุฒิ สารกิจ. (2562). ถาม-ตอบ กฎหมายพยาน. พะเยา: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา.

ณัฐพล ระแบบเลิศ. (2566). ความรู้และความเข้าใจของอาสาสมัครหน่วยกู้ภัยพิชฌุโลก มูลนิธิประสาทบุญสถานที่มีต่อหลักฐาน ด้านนิติวิทยาศาสตร์และนิติเวชศาสตร์. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ดร.ธรม โสทธิพันธ์. (2539). การสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ทศพล อัครพงษ์ไพบูลย์. (2564). แนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันของสถานีตำรวจนครบาลประชาชนและหน่วยกู้ภัยเมื่อเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน. วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ (9(1)), 56-67.

ทิพย์วัลย์ เรื่องขจร. (2542). การปฐมพยาบาล. สถาบันราชภัฏสงขลา.

เทวฤทธิ์ อุทธา. (2555). การศึกษากระบวนการรักษาสถานที่เกิดเหตุและรักษาวัตถุพยานของเจ้าหน้าที่มูลนิธิต่าง ๆ ในเขตจังหวัดชลบุรี. มหาวิทยาลัยศิลปากร,

เทียนมณี เปรมศรี. (2556). ความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางถนน: กรณีศึกษามูลนิธิสัจจพุทธธรรมแห่งประเทศไทยอำเภออินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี. มหาวิทยาลัยบูรพา.

นุรีฮาน สาและ. (2558). กลยุทธ์การพัฒนาการตลาดผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาลของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนราธิวาส. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์,

บริษัทเซอูอิน (ประเทศไทย) จำกัด. (2531). คู่มือการถ่ายภาพพิสูจน์หลักฐาน (2 Ed.). กรุงเทพฯ: บริษัทเซอูอิน (ประเทศไทย) จำกัด.

ปรีชา คัมภีร์ปรกรณ์. (2541). การบริหารทรัพยากรการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ปัญจปัทมกร บุญพร้อม. (2562). ความรู้การปฐมพยาบาลเบื้องต้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางกอกใหญ่. วารสารนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้, 2(1), 74-75.

ฝ่ายวิชาการสุตรไพศาล. (2561). ประมวลกฎหมายระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ปรับปรุงใหม่: สำนักพิมพ์สุตรไพศาล.

พันธมิตรร่วมพัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉินในประเทศไทย. (2556). สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ สืบสานพระ ราชปณิธาน “การแพทย์ฉุกเฉิน” เพื่อคนไทย: บริษัท สหมิตรพรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.

พิชญากร ภัทรจิรธนกุล. (2561). ความรู้และความเข้าใจของอาสาสมัครกู้ภัยสว่างประทีปศรีราชา

- จังหวัดชลบุรี เกี่ยวกับ หลักฐานทางนิติเวชและนิติวิทยาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศิลปากร, มาตรฐานระบบการแพทย์ฉุกเฉิน. (2556). สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ สืบสานพระราชปณิธาน “การแพทย์ฉุกเฉิน” เพื่อคนไทย: บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศการแพทย์ฉุกเฉิน 1669. (2556). สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ สืบสานพระราชปณิธาน “การแพทย์ฉุกเฉิน” เพื่อคนไทย: บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2564). สถิติฐานความผิดคดีอาญา (คดี 4 กลุ่ม) หน่วยงานทั่วประเทศ. สืบค้นจาก https://data.go.th/dataset/7d9d151a-4edf-4238-ae56-11f56700f2c2/resource/c3467425-5fd6-4d72-9729-1799bd5759bc/download/rtp_opendata_-4-_2564.pdf
- ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2565). สถิติคดีอาญา (คดี 4 กลุ่ม) หน่วยงานทั่วประเทศ. สืบค้นจาก https://data.go.th/dataset/7d9d151a-4edf-4238-ae56-11f56700f2c2/resource/5ad3b830-a312-45b5-a587-6137bb648500/download/rtp_opendata_-4-_2565.pdf
- วิทยา ชาติบัญชาชัย. (2545). ระบบบริการแพทย์ฉุกเฉินในยุคศาสตร์การแก้ปัญหาอุบัติเหตุจราจร ศูนย์อุบัติเหตุและวิกฤตบำบัด โรงพยาบาลขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.
- วิภาพร วรหาญ, จ. อ., สุวรรณ บัญยะลีพรรณ,. (2549). การปฐมพยาบาลและการพยาบาลฉุกเฉิน (10 ed.). ขอนแก่น: กองทุนส่งเสริมการพิมพ์ตำรา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิยะดา ธีระแพทย์. (2545). แนวทางการพัฒนาเครือข่ายงานอาสาสมัครประชาสงเคราะห์. กรุงเทพฯ: ฝ่ายสวัสดิการสังคม สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดสมุทรสาคร.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2534). อาสาสมัครกับการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติบทบาทและภารกิจ. (2556). สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ สืบสานพระราชปณิธาน “การแพทย์ฉุกเฉิน” เพื่อคนไทย: บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2536). การบริหาร. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมภพ เองสมบุญ. (2551). การตรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น. นครปฐม: โรงเรียนนายร้อยตำรวจ.
- สันต์ สุขวัจน์. (2551). นิติวิทยาศาสตร์ 1: โรงเรียนนายร้อยตำรวจ นครปฐม.
- สำนักงานกิจการยุติธรรม. (2566). พยานหลักฐานคดีแพ่ง และคดีอาญา. สืบค้นจาก <https://justicechannel.org/listen/5-minute-podcast-law/ep-9-evidence?cn-reloaded=1>
- อัญชลี ธรรมะวิจิฎกุล. (2554). อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน. สืบค้นจาก

<https://panchalee.wordpress.com/2011/01/28/readingvolunteer/>



ประวัติผู้เขียน

| | |
|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ชื่อ-สกุล | ร้อยตำรวจเอกหญิง อารีวรรณ วงษ์สุนทร |
| วุฒิการศึกษา | พ.ศ.2553 - มัธยมศึกษาปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ลพบุรี พ.ศ.2557 - ปริญญาตรี วท.บ.ฟิสิกส์ มหาวิทยาลัยศิลปากร |
| ผลงานตีพิมพ์ | ชื่อผลงาน : แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ ของเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัยมูลนิธิสุศาลานุเคราะห์ในพื้นที่จังหวัด นครปฐม ผู้เขียน : อารีวรรณ วงษ์สุนทร ชื่อวารสาร : การจัดการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ครั้งที่ 7 ปีที่ตีพิมพ์ : 2567 เลขหน้า : NCST2024 Room-12, 29-40 |

